REGERINGENS ÅRSBERÄTTELSE 2019

Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

STATSRÅDETS PUBLIKATIONER 2020:10

vn.fi/sv

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

B 1/2020 rd

Statsrådets publikationer 2020:10

Regeringens årsberättelse 2019 Bilaga 3

Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Statsrådet, Helsingfors 2020

Statsrådet

ISBN tryckt: 978-952-287-874-8

ISBN PDF: 978-952-287-878-6

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2020

NORDIC SWAN ECOLABEL
Trycksak
4041-0619

PEFC
PEFC/02-31-151
PEFC-certifierad
Den trärråvara som använts för detta tryckpapper är från uthålligt brukade skogar och kontrollerade ursprung
https://pefc.fi/svenska/

Presentationsblad

Utgivare	Statsrådet		20.5.2020
Författare	Statsrådets kansli, finansministeriet		
Publikationens titel	Regeringens årsberättelse 2019 bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden		
Publikationsseriens namn och nummer	Statsrådets publikationer 2020:10		
Diarie-/ projektnummer	VN/13080/2019		
ISBN tryckt	978-952-287-874-8	**ISSN tryckt**	2490-0613
ISBN PDF	978-952-287-878-6	**ISSN PDF**	2490-0966
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-878-6		
Sidantal	219	**Språk**	svenska
Nyckelord	årsberättelse, statsrådet, bokslut		

Referat

Enligt i 46 § i grundlagen ska statsrådet lämna en berättelse till riksdagen om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut.

Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988). I 118 § i lagen om statsbudgeten förutsätts det att de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultat av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ska ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, om statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå fastställs årsberättelsens innehåll i synnerhet i förordningen om statsbudgeten (1243/1992).

Regeringens årsberättelse för 2019 består av fem delar: den egentliga årsberättelsen samt bilaga 1) Ministeriernas resultatöversikter, bilaga 2) Bokslutskalkyler, bilaga 3) Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden och bilaga 4) Uppgifter om statens bolagsinnehav, affärsverk och fonder utanför statsbudgeten.

En ny coronavirussjukdom, covid-19, med ursprung i Kina, spred sig i början av 2020 i Europa. I Finland vidtogs de första åtgärderna för att hindra virusets spridning i mars 2020. Såväl epidemin som begränsningsåtgärderna har betydande praktiska och ekonomiska följder för alla samhällsområden, både på lång och på kort sikt. I regeringens årsberättelse för 2019 tas inte läget under eller efter coronaepidemin upp. Årsberättelsen beskriver läget år 2019 och därför beaktas inte följderna av covid-19 i till exempel riskbedömningen eller i helhetsöversikten av ekonomin.

Förläggare	Statsrådet
Tryckort och år	PunaMusta Ab, 2020
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: vnjulkaisumyynti.fi

Kuvailulehti

Julkaisija	Valtioneuvosto		20.5.2020
Tekijät	Valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö		
Julkaisun nimi	Hallituksen vuosikertomus 2019 liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtioneuvoston julkaisuja 2020:10		
Diaari/hankenumero	VN/13080/2019		
ISBN painettu	978-952-287-874-8	**ISSN painettu**	2490-0613
ISBN PDF	978-952-287-878-6	**ISSN PDF**	2490-0966
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-878-6		
Sivumäärä	219	**Kieli**	ruotsi
Asiasanat	vuosikertomus, tilinpäätös, valtioneuvosto		

Tiivistelmä

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettynä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt.

Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä sekä valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:ssä. Talousarviolain 18 §:ssä edellytetään, että hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva). Säädöstasolla kertomuksen sisältöä määrittävät erityisesti myös valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) vaatimukset.

Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2019 muodostuu viidestä osasta: vuosikertomuksesta sekä liitteestä 1 Ministeriöiden tuloksellisuuden kuvaukset, liitteestä 2 Tilinpäätöslaskelmat, liitteestä 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta sekä liitteestä 4 Valtion yhtiöomistus, liikelaitokset ja talousarvion ulkopuoliset rahastot.

Alkuvuodesta 2020 Euroopassa levisi Kiinasta alkunsa saanut uuden koronaviruksen aiheuttama COVID-19-tartuntatautiepidemia. Suomessa ensimmäiset viruksen leviämisen rajoittamista koskevat toimet tehtiin maaliskuussa 2020. Sekä epidemialla että sitä koskevilla rajoitustoimilla on merkittäviä toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia yhteiskunnan eri osa-alueilla niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. Tässä vuoden 2019 hallituksen vuosikertomuksessa ei käsitellä tilannetta epidemian aikana tai arvioida tilannetta sen jälkeen. Kertomus on kuvaus vuoden 2019 tilanteesta, eivätkä COVID19-epidemian vaikutukset tässä kertomuksessa näy esimerkiksi riskiarvioissa tai talouden kokonaiskuvassa.

Kustantaja	Valtioneuvosto
Painopaikka ja vuosi	PunaMusta Oy, 2020
Julkaisun jakaja/ myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi

Innehåll

1 Grundlagsutskottet ... 11
Utveckling av valsystemet ... 11
Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk ... 11
Ändring av självstyrelselagen för Åland ... 13

2 Utrikesutskottet ... 14
Statsrådets redogörelse: Finlands utvecklingspolitik ... 14
Godkännandet och sättandet i kraft av det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan Kanada, å ena sidan, och Europeiska unionen och dess medlemsstater, å andra sidan ... 14

3 Finansutskottet ... 16
Beaktandet av riksdagens finansmakt vid reformer av EU-regler ... 16
Ändring av bilagorna till lagen om punktskatt på flytande bränslen och till lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen ... 16
Bestämmelserna om begränsning av ränteavdrag ... 17
Ändring av källskatteförfarandet i fråga om utdelning på förvaltarregistrerade aktier ... 18
Skattebasen för läskedrycksskatten ... 18
Lagstiftningen om rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang i fråga om beskattning ... 19
Värdestegringsskatten för företag ... 19
Regeringens svar på riksdagens budgetuttalanden ... 20
Regeringens proposition om tilläggsbudget för 2017 ... 21
Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2019 ... 22
Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2019 ... 22
Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2020 ... 23
Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2020 ... 23

4 Revisionsutskottet ... 30
Svart ekonomi ... 30
Styrning, tillsyn och rapportering ... 32
IKT-projektens produktivitetsnytta ... 33
Marginaliseringen av unga ... 34
Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2015 ... 38
Finavia och riskhantering i statsbolag ... 40
Riksdagens skrivelse om Regeringens årsberättelse 2016 ... 41
Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och r egeringens årsberättelse för år 2016 ... 41
Fukt- och mögelproblem i byggnader ... 41
Erfarenheterna av det nuvarande utkomststödssystemet ... 42
Riksdagens budget- och tillsynsbefogenheter ... 43
Riksdagens skrivelse om utvecklingsbehov i bostadspolitiken ... 44
Hur integrationen fungerar ... 48
Regeringens årsberättelse 2017 ... 57

Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2018 ... 59
Regeringens årsberättelse 2018 ... 60

5 Förvaltningsutskottet ... 67
Utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård ... 67
Ändringar i lagen om hemkommun och socialvårdslagen ... 68
En långsiktig uppgifts-, resurs-, och finansieringsplan för polisen och bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn ... 69
Lagstiftningen om vittnesskyddsprogram ... 70
Beredningen av reformprojekt som berör kommuner ... 70
Samarbete mellan myndigheterna för bedömningen av hot eller för förhindrande av hotfull gärning ... 71
Behovet av revidering av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen ... 72
Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten ... 73
Organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet ... 77
Ändring av lagstiftningen om sotning ... 78
Bevakning av lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning ... 78
Lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet ... 79
Ändring av lagar som gäller ansvarsområdet för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ... 80

6 Lagutskottet ... 81
Missbruk av inflytande ... 81
Övervakning av förundersökningsmyndigheternas verksamhet och beslut om hemliga metoder för att inhämta information ... 81
Avgörande i ärenden där ledamöterna i försäkringsdomstolen är eniga ... 82
Identitetsstölder ... 82
Reformprogrammet för rättsvården ... 83
Straffpraxis i fråga om rattfylleri ... 83
Lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter ... 84
Reformen av domarutbildning ... 85
Uppföljning av konsekvenserna av projektet för utvecklingen av tingsrättsnätverket ... 85
Centralisering av summariska tvistemål ... 86
Uppföljning av konsekvenserna av projektet för att förenkla rättsprocesserna ... 86
Reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt ... 86
Inrättande av Domstolsverket ... 88
Ändring av lagstiftningen om bestämmande av förvandlingstraff för böter ... 89
Ändring av äktenskapslag ... 89
Revidering av 20 kapitlet i strafflagen ... 90
Miljöansvar vid konkurs ... 90

7 Kommunikationsutskottet ... 92
Totalrevidering av lagstiftningen om farledsavgifter ... 92
Informationssamhällsbalken ... 93
Nya förflyttningshjälpmedel ... 94
Myndighetsövervakningen av tillståndspliktig trafik ... 95
Fordonslagen, lagen om fordonsbesiktningsverksamhet och lagen om ordnande av enskilt godkännande av fordon ... 97

Lex Malm, lag om Helsingfors-Malms flygplats 98
Totalreformen av körkortslagen 98
Den nya vägtrafiklagen 99
Effekten av ändringarna i lagen om fordonsbesiktningsverksamhet 100
Tredje fasen av lagen om transportservice 101
Ibruktagande av lätta bilar 101
Förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport 103
Tillåtande av tunga snöskotrar på snöskoterleder 104
Bestämmelserna om trafik- och patientskadenämnden 104
Begäran om omprövning av beslutet om temporärt körförbud 105

8 Jord- och skogsbruksutskottet 106
Landsbygden och ett välmående Finland, statsrådets redogörelse 106
Försäkringsstöd för kommersiellt fiske 108
Godkända arealer för jordbruksskiften 108
Skördeskadeförsäkringarnas försäkringspremieskatt 110
Skogspolitisk redogörelse 110
Uttalanden om den reformerade jordbrukspolitiken 112
Ändringsbehoven i lagen om samfälligheter 115
Ändring av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter 116
Överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv 116
Statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik Mat 2030 Finsk mat för oss och för världen 117
Ändring av lagen om Finlands skogscentrals system för skoglig information 120
Övergångsarrangemangen i samband med reformen av bostadsdatasystemet 121
Fiskerättigheter för strömfallslägenheter 121
Uppföljning av hur växtskyddslagen fungerar 122

9 Försvarsutskottet 123
Ekonomiska förmåner för värnpliktiga 123
Statsrådets försvarspolitiska redogörelse 124
Avvärjande av modellflygplan och obemannade luftfartyg 124
Hur lagstiftningen om militär underrättelseverksamhet fungerar 125
Beaktandet av den nationella säkerheten i områdesanvändningen och i fastighetsinnehav 125

10 Kulturutskottet 126
Universitetsreformen, uppföljning av genomförandet och effekterna 126
Stödjande av inlärning 126
Utövande konstnärers rättigheter i audiovisuella verk 127
Yrkeshögskolelagen och lagen om ändring av 49 paragrafen i universitetslagen 128
Elevhälsotjänster enligt lagen om elev- och studerandevård 130
Revidering av lagstiftningen om studiestöd 131
Insamling av uppgifter om specialiseringsutbildning 132
Svenskan som valfritt läroämne på alla utbildningsstadier 133
Konsekvenserna av att studieavgifter införs och handläggningsavgiften för ansökan slopas 134
Förverkligande av syftena med ungdomslagen 135

Skolfreden samt förebyggande av mobbning 135
Konsekvenser av omorganiseringen 136
Studiestödsrådgivning i Folkpensionsanstaltens verksamhet 137
Reformen av yrkesutbildningen, verkställighet och uppföljning av konsekvenserna 137
Avgiftsfri utbildning på andra stadiet för alla 140
Den nya lagen om småbarnspedagogik 142
Statsrådets redogörelse om idrottspolitiken 147
Statsrådets redogörelse om informationspolitiken och artificiell intelligens 149
Konsekvenserna av möjligheten att utan begränsning ta om prov för studentexamen 152
Ändring av upphovsrättslagen 153
Reformen av uppdragsutbildningen 153
Lyftande av studielån som en del av studiestödet 154
Museilag och lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet 154
Den nya examensstrukturen i studentexamen 155
Papperslösa och asylsökande barns rätt till småbarnspedagogik och rätten till skiftomsorg för barn i åldern för småbarnspedagogik 156

11 Social- och hälsovårdsutskottet 157
Ersättning för dosdispensering av läkemedel 157
Totalreform av pensionsfonderna 157
Servicesedlar 158
Totalreform av biobankslagstiftningen 159
Äldreomsorgslagen 161
Konsekvenser av familjevårdslagen 161
Konsekvenserna av reformen av lagen om utkomststöd 162
Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda 163
Skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper 164
Avbytarservice för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare 164
Effekter av lagen om smittsamma sjukdomar på benägenheten att söka vård 165
Effekter av ändringen gällande specialersättningsklassen för diabetesläkemedel 166
Uppföljning av reformen av arbetsfördelningen inom den specialiserade sjukvården och de språkliga rättigheter som anges i hälso- och sjukvårdslagen 167
Familjeledigheter på lika villkor 168
Förtäring av alkoholdrycker på allmänna platser och begränsning av distansförsäljning av alkoholdrycker 169
Aktiveringsmodell med självriskdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa 170
Medborgarinitiativet Eutanasi för en god död 171
50 paragrafen 3 momentet i lagen om hälso- och sjukvård bör ändras 172
Åtgärdande av missförhållandena i systemet med försäkringsläkare 173
Barnombudsmannens berättelse till riksdagen 2018 174
Totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål 174

Reform av barnskyddslagen ... 175
Bedömning av behovet av en reform av systemet för beslut och ändringssökande inom barnskyddet ... 176

12 Ekonomiutskottet ... 177
Straffbestämmelserna vid manipulering av energimarknaden ... 177
Skattemyndigheternas tillgång till uppgifter ... 178
Lagstiftningen om upphandlingsförfarandet ... 179
Statsrådets redogörelse om en nationell energi- och klimatstrategi fram till 2030 ... 182
Minska överskuldsättningen och relaterade problem ... 184
Sluta konkurrensupphandla assistans och stöd som är nödvändiga för personer med funktionsnedsättning ... 188

13 Framtidsutskottet ... 191
Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling Hållbar utveckling i Finland – långsiktigt, koherent och inkluderande ... 191
Statsrådets framtidsredogörelse, del 2 Lösningar i förändringen av arbete ... 198

14 Arbetslivs- och jämställdshetsutskottet ... 202
Jämställdhetslagstiftning, arbetsliv och föräldraskap ... 202
Jämställdhetsredogörelse ... 203
Tvångsarbete som liknar människohandel ... 203
Diskrimineringsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018 ... 204
Jämställdhetsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018 ... 207
Eventuella behov av att revidera lagen om integritetsskydd i arbetslivet ... 208
Systemen med arbetstagarrepresentation i arbetstidslagen ... 209
Preciseringar i arbetstidslagen ... 210

15 Miljöutskottet ... 211
Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser ... 211
Mobilnätets hörbarhet i bostadsbyggnaderna ... 211
Uppföljning av effekterna av bostadsbidragsreformen ... 212
Statsrådets redogörelse om en klimatpolitisk plan på medellång sikt fram till 2030 ... 213
Ändring av avfallslagen ... 218

1 Grundlagsutskottet

Utveckling av valsystemet

RP 55/2014 rd – VLF 1/2015 rd – RSk 14/2015 rd

> Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk beredning inleds för att utveckla vårt valsystem och se över vallagstiftningen. I beredningen ska grundlagsutskottets ståndpunkter beaktas. Riksdagen understryker att beredningen ska vara öppen för insyn och att den bör gå ut på att förutsättningslöst och i ett brett perspektiv undersöka olika alternativ för att få valsystemet att fungera på bästa sätt och höja valdeltagandet, förbättra proportionaliteten vid val, sänka den så kallade dolda röstspärren och säkra den regionala representativiteten.

Justitieministeriet avser att i början av 2020 tillsätta den parlamentariska arbetsgrupp som avses i statsminister Marins regeringsprogram (10.12.2019, bilaga 9) för att utreda behoven av utveckling av vallagen, partilagen och valfinansieringslagen samt vid behov även annan lagstiftning om politisk verksamhet. En av arbetsgruppens uppgifter blir den beredning som avses i det nämnda riksdagsuttalandet.

Arto Jääskeläinen, valdirektör, justitieministeriet

Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk

RP 294/2014 rd – RSv 346/2014 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att de språkliga rättigheterna för dem som använder teckenspråk ska tillgodoses i hela landet på det sätt som avsetts när lagstiftningen om rättigheterna utarbetades.

Mandatperioden för den förra samarbetsgruppen för teckenspråksfrågor utgick den 31 december 2018 och justitieministeriet har tillsatt en ny samarbetsgrupp för perioden 27.5.2019–31.12.2020. Samarbetsgruppens uppgift är att liksom de tidigare grupperna inom statsrådet behandla aktuella teckenspråksfrågor och säkerställa en god informationsgång mellan de centrala aktörerna. Dessutom följer samarbetsgruppen hur teckenspråkslagen efterlevs och eftersträvar att öka medvetenheten om lagens innehåll och tillämpning hos de olika aktörerna. Samarbetsgruppen sammanträdde en gång under hösten 2019.

Statsrådets kansli publicerade våren 2019 en rekommendation om användning av teckenspråk i statsrådets kommunikation. Bakom rekommendationen finns åliggandet i teckenspråkslagen att beakta de teckenspråkigas behov av att få information på det egna språket. Rekommendationen ger ministerierna enhetliga kriterier

för tolkning av informationsmöten på teckenspråk och översättning av webbsidor till teckenspråk. Rekommendationen kompletterar statsrådets befintliga kommunikationsrekommendationer och den gäller både det finska och det finlandssvenska teckenspråket.

Delegationen för språkärenden i anslutning till justitieministeriet ordnade i oktober 2019 i samarbete med Finlands Dövas Förbund ett evenemang om teckenspråk. Evenemanget var avsett för delegationen för språkärenden och medlemmarna i samarbetsgruppen för teckenspråksfrågor. Syftet var att presentera en lägesöversikt över teckenspråken i Finland, men även mer omfattande i Europarådet och att ta del av erfarenheterna från Nya Zeeland om hur de teckenspråkigas rättigheter och ställning främjas.

Statsminister Sanna Marins regeringsprogram innehåller ett flertal skrivningar som främjar de teckenspråkigas rättigheter inom olika förvaltningsområden. I praktiken tryggas de språkliga rättigheterna bland annat på teckenspråket och tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna stärks i praktiken även inom social- och hälsovårdstjänsterna. Under regeringsperioden inrättas en delegation för teckenspråksärenden på bred bas med uppgift att bedöma hur teckenspråkslagen genomförs och de grundläggande rättigheterna och likabehandlingen av teckenspråkiga tillgodoses.

I justitieministeriets forskningsanslag har 30 000 euro avsatts för genomförandet av en teckenspråksbarometer. Enligt planerna ska barometern genomföras 2020 så att rapporten kan publiceras hösten 2020. Barometern kommer att utgöra en central källa för information om teckenspråkiga när regeringens nästa språkberättelse 2021 bereds. Dessutom kan barometern användas bland annat som bakgrundsmaterial vid utvärdering av teckenspråkslagen, i indikatorerna för uppföljning av de språkliga rättigheterna samt vid genomförandet av de skrivelser i regeringsprogrammet som gäller teckenspråk.

Justitieministeriet offentliggjorde i oktober 2018 ett uppföljningssystem med uppföljningsindikatorer för de språkliga rättigheterna. Justitieministeriet inledde 2019 en datainsamling om uppföljningsobjekten (struktur-, process- och slutresultatsindikatorer) för uppföljningsindikatorerna för språkiga rättigheter och skickade i detta syfte i slutet av året ut en enkät till representanter för olika språkgrupper, inklusive teckenspråkiga, och till vissa myndigheter. Målet är att under våren 2020 inrätta en publiceringsplattform på justitieministeriets webbplats utifrån den insamlade informationen. Plattformen ska innehålla samlad information om uppföljningsindikatorerna för de olika språkgrupperna. Publiceringsplattformen kommer framöver att uppdateras regelbundet i takt med att informationen om tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna med avseende på de olika språkgrupperna samlas in.

Maija Iles, regeringssekreterare, justitieministeriet

Ändring av självstyrelselagen för Åland

RP 320/2018 rd - RSv 259/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen snarast vidtar åtgärder för att genomföra en totalreform av självstyrelselagen för Åland.

I enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram utvecklas och värnas Ålands självstyrelse i gott samarbete med Åland. I regeringsprogrammet konstateras att reformen av Ålands självstyrelse fortsätter. Totalreformen av självstyrelselagen för Åland har beretts vid justitieministeriet sedan hösten 2013. År 2019 hade Åland både riksdagsval och lagstingsval vilket har bidragit till att totalreformen inte officiellt har avancerat under 2019. Vid justitieministeriet har man dock arbetat med ärendet och samlat material till stöd för den fortsatta beredningen. År 2019 antog riksdagen reformen av det ekonomiska systemet för Åland (RP 320/2018 rd). I början av 2020 inleds planeringen av den fortsatta beredningen av totalreformen av självstyrelselagen tillsammans med landskapet Åland.

Kristel Englund, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

2 Utrikesutskottet

Statsrådets redogörelse: Finlands utvecklingspolitik

SRR 1/2016 rd – RSk 9/2016 rd

Utrikesutskottet

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet varje valperiod utarbetar en redogörelse om Finlands utvecklingspolitik för politisk styrning på strategisk nivå av utvecklingssamarbetet och för att säkerställa en konsekvent utvecklingspolitik.

1. Statsrådets redogörelse för Finlands utvecklingspolitik under den föregående valperioden blev klar i juli 2016.

2. När statsrådet genomför det utvecklingspolitiska programmet ska det beakta de iakttagelser som framförs i detta betänkande och avge rapport om dem i samband med 2018 års utredning om redogörelsens utfall och resultaten av utvecklingssamarbetet.

2. Statsrådet har beaktat de iakttagelser som framfördes i betänkandet, bland annat i fråga om utvecklingspolitikens resultat och genomslag. Den utvecklingspolitiska resultatrapporten 2018 överlämnades till riksdagen i form av en upplysning från statsministern den 13 november 2018. Enligt rapporten har Finlands utvecklingspolitik skapat en positiv utveckling som bidrar till en global stabilitet och välfärd.

Det finns inget nytt att informera riksdagen om i detta ärende.

Emilia van Veen, tjänstemannasekreterare, utrikesministeriet

Godkännandet och sättandet i kraft av det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan Kanada, å ena sidan, och Europeiska unionen och dess medlemsstater, å andra sidan

RP 149/2017 rd – RSv 41/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen genast inleder en bedömning av behovet att revidera gruvlagen och lämnar en proposition med behövliga ändringsförslag till riksdagen på så sätt att ändringarna kan sättas i kraft den här valperioden.

Utrikesministeriet föreslog i sitt betänkande om godkännandet av Ceta-avtalet UtUB 2/2018 följande uttalande som även riksdagen godkände: ”Riksdagen förutsätter att regeringen genast inleder en bedömning av behovet att revidera gruvlagen och lämnar en proposition med behövliga ändringsförslag till riksdagen på så sätt att ändringarna kan sättas i kraft den här valperioden.”

I enlighet med vad som förutsattes i uttalandet har utskottet fått en utredning av arbets- och näringsministeriet om behovet av att revidera gruvlagstiftningen. I utredningen granskas behoven av att revidera gruvlagstiftningen i synnerhet med beaktande av Ceta-avtalets ikraftträdande. Utredningens omfattning avgränsades för att möjliggöra iakttagandet av tidsplanen i uttalandet, och med beaktande av tidsfristerna för budgetlags- och andra propositioner.

Sakkunniga som utskottet har hört har påpekat att utredningen är begränsad och flera av dem har identifierat faktorer som skulle kunna förutsätta att gruvlagen och annan lagstiftning som reglerar gruvdrift ses över. Under hörandena har det inte blivit helt klart huruvida Ceta-avtalet skulle påverka behandlingen av dessa översyner. Utskottet anser att regeringen bör fortsätta bedömningen av behovet av att revidera gruvlagen och annan lagstiftning som reglerar gruvdrift så att alla berörda grupper hörs på bred front och att nästa regering har tillgång till resultaten av bedömningen.

Näringsminister Mika Lintilä bad i februari 2019 JD Pekka Vihervuori bli utredare för att bedöma hur den lagstiftning som styr gruvdriften fungerar. Vihervuoris centrala iakttagelser stod till regeringsförhandlarnas förfogande. Den slutliga rapporten publicerades den 17 juni 2019.

Riikka Aaltonen, gruvöverinspektör, arbets- och näringsministeriet

3 Finansutskottet

Beaktandet av riksdagens finansmakt vid reformer av EU-regler

RP 155/2012 rd – RSV 174/2012 rd

Riksdagen förutsatte den 18 december 2012 att de stegvisa förändringarnas kumulativa verkan på riksdagens budgetmakt och den nationella suveräniteten omsorgsfullt beaktas, om det är meningen att EU-reglerna i fortsättningen ska förstärkas ytterligare på ett sätt som begränsar det nationella beslutsfattandet.

Inget nytt att rapportera.

Kommissionen offentliggjorde den 6 december 2017 ett omfattande reformpaket som syftar till att utveckla den ekonomiska och monetära unionen. I kommissionens lagstiftningsförslag ingår ett förslag till rådets direktiv om fastställande av bestämmelser för att stärka det finanspolitiska ansvarstagandet och den medelfristiga budgetpolitiska inriktningen i medlemsstaterna (COM(2017) 824 final). Behandlingen av direktivförslaget inom EU har inte framskridit.

Som ett led i den lagstadgade periodiska översynen av förordningarna om stabilitets- och tillväxtpakten bedömde kommissionen år 2019 hur väl det gällande finanspolitiska regelverket fungerar.

Statsrådet fäster särskild uppmärksamhet vid riksdagens budgetmakt när det gäller beredningen av relaterade EU-lagsförslag.

Niko Ijäs, budgetråd, finansministeriet

Ändring av bilagorna till lagen om punktskatt på flytande bränslen och till lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen

RP 138/2017 rd – RSv 145/2017 rd; RP 191/2018 rd – FiUB 22/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om systemet för återbäring av punktskatt på energiprodukter inom jordbruket är neutralt i relation till de olika bränslen som används inom jordbruket. Utredningen ska väga in den ökande användningen av flytgas och bioflytgas inom jordbruket.

I den hållbara skattereformen enligt regeringsprogrammet ingår en energiskattereform. Reformen omfattar också återbäringen av punktskatt på jordbrukets energiprodukter. En arbetsgrupp vars mandatperiod går ut i september 2020 har tillsatts för att utreda reformen av energibeskattningen.

Krista Sinisalo, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Bestämmelserna om begränsning av ränteavdrag

RP 150/2018 rd – RSv 146/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart fortsätter att tillsammans med kommissionen utreda om kraftverksprojekt för att bygga och använda kärnkraft och som genomförts av så kallade Mankala-bolag kan undantas från begränsningarna för ränteavdragen i form av långfristiga offentliga infrastrukturprojekt som avses i direktivet.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen dessutom fortsätter att tillsammans med kommissionen utreda om andra avgränsade infrastrukturprojekt av samhällsrelevans kan undantas från begränsningarna för ränteavdrag.

1.-2. Bestämmelserna om begränsningar i samfunds rätt till ränteavdrag har tillämpats första gången i beskattningen för skatteåret 2014. Till följd av EU:s direktiv mot skatteflykt (EU) 2016/1164 ändrades bestämmelsen genom en ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (1237/2018) som trädde i kraft den 1 januari 2019. Genom ändringarna utvidgades tillämpningsområdet för lagstiftningen. I beredningen av propositionen om ändringarna granskades tillämpningen av lagstiftningen vid beskattningen av företag som genomför samhälleliga infrastrukturprojekt och så kallade Mankala-bolag. År 2019 har regeringen fortsatt att utreda huruvida kärnkraftverksprojekt som genomförs av Mankala-bolag skulle kunna omfattas av det undantag i bestämmelsen som gäller långsiktiga offentliga infrastrukturprojekt. I detta sammanhang har man på motsvarande sätt fortsatt att utreda om ovannämnda undantag kan utökas till att omfatta även andra samhälleliga infrastrukturprojekt. Under utredningarna har man varit i kontakt med EU-kommissionen, och förhandlingarna med kommissionen fortsätter.

Anu Rajamäki, specialsakkunnig, finansministeriet

Ändring av källskatteförfarandet i fråga om utdelning på förvaltarregistrerade aktier

RP 282/2018 rd – RSv 301/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen, före den tidpunkt då ändringarna ska börja tillämpas, ytterligare granskar konsekvenserna av ändringarna och utifrån detta bedömer eventuella ändringsbehov.

Genom lagarna ändrades skatteförfarandet i fråga om utdelning på förvaltarregistrerade aktier. Enligt den nya 4 a paragrafen i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) ska en förskottsinnehållning på 50 procent verkställas på utdelning på förvaltarregistrerade aktier som betalats till skattskyldiga som bor i Finland, om inga uppgifter om slutliga mottagare ges om den skattskyldiga. Lagändringen började tillämpas den 1 januari 2020. De ändringar som gäller utdelning på förvaltarregistrerade aktier i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst (627/1978) och som primärt avses i riksdagens uttalande tillämpas på utdelning som betalats den 1 januari 2021 eller senare. De första årsdeklarationerna enligt det nya systemet ska lämnas senast den 31 januari 2022. Ändringarna har presenterats vid OECD för utländska förvarare både i juni 2019 och oktober 2019. Skatteförvaltningen har för avsikt att under det första kvartalet i år ge utländska förvarare närmare anvisningar om systemet, hur man registrerar sig och om vilka rättigheter och skyldigheter det medför. Efter detta är avsikten att direkt be utländska förvarare och BIAC, som bevakar deras intressen inom OECD, framföra sina synpunkter på ändringen och fråga dem om de är intresserade av att registrera sig i det nya förvararregistret. Att fokusera utredningen på utländska förvarare i nyckelposition är det bästa sättet att utreda ändringens konsekvenser och eventuella ändringsbehov.

Harri Joiniemi, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Skattebasen för läskedrycksskatten

RP 27/2019 rd – RSv 35/2019 rd

Riksdagen förutsätter att finansministeriet gör en sådan utredning som avses i regeringsprogrammet om huruvida strukturen för punktskatten på läskedrycker kan ändras så att bär- och fruktsafter undantas från skatten. Utredningen ska lämnas till riksdagen under vårsessionen 2020.

Finansministeriet kartlägger olika alternativ för att ändra skattebasen för skatten på läskedrycker och utreder alternativens genomförbarhet och konsekvenser våren 2020. Det lagstiftningsprojekt för att ändra skattebasen som eventuellt startas därefter kan kräva kommunikation med Europeiska kommissionen på grund av statsstödsfrågorna.

Merja Sandell, regeringsråd, finansministeriet

Lagstiftningen om rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang i fråga om beskattning

RP 69/2019 rd – RSV 78/2019 rd

> Riksdagen förutsätter att statsrådet senast våren 2022 låter göra och publicera en uppföljningsrapport om erfarenheterna av rapporteringen, om de uppgifter om skattearrangemang som framgått av rapporterna och om de åtgärder som vidtagits utifrån rapporterna.

Lagstiftningen om gränsöverskridande arrangemang tillämpas från och med den 1 juli 2020. Därefter inleder regeringen arbetet med att kartlägga de erfarenheter och uppgifter som samlats in via rapporteringen i samarbete med Skatteförvaltningen.

Anu Rajamäki, specialsakkunnig, finansministeriet

Värdestegringsskatten för företag

RP 76/2019 rd – RSv 77/019 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar konsekvenserna av propositionen och den internationella utvecklingen av utflyttningsbeskattningen samt bedömer om regleringen möjligen bör ändras och vid behov vidtar lagstiftningsåtgärder. Bedömningen ska göras före utgången av 2020 och i den ska regeringen bland annat bedöma om det med tanke på tryggandet av skattebasen är möjligt och nödvändigt att utvidga värdestegringsskatten till att omfatta personbolags affärsverksamhet vid fast driftställe i Finland.

De nya bestämmelserna om utflyttningsbeskattning för företag trädde i kraft den 1 januari 2020 och de tillämpas första gången vid beskattningen för 2020. Uppgifterna för skatteåret 2020 finns tillgängliga först när beskattningen verkställs, det vill säga under nästa skatteår. En bedömning av eventuella behov av att utveckla lagstiftningen görs på det sätt som riksdagen förutsätter före utgången av 2020 utifrån de uppgifter som då finns tillgängliga.

Tarja Järvinen, lagstiftningsråd, finansministeriet

Regeringens svar på riksdagens budgetuttalanden

Regeringens proposition om statsbudgeten för 2012
RSk 31/2011 rd – RP 59/2011 rd, RP 119/2011 rd, RP 128/2011 rd, FiUB 26/2011 rd

Utvidgning av väderradarnätet

Moment 31.50.01

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utvidga väderradarnätet så att varningssystemet blir heltäckande för alla regioner.

Kommunikationsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Meteorologiska institutet har för närvarande elva väderradaranläggningar.

Budgeten 2020 omfattar ett tillägg på 1 miljon euro för förnyande av väderradarnätet. I rambeslutet för 2020–2023 ingår ett anslag för förnyande av väderradarnätet för varje ramår. Anslaget är 1,1 miljoner euro 2021 och 1,2 miljoner euro 2022–2023.

Efter anskaffningen av nya radaranläggningar är nätets största skuggområden i landets norra delar. I nordligaste Finland behövs ännu nya radaranläggningar (nordöstra Österbotten, sydvästra Lappland, Lapska armen). Förutom för den ökande turistnäringen behövs en pålitlig vädertjänst inom området bland annat för luftfartens behov. Den mest brådskande investeringen är dock flyttningen av radarstationen i Vanda till Västra Nyland på grund av att arrendeavtalet löper ut. Flyttningen förbättrar också radarmätningarnas kvalitet tack vare närheten till havet och det minskade antalet störningar orsakade av höga byggnader och frekvensstörningar i städerna. De äldsta radaranläggningarna måste också förnyas i hela Finland inom de närmaste åren. En väderradaranläggnings livscykel är cirka 15 år, vilket innebär att de anläggningar som byggts i slutet av 2000-talet och början av 2010-talet måste ersättas med nya under detta årtionde.

Regeringens proposition om tilläggsbudget för 2017

RSk 24/2017 rd – RP 60/2017 rd, FiUB 5/2017 rd

Ansvaren och eftervården i anslutning till nedläggningen av gruvor

Moment 35.10.20

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att eftervården av gruvor säkerställs redan när driften pågår för att ansvaret i anslutning till nedläggningen inte ska falla på staten och att regeringen också utvärderar den optimala nivån på säkerheter för gruvdrift.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

De säkerheter som krävs av den som bedriver gruvdrift består av i miljöskyddslagen (527/2014) avsedd säkerhet för att garantera en adekvat avfallshantering samt av i gruvlagen (621/2011) avsedd säkerhet för avslutande av gruvdriften. Med dessa säkerheter finansieras de i nämnda lagar särskilt angivna åtgärder för avslutande och efterbehandling i situationer där verksamhetsutövaren själv inte kan stå för dem på grund av betalningsoförmåga. Säkerheterna täcker endast efterbehandlingsåtgärder som kan förutses vid tillståndsprövningen och som följer av att verksamheten avslutas på ett korrekt sätt. Vid miljöministeriet utarbetas under 2020 en proposition om ändring av miljöskyddslagen som bland annat syftar till att i behövlig mån komplettera lagens bestämmelser om säkerheter. Dessutom granskas verkställigheten av bestämmelserna om säkerhet. Europeiska kommissionen antog i början av året ett genomförandebeslut om fastställande av tekniska riktlinjer för behöriga myndigheters inspektioner under hela livsfasen av deponier för utvinningsavfall i enlighet med artikel 17 i direktivet om utvinningsavfall (2006/21/EG). Beslutet förutsätter bland annat en bedömning av huruvida beloppet och formen för säkerheterna är lämpliga med avseende på de kostnader som skyldigheterna enligt tillståndet medför. Arbets- och näringsministeriet har inlett en utredning om säkerheternas tillräcklighet och på vilka grunder de fastställs. Utredningen syftar till att specificera de konkreta grunderna för fastställande av säkerheter enligt gruvlagen, det vill säga vilka skyldigheter och därtill hörande åtgärder som säkerheterna måste omfatta. Resultaten av utredningen utnyttjas vid beredningen av förslag till preciseringar avseende säkerheterna i den proposition om ändring av gruvlagen som ska lämnas 2020.

Dessutom har miljöministeriet tillsatt ett lagstiftningsprojekt för att utveckla de subsidiära miljöansvarssystemen för miljöskador. Målet är att skapa mer heltäckande ansvarssystem som ökar beredskapen för att hantera miljörisker, kompensera miljöskador och genomföra de restaureringsåtgärder som skadorna kräver när den som orsakat skadan är insolvent, okänd eller onåbar. Som stöd för utvecklingen genomfördes under 2019 projektet ”Jämförelse av finansieringsmodeller för det subsidiära ansvaret för miljöskador” inom ramen för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet. Resultaten från projektet, som omfattade internationella jämförelser, blir klara i början av 2020.

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2019

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2019

RSk 31/2018 rd – RP 123/2018 rd – RP 232/2018 rd – FiUB 28/2018 rd

Reformen av statsandelar för konst

Uttalande 1

Kapitel 29.80

Riksdagen förutsätter att beredningen av reformen av statsandelar för utövande konst framskrider på bred front och att det i samband med beredningen ingående analyseras vilka effekter olika modeller får för finansieringen av den utövande konsten och utvecklingen av verksamheten, samtidigt som reformen garanteras tillräckliga resurser.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Minister Kosonen tillsatte i augusti 2019 en arbetsgrupp för att fortsätta beredningen av statsandelsreformen för performativ konst utgående från ett förslag som lämnades till ministeriet 2018. Den nya arbetsgruppen fokuserade på de problem som aktualiserades under remissförfarandet i samband med det tidigare förslaget. Arbetsgruppen överlämnade sitt förslag till undervisnings- och kulturministeriet i februari 2020. Arbetsgruppen hade ett omfattande samråd med aktörerna på fältet och utnyttjade resultaten av en webbenkät. I planen för de offentliga finanserna 2020–2023 har 10 miljoner euro reserverats för reformen (+1 miljon euro 2020, +1,5 miljoner euro 2021, +7 miljoner euro 2022 och +10 miljoner euro 2023; dessutom + 3 miljoner euro för finansiering av performativ konst i planen för de offentliga finanserna 2019–2022, varav +1 miljon euro från budgetmedel och +2 miljoner euro från outdelade vinstmedel). Reformen avses träda i kraft den 1 januari 2022, och därför föreslår regeringen i planen för de offentliga finanserna 2021–2024 ett tilläggsanslag på 3 miljoner euro år 2022 för genomförandet av statsandelsreformen för performativ konst.

Reformen av systemet med kompensationsavgift

Uttalande 2

Moment 29.80.41

Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet undersöker vilka alternativ som finns när det gäller att se över systemet med kompensationsavgift på så sätt att frågan kan beaktas i nästa regeringsprogram och den finansiering som systemet kräver i planen för de offentliga finanserna för 2020–2023.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Enligt regeringsprogrammet: ”Ett fungerande system för ersättningar för kopiering för enskilt bruk utvecklas.” Under våren 2019 utreddes som tjänstemannaberedning olika lösningsalternativ för reformen av systemet för ersättningar för kopiering för enskilt bruk samt andra frågor som bör tas upp i samband med reformen. Resultaten av utredningen har presenterats för ministern.

I budgeten för 2020 är det sammanlagda ersättningsbeloppet fortfarande 11 miljoner euro.

En lösning för ett fungerande ersättningssystem förväntas bli klart under 2020.

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2020

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2020

RSk 24/2019 rd –RP 29/2019 rd, – RP 89/2019 rd – FiUB 20/2019 rd

Finansiering till Flyktingrådgivningen rf

Uttalande 1

Moment 25.01.50

Riksdagen förutsätter att regeringen anvisar en tilläggsfinansiering på 0,3 miljoner euro till Flyktingrådgivningen rf i samband med den första tilläggsbudgetpropositionen för 2020.

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Regeringen beaktar Flyktingrådgivningen rf:s ekonomiska situation vid beredningen av och beslutsfattandet om tilläggsbudgetpropositionen 2020.

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Inrikesministeriet och justitieministeriet utreder för närvarande under vilketdera ministeriums moment tilläggsfinansieringen beviljas. Riksdagen har i sitt uttalande föreslagit att understödet beviljas under justitieministeriets moment 25.01.50 med motiveringen att ministeriet även tidigare har understött verksamheten. Under momentet finns liknande understöd, men grunderna för användningen av det bör utvidgas. Enligt

inrikesministeriets uppfattning ligger det allmänna tryggandet av Flyktingrådgivningens verksamhet närmare justitieministeriets ansvarsområde. Under inrikesministeriets huvudtitel finns inte heller något moment som skulle möjliggöra betalning av understödet utan ändringar.

Beaktande av behovet av extra resurser för Åklagarmyndigheten

Uttalande 2

Moment 25.30.01

Riksdagen förutsätter att man redan i tilläggsbudgeten för 2020 beaktar behovet av extra resurser för Åklagarmyndighetens verksamhet och säkerställer en tillräcklig personal.

Justitieministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Regeringen beaktar Åklagarmyndighetens ekonomiska situation och personalens tillräcklighet vid beredningen av och beslutsfattandet om tilläggsbudgetpropositionen 2020.

Riksdagens bestående anslagsökning

Uttalande 3

Moment 30.10.50

Riksdagen förutsätter att regeringen beaktar riksdagens anslagsökning under moment 30.10.50 som en bestående ökning. Detta ska således ingå i budgetpropositionen för 2021.

Jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I sitt ramförslag för 2021–2024 har jord- och skogsbruksministeriet under moment 30.10.50 *Statsbidrag för utvecklande av landsbygdsnäringarna* (reservationsanslag 3 år) föreslagit en anslagsökning på 1,86 miljoner euro som en bestående ökning.

Mer hållbar mobilitet samt kollektivtrafikprojekt

Uttalande 4

Moment 31.10.20

Riksdagen förutsätter att andelen färdsätt för hållbara mobilitetsformer höjs och att man i fråga om MBT-avtalen säkerställer satsningar på kollektivtrafikprojekt, gång och cykling i stadsregionerna och huvudstadsregionen samt på utveckling av infartsparkering i stadsregionerna. Riksdagen förutsätter dessutom att planeringen av infartsparkering vid tågstationen i Kervo inleds snabbt, att även andra projekt som gör kollektivtrafiken i huvudstadsregionen mer attraktiv kan inledas utan dröjsmål och att stödet till kollektivtrafiken höjs för att målen ska nås.

Kommunikationsministeriet och miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

År 2019 anvisades i budgeten för 2020 ett anslag på 108,474 miljoner euro för köp och utvecklande av tjänster inom den offentliga persontrafiken. I anslaget ingick en nivåförhöjning på 20 miljoner euro för klimatåtgärder i enlighet med regeringsprogrammet. Beslut om hur anslaget ska användas och riktas fattas under 2020. Kommunikationsministeriet och VR kom överens om att öka utbudet av regionaltågtrafik under 2020, bland annat genom försök med regional tågtrafik i Södra Österbotten, Birkaland och Kymmenedalen.

I budgeten för 2020 har reserverats 24,9 miljoner euro för främjande av gång och cykling. Under moment 31.10.31 Vissa understöd har beviljats 14,9 miljoner euro till kommuner och andra aktörer för genomförande av investeringsprogrammet och programmet för att främja gång och cykling. Av det totala beloppet för finansiering för gång och cykling har 10 miljoner euro anvisats för projekt inom bastrafikledshållningen på statens vägnät.

Statsrådets avtalsparter har under 2019 förhandlat om MBT-avtal (markanvändning, boende och trafik) med kommunerna i stadsregionerna Helsingfors, Tammerfors, Åbo och Uleåborg. Staten och kommunerna har förhandlat om bland annat samarbete kring kollektivtrafikinvesteringar och parterna bedömer för närvarande möjligheterna att finansiera projekten. Målet är att slutföra MBT-avtalsförhandlingarna i början av 2020. Miljö- och klimatminister Krista Mikkonen inledde i september 2019 en utredning i syfte att kartlägga förutsättningarna för att i enlighet med regeringsprogrammet utvidga MBT-avtalsförfarandet till stadsregionerna Jyväskylä, Kuopio och Lahtis. Utredningen blev klar och överlämnades till miljöministern i januari 2020. Utredaren rekommenderade på basis av utredningen att förhandlingar om MBT-avtal ska inledas mellan staten och dessa nya stadsregioner så snart som möjligt.

Kervo stad och Trafikledsverket har under 2019 berett ett intentionsavtal om utvecklandet av stationsområdet i Kervo. Kervo stad har förhandlat med staten och de kommuner som drar nytta av kostnadsdelningen för infartsparkeringsanläggningen. Byggandet av infartsparkeringen i Kervo har inkluderats i den andra fasen av utvecklingsprojektet för avsnittet Böle-Riihimäki, för vilket det inte finns något genomförandebeslut. Helsingforsregionen har föreslagit att infartsparkeringen i Kervo ska tas in i MBT-avtalet 2020–2023.

Brådskande trafikledsprojekt och planer som föråldras

Uttalande 5

Moment 31.10.77

Riksdagen förutsätter att regeringen tillsammans med Trafikledsverket granskar hur brådskande de projekt är vars projektplaner blir föråldrade under 2020—2023 och vilka möjligheterna är att starta dem.

Kommunikationsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Projektplaner som blir föråldrade samt graden av brådska för enskilda projekt och möjligheterna att starta dem granskas som en helhet i samband med beredningen av den riksomfattande trafiksystemplanen under 2020. För projekten görs omfattande konsekvensbedömningar enligt målen i planen och i fråga om de projekt som väljs ut på basis av konsekvensbedömningen beaktas också när befintliga planer blir föråldrade.

Celiakiersättningar

Uttalande 6

Moment 33.40.60

Riksdagen förutsätter att det snabbt görs en utredning om att återinföra celiakiersättningen och att de kostnader som återinförandet av celiakiersättningen kräver beaktas i nästa plan för de offentliga finanserna 2021—2024.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Servicesystemet, förmånerna och kostnadsersättningarna syftar till att främja och upprätthålla befolkningens välfärd, hälsa, funktions- och arbetsförmåga och sociala trygghet samt att minska skillnaderna i välfärd och hälsa. Utredning av behovet av kostersättningen i samband med att servicesystemet utvecklas och reformprojekt startas nämns separat i regeringsprogrammet.

Kostersättning betalades fram till slutet av 2015 till personer med celiaki för kostnader för glutenfri kost. Ersättningen betalades ut av FPA, och när den upphörde vid årsskiftet 2015–2016 var ersättningsbeloppet 23,60 euro per månad. Ersättningen var skattefri och den beviljades personer som fyllt 16 år. I samband med beviljandet av handikappbidrag för personer under 16 år beaktas celiaki fortfarande.

Kostersättningen slopades för att balansera upp statsfinanserna, men också av skäl som gäller likabehandling av människor med olika typer av sjukdomar. Utöver celiaki finns det också andra sjukdomar där en del av behandlingen går ut på att följa en viss kost eller undvika ett visst födoämne.

I samband med slopandet av kostersättningen ansågs det i riksdagen att även om celiaki och exempelvis födoämnesallergier inte är likadana sjukdomar, är det ur ett jämlikhetsperspektiv inte oproblematiskt att personer med en viss sjukdom får ersättning för att hålla sig till en viss kost. Personer med celiaki, men också personer med till exempel födoämnesallergi kan komponera kosten utan att de födoämnen som de ska undvika ersätts med dyrare varianter. I stället kan de nödvändiga näringsämnena komma från andra födoämnen.

Social- och hälsoministeriet utreder huruvida kostersättningen är nödvändig med beaktande av bland annat likabehandlingen av personer med olika sjukdomar, den sociala tryggheten som helhet, diagnosticeringen och behandlingen av sjukdomen samt frågor som gäller genomförandet.

Forskningsfinansiering till hälso- och sjukvårdsenheter och finansieringens tillräcklighet i vårdreformslösningen

Uttalande 7

Moment 33.60.32

Riksdagen förutsätter att statens forskningsfinansiering till hälso- och sjukvårdsenheter för forskning på universitetsnivå stärks och åter bringas att växa för att säkerställa en verkningsfull forskning på hög nivå som främjar befolkningens hälsa och välfärd. Riksdagen förutsätter dessutom att det säkerställs att forskningsfinansieringen är tillräcklig också i den nya social- och hälsovårdsstrukturen.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Nivån på den särskilda, behovsprövade statliga forskningsfinansieringen för klinisk och hälsovetenskaplig forskning och dess framtid bedöms också som en del av vårdreformen och finansieringen till de kommande självstyrande områdena. Som stöd för genomförandet av social- och hälsovårdsreformen behövs ett mer forskningsbaserat och långsiktigt grepp när det gäller att utveckla tjänsterna samt närmare samarbete mellan forskningen, undervisningen och utvecklandet av praxis. Det är nödvändigt att resultaten från den kliniska forskningen i framtiden börjar tillämpas i servicesystemet mer effektivt än tidigare och att praxis baserar sig på forskningsrön.

Forskning och utveckling har förutom genom statlig forskningsfinansiering finansierats i sjukvårdsdistrikten i mycket varierande omfattning. Den minskade statliga forskningsfinansieringen har i vissa specialupptagningsområden kompenserats med kommunala skattemedel. En del av finansieringen har kommit direkt från sjukvårdsdistriktets budget genom kommunernas betalningsandelar, från kommunernas skattemedel eller fördelad på kostnaderna samt i form av extern finansiering. Den externa forskningsfinansieringen har kommit från EU, bland annat strukturfonderna och Horisont 2020, samt från Business Finland i form av innovationsfinansiering och från privata stiftelser och stiftelser som förvaltas av specialupptagningsområdena. Klinisk läkemedelsprövning finansieras också med företagsfinansiering. Universitetssjukhusen har beräknats använda 5–11 procent av sin totala budget på forskning.

Forskning inom social- och hälsovårdssystemet kan även i fortsättningen ersättas från den särskilda behovsprövade statliga finansieringen, alternativt kan ersättningarna tas med i social- och hälsovårdsreformen och dess framtida finansieringsmodell. Den nuvarande flerkanalsfinansieringen ger inte någon entydig helhetsbild av den forskning som bedrivs inom servicesystemet, eftersom statens system med särskild ersättning endast utgör en liten del av den totala finansieringen av klinisk och hälsovetenskaplig forskning. Det finns inga helhetsbedömningar av den finansiering som nu fås från kommunerna för forskning och utveckling, eftersom den har kompenserats med skattemedel, betalningsandelar och från sjukvårdsdistriktets budget.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Att stärka verksamhetsbetingelserna för läkemedels- och hälsovetenskaplig forskning och att stärka forskningens kvalitet och verkningsfullhet är en viktig utgångspunkt. I enlighet med regeringsprogrammet ska det utarbetas en färdplan i syfte att höja satsningarna på forskning, utveckling och innovation till fyra procent av bruttonationalprodukten (BNP) och att i Finland skapa världens bästa innovations- och försöksmiljö. Färdplanen blir klar våren 2020. Målet är att det i Finland ska växa fram internationella forsknings- och innovationskluster som sammanför olika aktörer och att idéerna ska ge upphov till produkter och tjänster. Med beaktande av målen att höja de offentliga och privata satsningarna på forskning och utveckling krävs också starkare satsningar på klinisk medicin, hälsovetenskaper och forskning i socialt arbete som en del av servicesystemet, och förutsättningarna för finansieringens verkningsfullhet som en del av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten som helhet bör förbättras. Statens forskningsfinansiering är ersättning som betalas av statens medel till hälso- och sjukvårdsenheterna för kostnader för hälsovetenskaplig forskningsverksamhet på universitetsnivå (hälso- och sjukvårdslagen 1326/2010; lagen om ordnande av social- och hälsovård RP 15/2017). Finansieringsformen har använts för att understöda forskning inom klinisk vård och servicesystemet. Enligt utbildningsförvaltningens statistiktjänst uppgick utgifterna för klinisk medicinsk forskning vid högskolorna, forskningsinstituten och universitetssjukhusen 2018 till sammanlagt cirka 121 miljoner euro, varav cirka 63 miljoner euro användes vid universiteten och cirka 50 miljoner euro vid universitetscentralsjukhusen. De största finansieringskällorna var undervisnings- och kulturministeriets basfinansiering, social- och hälsovårdsministeriet (statlig forskningsfinansiering) och Finlands Akademi. Forskning inom branschen finansieras dessutom med kommunal finansiering.

Höjning av bostadsfondens räntestödsfullmakt

Uttalande 8

Moment 35.20.60

Riksdagen förutsätter att Statens bostadsfonds fullmakt att bevilja räntestödslån höjs så att regeringsprogrammets mål för statsunderstödd bostadsproduktion uppnås.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Bostadsproduktionen har hållits på en hög nivå under de senaste åren och den förväntas förbli på en relativt god nivå också i år. År 2020 hölls fullmakten att bevilja räntestödslån på samma nivå som tidigare, det vill säga 1 410 miljoner euro. Ambitionen är att regeringsprogrammets mål för mängden statsunderstödd bostadsproduktion ska uppnås under regeringsperioden.

4 Revisionsutskottet

Svart ekonomi

RSk 42/2010 rd – Ö 8/2010 rd – ReUB 9/2010 rd

4. Samlad bedömning av beställaransvarslagen

Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande bedömning och översyn av beställaransvarslagen. Utvecklingsbehoven ska anges detaljerat utifrån praktiska erfarenheter och i enlighet med lagens syfte.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Under 2019 har arbets- och näringsministeriet inte vidtagit några särskilda åtgärder med anledning av detta ärende. En utredning av ändringsbehoven i beställaransvarslagen inleds som en del av projektet för ökad allmän offentlighet i regeringsprogrammets bilaga 4 om åtgärder mot grå ekonomi. Det bör göras en separat utredning av hur fullgörandet av skyldigheterna enligt beställaransvarslagen och ökandet av offentligheten kan genomföras så kostnadseffektivt som möjligt för att förebygga grå ekonomi med hjälp av uppgifter från Företags- och organisationsdatasystemet.

23. Möjligheten till skatteplanering med karaktär av skatteundandragande ska förhindras i lagstiftningen

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att lagar bereds så att lagstiftningen inte ger möjlighet till skatteplanering med karaktär av skatteundandragande.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Inom ramen för ett projekt om urholkning av skattebasen och vinstöverföringar (BEPS), som Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling inledde 2013, har man utrett åtgärder för att förhindra urholkning av skattebasen på grund av företagens skatteplanering. År 2016 godkände Europeiska unionen direktiv (EU) 2016/1164 om förhindrande av skatteflykt. Direktivet utvidgades 2017 genom direktiv (EU) 2017/952 om ändring av direktivet. Skattelagstiftningen har utifrån direktivet ändrats och kompletterats på följande sätt: Begränsningarna av avdragen för ränta har preciserats i lagen om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (1237/2018). Lagstiftningen om bassamfund har ändrats i enlighet med direktivet genom lagen om ändring av lagen om beskattning av delägare i utländska bassamfund (1364/2018, den 28

december 2018). Vid ingången av 2020 sattes i kraft en lag om utflyttningsbeskattning, lagstiftning om internationella hybridsituationer samt en lag som förpliktar till ett obligatoriskt rapporteringsförfarande i fråga om gränsöverskridande skatteplanering. År 2020 bereds en proposition för att vid ingången av 2021 sätta i kraft den lagstiftning om så kallade omvända hybrider som skatteflyktsdirektivet förutsätter. Efter detta har skatteflyktsdirektivet genomförts i sin helhet.

Syftet med det direktivförslag om en gemensam företagsskattebas inom Europeiska unionen som behandlas i Europeiska unionens råds arbetsgrupp för skattefrågor är bland annat att förhindra skatteundandragande. Behandlingen av förslaget fortsätter i rådets arbetsgrupp för skattefrågor.

I enlighet med regeringsprogrammet och EU-lagstiftningen ser regeringen även i fortsättningen till att skattelagstiftningen inte möjliggör skatteplanering med karaktär av skatteundandragande.

24. Allokering av resurser för uppföljningen av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot den svarta ekonomin har haft

> Riksdagen förutsätter att regeringen allokerar resurser för uppföljning av vilket genomslag de viktigaste insatserna mot svart ekonomi har. Också lagstiftning som ökar risken för att svart ekonomi breder ut sig måste uppmärksammas. Behövliga åtgärder för att utveckla insatserna mot svart ekonomi och ekonomisk brottslighet måste vidtas utifrån resultatet av uppföljningen.

Inrikesministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådet meddelade den 28 april 2016 ett principbeslut om en nationell strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för 2016–2020. En förutsättning för att strategin skulle kunna genomföras var att ledningsgruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet utarbetade ett separat åtgärdsprogram för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Åtgärdsprogrammet innehåller 20 projekt som är grupperade enligt spetsprojekten i strategin. För åtgärdsprogrammet har de projekt valts ut som är viktigast och har de största effekterna med avseende på målen i den nationella strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. En del av projektåtgärderna kommer att ha förebyggande effekter medan andra direkt påverkar den operativa verksamheten. I vissa fall kan effekterna av projekten bedömas först på längre sikt.

För varje projekt har det utsetts en huvudansvarig aktör eller en inledningsansvarig aktör. Uppföljningen av åtgärdsprogrammet baserar sig på den information som de projektansvariga lämnar in. Inrikesministeriet ansvarar för att uppdatera uppföljningsrapporten. Fyra gånger om året får ledningsgruppen för utredning av ekonomisk brottslighet en rapport om hur projekten fortskrider.

Det rapporteras även fyra gånger om året till den parlamentariska uppföljningsgruppen. Den senaste rapporten om hur ärendet fortskrider lämnades 2019-02-20.

Alla projekt har inletts. Den 26 november 2019 hade 15 projekt slutförts. Enligt rapporterna är två av projekten klara till 95 procent, ett till 85 procent och två till 70 procent.

I enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram fortsätter åtgärdsprogrammet och strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet också efter 2020. Enligt regeringsprogrammet reserveras det under valperioden tilläggsfinansiering på sammanlagt 20 miljoner euro för att genomföra åtgärdsprogrammet. Tjänstemannaberedningen för att revidera åtgärdsprogrammet och strategin har inletts.

I planen för de offentliga finanserna 2021–2024 anvisas sammanlagt 13,95 miljoner euro för 2021–2023 för bekämpning av grå ekonomi under huvudtitlarna för olika ministerier (justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet).

Styrning, tillsyn och rapportering

RSk 26/2015 rd – B 9/2015 rd – B 15/2015 rd – ReUB 5/2015 rd

Utveckling av regeringens årsberättelse

1. Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter utveckla årsberättelsen med hänsyn till synpunkterna tidigare i betänkandet. Materialet i berättelsen måste vara mer läsarvänligt och informativt och det måste innehålla analyserade data om resultaten och effekterna av verksamheten och förändringar i verksamheten, särskilt de samhälleliga effekterna och hur de uppställda målen har nåtts. Årsberättelsen måste vara en fungerande del av statsförvaltningens och regeringens planerings- och uppföljningsmekanism. Det i sin tur kräver bland annat tydligare målsättning när budgeten upprättas.

Statsrådets kansli och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Bestämmelserna på lagnivå om regeringens årsberättelse trädde i kraft den 1 februari 2014 genom lag 17/2014. Förordningen om statsbudgeten ändrades (118/2016) i februari 2016 så att den föreskriver om innehållet i årsberättelsen i dess helhet. Ändringen innebar bland annat att bestämmelserna om beskrivningen av verksamhetens resultat inom ministeriernas verksamhetsområden reducerades och förenklades. Målet är att tonvikten i beskrivningarna av resultaten i fortsättningen läggs på att visa hur målen för de samhälleliga effekterna har uppnåtts och hur effekterna utvecklats.

I beredningen av regeringens berättelse för 2016 gick man in för att ytterligare utveckla innehållet mot att i högre grad presentera och analysera hur de samhälleliga effektmålen har uppnåtts och hur resultatet av verksamheten har utvecklats. Berättelsen har blivit mer informativ och läsbar tack vare tabeller och diagram som åskådliggör framställningen samt relevanta länkar till webbplatser. Utvecklingsarbetet har fortsatt i samband med alla berättelser sedan dess.

Årsberättelseprocessen ska inbegripa rapportering om de mål i budgetpropositionen som inte längre kan ändras inom ramen för berättelseprocessen. Ändringar i de mål som är inskrivna i budgeten ger effekt först på längre sikt. Finansministeriet är i färd med att uppdatera sin föreskrift med anvisningar till ministerierna om verksamhets- och ekonomiplaneringen, upprättandet av ram- och andra förslag för beredningen av planen för de offentliga finanserna och upprättandet av budgetförslag. I revideringen av föreskriften ingår också en översyn av faktorer som gäller måluppställningen.

IKT-projektens produktivitetsnytta

RSk 37/2014 rd – B 12/2014 rd – B 16/2014 rd – ReUB 7/2014 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen som ett led i uppföljningen av projektportföljen bedömer resultaten av, kostnaderna för och produktivitetsnyttan av de viktigaste ICT-projekten och rapporterar detta till riksdagen.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Finansministeriet lämnade 2019 totalt 14 yttranden om betydande projekt eller upphandlingar i överensstämmelse med lagen om styrning av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen (634/2011, informationsförvaltningslagen) och statsrådets förordning (1249/2014) som utfärdats med stöd av den. I yttrandena framhölls behovet av kompletteringar som gäller bedömningen av nyttan med förslagen och uppföljningen av genomförandet. Dessutom har finansministeriet under 2019 i enlighet med ministeriernas gemensamma praxis kommenterat nyttobedömningar för nio IKT-projekt värda över en miljon euro.

Lägesbilden över betydande projekt inom statsförvaltningen som innefattar utnyttjande av informations- och kommunikationsteknik upprätthålls i ett gemensamt system för projektportföljen som drivs av Befolkningsregistercentralen (från och med 2020 Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata). I slutet av 2019 omfattade projektportföljen 120 pågående och 40 avslutade projekt med ett värde på över en miljon euro. Det har bedömts att 32 (20 procent) av dessa projekt har en planenlig ekonomisk nytta med en sammanlagd kumulativ vinstpotential på cirka 1,7 miljarder euro fram till 2024.

Av de pågående projekten har nyttopotentialen i euro uppskattats vara störst i miljöministeriets projekt för digitalisering av den byggda miljön och byggandet (997 miljoner euro), Utsökningsverkets projekt för en

strukturell reform av utsökningsverksamheten (ca 33,5 miljoner euro), Lantmäteriverkets program för en nationell terrängdatabas (ca 30 miljoner euro), undervisnings- och kulturministeriets projekt för ett nationellt digitalt bibliotek samt för öppen vetenskap och forskning (ca 27 miljoner euro), Finlands Skogscentrals förnyade tjänsteplattform för skogs- och naturdata (ca 27 miljoner euro), Rättsregistercentralens projekt för att effektivisera systemen med hjälp av digitalisering (ca 25,5 miljoner euro), Brottspåföljdsmyndighetens projekt för verksamhetsutveckling och klientinformation (ca 25 miljoner euro) samt i Naturresursinstitutets projekt för att modernisera och förnya skogsplaneringsprogramvaran MELA (ca 23 miljoner euro). Utifrån uppföljningsuppgifter från de projektansvariga ämbetsverken och inrättningarna bedöms det att den förväntade nyttan med projekten i huvudsak uppfylls enligt planerna. Finansministeriet har inte haft någon etablerad praxis för att på ett heltäckande sätt verifiera nyttan av de projekt som ingår i projektportföljen. Finansministeriet har inte haft någon etablerad praxis för att på ett heltäckande sätt verifiera nyttan av de projekt som ingår i projektportföljen. Finansministeriet har förberett åtgärder för att skapa en bättre helhetsbild av statens utvecklingsportfölj och av kommunernas och andra offentligrättsliga samfunds centrala utvecklingsprojekt. Beredningen har samband med verkställandet av informationshanteringslagen (Lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen 906/2019), som trädde i kraft vid ingången av 2020, och finansministeriets skyldighet att organisera samarbetet kring informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen och produktionen av informations- och kommunikationstekniska tjänster. Ett av målen för det strukturerade samarbete som ska inledas är också att bedöma vilken kostnadsutveckling och vilka effekter som kan uppnås genom utvecklingsarbetet inom den offentliga förvaltningen.

För att förbättra bedömningen och uppföljningen av konsekvenserna av IKT-projekt och administrativa reformer har finansministeriet som en del av verkställigheten av lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) reviderat det tidigare utlåtandeförfarandet i fråga om IKT-upphandlingar och IKT-projekt vid statens ämbetsverk och inrättningar. Enligt statsrådets förordning om utlåtandeförfarandet (1301/2019) ska statens ämbetsverk och inrättningar i fortsättningen begära utlåtande av finansministeriet om projekt som gäller gemensamma IKT-tjänster eller informationslager och vars ekonomiska konsekvenser uppskattas överstiga en miljon euro. På motsvarande sätt ska utlåtande av finansministeriet begäras om ämbetsverkens och inrättningarnas egna projekt när deras ekonomiska konsekvenser uppskattas överstiga fem miljoner euro. Förutom att fler projekt än tidigare kräver utlåtanden har tidpunkten för utlåtandeförfarandet tidigarelagts så att det sammanfaller med statens ram- och budgetberedning, och i fråga om de faktorer som bedöms i projektet riktas omfattningen av och detaljnivån i bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna så att den bättre stöder förhandsbedömningen av den uppnådda nyttan.

Marginaliseringen av unga

RSk 12/2014 rd – Ö 3/2014 rd – ReUB 1/2014 rd

Fokus på förebyggande arbete

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med reformeringen av systemet för social- och hälsovårdstjänster flyttar tyngdpunkten från korrigerande till förebyggande arbete och ingriper i problem hos barn, unga och familjer på ett så tidigt stadium som möjligt. Med tanke på såväl de mänskliga aspekterna som hållbarheten i de offentliga finanserna är det nödvändigt med en omfördelning av de tillgängliga resurserna. Befintlig god praxis bör i samband med reformen spridas och förädlas systematiskt och nya förfaringssätt bör testas.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Programmet för utveckling av barn- och familjetjänsterna genomförs i samband med programmet för framtidens social- och hälsocentraler. Viktiga tyngdpunkter i utvecklingen är familjecentrum och tidigt stöd i vardagen. Stödtjänsterna med låg tröskel för barn, unga och familjer samt tillgången till tidigt stöd och tidig vård även i samband med småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen stärks. Detta genomförs bland annat genom att utveckla familje- och skilsmässorådgivningen, parrelationsarbetet, stödet i föräldraskapet, hemservicen samt familjesocialarbetet och den sociala handledningen. Tyngdpunkten ligger på att systematiskt intensifiera rådgivningsbyråernas samarbete med socialservicen och småbarnspedagogiken, och därmed även att få fler barn att delta i småbarnspedagogisk verksamhet.

Hjälp till dem som löper störst risk för att marginaliseras

2. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder för att i första hand de som löper störst risk för att marginaliseras och lider av psykisk ohälsa eller drogproblem ska få den hjälp de behöver.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I enlighet med programmet för statsminister Sanna Marins regering utvecklas tillgången till och kvaliteten på basservicen inom ramen för programmet Framtidens social- och hälsocentral. Samtidigt genomförs också programmet för utveckling av barn- och familjetjänster samt riktlinjerna i strategin för psykisk hälsa. Att flytta tyngdpunkten från korrigerande till förebyggande arbete samt att stödja barn, unga och familjer i ett så tidigt skede som möjligt är centrala mål för programmet. Det är av största vikt att resurserna för psykisk hälsa och personalens kompetens inom psykisk hälsa ökas särskilt inom primärvården och socialvården. Ett ytterligare mål är att säkerställa att psykologer och kuratorer inom elevhälsan samt aktörer inom skol- och studerandehälsovården har tillgång till gemensamma arbetssätt för tidigt stöd och främjande av psykisk hälsa. Olika metoder har utvecklats och testats i skolmiljöer och de sprids till skolor, läroanstalter, familjecentrum och andra serviceställen inom social- och hälsovården.

Även som en del av ungdomsgarantin har olika funktioner och tjänster utvecklats för att man snabbare och bättre ska kunna svara framför allt på de ungas behov av psykosocialt stöd. Navigatorernas tjänster med låg tröskel har med framgång utökats genom projektet för psykosocialt stöd i Navigatorerna (Onni) och utvecklingsinterventionen Arki haltuun.

Dataskydd och sekretessfrågor samt undanröjande av hinder för multiprofessionellt samarbete

4. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder när det gäller dataskydd och tystnadsplikt i anslutning till tjänsterna för barn, unga och familjer. Beredningen bör anförtros ett enda ministerium. Ministeriet bör ges förutsättningar och befogenhet att samla och förenhetliga bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt vid myndigheterna till den del de gäller de nämnda tjänsterna. Ministeriet ska vidta behövliga lagstiftningsåtgärder för att undanröja hindren för elektronisk dokumenthantering och multiprofessionellt samarbete i arbetet för att förebygga marginalisering av unga och hjälpa marginaliserade unga.

För att man ska kunna ändra bestämmelserna om informationshantering och dataskydd krävs lagstiftningsändringar som gäller flera olika ministeriers förvaltningsområden och som bör planeras och beredas tillsammans. En modell med en gemensam lägesbild kan vara ett av de praktiska verktygen, men den förutsätter att dataskyddsbestämmelserna för de olika ministerierna förenhetligas. I lagen om klienthandlingar inom socialvården infördes 2015 bestämmelser om multiprofessionellt samarbete, och Institutet för hälsa och välfärd (THL) har publicerat webbhandboken Skapa förtroende – skydda barnet som stöd för det multiprofessionella samarbetet. Handboken innehåller anvisningar om lagstiftning och dataskydd. Arbetet med att utveckla och sprida anvisningarna fortsätter liksom de tillhörande utbildningarna för chefer.

Informationsutbyte

5. Riksdagen förutsätter med hänvisning till punkt 4 i ställningstagandet att regeringen genom föreskrifter, anvisningar och utbildning säkerställer informationsutbytet och att enhetlig praxis för dataskydd och tystnadsplikt tillämpas i samarbetet mellan myndigheter. Lagstiftningen, det praktiska förmansarbetet och ledningsarbetet måste betona myndighetens skyldighet att ta ansvar för barnets eller den ungas problem och söka lösningar på problemen i samarbete med familjen och andra involverade. Insatserna ska alltid utgå från barnets bästa och från barnets rätt att få hjälp. I osäkra fall får rädsla för att bryta mot bestämmelserna om dataskydd och tystnadsplikt eller för följderna av detta inte utgöra ett hinder för ett ansvarsfullt agerande.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Det är viktigt med ett fungerande informationsutbyte i myndighetssamarbetet för att lösa barns, ungas och familjers problem. I den gällande lagstiftningen finns många sektorsspecifika bestämmelser om

behandlingen av personuppgifter som uppkommit i samband med tjänster för barn, unga och familjer, och det finns en stor variation mellan olika sektorer när det gäller rätten att få uppgifter av andra myndigheter. För närvarande finns det ingen omfattande lagstiftning om gemensam lagring eller behandling av uppgifter som uppkommit i olika multiprofessionella verksamheter. I lagstiftningen finns dock exempel på personliga planer som upprättas genom multiprofessionellt samarbete. Sådana uppgifter och planer registreras antingen i den samarbetande organisationens eget informationssystem eller i ett register som inrättats särskilt för multiprofessionellt samarbete. Generellt har de som utför det praktiska arbetet behov av att skapa en mer heltäckande helhetsbild av barnets, den unga personens och familjens situation samt skötseln av deras angelägenheter. I dagsläget kan bilden bli ofullständig, och därför kan man inte alltid erbjuda rätt slags hjälp och stöd. Ibland saknas det också kompetens för att utnyttja den gällande lagstiftningen om informationshantering i tillräcklig utsträckning, och den tolkas i praktiken på många olika sätt. Det multiprofessionella samarbetet kan utökas och förbättras kvalitativt också genom enhetliga anvisningar och utbildningar om dataskydd som skulle främja informationsutbytet mellan olika myndigheter när det gäller att hjälpa unga och förebygga marginalisering.

Reformen av flerkanalsfinansieringen

6. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med översynen av social- och hälsovårdens finansieringssystem, som bygger på ett flerkanalssystem, ser till att finansieringen i fortsättningen styr ordnandet av de förebyggande och korrigerande tjänster som krävs för att motverka marginaliseringen av unga på så sätt att tjänsterna erbjuds på ett enda ställe och i form av en lättillgänglig helhet som utnyttjar multiprofessionellt samarbete.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Reformen av flerkanalsfinansieringen av social- och hälsovården är kopplad till omfattande reformer av social- och hälsovården och den sociala tryggheten. Social- och hälsovårdsministeriets kommitté för en reform av rehabiliteringen har lagt fram förslag till en reform av rehabiliteringssystemet (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:41). Kommittén har också lagt fram förslag till en rehabiliteringsprocess för ungdomar, medicinsk, social och yrkesinriktad rehabilitering, förbättringar i informationssystemen och satsningar på incitament. Till de omfattande reformerna av service- och förmånssystemen hör också en reform av rehabiliteringen

Enhetlig praxis för att ingripa i problem

7. Riksdagen förutsätter att regeringen skrider till åtgärder och inför en förvaltningsövergripande, enhetlig praxis genom vilken man i det praktiska arbetet kan ingripa tidigt och effektivt när barn och unga har problem, sköta informationsutbytet och följa upp åtgärderna samt förhindra att problemen förvärras.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Förebyggandet av marginalisering bör vara en gemensam uppgift för alla aktörer och alla förvaltningsområden, inte bara social- och hälsovården, som alltför ofta upplevs bära ansvaret. Under de senaste åren har barn, unga och familjer fått allt starkare stöd i sina vardagsmiljöer och tjänsterna har utvecklats så att de är sektorsövergripande och involverar flera aktörer, bland annat genom programmet för utveckling av barn- och familjetjänster och genomförandet av ungdomsgarantin. Tyngdpunkten i ungdomsgarantin har legat på att etablera och utveckla i synnerhet de sektorsövergripande lågtröskeltjänsterna vid Navigatorerna. Genomförandet av de bästa resultaten och verksamhetsmodellerna fortsätter och stärks under innevarande regeringsperiod.

Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2015

RSk 14/2016 rd – B 10/2016 rd – B 15/2016 rd – ReUB 2/2016 rd

1. Spetsprojekt för bekämpning av svart ekonomi

Riksdagen förutsätter att regeringen tar in de spetsprojekt i åtgärdsprogrammet som har betydande effekter med tanke på bekämpningen av svart ekonomi och säkerställer tillräckliga resurser för att projekten ska kunna förverkligas och verkställas.

Finansministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet och inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I planen för de offentliga finanserna 2021–2024 anvisas sammanlagt 13,95 miljoner euro för 2021–2023 för bekämpning av grå ekonomi under huvudtitlarna för olika ministerier (justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet).

Statsrådet meddelade den 28 april 2016 ett principbeslut om en nationell strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för 2016–2020 (VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS) (på finska).

Åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet blev klart den 7 juni 2016 (Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan) (på finska).

Ledningsgruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet följer hur åtgärdsprogrammet framskrider, bedömer behoven av att ändra det och rapporterar årligen till finanspolitiska ministerutskottet om hur projekten framskrider. Åtgärdsprogrammet kan uppdateras under giltighetstiden i samband med granskningen av hur det verkställts samt enligt beslut av regeringen.

Statsrådet tillsatte dessutom den 28 april 2016 en parlamentarisk uppföljningsgrupp för bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för mandatperioden 1 maj 2016–31 mars 2019. Uppföljningsgruppens uppdrag är att följa upp hur strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2016–2020 genomförs.

Åtgärdsprogrammet innehåller 20 projekt som är grupperade enligt spetsprojekten i strategin. I åtgärdsprogrammet behandlas de åtgärder som bedöms vara viktigast och ha de största effekterna med avseende på målen i strategin för den nationella bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Ett av de viktigaste projekten i programmet har varit projektet för att ta fram lägesbilder för svart ekonomi och ekonomisk brottslighet. Ledningsgruppen för ekonomisk brottslighet godkände de centrala riktlinjerna för att ta fram lägesbilder för grå ekonomi den 7 februari 2017. Kommissionen för lägesbilder inledde sin verksamhet den 3 april 2017. Den består av 21 myndigheter och ministerier. Webbplatsen Grå ekonomi och ekonomisk brottslighet med lägesbilder togs i bruk den 12 december 2017. I inledningsskedet beskrevs aktuella fenomen inom grå ekonomi och ekonomisk brottslighet samt hur myndigheterna bekämpar dessa. Projektet ansågs slutfört den 29 juni 2018, varefter fokus ligger på underhåll av webbsidan.

Andra projekt med betydande effekter för bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet är utredningar om ökad offentlighet för allmänheten i fråga om uppgifter om fullgörande av skyldigheter (avslutat den 19 november 2018), det nationella inkomstregistret (uppskattad färdighetsgrad 70 procent), rapporten över typgodkända kassasystems lämplighet i Finland (klar i augusti 2019) samt utvecklingen av myndigheternas befogenheter och bestämmelserna om informationsutbyte uppskattad färdighetsgrad 85 procent).

I enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram fortsätter åtgärdsprogrammet och strategin för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet också efter 2020. Enligt regeringsprogrammet reserveras det under valperioden tilläggsfinansiering på sammanlagt 20 miljoner euro för att genomföra åtgärdsprogrammet. Tjänstemannaberedningen för att revidera åtgärdsprogrammet och strategin har inletts.

I planen för de offentliga finanserna 2021–2024 anvisas sammanlagt 13,95 miljoner euro för 2021–2023 för bekämpning av grå ekonomi under huvudtitlarna för olika ministerier (justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet).

Finavia och riskhantering i statsbolag

RSk 4/2017 rd – EÄ 72/2016 rd – ReUB 1/2017 rd

Allmänna anvisningar om riskhanteringen i statsägda bolag

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och utfärdar allmänna anvisningar om riskhanteringen i statsägda bolag.

Statsrådets kansli har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I statsrådets principbeslut om ägarpolitiken från våren 2020 utfärdades allmänna anvisningar till statsägda bolag om riskhantering. I principbeslutet förutsätter den statliga ägaren att riskhanteringen i bolagen har ordnats på ett sätt som motsvarar deras behov i enlighet med aktiebolagslagen. Likaså förutsätts det i principbeslutet att företagen ska identifiera företagsansvarsriskerna i affärsverksamheten både i sin egen verksamhet och i värdekedjan och integrera företagsansvarsriskerna i riskhanteringssystemet.

Dessutom är riskhantering en viktig del av de uppgifter och det ansvar som styrelsen och ledningen har enligt aktiebolagslagen och god förvaltningssed. Styrelserna och ledningen ansvarar för riskhanteringen och principerna för den samt rapporterar betydande iakttagelser vidare till ägaren.

Precisering av verksamhetsprinciperna för statens ägarstyrning

2. Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2017 preciserar principerna för statens ägarstyrning, särskilt i fråga om bolag som helt ägs av staten.

Statsrådets kansli har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Verksamhetsprinciperna för statens ägarstyrning utvecklas och preciseras regelbundet både som en del av det kontinuerliga ägarstyrningsarbetet och i statsrådets gällande ägarpolitiska principbeslut. Enligt det senaste principbeslutet från våren 2020 fortsätter man bedriva en långsiktig, dynamisk ägarpolitik som tryggar statens strategiska intressen. Innehav ska utvärderas med hänsyn till den totala samhällsekonomiska nyttan, utvecklingen av de ägda bolagens verksamhet och värde samt effektiv resursallokering.

Staten förvaltar sina bolagsinnehav genom att samordna sina ägarstrategiska mål, kraven i lagstiftningen och de övriga ägarnas rättigheter. Statens ägarpolitik är öppen och konsekvent, och staten stöder tillväxten och utvecklingen i de bolag som staten äger genom ansvarsfullt ägarskap och med beaktande av kraven på konkurrensneutralitet. Företagstillgångarna ger upphov till inkomster i statsbudgeten, och förväntningarna på dessa fastställs separat varje år.

Åtskiljandet av ägande och reglering fortsätter och samordnings- och stödfunktionsrollen för avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli stärks. I förvaltningen av statens bolagsegendom eftersträvas ett så gott samhälleligt och ekonomiskt helhetsresultat som möjligt. Målet är också att näringsstrukturen ska bli mångsidigare och starkare genom att en positiv och hållbar strukturomvandling främjas. Ett ytterligare mål är att de statsägda bolagen ska vara föregångare i övergången till en klimatneutral cirkulär ekonomi, utnyttjande av digitaliseringen och företagsansvar.

Riksdagens skrivelse om regeringens årsberättelse 2016 och Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2016

Riksdagens skrivelse om Regeringens årsberättelse 2016

Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2016

Fukt- och mögelproblem i byggnader

RSk 36/2017 rd – B 14/2017 rd – B 9/2017 rd

Klarläggande av ansvarsfrågorna beträffande fukt- och mögelskador i offentliga byggnader

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och genom lagstiftning klarlägger ansvarsfrågorna i de situationer där fukt- och mögelskador i offentliga byggnader orsakar ohälsa bland annat på grund av dröjsmål eller brister i undersökningar, reparationer eller information.

Statsrådets kansli, finansministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

De lagstiftningsmässiga och andra utredningar som nämns i punkten kan göras inom ramen för åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 i samarbete med olika förvaltningsområden. För närvarande deltar statsrådets kansli, miljöministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt undervisnings- och kulturministeriet och finansministeriet i genomförandet av åtgärdsprogrammet. Ministerierna inom respektive förvaltningsområde ansvarar för behövliga ändringar i lagstiftningen.

Enligt gällande lagstiftning är arbetsgivaren och den som ordnar en verksamhet de som ansvarar för omständigheter som drabbar de anställda och användarna av lokalerna. Fastighetsägarens ansvar följer av lagen om hyra av bostadslägenhet, och principerna i den tillämpas också inom den offentliga förvaltningen, exempelvis på interna hyror inom stat eller kommun. Hyresvärden måste se till att lokalerna är i användbart skick. Om det inte är så har hyresgästen rätt att säga upp hyresavtalet. Många lokaler som används inom offentlig förvaltning har privata ägare. Offentligt byggande och offentlig fastighetsförvaltning bör inte skiljas åt från

övrigt byggande. Markanvändnings- och bygglagen förutsätter dessutom att en byggnad och dess omgivning hålls i sådant skick att den hela tiden uppfyller de sanitära kraven och kraven på säkerhet och användbarhet och inte medför miljöolägenheter eller förfular omgivningen. Byggnadernas skick måste följas och korrigerande åtgärder måste vidtas innan det hinner uppstå olägenheter på grund av fukt- eller mögelskador eller andra inneluftsproblem. I hälsoskyddslagen konstateras det att om olägenheten orsakas av konstruktionerna eller isoleringen i den byggnad där bostadslägenheten eller vistelseutrymmet finns eller av grundläggande system som byggnadens ägare är ansvarig för, ska byggnadens ägare svara för att olägenheten avhjälps, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Om den sanitära olägenheten dock beror på sådan användning av bostaden eller vistelseutrymmet som inte är sedvanligt bruk, svarar bostadens eller vistelseutrymmets innehavare för avhjälpandet av den sanitära olägenheten.

Skadeståndslagstiftningen är tydlig vad gäller ansvarsfrågorna och det behövs inga ändringar när det gäller sanitära olägenheter som beror på byggnader. Vid miljöministeriet pågår som bäst en totalreform av markanvändnings- och bygglagen där ansvarsfrågorna inom byggandet ses över. Social- och hälsovårdsministeriet är i färd med att inleda en uppdatering av hälsoskyddslagen och förordningen om boendehälsa som utfärdats med stöd av lagen.

Olika aktörer har tagit fram omfattande anvisningar om undersökning och reparation av fukt- och mögelskador och andra inneluftsproblem. Både i lagstiftningen och i anvisningarna betonas snabb identifiering och utredning av problem samt vidtagande av reparationsåtgärder. Särskild vikt har fästs vid tydlig kommunikation i rätt tid i problemsituationer.

Erfarenheterna av det nuvarande utkomststödssystemet

RSk 36/2017 rd – B 14/2017 rd – B 9/2017 rd

4. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och utvärderar erfarenheterna av det nuvarande systemet där FPA ansvarar för det grundläggande utkomststödet och kommunerna för det kompletterande och förebyggande utkomststödet samt socialarbetet och att regeringen avger rapport till riksdagen före utgången av 2020.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den juridiskt sakkunniga arbetsgrupp som social- och hälsovårdsministeriet tillsatte i ärendet avslutade sitt arbete den 30 januari 2020. Arbetsgruppen hade i uppgift att utreda förhållandet mellan socialvården och det grundläggande utkomststödet, fördelningen av det sistahandsansvar som avses i 19 § 1 mom. i grundlagen samt andra särskilda frågor som gäller lagstiftningen om utkomststöd. I detta sammanhang har man behandlat erfarenheterna av det nuvarande systemet och behoven att utveckla lagstiftningen. Reformen av lagstiftningen om utkomststöd fortsätter med grund i de utredningsbehov som arbetsgruppen lyft fram.

Riksdagens budget- och tillsynsbefogenheter

RSk 36/2017 rd – B 14/2017 rd – B 9/2017 rd – ReUB 8/2017 rd

Statsfinansiella exponeringar och risker förknippande med stabiliteten i euroområdet

Riksdagen förutsätter att regeringen bekräftar och förtydligar målsättningen om euroområdets framtid och skapar större klarhet i hur riksdagen ska få en samlad bild. Finska statens ansvarsförbindelser och de tillhörande riskerna bör rapporteras i regeringens årsberättelse i alla avseende i uppdaterad form och heltäckande.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I samband med regeringens årsberättelse rapporterar finansministeriet årligen om de statsfinansiella exponeringar och risker som är förknippade med stabiliteten i euroområdet.

Vidare har finansministeriet halvårsvis gett ut en rapport om de av finska statens exponeringar, ansvarsförbindelser och fordringar som beror på de finansiella stödprogrammen i euroområdet. I och med att programmet för finansiellt stöd till Grekland avslutades i augusti 2018 pågår det inte längre något program för finansiellt stöd inom euroländerna. Från och med 2018 publiceras rapporten en gång om året.

I juli 2019 lämnade statsrådet en utredning till riksdagen om Europeiska stabilitetsmekanismens (ESM) årsrapport för 2018 och revisionsnämndens rapport och Europeiska finansiella stabiliseringsfacilitetens (EFSF) bokslut för 2018, ledningens rapport och revisorns rapport (E 25/2019 rd). I utredningen beskrivs läget i euroområdet och de ekonomiska exponeringarna i anslutning till krishanteringen, inbegripet de exponeringar som uppkommer via det europeiska centralbankssystemet. Utredningen behandlades av riksdagens revisionsutskott i oktober 2019.

Utskottet godkände den 5 november 2019 ett ställningstagande där det bland annat anser att det fortfarande är nödvändigt att riksdagen så snart som möjligt efter offentliggörandet får behandla ESM:s årsberättelse och revisionsnämndens berättelse samt EFSF:s bokslut, ledningens berättelse och revisorns berättelse.

RSk 37/2017 rd – EÄ 21/2016 rd – ReUB 9/2017 rd

Beslut om ESM-finansierade stödprogram

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder behovet av lagändringar enligt vilka beslut om nya stödprogram som finansieras genom Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) fattas av hela riksdagen, i det fall att Europeiska stabilitetsmekanismens nuvarande roll inte förändras och medlemsländernas ståndpunkter beaktas i dess beslutsfattande.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den 6 december 2017 lade Europeiska kommissionen fram ett förslag till rådets förordning om att inrätta Europeiska valutafonden. Kommissionen föreslår att Europeiska stabilitetsmekanismen, som inrättades 2012, omvandlas till Europeiska valutafonden genom ett avtal mellan regeringarna i euroländerna. Valutafonden föreslås vara en juridisk person underställd unionslagstiftningen och en efterföljare till Europeiska stabilitetsmekanismen, vilket innebär att stabilitetsmekanismens nuvarande ekonomiska och institutionella strukturer bibehålls i allt väsentligt. I rättsligt hänseende skulle valutafonden ha samma status som ett EU-organ.

Förhandlingarna om att vidareutveckla Europeiska stabilitetsmekanismen och omvandla den till Europeiska valutafonden startade i januari 2018. Förhandlingarna har inte grundat sig på kommissionens förslag, utan stabilitetsmekanismen utvecklas utifrån det mellanstatliga avtalet. Utvecklingen av Europeiska stabilitetsmekanismen förutsätter att fördraget om inrättande av mekanismen ändras. Den utvidgade eurogruppen nådde den 4 december 2019 samförstånd om en ändring av fördraget om Europeiska stabilitetsmekanismen, med några få undantag. Eurogruppen förväntas nå en överenskommelse om de detaljer som är öppna under våren 2020. Ändringarna omfattar frågor som kräver riksdagens godkännande. I samband med detta kan behovet av att ändra förfarandet för att besluta om nya program för finansiellt stöd utvärderas.

Riksdagens skrivelse om utvecklingsbehov i bostadspolitiken

RSk 26/2018 rd – EÄ 61/2016 rd – ReUB 3/2018 rd

Det åttaåriga utvecklingsprogrammet för bostadspolitiken som en redogörelse till riksdagen

1. Riksdagen förutsätter att det utarbetas ett övergripande och målinriktat utvecklingsprogram för bostadspolitiken som sträcker sig över åtta år. Programmet ska bygga på en utredning om bostadspolitikens centrala fokusområden och det ska lämnas som en redogörelse till riksdagen före utgången av 2020.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

En arbetsgrupp och en parlamentarisk uppföljningsgrupp har tillsatts för att bereda det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet. Det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet lämnas till riksdagen i form av en redogörelse under höstsessionen 2020. Programmet bereds i aktivt samråd med aktörer, intresseorganisationer och andra intressentgrupper inom branschen. Arbetsgruppen för det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet har till uppgift att utifrån skrivningarna i regeringsprogrammet, det av riksdagen godkända betänkandet från revisionsutskottet och den parlamentariska uppföljningsgruppens riktlinjer bereda ett bostadspolitiskt utvecklingsprogram för 2021–2028. Arbetsgruppen ansvarar för att lägga upp tidsplanen för beredningsarbetet, höra relevanta sakkunniga och intressentgrupper, bedöma konsekvenserna samt utarbeta eller skaffa behövliga utredningar. Den parlamentariska uppföljningsgrupp som tillsatts för det bostadspolitiska

utvecklingsprogrammet har till uppgift att stödja beredningen av det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet, ta ställning till programmets huvudlinjer, utvärdera beredningsarbetet för programmet och främja växelverkan som stöder beredningen av programmet särskilt mellan de politiska aktörerna.

Utveckling av bostadsområden

2. Riksdagen förutsätter att det som en del av det åttaåriga utvecklingsprogrammet utarbetas ett förvaltningsövergripande utvecklingsprogram för bostadsområden som stöd för en positiv utveckling i områdena och för att förebygga segregering. Programmet ska på lång sikt trygga en god nivå på tjänster och boende och stärka livskraften i bostadsområdena.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Förebyggandet av segregering och stärkandet av den positiva utvecklingen i bostadsområdena granskas som en del av det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet. För närvarande är ett förvaltningsövergripande förortsprogram för 2020–2022 som baserar sig på regeringsprogrammet och som syftar till att minska segregationen och förbättra förorternas välfärd i startfasen. Programmet Hållbar stad främjar hållbar utveckling i städerna och kommunerna både i fråga om praktisk stadsutveckling och strategisk ledning. Programmets huvudteman är koldioxidsnålhet, intelligens, hälsa och social hållbarhet. Syftet med förortsprogrammet är att öka förorternas konkurrenskraft och stärka områdenas identitet genom en positiv image.

Lösning av problem i områden på tillbakagång genom närings-, region- och utbildningspolitik

3. Riksdagen förutsätter att det i samband med det åttaåriga utvecklingsprogrammet för bostadspolitiken utreds hur man genom närings-, region- och utbildningspolitiken kan förebygga problem med boendet i regioner som går back.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den arbetsgrupp som bereder det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet utreder i programmet och i sin redogörelse till riksdagen som en helhet hur närings-, region- och utbildningspolitiken kan förebygga problem med boendet i regioner som går back. Det bostadspolitiska utvecklingsprogrammet lämnas till riksdagen i form av en redogörelse under höstsessionen 2020.

Bedömning av behoven av att utveckla bostadsbidragssystemet

4. Riksdagen förutsätter att behovet att utveckla systemet för bostadsbidrag utvärderas under nästa valperiod i samband med reformen av den sociala tryggheten.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den 19 mars 2020 tillsattes en parlamentarisk kommitté för att bereda totalreformen av den sociala trygghet-en för tiden 23.3.2020–31.3.2027. I kommittén ingår en sektion för boende, som ansvarar för att utveckla stöden för boende. Sektionen har till uppgift att utreda behoven att reformera stöden för boende som ett separat stöd, men som en del av systemet för social trygghet och med beaktande av att beroendet av utkomststöd minskar. I arbetet beaktas barnens, de ungas och familjernas försörjningsvillkor.

Offentligt stödd bostadsproduktion

5. Riksdagen förutsätter att det produceras fler överkomliga hyresbostäder med statligt stöd i huvudstadsregionen och i de tillväxtorter där det på lång sikt finns efterfrågan på sådana bostäder. Vid byggandet av bostäder med offentligt stöd är det befogat att beakta konjunkturerna så att det offentliga byggandet kan ökas under lågkonjunkturer.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådet har tagit del av uttalandet och undersöker vilka åtgärder det föranleder. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA) producerade 2019 totalt cirka 7816 bostäder, av vilka totalt cirka 7 190 bostäder (92 procent) i centralernas tillväxtcentra. I de kommuner som ingår i Helsingforsregionens samarbete kring markanvändning, boende och trafik (MBT) uppgick produktionen vid Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet till cirka 4300 bostäder.

MBT-avtal

6. Riksdagen förutsätter att samarbetsavtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT) görs långsiktigare och mer bindande och att staten är redo att utvidga samarbetsavtalen om markanvändning, boende och trafik också till nya stadsregioner.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

De avtal om markanvändning, boende och trafik (MBT-avtal) som ingicks 2016–2019 upphörde att gälla vid utgången av 2019. Förhandlingar om nya avtal om markanvändning, boende och trafik pågår i de nuvarande avtalsregionerna (Helsingfors, Åbo, Tammerfors och Uleåborgs stadsregioner). Målet är att de nya 12-åriga MBT-avtalen ska träda i kraft våren 2020, när det råder klarhet om finansieringen av den samlade statliga trafiksektorn. Avsikten är att våren 2020 inleda förhandlingar med tre nya stadsregioner (Jyväskylä, Lahtis och Kuopio) i enlighet med resultaten av utredningen inför MBT-avtalet.

Statens bostadsfonds självständiga ställning

7. Riksdagen förutsätter att regeringen bevarar Statens bostadsfonds självständiga och oberoende status och att fondens tillgångar används för att främja boende.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statens bostadsfond står för närvarande utanför statsbudgeten och tillgångarna används för att främja boende, i synnerhet för finansiering av den statsstödda bostadsproduktionen.

Andelslagsmodell för socialt boende

9. Riksdagen förutsätter att den så kallade andelsmodellen för socialt boende främjas genom lagändringar.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Enligt budgeten för 2020 får Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet med stöd av statsunderstödslagen ur Statens bostadsfond bevilja sammanlagt högst 400 000 euro för tidsbundna understöd till ett invånarnära försöksprojekt kring bostadsandelslag. Projektet går ut på att ta fram modellstadgar för boendeorienterat boende i form av bostadsandelslag, stödja inledande av andelslagsförsök, erbjuda rådgivning och samla in uppföljningsinformation om hur andelslagen fungerar.

Reform av systemet med bostadsrättsbostäder

10. Riksdagen förutsätter att lagstiftningen om systemet med bostadsrättsbostäder ses över under nästa valperiod så att det dess ställning som ett alternativt överkomligt boende förbättras.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

En revidering av lagstiftningen om systemet med bostadsrättsbostäder bereds vid miljöministeriet. En proposition kommer att lämnas till riksdagen under höstsessionen 2020.

Hur integrationen fungerar

RSk 35/2018 rd – EÄ 10/2017 – ReUB 6/2018 rd

Åtgärdsprogram för förnyande av integreringsåtgärderna

1. Riksdagen förutsätter att regeringen upprättar ett övergripande åtgärdsprogram om behovet av att se över integreringsåtgärderna och de reformer som ska genomföras. Åtgärdsprogrammet ska lämnas till riksdagen i form av en redogörelse senast 2020.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Arbetet med redogörelsen har inletts och den kommer att överlämnas till riksdagen före utgången av 2020. Redogörelsen utarbetas så att flera olika intressentgrupper delaktiggörs.

1. Det är viktigt att integrationspolitiken och de integrationspolitiska reformerna baserar sig på så täckande, tillförlitliga och långvariga forskningsrön som möjligt. Som stöd för redogörelsen pågår undersökningar om hur tjänsterna för invandrare fungerar, bland annat en studie om invandrarnas utbildnings- och sysselsättningsvägar (https://tietokayttoon.fi/hankkeet/hanke-esittely/-/asset_publisher/maahanmuuttajien-koulutus-ja-tyollistymispolut-mako-) inom ramen för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet.

Reform av integrationslagen

2. Riksdagen förutsätter att regeringen omarbetar integrationslagen och övrig lagstiftning vid behov utifrån riksdagsbehandlingen av redogörelsen.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

2. Riksdagen förutsätter att de eventuella behov av lagändringar som framträder i samband med godkännandet av redogörelsen bedöms och bereds efter riksdagsbehandlingen. Ministeriet framhäver därtill att behoven av att revidera lagen måste kopplas till andra strukturella reformer som eventuellt genomförs under regeringsperioden och som väsentligt inverkar på beslut om integration, närmast till beslut om fastställandet av organiseringsansvaret för arbets- och näringstjänsterna och social- och hälsotjänsterna samt till eventuella reformer av den sociala tryggheten och utbildningen.

Snabbare integrationsprocess

3. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att integreringen snabbas upp betydligt på så sätt att integrationsperioden i regel varar ett år. Verksamheten ska effektiviseras jämfört med nuläget i alla faser så snart invandraren har kommit till Finland.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

3. Arbets- och näringsministeriet anser att förkortandet av integrationsperioden till ett år sannolikt inte påskyndar invandrarnas integration. Ett år är för många inte tillräckligt med tanke på språkkunskaperna och förutsättningarna för sysselsättning. Den behövliga kompetensen fastställs alltid av arbetsgivarna på arbetsmarknaden och i många yrken krävs en specifik yrkeskunskap och kännedom om arbetslivet. Minskningen av befolkningen i arbetsför ålder är ett av de centrala hoten mot den finländska arbetsmarknaden under de kommande åren och redan nu råder det brist på kompetent arbetskraft. Därför är det viktigt att satsa på utvecklandet av kompetensen hos såväl sysselsatta som arbetslösa och personer utanför arbetsmarknaden, inklusive invandrarna. Språk- och samhällskunskaper har också betydelse för hur man hittar sin plats i samhället och för föräldrarnas möjligheter att stödja sina barn.

Integrationslagen föreskriver om integrationsperioden ur en individuell utgångspunkt och innehåller inga specifika bestämmelser om periodens längd. Enligt integrationslagen uppgörs den första integrationsplanen för högst ett år. Varaktigheten av invandrarens integrationsplan bestäms individuellt utifrån hens egna mål, arbets- och utbildningshistoria och de åtgärder som planerats och tillhandahållits för hen. Den tid som berättigar till en integrationsplan är dock högst tre år från det att den första integrationsplanen undertecknades. Den kan under förutsättningar som anges i lagen förlängas till högst fem år.

På ovannämnda grunder är målet också att en invandrare övergår till arbetslivet så fort förutsättningarna uppfylls. Integrationsprocessens längd påverkas ändå i hög grad av invandrarens utgångspunkter och det är inte möjligt att påverka individuella egenskaper och livssituationer enbart genom att fastställa integrationsperiodens längd i lag. Det bör noteras att också samhällets och arbetsmarknadens strukturer och mottaglighet påverkar integrationen.

Behovet av reformer som gäller integrationsperiodens längd och en snabbare integration behandlas som en del av redogörelsen om reformbehoven i samband med integrationen och totalreformen av integrationslagen.

Överföring av det samlade ansvaret för integrationstjänsterna till kommunerna

4. Riksdagen förutsätter att regeringen för att integreringen ska fungera bättre och snabbare överför det samlade ansvaret för integrationstjänsterna till kommunerna och utreder hur tjänsterna kan tillhandahållas i tillräcklig omfattning också på andra håll än i tillväxtcentra.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

4. Den nuvarande utgångspunkten i integrationslagen är att åtgärder och tjänster som främjar integration ordnas som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringstjänsterna samt i form av andra integrationsfrämjande åtgärder. Det är inte ändamålsenligt att bryta ut integrationstjänsterna för invandrare

från det allmänna service- och utbildningssystemet. När integrationstjänsterna ordnas som en del av arbets- och näringstjänsterna, det nationella utbildningssystemet och social- och hälsotjänsterna kan kompetensen i befintliga strukturer och tjänster utnyttjas på ett kostnadseffektivt sätt. Överlappande och separata system ska undvikas så att man kan skapa en fungerande helhet.

I enlighet med statsminister Marins regeringsprogram förbättras de integrationsfrämjande tjänsternas kvalitet, förpliktande karaktär och effekt, och för det integrationsfrämjande arbetet införs en modell genom vilken man stöder invandrares etablering i arbetslivet och i det finländska samhället. Modellen utvecklas som en del av det övergripande åtgärdsprogram om behovet av att se över de integrationsfrämjande åtgärderna som just nu utarbetas vid arbets- och näringsministeriet. Åtgärdsprogrammet som ska överlämnas i form av en redogörelse till riksdagen före utgången av 2020 tar också upp det samlade ansvaret för integrationstjänsterna. I det sammanhanget beaktas även andra relaterade centrala beredningsuppdrag som bland annat tangerar arbetskraftspolitikens servicestruktur, vårdreformen och utbildningspolitiken.

Vid en överföring av det samlade ansvaret till kommunerna ska även verksamhetens finansiering beaktas. Finansministeriet har konstaterat att grundlagsutskottet i sin etablerade praxis har framhållit att när man lagstiftar om uppgifter för kommunen gäller det samtidigt att beakta finansieringsprincipen och se till att kommunerna har faktiska möjligheter att klara av dem. Enligt finansieringsprincipen i 55.2 paragrafen i statsandelslagen är statsandelen för nya och mer omfattande statsandelsåligganden 100 procent av de kalkylerade kostnaderna för nya och mer omfattande åligganden, om inte åliggandena minskas i motsvarande utsträckning.

Kommunernas roll som anordnare av sysselsättningstjänster ska stärkas i enlighet med regeringsprogrammet. Arbets- och näringsministeriet bereder en proposition om försök med regionalt tillhandahållande av offentliga arbetskrafts- och företagstjänster. Försöket gäller även invandrare och personer med främmande språk som modersmål.

Kommunernas och tredje sektorns roll i integrationen stärks i enlighet med regeringsprogrammet. Arbets- och näringsministeriet har berett en utlysning av statsunderstöd för verksamheten vid kommunernas multiprofessionella kompetenscentrum och utvecklingen av dem. Statsunderstöd beviljas kommuner där över 8 000 invånare har ett främmande språk som modersmål. Kommunernas multiprofessionella modell för invandrare kombinerar utbildnings-, sysselsättnings- och social- och hälsovårdstjänster för vuxna invandrare. Vid kompetenscentren bedrivs ett sektorsövergripande samarbete för att identifiera och stärka invandrarnas kompetens och effektivisera styrningen.

I regionstäder och på landsbygden ska man se till att utbudet av integrationstjänster är tillräckligt och stärka det regionala samarbetet. Nya modeller för ordnande av tjänster, till exempel distansstudier, ska tas i bruk. En fungerande integration är även i regionstäder och på landsbygden kopplad till en välfungerande basservice.

Tjänster som stöder sysselsättningen av invandrare

5. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att de servicesystem och servicestrukturer som stöder sysselsättningen av invandrare börjar fungera bättre så att de också svarar mot behoven hos företag som erbjuder sysselsättning.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

5. På sin väg mot arbetsmarknaden är invandrarna, liksom andra arbetslösa arbetssökande, kunder hos arbets- och näringsbyrån. Främjandet av sysselsättningen bland invandrarna kan därmed dra nytta av arbets- och näringsbyråernas kunskaper om arbetsförmedlings- och företagstjänster och av deras företagskontakter. Med hjälp av arbets- och näringstjänsterna kan man också främja företagandet bland invandrarna.

I fortsättningen bör arbets- och näringsbyråerna satsa hårdare på att främja sysselsättningen bland invandrarna, eftersom undersökningar visat att tjänster med nära anknytning till arbetslivet har effekt. Med hjälp av arbets- och näringstjänsterna kan man skräddarsy flexibla rutter till arbetslivet som bör utnyttjas aktivare än för närvarande vid matchning av invandrarnas och arbetsgivarnas behov.

Vid sidan av tjänstesamordningen behövs modeller för tjänsteintegration, till exempel branschvisa sysselsättningspaket för branscher med brist på arbetskraft samt effektivare anpassning av tjänster för olika grupper. Kontaktytan mellan arbets- och näringsförvaltningen, kommunen och läroanstalterna bör stärkas även i fråga om de grupper som inte är arbetslösa arbetssökande, exempelvis invandrarkvinnor som sköter barn hemma.

Företagssamarbetet mellan arbets- och näringsbyrån, utbildningsanordnarna och läroanstalterna spelar en central roll för genomförandet. Övergångsarbetsmarknaden bör utnyttjas effektivare och nya modeller behövs för att parallellt förvärva kompetens och arbetslivskontakter i syfte att samordna målen för snabb sysselsättning och hållbara yrkesbanor.

Arbets- och näringsministeriet har i samarbete med intressentgrupperna berett ett program för mångfald i arbetslivet med målet att förbättra öppenheten i arbetslivet och utarbeta modeller som kombinerar arbete och kompetensutveckling.

Åtgärder för att främja sysselsättningen bland invandrare och förbättra matchningen på arbetsmarknaden bereds bland annat i ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen av underarbetsgruppen Arbetskraftsinvandring och integration och som en del av integrationsredogörelsen.

Snabbare handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare

6. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att handläggningen av ansökningar om uppehållstillstånd för arbetstagare snabbas upp. Handläggningen får ta högst två månader.

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Utredningsarbetet för att påskynda handläggningstiden för ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete inleddes hösten 2018. Den så kallade flaskhalsutredningen är klar och arbetsgruppen har arbetat vidare med den fortsatta beredningen av de ärenden som framkom i utredningen. I september 2019 färdigställdes också en motsvarande utredning som gällde forskare och studerande. Syftet med bägge utredningarna var en övergripande effektivisering av processerna. Förutom uppehållstillstånden utvecklas åtgärderna för att locka arbetstagare, forskare, studerande och deras familjemedlemmar till Finland och de funktioner som anknyter till att bo och stanna i Finland. Utredningarna eftersträvar en genomgående förkortning av handläggningstiderna för ansökningar om uppehållstillstånd bland annat genom att utveckla gemensam rådgivning, elektronisk ansökning och en mer automatiserad tillståndsprocess. I utredningarna kartlades också ändringsbehov som kräver lagändringar med målet att bidra till tydligare processer och kortare handläggningstider.

I enlighet med statsminister Marins regeringsprogram överfördes invandringen från och med den 1 januari 2020 till arbets- och näringsministeriet för att effektivisera handläggningen. Arbets- och näringsministeriet utvecklar i samarbete med inrikesministeriet och övriga ministerier, till exempel utrikesministeriet och undervisnings- och kulturministeriet, och tillsammans med hela förvaltningsområdet handläggningsprocesserna vid ansökningar om uppehållstillstånd på grund av arbete med målet att också förkorta handläggningstiderna. Målet enligt regeringsprogrammet är en månad, och det är också målet för utvecklingsåtgärderna. Migrationsverket uppnådde i slutet av 2019 en genomsnittlig handläggningstid på under en månad för ansökningar om uppehållstillstånd för specialister.

Genom budgetering har regeringen strävat efter att säkerställa att Migrationsverkets resurser är tryggade i relation till de tillståndsärenden som inleds. I planen för de offentliga finanserna 2020–2023 hösten 2019 ökades Migrationsverkets anslag i statsbudgeten med 10 miljoner euro för tryggande av beslutsresurserna både 2020 och 2021.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

För att påskynda handläggningen av ansökningar om uppehållstillstånd som beviljas på grund av arbete bereddes hösten 2018 en utvärdering av flaskhalsarna i arbetstagarnas uppehållstillståndssystem. Utifrån den bereds som bäst såväl snabba åtgärder som förslag till åtgärder på längre sikt i syfte att förkorta handläggningstiderna. Utvecklingsbehoven gäller särskilt det elektroniska systemet och enhetligheten i rådgivningen. Ett annat mål är att minska antalet bristfälligt ifyllda ansökningar.

I enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram överfördes arbetskraftsinvandringen den 1 januari 2020 från inrikesministeriet till arbets- och näringsministeriet. För att förkorta handläggningstiderna inledde arbets- och näringsministeriet i början av 2020 en totalreform av handläggningen av uppehållstillstånd på grund av arbete och började utveckla ett elektroniskt tillståndssystem. Ett mål i regeringsprogrammet är att förkorta handläggningstiden till en månad i genomsnitt.

Språkstudier inom integrationsutbildningen

7. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att omorganisera språkstudierna inom integrationsutbildningen på så sätt att undervisningskvaliteten garanteras och inlärningsresultaten förbättras så att de uppfyller målen för inlärningen och kraven på språkkunskaper i arbetslivet.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

7. Reformer av ordnandet av integrationsutbildning bedöms som en del av den övergripande bedömning av främjandet av invandrarnas sysselsättning och utbildning som genomförs i samarbete mellan arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet. Bedömningen inleddes i början av 2020 (https://tietokayttoon.fi/hankkeet/hanke-esittely/-/asset_publisher/maahanmuuttajien-koulutus-ja-tyollistymispolut-mako-).

Förslag som gäller reformen av integrationsutbildningen behandlas som en del av redogörelsen om reformbehoven i samband med integrationen och totalreformen av integrationslagen.

Språkutbildningens förpliktande karaktär

8. Riksdagen förutsätter att regeringen gör språkutbildningen mer förpliktande i integrationsplanen för invandrare som fått uppehållstillstånd på så sätt att utbildningen inbegriper ett språkprov.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Ett test för klarläggning av studiefärdigheterna och utgångsnivån i fråga om språkkunskaper (Testipiste) har tagits i bruk så att man bättre ska kunna rikta in integrationsutbildningen och hänvisa invandrarna till utbildning som motsvarar deras behov. Testningen ordnas på olika sätt på olika håll i Finland. Vanligen betalar arbets- och näringsbyrån en serviceproducent för att sköta testningen. I integrationsutbildningen bedöms språkkunskaperna genom hela processen. Det görs inte bara genom test, utan bedömningen är kontinuerlig och grundar sig bland annat på hur den studerande presterar i uppgifter och gör framsteg. I projektet Testipiste framtogs också ett sluttest i finska inom integrationsutbildningen för vuxna invandrare. Målet med det är att producera information om i vilken grad den studerande nått läroplanens mål för kunskaper i finska. Sluttestet är till skillnad från de allmänna språkexamina inget officiellt prov, men uppgifterna har länkats till den europeiska referensramens kunskapsnivåskalor. Till stöd för användare av sluttestet utgavs en guide med anvisningar för hur testet ska ordnas och närmare beskrivningar av deltestens innehåll och bedömningen av språkkunskapernas olika delområden. Läroanstalterna kan beställa sluttestet och guiden från Testipiste, under förutsättning att de deltar i en avgiftsbelagd en dag lång användarutbildning.

Ett test som ingår i integrations- eller språkutbildningen och bedömningen av det kan inte göras utbildarspecifika, i synnerhet inte om testet påverkar personens rättigheter, utan det behövs ett riksomfattande och

opartiskt test och en officiell och enhetlig bedömning av det. Utbildarens egna test genererar, även om de är enhetliga, ingen enhetlig bedömning utan den kan variera i hög grad. Även olika hinder för lärande bör kunna beaktas. Hinder för lärande kan vara bland annat inlärningssvårigheter, traumabakgrund, olika hälsoproblem och andra orsaker med anknytning till den individuella livssituationen. Problemet är att testningen av lässvårigheter eller språkliga inlärningssvårigheter bör göras på det egna modersmålet och det inte finns redskap eller verktyg för det. Därför går inlärningssvårigheter ofta obemärkt förbi eller beaktas inte i fråga om invandrare.

I Finland används en riksomfattande allmän språkexamen där man mot en avgift bland annat kan avlägga språkprov i finska och svenska som inkluderar både en muntlig och en skriftlig del. Jyväskylä universitet ordnar provet. Provet har sex nivåer. År 2018 deltog 7 452 personer i provet i finska på medelnivå (nivå 3–4) och 475 personer i provet i svenska. Arrangemangen och principerna för den allmänna språkexamen (enhetlighet, oberoende, validering, säker testning, den egna läraren/samma tjänsteproducent bedömer inte) skulle med fördel kunna tillämpas för att mäta språkkunskaperna i slutet av integrationsutbildningen. Om den allmänna språkexamen ska kunna utsträckas till studerandena inom integrationsutbildningen bör den bättre beakta personer med sämre språkkunskaper. Den som inte godkänns i den allmänna språkexamen på mellannivå får endast meddelandet att resultatet låg under tre, men ingen närmare information om hur nära personen var att bli godkänd. Deltagarna får inte heller någon respons på testet, vilket gör det svårt att utvecklas i studierna.

Invandrarbefolkningen är en mycket heterogen grupp och deras integrations- och språkutbildning genomförs på olika nivåer. Det betyder att ett test som endast mäter en specifik kunskapsnivå inte är tillräckligt utan det behövs en adaptiv lösning för bedömning av språkkunskaperna som kan mäta hur personens språkkunskaper utvecklas. Dessutom bör man beakta att alla invandrare inte deltar i integrations- eller språkutbildning. Ett prov snarlikt den allmänna språkexamen skulle ge alla möjlighet att ta språktestet oberoende av hur de förvärvat sina språkkunskaper.

Studierna inom mottagningstjänsterna

9. Riksdagen förutsätter att regeringen gör studierna inom mottagningstjänsterna för asylsökande mer förpliktande. Det ska förutsättas att den asylsökande ska ha kännedom om hur samhället fungerar och vilka regler och värderingar som finns. För att säkerställa detta ska det ordnas ett prov.

Inrikesministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Varje klient över 16 år som registreras vid en förläggning ska avlägga en kurs om det finländska samhället som en del av studieverksamheten på förläggningen. Kursen om det finländska samhället har uppdaterats under 2019. Dessutom har ett nytt, digitalt kursmaterial tagits fram och tas i bruk på förläggningarna våren 2020. I den nya kursen ingår ett test som alla klienter som fyllt 16 år ska avlägga. Prestationen antecknas i

datasystemet Umarek. Mottagningspenningen kan minskas om klienten inte deltar i kursen eller avlägger en nätkurs.

Främjande av sysselsättningen av kvinnor med invandrarbakgrund

10. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste vidtar åtgärder för att främja sysselsättningen av kvinnor med invandrarbakgrund. Kvinnorna ska bli en särskild målgrupp för integreringstjänster.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Utbildningsmöjligheterna för föräldrar med invandrarbakgrund som sköter barn hemma har förbättrats inom ramen för det fria bildningsarbetets invandrarutbildning. I fortsättningen bör man säkerställa att utbildningen är tillräcklig och att barnpassning ordnas som en del av den. Utbildningen bör bygga upp en arbetsidentitet för föräldrarna redan när barnen är små. En del av föräldrarna är svåra att nå genom tjänsterna och därför bör informationen ges via flera kanaler med utnyttjande av myndighets- och organisationskanaler och även uppsökande arbete. Det bör utredas om det är möjligt att göra utbildningen mer förpliktande.

Med tanke på vidareutbildning och sysselsättning är det viktigt att utbildningsanordnarna har kontakt med arbets- och näringstjänsterna och andra kompetensutvecklingstjänster. Barnen ska ha tillträde till småbarnspedagogiken så att vården av dem kan ordnas när vården i hemmet upphör och så att mammornas övergång till arbetslivet kan stärkas. Föräldrarnas kännedom om nyttan med småbarnspedagogik till exempel med tanke på barnens skolgång bör ökas.

Ett mål med utvecklingen av arbets- och näringstjänsterna och övriga tjänster är i fortsättningen också att stärka könssensitiva och praktiska tillvägagångssätt. Samtidigt blir det aktuellt att utreda behovet av separata tjänstekoncept som skräddarsytts för invandrarkvinnor. Även företagen och organisationerna kan ha en central roll exempelvis när det gäller att utveckla olika arbetslivsinriktade initiativ och modeller för mentorskap.

Det är också viktigt att stärka jämställdheten i familjerna. Den verksamheten kan inte riktas enbart till kvinnorna utan utgångspunkten ska vara att stödja hela familjens integration. Till exempel bör arbetet med invandrarmän effektiviseras.

Åtgärder för att främja sysselsättningen bland invandrarkvinnor bereds bland annat i ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen av underarbetsgruppen Arbetskraftsinvandring och integration. Beredningen av en modell för det integrationsfrämjande arbetet har inletts i enlighet med statsminister Marins regeringsprogram, och i det sammanhanget försöker man också hitta lösningar för att stärka invandrarkvinnornas integration. Strukturella, finansieringsrelaterade och legislativa reformförslag behandlas som en del av redogörelsen om reformbehoven i samband med integrationen och totalreformen av integrationslagen.

Större involvering av organisationerna och det fria bildningsarbetet i integrationen

11. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att tredje sektorn, det vill säga organisationerna och det fria bildningsarbetet, tar över en större andel av integreringen och att regeringen vidtar åtgärder för att omdefiniera arbetsfördelningen mellan myndigheterna och tredje sektorn.

Arbets- och näringsministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Det är viktigt att stärka verksamheten inom den tredje sektorn. Att ta med det civila samhället, organisationerna, de religiösa samfunden och näringslivets aktörer i integrationsarbetet är en förutsättning för att integrationspolitiken ska fungera och kunna genomföras.

Integrationsarbetet präglas av att verksamhetsfältet är brett och av att de olika aktörerna har kompetens på både bredden och djupet, men samtidigt är arbetsfältet också splittrat och samordningen problematisk. En stor del av integrationsarbetet har varit, och är fortfarande, projektbaserat, vilket kräver både officiellt och inofficiellt samarbete och informationsutbyte mellan de olika aktörerna.

Som ett komplement till statens program för integrationsfrämjande 2016–2019 utarbetades 2016 det första partnerskapsprogrammet för integration. Partnerskapsprogrammet ger praktiska möjligheter för nya former och modeller av integrationssamarbete, delaktiggör nya aktörer och stärker verksamheten hos organisationer och sammanslutningar som redan en längre tid arbetat med integration. Målet är också att på lång sikt systematisera partnerskapen inom integration och att höja integrationsarbetets genomslag bland annat genom att öka samordningen mellan finansiärerna.

Partnerskapsprogrammet som inleddes 2016 utvecklas tillsammans med de integrationsfrämjande aktörerna under 2020 och 2021. Målet är en struktur som sammanför aktörer, förbinder dem till integrationsfrämjandet och gör det möjligt att ta fram nya modeller för integrationsfrämjande arbete och finna gemensamma lösningar för teman och utvecklingsbehov på gräsrotsnivå. Utöver det nationella, samordnade nätverksarbetet stöds också samarbetet mellan aktörerna genom informationsutbud och kompetensutveckling. Även regionala och lokala aktörer kan använda partnerskapsvarumärket. Prioriteringen i utvecklingsarbetet är att stärka kopplingen mellan det lokala, det regionala och det riksomfattande integrationsfrämjande arbetet. Därtill utvecklas en systematisk metod för utvärdering av partnerskapsprogrammet och val av teman som behandlas gemensamt, och samhällets mottaglighet stärks genom att starkare integrera målet om goda relationer mellan befolkningsgrupperna i programmet.

Frivilligorganisationernas roll i främjandet av invandrarnas sysselsättning bör stärkas ytterligare. Organisationerna kan främja sysselsättningen bland annat genom att underlätta nätverkandet till exempel med hjälp av mentorskap, genom att stödja handledningen, rådgivningen och det uppsökande arbetet och genom att erbjuda arbete på övergångsarbetsmarknaden.

Det fria bildningsarbetets roll och finansiering inom integrationen av invandrare har stärkts betydligt under de senaste åren, till exempel genom utbildning i läs- och skrivkunnighet, utbildning för invandrarkvinnor och utbildning för dem som överskridit integrationsperioden.

Regeringens årsberättelse 2017

RSk 47/2018 rd – B 11/2018 rd – B 17/2018 rd – ReUB 11/2018 rd

Uppföljning och rapportering av spetsprojektens mål

1. Riksdagen förutsätter att regeringen när spetsprojekten har avslutats ger akt på genomförandet av målen för dem och under 2020 rapporterar om resultaten och om hur modellen med spetsprojekt fungerar.

Statsrådets kansli konstaterar med anledning av anmärkningarna under denna punkt följande:

Statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram innehöll 26 spetsprojekt och fem reformer. Målen för projekten var många och statsrådets kansli följde projekten under hela regeringsperioden. På statsrådets webbplats och separat vid regeringens strategisessioner gavs uppdaterade rapporter om hur projekten avancerat. Rapporteringen sammanställdes i regeringens årliga årsberättelse och i regeringens handlingsplan, som uppdaterades våren 2016, 2017 och 2018.

Regeringen uppnådde sitt viktigaste mål – att höja sysselsättningsgraden till 72 procent. Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken bedömde i en rapport att regeringens åtgärder sannolikt hade en betydande inverkan på ökningen av sysselsättningen, även om effekten inte kan beräknas exakt. Näringslivets forskningsinstitut har i en rapport uppskattat att konkurrenskraftsavtalets inverkan på sysselsättningen varit cirka 20 000–30 000 arbetstillfällen. Också många andra mål uppnåddes, till exempel minskade antalet unga som inte deltog i någon utbildning eller som avbrutit sin utbildning. Den administrativa bördan minskades avsevärt med hjälp av ett särskilt spetsprojekt (se nedan). Samtidigt var många av målen, till exempel barnens och familjernas välfärd, långsiktiga och därför kan resultaten utvärderas först längre fram. Av de stora reformerna förföll social- och hälsovårdsreformen. Inte heller familjeledighetsreformen blev av.

Spetsprojekten har också utvärderats ur ett övergripande perspektiv, till exempel i effektivitetsrevisionsrapporten Bioekonomi som regeringens spetsprojekt av Statens revisionsverk. Utvärderingsinformation har också tagits fram i statsrådets kanslis forskningsprojekt inom ramen för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet. I projektet Erfarenhet och effekter av effektivisering av lagstiftningen utvärderades exempelvis genomförandet och resultaten av spetsprojektet för smidigare författningar. Ett annat exempel är forskningsprojektet Företagarpaketet stärks, som producerade utvärderingsinformation om effekterna av regeringens företagarpolitik och mer generellt om effekterna av spetsprojektåtgärderna för att stärka företagsverksamheten och sysselsättningen.

Främjandet av försök och försökskulturen var i statsminister Sipiläs regeringsprogram det centrala sättet att förnya samhället och verksamhetssätten i olika sektorer samt generera ny tillväxt. Spetsprojektet Införande av en försökskultur planerades i synnerhet som stöd för det politiska beslutsfattandet och genomförandet av regeringsprogrammet samt för att ge följande regering svar och lärdomar. I rapporten Försökskulturen i Finland – nuläge och utvecklingsbehov där projektet utvärderades anses försök vara ett bra verktyg för att utveckla en verksamhet och hitta nya lösningar, men försöken är också förknippade med utmaningar. Rapporten rekommenderar att fler aktörer involveras i försöken och att informationsspridningen om resultaten effektiviseras. Mer systematiska försök bör också genomföras till stöd för beslutsfattandet. Enligt utvärderingen gjorde spetsprojektet försöken och nyttan av dem mer kända.

Regeringen utvärderade konceptet spetsprojekt vid sin strategisession i december 2018. Ministrarna ansåg att konceptet i huvudsak är lyckat och användbart. I synnerhet den särskilda spetsprojektfinansieringen på en miljard euro fick beröm. I många projekt fungerade spetsprojektfinansieringen som en hävstång för investeringar (bland annat inom fiskenäringen) och snabbare utvecklingsarbete (till exempel i projektet skogsdata och elektroniska tjänster, som var en del av spetsprojektet Fram för trä). Spetsprojekten ansågs också ha bidragit till att rikta in tjänstemännens arbete över förvaltningsområdesgränserna. I det stora hela bedömde ministrarna att spetsprojekten och de prioriterade områdena var ett bättre sätt än de tidigare politikprogrammen att hantera ärendena och regeringsprogrammet. Samtidigt konstaterade de att spetsprojekten var för många och konkurrerade i början av perioden. Det förekom för lite samarbete mellan olika spetsprojekt och prioriterade områden. Rapporteringen om spetsprojekten ansågs vara överlappande och byråkratisk, och det förblev oklart vilken roll statsrådets kansli hade i uppföljningen.

Eliminering av matchningsproblemen på arbetsmarknaden

2. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att eliminera matchningsproblemet med arbetskraften, som försvagar den ekonomiska tillväxten.

Arbets- och näringsministeriet konstaterar med anledning av anmärkningarna under denna punkt följande:

Regeringen har förbundit sig till sysselsättningsmålet 75 procent, vilket innebär att antalet sysselsatta ska öka med cirka 60 000 personer fram till 2023. Vid budgetförhandlingarna hösten 2019 kom regeringen i sitt sysselsättningspaket överens om betydande satsningar på sysselsättningen. Målet är att systematiskt höja sysselsättningsgraden genom satsningar på sysselsättningstjänsterna och samtidigt beakta produktivitetsutvecklingen och företagens förmåga att förnya sig.

Åtgärderna i regeringsprogrammets sysselsättningspaket bemöter matchningsproblemet och säkerställer tillgången till kompetent arbetskraft på flera olika sätt. Förberedelserna inför förnyandet av de sysselsättningsfrämjande tjänsterna inleddes 2019 bland annat på följande områden: lagberedningen och den operativa beredningen av lönesubventionsreformen och försöket med rekryteringsstöd, beredningen av kommunförsök inom sysselsättning, utvecklingen av ungdomsgarantin, satsningarna

på korta arbetslivsorienterade utbildningar samt arbetet med att förnya det kontinuerliga lärandet, beredningen av åtgärder som stöder internationell rekrytering, utvecklingen av läroavtalsutbildningen och omställningsskyddet samt andra åtgärder till stöd för matchningen och tillgången till arbetskraft, bland annat utvecklingen av tjänster för nya företagare, såsom startpengen och företagens rekryteringskunnande.

Ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen styr genomförandet av regeringsprogrammet till de delar som gäller sysselsättningsfrämjandet, arbetsmarknaden och utvecklingen av arbetslagstiftningen. Sysselsättningspaketets viktigaste delar har beretts i ministerarbetsgruppens underarbetsgrupper. Arbetet har utgjort ett stöd i beredningen av regeringens sysselsättningspaket och fortsätter inför vårens ramförhandlingar.

Åtgärderna för att minska matchningsproblemet fortsätter.

Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2018

RSk 43/2018 rd, B 19/2018 rd – ReUB 10/2018 rd

Effektivisering av riskhanteringen

> Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att förbättra statens riskhantering och före utgången av 2020 fastställer harmoniserade och fungerande riskhanteringsförfaranden på statsrådsnivå, förvaltningsområdesnivå och ämbetsverksnivå samt fastställer de ansvariga ministerierna och övriga ansvarsförhållanden.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Den av statsrådet tillsatta delegationen för intern kontroll och riskhantering och finanscontrollerfunktionen har arbetat med att förbättra riskhanteringen och förenhetliga förfarandena. Enligt lagstiftningen om statsbudgeten ligger ansvaret för att organisera den interna kontrollen och den tillhörande riskhanteringen på ämbetsverksnivå. En utvärderingsram för intern kontroll och en modell för riskhanteringspolitik har utarbetats som stöd för ämbetsverkens förfaranden. Dessutom har Ledningsgruppen för informations- och cybersäkerheten inom statsförvaltningen tagit fram en riskhanteringsanvisning.

Delegationen för intern kontroll och riskhantering utarbetade en lägesbild av förvaltningsområdenas och ämbetsverkens riskhantering sommaren 2019 som underlag för den fortsatta utvecklingen av riskhanteringen. Resultaten från enkäten publicerades i rapporten Nuläget för att organisera riskhanteringen vid statens ämbetsverk, fonder och affärsverk Sammanfattning av resultaten från enkäten om riskhantering, Finansministeriets publikationer 2019:64 (Riskienhallinnan järjestämisen nykytila valtion virastoissa, rahastoissa ja liikelaitoksissa : Yhteenveto riskienhallintakyselyn tuloksista). Resultaten utgör förutom en lägesbild också jämförelsematerial för ämbetsverkens behov till exempel vid identifieringen av utvecklingsobjekt.

Enkäten ger vid handen att principerna för riskhanteringen fastställts relativt väl vid ämbetsverken, att de huvudsakligen har dokumenterats och att många ämbetsverk också utarbetat en separat riskhanteringspolitik och en handlingsplan för riskhanteringen. Ämbetsverken har också i regel slagit fast systematiska förfaranden för riskhantering som också fastställts av den högsta ledningen. Riskhanteringen är i de flesta fall tillräckligt synlig i ämbetsverkens ledningssystem och ledningens agerande. Riskerna rapporteras relativt bra. Risker rapporteras inom ämbetsverken och till de styrande ministerierna, men inte nödvändigtvis på ett enhetligt sätt.

På grund av riksdagens ställningstagande ställdes en separat fråga om behovet av riskhanteringsförfaranden utöver ämbetsverksnivån på förvaltningsområdesnivå, tväradministrativt eller för hela statsförvaltningen. Sådana behov identifierades i synnerhet i samband med skyddet av data (dataskydd och datasäkerhet), statsförvaltningens gemensamma tjänster och informationssystem, personalen (resurserna, kompetensen) samt cyberhot. Delegationen för intern kontroll och riskhantering fortsätter utifrån utredningen arbetet med att fastställa riskhanteringsförfaranden på statsrådsnivå och förvaltningsområdesnivå.

Våren 2020 tillsätter finansministeriet en arbetsgrupp för att bedöma riskhanteringsförfarandena på statsrådsnivå, förvaltningsområdesnivå och ämbetsverksnivå.

Regeringens årsberättelse 2018

RSk 25/2019 rd – B 3/2019 rd – B 13/2019

Informationsutbyte mellan myndigheterna för bekämpning av svart ekonomi

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med regeringens årsberättelse rapporterar om vilka åtgärder den har vidtagit för att utveckla informationsutbytet mellan myndigheterna i bekämpningen av svart ekonomi.

Inrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, justitieministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna tillsammans under denna punkt konstaterat följande:

Lagen om registrering av aktörer som bedriver indrivningsverksamhet trädde i kraft vid ingången av 2019. Enligt lagen ska den som bedriver indrivningsverksamhet vara tillräckligt tillförlitlig. Vid bedömningen av tillförlitligheten beaktas huruvida den som bedriver indrivningsverksamheten samt personer och andra företag med anknytning till den har fullgjort sina skyldigheter som gäller skatter och andra offentliga avgifter. Regionförvaltningsverket har för att kunna sköta uppgiften som personuppgiftsansvarig rätt att få de uppgifter som nämns ovan, och kan dessutom utnyttja fullgöranderapporter.

Riksdagen har godkänt en proposition om ändring av konkurrenslagen (721/2019). Informationsutbytet mellan nationella myndigheter utvidgades genom att i konkurrenslagen ta in flera myndigheter som Konkurrens- och konsumentverket kan lämna ut uppgifter eller handlingar till. Dessutom samlades bestämmelserna om

olika parters skyldighet att lämna upplysningar till Konkurrens- och konsumentverket i en och samma paragraf så att ämbetsverket har samma rätt att få uppgifter oavsett vilket förfarande som undersöks, och vissa aktörer fick en mer omfattande skyldighet att lämna uppgifter. Lagen om enheten för utredning av grå ekonomi ändrades (722/2019) så att enheten kan utarbeta en fullgöranderapport för tillsynen över iakttagandet av vissa förbud mot konkurrensbegränsningar. Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter ändrades (723/2019) så att skatteförvaltningen på eget initiativ kan lämna Konkurrens- och konsumentverket uppgifter som kan ha betydelse vid tillsynen över förekomsten av vissa konkurrensbegränsningar. Alla dessa bestämmelser trädde i kraft den 17 juni 2019.

Vid ingången av maj 2019 trädde lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019) i kraft. Genom lagen genomfördes det så kallade femte penningtvättsdirektivet. Lagen föreskriver om ett datasöksystem för och register över bank- och betalkonton. Enligt lagen kan de behöriga myndigheterna i fråga om penningtvätt använda övervakningssystemet om detta är nödvändigt för att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism. Även bland annat Skatteförvaltningen kan använda systemet om det är nödvändigt för att fullgöra omsorgsplikten enligt 9 kap. 5 paragrafen i penningtvättslagen. I detta sammanhang utfärdades också lagen om tillhandahållare av virtuella valutor (572/2019), som tillämpas på affärsverksamhet som bedrivs av tillhandahållare av virtuella valutor.

Lagen om tillhandahållare av virtuella valutor trädde i kraft den 1 maj 2019. Tillförlitlighet förutsätts av aktörer inom virtuella valutor. Fullgörandet av offentliga skyldigheter kontrolleras som en del av tillförlitlighetsbedömningen. För att sköta den uppgiften har Finansinspektionen rätt att utnyttja fullgöranderapporter.

En ändring av livsmedelslagen trädde i kraft vid ingången av 2020. Enligt lagen ska en livsmedelsföretagare vara tillförlitlig. Tillförlitligheten bedöms bland annat på basis av fullgörandet av offentliga skyldigheter. Som tillsynsmyndighet fungerar bland annat Livsmedelsverket, som har rätt att få uppgifter om fullgörandet av offentliga skyldigheter och möjlighet att utnyttja fullgöranderapporter. Tillsynsmyndigheten har också rätt att på eget initiativ lämna uppgifter till andra myndigheter.

Riksdagen behandlar en proposition med förslag till ny lag om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen och vissa lagar som har samband med den. I propositionen föreslås det att fullgöranderapporter utarbetade av Skatteförvaltningens enhet för utredning av grå ekonomi utnyttjas som stöd vid handläggning av och beslutsfattande och tillsynsuppgifter i ärenden som gäller utlänningars inresa, utresa, vistelse och medborgarskap. Avsikten är att bestämmelserna ska träda i kraft i början av 2020.

Ansvar i byggandet och byggnadsanvändningen

2. Riksdagen förutsätter att kvaliteten på byggande och användning av byggnader förbättras klart och att tillsynen och ansvarsfördelningen görs tydligare.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

I detta skede finns inget nytt att rapportera i ärendet. I samband med totalreformen av markanvändnings- och bygglagen, som inleddes sommaren 2018, granskas möjligheten att ordna byggnadstillsynen och ansvarsfrågorna via huvudentreprenörens genomförandeansvar. I samband med totalreformen granskas också hur man kan förbättra den planmässiga användningen och underhållet av byggnader under hela deras livscykel.

Det är viktigt att minska byggfelen och de problem de föranleder eftersom det är fråga om ett betydande samhällsekonomiskt och folkhälsorelaterat problem. Miljöministeriets förordningar om byggande har reviderats i enlighet med ändringarna (958/2012) i markanvändnings- och bygglagen så att de reviderade förordningarna trädde i kraft den 1 januari 2018. Den reviderade byggbestämmelsesamlingen beaktar bättre än tidigare bland annat byggnadstillsynen och byggnadernas hälsoaspekter.

Stöd till hushåll som hamnat i en mögelfälla

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder vilken typ av hjälp och stöd de som hamnat i en så kallad mögelfälla behöver.

Social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet har inlett ett utredningsprojekt om hjälp och stöd till personer som lider av problem med inomhusluften. I projektet utreds bland annat vilken typ av hjälp och stöd som behövs. Utredningsprojektet är ett svar på det ovannämnda ställningstagandet och motsvarar också regeringsprogrammets skrivning om mögelfällor. Utredningsprojektet samordnas av Andningsförbundet och genomförs i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd, Förbundet för boendehälsa Asumisterveysliitto AsTe ry och Advokatbyrå Alfa Ab. Projektet pågår fram till slutet av maj 2021.

Sunda lokaler 2028

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med regeringens årsberättelse rapporterar om de konkreta resultaten av projektet Sunda lokaler 2028 och utvärderar projektets effekter.

Statsrådets kansli konstaterar med anledning av anmärkningen under denna punkt följande:

Åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 (moment 23.01.25 i statsbudgeten) har aktivt genomförts under 2019. Programmet fick en ny projektdirektör hösten 2019. Till följd av utbyten i personalen ändrades ledningsgruppens och sekretariatets sammansättning i oktober 2019. På webbplatsen för programmet Sunda lokaler 2028 kan man följa hur programmet genomförs och beställa programmets nyhetsbrev.

I oktober 2019 färdigställdes slutrapporten för projektet SisäNyt, som stödde statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet. Slutrapporten Inomhusluft och hälsa: utveckling, nuläge, uppföljning och jämförelse mellan olika länder samt mellan den offentliga och den privata sektorn innehåller information om problem med inomhusluften i Finland och Sverige i nuläget. Projektets resultat utnyttjas som utgångsinformation vid bedömningen av hur mycket inneluftsproblemen minskat och vilken effekt programmet haft i slutet av programperioden.

Samarbetet med intressentgrupperna fortsatte vid forumet Sunda lokaler i februari 2019. Under forumet diskuterades genomförandet av programmets sju åtgärdsområden, och arbetet för att utveckla handlingsmodellen Sunda lokaler lanserades. Hösten 2019 och våren 2020 ordnas regionala workshoppar på nio orter i Finland för att tillsammans med regionförvaltningsverken, kommunerna och andra intressentgrupper kartlägga bästa praxis för förvaltning av fastighetsbeståndet samt prevention och lösning av problem med inomhusluften för handlingsmodellen Sunda lokaler. Målet med handlingsmodellen är att utöver regelbunden besiktning av fastigheter fästa vikt vid lokalernas lämplighet för användningsändamålet och beakta användarnas erfarenheter. I handlingsmodellen behandlas teman som förvaltningen av fastighetsbeståndet, nybyggande och ombyggnad, underhåll och service av byggnader samt processer som gäller inomhusluften.

Undervisnings- och kulturministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Undervisnings- och kulturministeriet färdigställde 2019 en preliminär utredning om kompetensen i fastighets- och byggbranschen, och utifrån den inleddes i augusti 2019 ett projekt för att kartlägga kunskaperna om inomhusluft bland aktörer i byggbranschen och kommunernas fastighets- och byggpersonal. Slutrapporten färdigställs i början av 2020.

Utbildningsstyrelsen utreder 2019–2020 nuläget i de allmänbildande läroanstalternas byggnader och planeringen av dem. Samtidigt utreds bland annat styreffekten av föreskrifter och anvisningar om planeringen och underhållet av skolbyggnader och lärmiljöer samt eventuella behov av författningsändringar och styrning. Slutrapporten inklusive förslag blir klar före utgången av 2020.

Social- och hälsovårdsministeriet har med anledning av anmärkningen under denna punkt konstaterat följande:

Social- och hälsovårdsministeriets åtgärder gäller huvudsakligen hälso- och välfärdsrelaterade frågor. De flesta åtgärder som hör till ministeriets ansvarsområde genomförs inom ramen för det nationella programmet för inomhusluft och hälsa (Kansallinen sisäilma ja terveys -ohjelma 2018–2028), som samordnas av Institutet för hälsa och välfärd.

Tillsammans med de organisationer som deltar i genomförandet av programmet har man planerat kommunikationen om hälso- och välfärdsfrågor som är förknippade med inomhusluften. Organisationerna spelar en viktig roll för att integrera patienternas åsikter och erfarenheter. Under 2018 och 2019 har många pressmeddelanden och nyheter skrivits om prioriterade teman, till exempel om de många faktorerna bakom

symptomen, symptomenkäter och riskuppfattningar i samband med inomhusluften. Befolkningens uppfattningar och kunskaper om inomhusluftens effekter på hälsan utreddes för första gången med hjälp av en befolkningsenkät.

Kommunikationen om programmet har fått ett stort genomslag och omfattande synlighet i medierna. Det nationella programmet för inomhusluft och hälsa har synts aktivt i sociala medier och i den offentliga debatten. Information som relaterar till inomhusluften har sammanställts på programmets webbplats för allmänheten, yrkespersoner och människor med symptom. Målet har varit att ta fram och presentera forskningsrön så begripligt som möjligt.

Det nationella programmet för inomhusluft och hälsa har inrättat en expertgrupp bestående av hälso- och sjukvårdspersonal. Gruppen ska stödja genomförandet av programmet bland annat genom att internt dela lokala erfarenheter av vård och rehabilitering av patienter med symptom som beror på inomhusluften samt av hur vården ordnas. I september 2019 publicerade expertgruppen ett gemensamt ställningstagande i Läkartidningen.

Institutet för hälsa och välfärd har utvecklat en ny elektronisk symptomenkät för skolelever för att utreda inomhusluftens upplevda kvalitet i skolor och elevernas symptom. Resultaten kan utnyttjas som redskap för att kartlägga och följa upp inomhusluften i skolan. Enkäten har redan genomförts i över 450 skolor, totalt i över 40 kommuner. Hittills har över 60 000 elever besvarat enkäten. Parallellt med utvecklandet av symptomenkäten har inneluftsenkäternas användbarhet och osäkerheter i utredningen av problemsituationer i byggnader undersökts. Enligt den utredningen kan symptom som rapporteras i enkäterna om inomhusluften inte direkt användas som mätare på orenheter i byggnadens inomhusluft, men användarnas erfarenheter bidrar med värdefull kompletterande information för att bedöma situationen.

En översikt har utarbetats om användbarheten av toxicitetsmetoder i utredningen av problem med inomhusluften. En motsvarande översikt över industriella mineralfibrer publicerades i januari 2020.

Informationsmaterial har tagits fram för personer som lider av symptom eller besvär på grund av inomhusmiljön och för hälso- och sjukvårdspersonal, till exempel ett avsnitt i Läkarens handbok om inomhusluftens hälsoeffekter. Detta bidrar direkt till vården av personer med symptom som beror på inomhusluften. Dessutom har man förberett en anvisning för personer med långvariga symptom och ett digitalt rehabiliteringsverktyg och faktablad om problem med inomhusluften för hälso- och sjukvårdspersonalen. Man har också gett expertstöd bland annat till verksamheten på HNS inneluftspoliklinik.

Inom ramen för det nationella programmet för inomhusluft och hälsa har man gått igenom och sammanställt officiella och andra nationellt betydelsefulla eller allmänt tillämpade anvisningar i frågor som gäller inomhusluften. En förteckning över anvisningarna publiceras på webbplatsen thl.fi. Man har gått igenom utredningsprocesser i inneluftsrelaterade problemsituationer samt roller och uppgifter i processerna. Användningen och

utbredningen av elektroniska system samt utvecklingsbehoven i dem har utretts. Dessa åtgärder stöder också utvecklingen av handlingsmodellen Sunda lokaler.

Inneluftsrelaterad utbildning har utvecklats för arbetsplatser, kommunernas inneluftsgrupper, chefer (till exempel rektorer och daghemsföreståndare), arbetarskyddet och företagshälsovården. Utbildningsmaterialet för rektorer och daghemsföreståndare har sammanställts i samarbete med Undervisningssektorns fackorganisation OAJ och Finlands rektorer rf. Ett avgiftsfritt digitalt läromedel om inomhusluft för chefer och personal utarbetas också för Arbetshälsoinstitutets webbplats. Filha ry har kartlagt utbildningsbehovet bland hälso- och sjukvårdspersonalen och utbildningar har inletts utifrån kartläggningens resultat.

Med hjälp av särskilda mätare som tagits fram för ändamålet följer man upp hur målen i det nationella programmet för inomhusluft och hälsa uppnås. Dessa mätare bygger på enkäter till befolkningen och kommunaktörerna som genomförs åtminstone i början och i slutet av programperioden. Mätarna utnyttjas också när utfallet av programmet Sunda lokaler 2028 bedöms.

Social- och hälsovårdsministeriet har inlett en bedömning av behovet att uppdatera hälsoskyddslagstiftningen i fråga om inomhusluften.

Miljöministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Under 2019 har miljöministeriet inlett åtgärder med fokus på bland annat utveckling av fuktsäkerheten i byggfasen, relaterad rådgivning och ett utbildningsmaterial om byggnadsfysik. Ett läromedel om byggnadsfysik som tas fram för ingenjörsutbildningens behov blir klart våren 2020. Därtill har en guide för reparation av fukt- och mikrobskadade byggnader och anvisningar till stöd för ministeriets förordningar (bland annat om ventilation och byggnaders fukttekniska funktion) beretts som tjänsteuppdrag vid miljöministeriet. I oktober 2019 ordnades en workshop om behovet av att utveckla anvisningarna om beläggning av golvkonstruktioner. Målet är att förbättra kunskaperna och anvisningarna så att man förebygger fuktproblem och emissioner i samband med olika typer av golvkonstruktioner och beläggningsmaterial. Vid miljöministeriet pågår totalreformen av markanvändnings- och bygglagen, och i samband med reformen granskas också frågor som gäller kvaliteten och ansvaret i byggandet.

Finansministeriet har med anledning av anmärkningen under denna punkt konstaterat följande:

Affärsverket Senatfastigheter som hör till finansministeriets förvaltningsområde deltar i genomförandet av åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028. Senatfastigheters så kallade nolltoleransprogram är helt förenligt med Sunda lokaler 2028. Nolltoleransmetoderna har lett till klara förbättringar i inomhusluften mätt med kundenkäter. Senatfastigheter har utvecklat underhållspraxis för fastigheter, till exempel en förutseende byggnadsbesiktningsmodell, som kan utnyttjas i utvecklingen av handlingsmodellen Sunda lokaler.

Finansministeriet tillsatte i september 2019 tillsammans med Finlands kommunförbund åtgärdsprogrammet för verkningsfull offentlig upphandling (Hankinta-Suomi – julkiset hankinnat vaikuttavammiksi). Åtgärdsprogrammets samarbetsforum för offentlig upphandling består av företrädare för offentliga organisationers strategiska ledning på bred front. De ska utarbeta en gemensam strategi för offentlig upphandling för hela landet. Strategin publiceras hösten 2020. Ett av målen för programmet är att utveckla och förbättra upphandlingskompetensen, vilket anknyter till ett av åtgärdsområdena i programmet Sunda lokaler 2028.

Utrikesministeriets datasäkerhetsarrangemang

5. Riksdagen förutsätter att regeringen går vidare med åtgärderna för att förbättra datasäkerhetsarrangemangen inom utrikesförvaltningen och rapporterar om dem i regeringens årsberättelse.

Statsrådets kansli och utrikesministeriet har med anledning av anmärkningen under denna punkt konstaterat följande:

Statsrådets kansli har stärkt datasäkerheten i ministeriernas grundläggande it-miljö genom att ta i bruk särskilda datasäkerhetslösningar som omfattar hela statsrådet och ministerierna samt tjänster som tas i bruk i större omfattning vid utrikesministeriet 2020. Användningen fortsätter under ramperioden. Målet är att integrera utrikesförvaltningens datasäkerhetslösningar med statsrådets enhetliga datasäkerhetslösningar och få dem upp till samma nivå som dessa. För att detta ändamål reserverades ett ramanslag för statsrådets kansli som en del av beslutet om planen för de offentliga finanserna 2021–2024. För den högsta statsledningen och de centrala personerna i den utrikes- och säkerhetspolitiska ledningen har man tagit i bruk en separat mobiltelefonlösning med hög datasäkerhetsnivå och ett separat system för distribution av handlingar på EU Restreint-nivå.

Beaktande av uttalanden

6. Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de ställningstaganden om tidigare uttalanden från riksdagen och andra omständigheter som ingår i detta betänkande och i de bifogade utlåtandena från fackutskotten.

Statsrådets kansli och finansministeriet har med anledning av anmärkningarna under denna punkt konstaterat följande:

Regeringen beaktar riksdagsutskottens uttalanden och ställningstaganden.

5 Förvaltningsutskottet

Utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård

RP 90/2005 rd – RSv 94/2006 rd

> Riksdagen förutsatte den 5 september 2006 att regeringen utreder möjligheterna att tillsammans med social- och hälsovården och polisen driva på en utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård.

Frågor som anknyter till berusningsmedel och alkohol- och drogarbete, bland annat lagstiftning och styrning, hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde. Inrikesministeriet har i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet arbetat för att utveckla de här frågorna. Ministeriernas gemensamma arbetsgrupp som utredde gripande, transport, behandling och vård av berusade var verksam 2009–2011 och arbetet med ärendet fortsatte i programmet för den inre säkerheten. Såväl arbetsgruppen som ministerarbetsgruppen för den inre säkerheten kom till samma slutsatser: Det är motiverat att minska polisens roll i gripandet, transporten och tagandet i förvar av berusade och att stärka den roll som aktörerna inom social- och hälsovården spelar. Det är inte motiverat att bygga upp ett nätverk av separata tillnyktringsstationer, utan man bör fortsätta med den utveckling av servicesystemet som redan är i gång.

Utvecklandet av servicesystemet är i gång. I samband med jourreformen preciserades den 1 januari 2017 bestämmelserna om socialvårdens och hälso- och sjukvårdens gemensamma jour för mentalvårdsarbete och alkohol- och drogarbete. Genom jourarbetet främjas mentalvårds- och missbruksklienternas förutsättningar för jämlikt tillträde till tjänster. Jourreformen genomförs med stöd av olika arbetsgrupper på nationell nivå. Med stöd av regeringsprogrammet är avsikten att överföra de social- och hälsovårdstjänster som kommunerna nu har ansvar för att ordna till de autonoma landskap som ska inrättas. Inom den regionala beredningen planeras som bäst utvecklingen och organiseringen av social- och hälsovårdstjänsterna. Social- och hälsovårdsministeriet stöder beredningen på många sätt.

Jari Pajunen, polisinspektör, inrikesministeriet

Ändringar i lagen om hemkommun och socialvårdslagen

RP 101/2010 rd – RSv 261/2010 rd

Riksdagen förutsatte den 13 december 2010 att regeringen

1. noga bevakar hur reformen påverkar bland annat kostnadsfördelningen mellan kommunerna och

2. utreder alla aspekter kring hemkommunen för personer som bor självständigt och omfattas av öppenvården och i förekommande fall tar itu med att bereda ändringar i lagstiftningen.

1.-2. I enlighet med det resultatavtal som social- och hälsovårdsministeriet och Institutet för hälsa och välfärd har ingått genomförde institutet i maj 2013 en enkät som riktade sig till kommunerna, och resultaten av enkäten offentliggjordes hösten 2013 (Ulla Lehtonen, Eeva Nykänen och Marja Pajukoski: Kotikuntalain ja sosiaalihuoltolain 1.1.2011 voimaan tulleiden muutosten vaikutukset kunnissa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Työpaperi 35/2013). Enkäten besvarades av 129 kommuner och samarbetsområden. Enligt undersökningen hade 207 personer utnyttjat rätten enligt 16 a paragrafen i socialvårdslagen av 1982 att ansöka om service i en annan kommun och 84 personer rätten enligt 3 a paragrafen i lagen om hemkommun att som hemkommun välja den faktiska boendekommunen där personen är placerad, alltså totalt 291 personer.

När en person byter hemkommun med stöd av bestämmelserna ovan ska personens tidigare hemkommun ha fortsatt ansvar för kostnaderna för familjevård, institutionsvård eller boendeservice som ordnas för personen. Kommunernas svar på Institutet för hälsa och välfärds enkät visade att byte av hemkommun inte har gjorts i någon större utsträckning och att lagändringarna som trätt i kraft den 1 januari 2011 med några få undantag inte har haft några betydande ekonomiska eller andra följder för kommunerna. I Institutet för hälsa och välfärds enkät fanns också en fråga om huruvida lagstiftningen bör ändras så att även de som omfattas av öppenvård skulle kunna ansöka om service i en annan kommun och bli invånare i kommunen i fråga. Av de 112 kommuner eller samarbetsområden som besvarat frågan ansåg 88 att det inte fanns något behov av lagändringar. Som orsak angavs ofta att de som omfattas av öppenvård har möjlighet att byta hemkommun också utan särskild lagstiftning. En del av dem som hade besvarat frågan uttryckte oro för att kostnaderna, det administrativa arbetet och tvisterna mellan kommunerna skulle öka. En annan uttalad farhåga var att en utvidgning av möjligheten att byta hemkommun kan göra det svårare att förutse servicebehovet i kommunen i fråga. Bland dem som besvarat frågan ansåg 24 att en ändring behövdes, och motiverade sin ståndpunkt med valfrihet, rättvisa och behovet av att tillförsäkra alla samma möjligheter.

Statsminister Sanna Marins regering har inlett en beredning av omstruktureringen av social- och hälsovården. Omstruktureringen innebär att ansvaret för att ordna social- och hälsovård flyttas från kommunerna till de nya landskap som ska inrättas. Vid beredningen beaktas även beredningen under de föregående mandatperioderna.

Pirjo Kainulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

En långsiktig uppgifts-, resurs-, och finansieringsplan för polisen och bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn

RP 224/2010 rd – RSv 371/2010 rd

1. Riksdagen förutsatte att regeringen utarbetar en uppdaterad långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och att det också görs ett åtagande att efterleva den.

1. Vid inrikesministeriet förlängdes den interna analysen av hållbarheten på lång sikt som inleddes 2018 inom ämbetsverken inom ministeriets förvaltningsområde (inkl. Polisväsendet). Syftet med analysen var att på ett jämförbart sätt klarlägga ämbetsverkens ekonomiska situation, förvaltningsområdets långsiktiga verksamhet och ekonomiska hållbarhet och resursbehov samt att lyfta fram de hållbarhetsutmaningar i den normala verksamheten som anknyter till planeringen av omkostnaderna och anslagens tillräcklighet. Hållbarhetsanalysen visade att det finns utgiftstryck i polisväsendets utgiftsstruktur särskilt i fråga om högre lokalutgifter och informationssystemskostnader. Lokalutgifterna uppskattades då öka med över 20 procent och informationssystemskostnaderna med cirka 30 procent fram till 2023. Slutresultaten av utredningen utnyttjades vid utformandet av inrikesministeriets ramförslag för Sipiläregeringens sista rambeslut (Tekniska ramen 2020–2023, rambeslutet av den 4 april 2019).

För polisväsendets del fortsatte arbetet med att utveckla planeringen av verksamheten och ekonomin genom en utredning av polisväsendets resurser våren 2019. I samband med detta granskades polisens resurser och eftersträvade kapacitet med utgångspunkt i hur resurserna inriktas och verksamheten stärks. Slutsatserna utnyttjades också vid förberedelserna inför regeringsförhandlingarna. Förbättrande av kapaciteten bedömdes åtminstone delvis avhjälpa de missförhållanden som lyftes fram i förvaltningsutskottets betänkande (FvUB 5/2017 rd). Vid beredningen beaktades också antalet polismän som enligt betänkandet uppgick till 7 850 årsverken.

Vid inrikesministeriet har det också inletts ett projekt med uppdraget att bereda en redogörelse för den inre säkerheten i enlighet med regeringsprogrammet och i samband med detta lämna den skriftliga utredning som riksdagen förutsätter om de åtgärder som vidtagits med anledning av förvaltningsutskottets betänkande (FvUB 5/2017 rd). Redogörelsen för den inre säkerheten och den skriftliga utredningen om genomförandet av den föregående redogörelsen lämnas före utgången av 2020.

Susanna Sutinen, specialsakkunnig, inrikesministeriet

2. Riksdagen förutsatte att regeringen noga ger akt på hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

2. ”Den nya polislagen (872/2011) trädde i kraft den 1 januari 2014. Statsrådet har sedan lagen trädde i kraft bevakat hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och vidtar vid behov åtgärder för att ändra lagstiftningen. Polislagen har varit i kraft i sex år och det har inte hunnit uppstå rättspraxis för polismäns rätt till nödvärn i en sådan utsträckning att man utifrån den skulle kunna bedöma hur bestämmelserna

fungerar. Det är ändamålsenligt att fortsättningsvis följa upp ärendet, eftersom det kan anses möjligt att rättspraxis i den uppstår inom en rimlig tid."

Marko Meriniemi, lagstiftningsråd, inrikesministeriet

Lagstiftningen om vittnesskyddsprogram

RP 65/2014 rd – RSv 248/2014 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt skrider till åtgärder för att revidera lagstiftningen om vittnesskyddsprogram så att information som med hjälp av tekniska anordningar, metoder eller programvaror inhämtats under övervakning av den skyddades bostad och dess närområde i så stor utsträckning som möjligt ska kunna utnyttjas för förhindrande också av andra brott än sådana som riktar sig mot den skyddade och vid förundersökningen av sådana brott samt under hela straffprocessen.

I projektet för att bereda revideringen av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet utvärderades möjligheterna att utsträcka utnyttjandet av uppgifter i registret över vittnesskyddsprogram till förhindrande också av andra brott än sådana som riktar sig mot den skyddade och vid förundersökningen av sådana brott samt under hela straffprocessen. Regeringens proposition med förslag till lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och till vissa lagar som har samband med den (RP 242/2018 rd), som bereddes i projektet, lämnades till riksdagen för behandling den 22 november 2018. I propositionen föreslogs inga ändringar i användningen av uppgifter i registret över vittnesskyddsprogram. Ett förslag om en mer omfattande användning av uppgifterna i brottsbekämpningen betraktades som en omöjlighet eftersom grundlagsutskottet i sin utlåtandepraxis betonat ändamålsbegränsningen för upptagningar från övervakningen av den skyddades bostad och dess närområde och att uppgifterna endast får utnyttjas för att genomföra vittnesskyddsprogrammet och förhindra eller utreda ett brott som riktar sig mot den skyddade (GrUU 33/2014 rd).

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder med anledning av grundlagsutskottets utlåtande.

Marko Meriniemi, lagstiftningsråd, inrikesministeriet

Beredningen av reformprojekt som berör kommuner

RP 268/2014 rd – RSv 348/2014 rd

> Riksdagen förutsätter att stora och vittgående reformprojekt som berör kommunerna i fortsättningen blir föremål för en parlamentarisk beredning i genuint samarbete.

Det finns inget nytt att informera riksdagen om i detta ärende.

”Egna parlamentariska uppföljningsgrupper har tillsatts för såväl landskapsreformens som social- och hälsovårdsreformens första och andra skeden (övriga uppgifter som överförs från staten och kommunerna). Dessutom har det för beredningen av projektet Framtidens kommun tillsatts en parlamentarisk grupp som har i uppgift att bereda riktlinjer om kommunernas roll och ställning i framtiden och på det här sättet skapa en grund för statens kommunpolitik på lång sikt.”

Auli Valli-Lintu, regeringsråd, finansministeriet

Samarbete mellan myndigheterna för bedömningen av hot eller för förhindrande av hotfull gärning

RP 333/2014 rd – RSv 268/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2017 till förvaltningsutskottet lämnar en sådan skriftlig utredning som avses i 47 paragraf 2 momentet i grundlagen om

1. hur myndigheter och andra aktörer med stöd av den nya lagstiftningen och trots sekretessbestämmelserna på eget initiativ till polisen har anmält uppgifter som är nödvändiga för bedömning av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning

1. I nuläget är det ytterst viktigt att de gällande bestämmelserna i lagen, exempelvis om anmälningsrätten enligt 13 paragraf 4 momentet i patientlagen, tillämpas så effektivt som möjligt i praktiken. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar att det finns regionala skillnader i hälso- och sjukvårdspersonalens förmåga att tillämpa den lagstadgade rätten att anmäla hot mot liv eller hälsa till polisen. Därför är det ytterst viktigt att hälso- och sjukvården ges anvisningar om detta.

Den gemensamma uppfattningen om hur utlämnandet av uppgifter skulle kunna förbättras, som grundar sig på de nuvarande bestämmelserna, bygger på ett tidigare samarbete mellan social- och hälsovårdsministeriet och inrikesministeriet.

För att fortsätta och komplettera det tidigare samarbetet har social- och hälsovårdsministeriet under 2019 tillsammans med inrikesministeriet, Finlands Läkarförbund, statens sinnessjukhus, Psykiaterföreningen i Finland och Polisstyrelsen sammanställt en nationell handbok för hälso- och sjukvården ”Anvisning om informationsutbytet mellan hälso- och sjukvården och polisen.” Syftet med anvisningen är att informera om vilka skyldigheter och rättigheter yrkespersoner inom hälso- och sjukvården har när det gäller att lämna ut sekretessbelagda uppgifter om en patient till polisen. I anvisningen redogörs för de gällande författningar som reglerar utlämnandet av hälso- och sjukvårdsuppgifter och några exempelfall. Anvisningen har färdigställts av social- och hälsovårdsministeriet, varefter den i början av 2020 publiceras och styrs till berörda aktörer. Det följs upp hur anvisningen fungerar och vid behov bedöms behoven av att revidera lagstiftningen.

2. hur de anmälda uppgifterna har utnyttjats och verksamhetens effektivitet har förbättrats tack vare dem och

2. Under 2019 har social- och hälsovårdsministeriet inlett en utredning om med vilka metoder uppföljningen av anmälningar enligt 13 paragraf 4 momentet i patientlagen kan genomföras. Också inrikesministeriet vidtar åtgärder för att sammanställa de uppgifter om det egna förvaltningsområdet som behövs för utredningen.

3. på vilket sätt olika former av samarbete mellan myndigheterna och dess effektivitet har utvecklats i och med reformen.

3. Utgående från villkoren i den nuvarande lagstiftningen och tillhandahållandet av anvisningen fortsätter ministerierna som bäst samarbetet med att samla in och utvärdera de uppgifter som föreslagits också i riksdagens utlåtande så att uppgifterna är tillgängliga vid den tidpunkt som förutsätts i utlåtandet.

Joni Komulainen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Heidi Kankainen, polisöverinspektör, inrikesministeriet

Behovet av revidering av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

RP 348/2014 rd – RSv 334/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt bereder en totalrevidering av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Inrikesministeriet tillsatte den 30 mars 2015 en arbetsgrupp med uppgift att göra en förutredning om behovet att revidera lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006). Mandatperioden för projektet gick ut den 31 januari 2018. Arbetsgruppen har fortsatt arbetet efter den utsatta tiden. Justitieministeriet tillsätter i januari 2020 ett projekt för ändring av häktningslagen och fångtransportsystemet. Projektet inverkar centralt på totalrevideringen av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen. Vid inrikesministeriet bereds ett beslut om att arbetsgruppen ska fortsätta arbetet med totalrevideringen.

Jarkko Nieminen, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten

SRR 5/2016 rd – RSk 8/2017 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen

1. bättre än för närvarande säkerställer kapaciteten för de för den inre säkerheten centrala myndigheterna, dvs. polisen, Gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet, nödcentralsverket, Tullen och migrationsverket, och genom att bland annat väsentligt stärka dessa myndigheters finansiella bas ser till att de har de förutsättningar som krävs för att sköta sina lagfästa uppgifter,

1. Statsminister Sipiläs regering lämnade redogörelsen för den inre säkerheten till riksdagen i maj 2016. Sedan redogörelsen blev klar har regeringen verkställt en del av målen i redogörelsen och i riksdagens uttalande om redogörelsen. Det har varit möjligt att trygga resurserna för myndighetstjänsterna inom inrikesministeriets förvaltningsområde utan någon försämring sedan början av valperioden trots att de offentliga finanserna allmänt taget varit föremål för betydande sparåtgärder för att minska hållbarhetsunderskottet. Inrikesministeriets förslag till planen för de offentliga finanserna och de årliga budgetarna har tagit hänsyn till riksdagens krav på finansieringen av myndigheterna med beaktande av tillståndet och förändringarna i omvärlden och konsekvent eftersträvat höjningar av anslagen till myndigheterna.

Säkerhetsnivån i befolkningens vardag i Finland är i genomsnitt högre än tidigare när man granskar antalet olika typer av säkerhetsproblem (brott, störningar, olyckor och olycksfall) i myndighetsstatistiken och forskningen. Säkerheten fördelas dock inte jämnt, utan olika typer av säkerhetsproblem anhopas hos en liten del av befolkningen. Det här framgår av rapporten Sisäisen turvallisuuden tila som årligen ska lämnas in inom ramen för den omfattande analys- och prognostiseringsverksamhet som inleddes i enlighet med strategin för den inre säkerheten.

När det sker brott, störningar och olyckor ska man fortfarande kunna erbjuda de drabbade snabb och högklassig hjälp. För närvarande har de största resursrelaterade utmaningarna att göra med det faktum att myndigheterna behöver större resurser än i dag för att kunna tillhandahålla sina lagstadgade tjänster på ett övertygande sätt. Till de här tjänsterna hör till exempel en snabb larmrespons i hela landet vid alla tidpunkter och snabb och högklassig utredning av så kallade mängdbrott.

Dessutom förutsätter de nya typerna av omfattande störningar eller gärningar, till exempel hot mot cybersäkerheten, terrorism eller hybridpåverkan i vårt moderna samhälle som bygger på nätverk och ett starkt ömsesidigt beroende en högre beredskapsgrad än tidigare och att flera aktörer än tidigare kan agera vid en störning. Myndigheternas närvaro, synlighet och hur snabbt hjälpen fås har en central koppling till upplevelsen av säkerhet, förtroendet för myndigheterna och därigenom mer allmänt till samhällsfreden och stabiliteten.

Inrikesministeriet har tillsatt en underarbetsgrupp för tjänsterna och kapaciteten i fråga om den inre säkerheten i samband med projektet för att utarbeta en redogörelse för den inre säkerheten, som inleddes hösten

2019. Underarbetsgruppen har som uppgift att granska tjänsterna och kapaciteten i fråga om den inre säkerheten. I sitt arbete fokuserar underarbetsgruppen på den eftersträvade servicenivån och kapaciteten i förhållande till de ekonomiska resurserna med beaktande av utvecklingsbehoven och de resurser som dessa kräver på lång sikt.

2. säkerställer att också åklagarväsendet, domstolarna och Brottspåföljdsmyndigheten ges väsentligt bättre möjligheter att realisera straffansvar,

2. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram ska rättsvården tryggas tillräckliga resurser och de totala rättegångstiderna förkortas. I syfte att realisera straffansvaret och påskynda behandlingstiderna vid brott ska resurserna utökas för hela den straffrättsliga kedjan, det vill säga polisen, åklagarna och domstolarna, så att behandlingstiderna inom hela den rättsliga processen förkortas. Behandlingen av brottmål ska påskyndas genom att säkerställa ett bättre samarbete mellan åklagaren och poliserna.

Målet är också att minska rättegångskostnaderna och göra processerna smidigare bland annat med hjälp av digitalisering. I rättegångar ska mottagandet av bevis dessutom koncentreras till tingsrätterna så att bevisningen upptas för hovrättsbehandlingen.

Domstolarna, åklagarväsendet och Brottspåföljdsmyndigheten har i budgeten för 2020 och i planen för de offentliga finanserna av den 7 oktober 2019 getts bättre möjligheter att realisera straffansvaret genom att följande tilläggsresurser tilldelats jämfört med den ordinarie budgeten för 2019 och med planen för de offentliga finanserna av den 4 april 2019:

Tabell 1. Tilläggsresurser som i planen för de offentliga finanserna den 7 oktober 2019 anvisats åklagarväsendet, domstolarna och Brottspåföljdsmyndigheten för att förbättra realiseringen av straffansvaret
(i 1 000 euro)

Siffrorna i tusental HO 2019 = regeringsprogrammet 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Moment 25.10.01 Högsta domstolens omkostnader (reservationsanslag 2 år)					
Säkerställande av resurser för förvaltningsområdet (HO 2019)	22	22	22	22	22
Moment 25.10.03 Omkostnader för övriga domstolar (reservationsanslag 2 år)					
Behandling av brottmål (HO 2019)	800	800	800	800	800
Säkerställande av resurser för förvaltningsområdet (HO 2019)	598	598	598	598	598
Koncentrering av bevis till tingsrätterna (HO 2019) (engångsnatur)	2 000	2 500	0	0	0
Koncentrering av bevis till tingsrätterna (HO 2019)	0	0	1 000	2 000	2 000
Utrustning för rättssalar (HO 2019)	200	200	300	500	500
Moment 25.30.01 Åklagarväsendets omkostnader (reservationsanslag 2 år)					
Behandling av brottmål (HO 2019)	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Säkerställande av resurser för förvaltningsområdet (HO 2019)	0	119	119	119	119
Moment 25.40.01 Brottspåföljdsmyndighetens omkostnader (reservationsanslag 2 år)					
Behandling av brottmål (HO 2019)	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100
Säkerställande av resurser för förvaltningsområdet (HO 2019)	0	453	453	453	453

3. rättar till de brister och missförhållanden i anknytning till den inre säkerheten som framgår av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 5/2017 rd och bygger upp beredskap för de hotfaktorer som nämns i betänkandet, satsar på utvecklingsobjekten och vidtar de andra åtgärder som tas upp i betänkandet,

3. Sipiläs regering beslutade våren 2017 i sin halvtidsöversyn att säkerheten ska vara en av prioriteringarna under den återstående regeringsperioden. Verkställandet av säkerhetsprioriteringen omfattar åtgärderna i redogörelsen och riksdagens svar på den samt en del av de myndighetsrelaterade åtgärderna i strategin för den inre säkerheten. Målen för åtgärderna uppnåddes mycket väl före utgången av valperioden 2019. Målen gällde i synnerhet beredskapen och utvecklingsbehoven i anslutning till de nya hotbilderna (cyber- och hybridhot och hot mot den nationella säkerheten).

4. tar förvaltningsutskottets betänkande FvUB 5/2017 rd till grund för riktlinjerna och åtgärderna i anknytning till den inre säkerheten och följer riktlinjerna i betänkandet också i arbetet med strategin för den inre säkerheten,

4. Efter redogörelsen inleddes beredningen av strategin för den inre säkerheten hösten 2016. Strategin blev klar i oktober 2017 och sedan dess har åtgärderna i den genomförts jämsides med de åtgärder som ingick i redogörelsen. Strategin innehåller åtgärder som berör såväl myndigheterna för den inre säkerheten som tjänster och aktörer som påverkar den inre säkerheten mera allmänt. Strategins forskningsbaserade utgångspunkt är att en fungerande inre säkerhet består av flera olika faktorer och att utvecklingsarbetet därför bör vara övergripande och överskrida sektorsgränserna. Strategin för den inre säkerheten bereddes på det sätt som förvaltningsutskottet förutsatte i sitt betänkande. Åtgärderna i strategin är omfattande och inriktade på ett sådant sätt att man i fortsättningen med deras hjälp bättre kan hantera de aspekter som lyftes upp i förvaltningsutskottets betänkande. Några exempel är den ovannämnda omfattande analysen och prognostiseringen av den inre säkerheten samt olika effektiviseringsåtgärder som gäller beredskapen och de nya hotbilderna.

Genomförandet av strategin för den inre säkerheten har i sin helhet framskridit mycket väl. I den har man strävat efter att genomföra dels förebyggande åtgärder för att sänka det totala antalet brott, störningar och olyckor, dels åtgärder som förbättrar myndigheternas och andras förmåga att agera när det trots allt sker brott, störningar och olyckor. En del av åtgärderna har direkt koppling till något fenomen som identifierats i strategin eller som påverkar säkerheten. Största delen siktar ändå i allmänhet på att ändra sättet på vilket säkerhet uppnås på olika nivåer och i samarbete med olika aktörer oavsett vilka utmaningar man möter. Redan de gamla utmaningarna överskrider sektorsgränserna och de nuvarande och kommande utmaningarna är ännu mer komplexa än de föregående.

5. f öre utgången av 2020 ger förvaltningsutskottet en skriftlig utredning om de åtgärder som vidtagits med anledning av utskottets betänkande FvUB 5/2017 rd, och

5. Beredningen av den skriftliga utredning som riksdagens förvaltningsutskott förutsätter om de åtgärder som vidtagits med anledning av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 5/2017 rd ingår i projektet för att utarbeta redogörelsen för den inre säkerheten enligt punkt 6 i förvaltningsutskottets betänkande och utredningen lämnas till riksdagen före utgången av 2020 i samband med redogörelsen för den inre säkerheten.

6. före utgången av 2021 till riksdagen lämnar en ny övergripande redogörelse för den inre säkerheten och då redogör för lägesbilden för, hot mot och tillståndet för den inre säkerheten, medborgarnas upplevelse av säkerhet och kapaciteten och verksamhetsresultaten hos de myndigheter som har hand om den inre säkerheten, utvecklingsbehov och utmaningar i fråga om verksamheterna, utvecklingsåtgärder som krävs för att olika uppgifter ska kunna skötas ändamålsenligt samt för de mer långsiktiga ekonomiska resurserna och andra resurser som behövs för olika uppgifter.

6. I statsminister Rinnes/Marins regeringsprogram ”Ett inkluderande och kunnigt Finland – ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart samhälle” och i regeringens handlingsplan beslutades att det utarbetas en ny övergripande och förvaltningsöverskridande redogörelse för den inre säkerheten före utgången av 2021. Inrikesministeriet tillsatte hösten 2019 ett projekt för att utarbeta en ny övergripande och förvaltningsöverskridande redogörelse för den inre säkerheten. Projektets uppgift är att bereda en redogörelse för den inre

säkerheten i enlighet med regeringsprogrammet och i samband med detta lämna den skriftliga utredning som riksdagen förutsätter om de åtgärder som vidtagits med anledning av förvaltningsutskottets betänkande (FvUB 5/2017 rd). Syftet med projektet är att lämna båda dessa helheter till riksdagen före utgången av 2020.

Harri Martikainen, utvecklingsdirektör, inrikesministeriet

Organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet

RP 9/2018 rd - RSv 108/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen utreder huruvida organisationen för tillsynsmyndigheten för dataskyddet bör utvecklas som ett ämbetsverk och vid behov bereder relevanta lagändringar i ärendet. Frågor som bör beaktas när organisationen utvecklas är bland annat bestämmande av administrativa påföljdsavgifter i verkets kollegiala organ och kraven i EU:s dataskyddsförordning om tillsynsmyndighetens självständighet och oberoende.

Dataombudsmannens byrå har sedan den inrättades funnits i anslutning till justitieministeriet. Byrån har skött sin verksamhet och sina avgöranden fullständigt självständigt och ministeriet har inte påverkat byråns arbetsordning eller verksamhetsplanering överhuvudtaget. Ministeriet har fört årliga resultatförhandlingar om mål och resurser med byrån liksom med sina övriga ämbetsverk.

I samband med omorganiseringen av ministeriet 1.5.2019 koncentrerades styrningen av ombudsmän som hör till justitieministeriets förvaltningsområde, exempelvis dataombudsmannen, till en av ministeriets avdelningar. År 2019 gjordes som utredaruppdrag en utredning om sammanslagning av de administrativa uppgifter som sköts av förvaltningsområdets små och funktionellt självständiga fristående myndigheter utan att deras självständiga ställning som bygger på lagstiftning och internationella bestämmelser äventyras eller deras verksamhetsfält i det här sammanhanget ändras.

Utredningen resulterade i två alternativa modeller. I den ena modellen skulle dataskyddsmyndigheten bilda ett ämbetsverk, vars förvaltning också skulle sköta andra fristående myndigheters förvaltnings- och stöduppgifter. Det alternativet valdes emellertid inte som grund för den fortsatta beredningen, eftersom man ansåg det vara viktigt att säkerställa att myndigheterna genomför den oberoende tillsynen av varandra på ett sakligt sätt. Justitieministeriet fortsätter 2020 att bereda omorganiseringen av de fristående myndigheternas förvaltnings- och stöduppgifter.

Johanna Hautakorpi, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Ändring av lagstiftningen om sotning

RP 64/2018 rd – RSv 110/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer vilka konsekvenser revideringen av lagstiftningen om sotning har särskilt för brandsäkerheten samt för tillgången, kvaliteten och priserna på sotningstjänster. En skriftlig utredning om genomförandet av reformen ska lämnas till förvaltningsutskottet före utgången av 2021. Riksdagen förutsätter dessutom att regeringen utreder om det i framtiden finns behov av ett sotningsregister och hur en kund som anlitar sotningstjänster kan försäkra sig om att tjänsteleverantören uppfyller behörighetskraven för sotare.

De ändringar som gäller sotning i räddningslagen trädde i kraft den 1 januari 2019. Övergångstiden gick ut den 30 juni 2019. Lagändringarna gällde huvudsakligen ordnandet av sotningstjänster efter att distriktssotningssystemet och prisregleringen i det avskaffades.

Inrikesministeriet har tillsatt en uppföljningsgrupp för sotningsreformen för en mandatperiod som inleddes den 21 januari 2019 och går ut den 31 december 2020. Uppföljningsgruppens uppgift är att följa upp genomförandet av lagändringarna, stödja den riksomfattande kommunikationen om sotning och samla in information om genomförandet av sotningsreformen och dess effekter. Uppföljningsgruppen består av företrädare för sotningsbranschen, fastighetsbranschen och de centrala myndigheterna.

Utredningen om registerbehoven har ännu inte inletts.

Jaana Rajakko, överingenjör, inrikesministeriet

Bevakning av lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning

RP 202/2017 rd – RSv 291/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen
>
> 1. noggrant bevakar hur fungerande och effektiv lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning är, vilka resultat den ger och hur rättsskyddet tillgodoses samt tillämpningen av lagstiftningen i övrigt

1. Inrikesministeriet bevakar hur fungerande och effektiv lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning är, vilka resultat den ger och hur rä2kyddet tillgodoses samt tillämpningen av lagstiftningen i övrigt i första hand genom resultatstyrning och tillsyn.

> 2. senast före utgången av 2020 lämnar förvaltningsutskottet en i 47 paragraf 2 moment i grundlagen avsedd skriftlig utredning om den bevakning som avses i 1 punkten och resultaten av den, och

2. Inrikesministeriet tillsätter under 2020 ett projekt med uppgiften att bereda den skriftliga utredning om lagstiftningen om den civila underrättelseinhämtning som avses i 47 paragraf 2 moment i grundlagen. Utredningen lämnas till riksdagens förvaltningsutskott före utgången av 2020.

3. senast före utgången av 2021 lämnar riksdagen en heltäckande, detaljerad redogörelse för hur lagstiftningen om underrättelseverksamhet fungerar, hur effektiv och framgångsrik den är, hur den behöver utvecklas, hur tillsynen och rättsskyddet utfallit samt för andra omständigheter som är relevanta i ärendet.

3. Inrikesministeriet tillsätter under 2020 ett projekt för att bereda redogörelsen för hur lagstiftningen om underrättelseverksamhet fungerar, hur effektiv och framgångsrik den är, hur den behöver utvecklas, hur tillsynen och rättsskyddet utfallit samt för andra omständigheter som är relevanta i ärendet. Redogörelsen lämnas till riksdagen före utgången av 2021.

Heli Heikkola, konsultativ tjänsteman, inrikesministeriet

Johanna Hakala, regeringsråd, inrikesministeriet

Lag om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

RP 242/2018 rd – RSv 318/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och utvärderar verkställigheten av polisens nya personuppgiftslagstiftning och uppmärksammar bland annat hur den nya på ändamålsbundenhet baserade regleringen fungerar, hur skyddet för personuppgifter genomförs, vilka konsekvenserna blir för polisens och andra myndigheters verksamhet samt hur behandlingen av personuppgifter övervakas, samt avfattar en detaljerad rapport om detta till förvaltningsutskottet före utgången av 2021.

Den nya lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) trädde i kraft den 1 januari 2019. Regeringen följer upp och utvärderar verkställigheten av den nya lagstiftningen och avfattar en rapport till riksdagen före utgången av 2021. Inrikesministeriets polisavdelning ansvarar för beredningen av den del av rapporten som gäller Polisstyrelsen och polisförvaltningen som lyder under den. För skyddspolisens del är det inrikesministeriets enhet för nationell säkerhet som bereder rapporten.

Suvi Pato-oja, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Inrikesministeriets enhet för nationell säkerhet inleder under 2020 ett projekt för att avfatta en detaljerad utredning till riksdagens förvaltningsutskott om hur den nya personuppgiftslagstiftningen har verkställts vid Skyddspolisen. Utredningen lämnas före utgången av 2021.

Heli Heikkola, konsultativ tjänsteman, inrikesministeriet

Ändring av lagar som gäller ansvarsområdet för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

RP 10/2019 rd – RSv 20/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan tillhandahålla tjänster av hög kvalitet i hela landet med hänsyn till bland annat behoven av personliga besök hos myndigheten, bristande tillgång till it-utrustning och brister i it-kunskaperna hos en del av befolkningen, nedsatt funktionsförmåga till följd av hög ålder eller sjukdom, vilket försvårar kontakterna med myndigheten, och tillgången till språktjänster på båda nationalspråken och på samiska.

Under berättelseåret bereddes statsrådets förordning om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. I förordningen, som trädde i kraft den 1 februari 2020, föreskrivs att ämbetsverket har 36 verksamhetsställen. Med denna lösning säkerställdes att möjligheterna att göra personliga besök hos myndigheten efter att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata inledde sin verksamhet är likadana som före omorganiseringen.

I enlighet med myndighetens resultatavtal ska riksdagens förvaltningsutskotts utlåtande beaktas genom att år 2020 göra en utredning om de åtgärder som krävs för att trygga tillgången till högklassiga och tillgängliga tjänster i hela landet. Utgångsläget är att det ska vara så lätt som möjligt och ur kundens perspektiv faktiskt lättillgängligt att uträtta ärenden. I redogörelsen beaktas bland annat de möjligheter som bland annat utvecklingen inom teknik och digitaliseringen för med sig med tanke på att utveckla tjänster och servicekanaler med hänsyn till bland annat behoven av personliga besök hos myndigheten, bristande tillgång till it-utrustning och brister i it-kunskaperna hos en del av befolkningen, nedsatt funktionsförmåga till följd av hög ålder eller sjukdom, vilket försvårar kontakterna med myndigheten, och tillgången till språktjänster på båda nationalspråken och på samiska.

Isamaria Mäkiaho, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

6 Lagutskottet

Missbruk av inflytande

RP 79/2010 rd – RSv 373/2010 rd

> Riksdagen förutsatte den 15 mars 2011 att regeringen skyndsamt börjar bereda ett förslag till lagstiftning om kriminalisering av missbruk av inflytande.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”Justitieministeriet tillsatte den 25 april 2014 en arbetsgrupp för att utreda bland annat denna fråga (arbetsgruppen för utredning av vissa behov av ändringar i bestämmelserna om mutbrott, JM 7/41/2014). Arbetsgruppens betänkande färdigställdes i februari 2015 och det sändes på remiss. Vid den fortsatta beredningen skapades ett utkast till lagstiftning som sändes på remiss den 31 maj 2016. Den fortsatta beredningen av förslaget till lagstiftning pågår vid justitieministeriet.”

Lahjusrikoksia koskevien säännösten eräät muutostarpeet

Lahjusrikoksia koskevien säännösten eräät muutostarpeet Lausuntotiivistelmä

Vaikutusvallan kauppaamisrikos. Lausuntotiivistelmä

Jussi Matikkala, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Övervakning av förundersökningsmyndigheternas verksamhet och beslut om hemliga metoder för att inhämta information

RP 222/2010 rd – RSv 374/2010 rd

> 2. Riksdagen förutsatte att regeringen utreder och överväger om besluten om hemliga metoder för att inhämta information bör ingå i domstolarnas behörighet.

2. Av riksdagens utskottshandlingar om den nya tvångsmedelslagen (806/2011) som trädde i kraft i början av år 2014 framgår att noteringen gäller beslutsfattande om täckoperationer, bevisprovokation genom köp och skydd av hemligt inhämtande av information. I enlighet med vad som konstateras ovan har avsikten varit att dryfta ändringsbehoven i tvångsmedelslagen när man fått tillräcklig erfarenhet av tillämpningspraxis för den nya lagen. Detta gäller också beslutsfattandet om användning av hemliga metoder för inhämtande

av information. Vid justitieministeriet och inrikesministeriet har det på tjänstemannanivå förts preliminära diskussioner om att granskningen av revisionsbehoven i förundersöknings- och tvångsmedelslagstiftningen skulle kunna inledas i augusti 2020.

Lauri Rautio, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Avgörande i ärenden där ledamöterna i försäkringsdomstolen är eniga

RP 104/2014 rd – RSv 330/2014 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utvärderar möjligheterna att ändra förfarandet för utnämning av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden så att förfarandet bli öppnare och att det i förekommande fall ställs upp behörighetskrav för dessa ledamöter.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”2. Justitieministeriet har utarbetat ett PM om det nuvarande utnämningsförfarandet av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden. Minister Lindströms riktlinje är att justitieministeriet utreder möjligheterna att ändra på försäkringsdomstolens arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden så att förfarandet bli öppnare och att det ställs upp behörighetskrav för dessa ledamöter. Justitieministeriet har lämnat en utredning till lagutskottet den 17 december 2018.”

Piritta Koivukoski-Kouhia, specialsakkunnig, justitieministeriet

Identitetsstölder

RP 232/2014 rd – RSv 335/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp om metoderna och befogenheterna för att utreda identitetsstölder som förekommer som självständiga brott är tillräckliga och vidtar åtgärder för att effektivisera bekämpningen och utredningen av dessa brott, om det visar sig vara befogat.

Den nya 9 b paragraf om identitetsstöld i kapitel 38 i strafflagen (368/2015) har trätt i kraft den 4 september 2015. I enlighet med vad som konstateras ovan har avsikten varit att den nödvändiga informationen om tillämpningspraxis kan skaffas samt funktionen och tillräckligheten av utredningsmetoderna och befogenheterna bedömas när ändrings- och kompletteringsbehoven av tvångsmedelslagen (806/2011), som trädde i

kraft i början av 2014, ska övervägas. Vid justitieministeriet och inrikesministeriet har det på tjänstemannanivå förts preliminära diskussioner om att granskningen av behoven av att revidera förundersöknings- och tvångsmedelslagstiftningen skulle kunna inledas i augusti 2020.
Lauri Rautio, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformprogrammet för rättsvården

RP 246/2014 rd – RSv 308/2014 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt utreder behovet av och möjligheterna att införa ett system där fullföljdsdomstolen tar emot muntlig bevisning med hjälp av ljud- och bildupptagningar som gjorts i tingsrätten.

Enligt regeringsprogrammet koncentreras mottagandet av bevisning vid rättegångar till tingsrätterna så att bevisupptagningen dokumenteras för hovrättsbehandlingen.

Justitieministeriet har utarbetat en bedömningspromemoria om behovet av och möjligheterna att införa ett förfarande där personbevisning vid hovrätterna tas emot som ljud- och bildinspelningar som gjorts i tingsrätten (Justitieministeriets publikationer. Betänkanden och utlåtanden 2019:6). Har publicerats i bedömningspromemorian den 15 mars 2019 och varit ute på remiss.

Justitieministeriet har den 2 december 2019 tillsatt en arbetsgrupp för att bereda ett förslag till lagstiftning som gäller mottagande av personbevisning i en fullföljdsdomstol med hjälp av bild- och ljudinspelningar som gjorts i en tingsrätt (OM033:00/2018). Arbetsgruppens mandatperiod löper ut den 30 november 2020.

Jukka Siro, specialsakkunnig, justitieministeriet

Straffpraxis i fråga om rattfylleri

Ö 5/2014 rd – RSk 56/2014 rd

> 3. Riksdagen förutsätter att regeringen utarbetar en utredning där ändamålsenligheten i fråga om promillegränsen både för rattfylleri enligt det grundläggande brottsrekvisitet och grovt rattfylleri bedöms i ett helhetsperspektiv med beaktande av olika aspekter.

3. Justitieministeriet har den 16 januari 2020 lämnat en utredning till lagutskottet, där ändamålsenligheten i fråga om promillegränsen både för rattfylleri enligt det grundläggande brottsrekvisitet och grovt rattfylleri bedöms i ett helhetsperspektiv.

5. Riksdagen förutsätter att regeringen effektiviserar kartläggningen av rusmedelssituationen för unga rattfyllerimisstänkta jämte relaterade vidare åtgärder.

5. I en situation där social- och hälsovårdstjänsterna behöver reformeras är det för närvarande inte ändamålsenligt att anvisa kommunernas socialväsenden ytterligare särskilda uppgifter som gäller kartläggning av eller samtal om missbruk. Riksdagens uttalande genomförs genom att fortsätta att genomföra de nuvarande modellerna, sträva efter samarbete med andra motsvarande modeller och framför allt genom att se till att modellen Tie selväksi ska genomföras i samband med styrningen av social- och hälsovården.

Katariina Paakkanen, specialsakkunnig, justitieministeriet

Lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter

RP 291/2014 rd – RSv 363/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utreder möjligheterna att införa ett lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter och de faser som föregår detta och att regeringen ger riksdagen de behövliga förslagen samtidigt som den lämnar förslaget till lag om införande av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot.

Möjligheterna att göra förvandlingsstrafförfarandet för böter lättare och enklare har utretts vid justitieministeriet enligt riksdagens uttalande.

Som ett led i genomförandet av de åtgärder som ingick i uttalandet trädde vissa ändringar i lagen om verkställighet av böter (RP 200/2017 rd och RSv 31/2018 rd) i kraft vid ingången av 2019. Lagstiftningen möjliggör användning av videolänk vid behandlingen av ärenden som gäller förvandlingsstraff och bestämmelserna om beviljande av betalningstid har förenklats.

Justitieministeriet har dessutom utrett möjligheten att överföra uppgifterna vid inledande av verkställigheten av förvandlingsstraff från utsökningsväsendet till Brottspåföljdsmyndigheten. I detta skede har det dock ansetts att det inte är ekonomiskt lönsamt att överföra dessa uppgifter, eftersom det skulle vara dyrare att sköta dem vid Brottspåföljdsmyndigheten än vid utsökningsväsendet. Förändringen skulle inte heller ge några nämnvärda effektivitetsfördelar med avseende på verkställigheten av straff.

Vid justitieministeriet pågår justitieförvaltningens informationssystemprojekt AIPA och Brottspåföljdsmyndighetens informationssystemprojekt Roti. I samband med dessa utvärderas ännu vissa enskilda lagändringar som skulle kunna lätta upp förfarandet för förvandlingsstraff. Avsikten är till exempel att i samband med projektet Roti förenkla bestämmelserna som gäller betalningen av böter som förvandlats till fängelse. Utvecklingen av informationssystemen minskar i sig myndigheternas manuella arbete i ärenden som gäller förvandlingsstraff.

Den lagstiftning som nämns i uttalandets rubrik har upphävts genom lag 1695/2015, eftersom den finansiering på 12,4 miljoner euro som reformen förutsatte har slopats från planen för de offentliga finanserna för åren 2016–2019. Detta har dock ingen inverkan på det i uttalandet nämnda syftet att förenkla förfarandet. Riksdagen har godkänt regeringens proposition om att ändra lagstiftningen om bestämmande av förvandlingsstraff för böter (RP 178/2018 rd), som till sina centrala delar motsvarar lagstiftning som riksdagen redan har antagit och sedermera upphävt.

Juho Martikainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformen av domarutbildning

RP 7/2016 rd – RSv 99/2016 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur reformen av domarutbildningen fungerar och vilka konsekvenser den har och fäster då särskild uppmärksamhet vid bland annat kostnaderna för reformen, domarutbildningsnämndens resurser, ansöknings- och utnämningsförfarandet i fråga om assessorer och reformens konsekvenser för öppenheten inom domarkarriären, och lämnar en utredning om saken till lagutskottet före utgången av såväl 2020 som 2023.

Justitieministeriet har den 4 december 2019 tillsatt en utredare för att bedöma hur reformen fungerar och vilka konsekvenser den har.

Anne Hallavainio, regeringsråd, justitieministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av projektet för utvecklingen av tingsrättsnätverket

RP 270/2016 rd – RSv 126/2017 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar effekterna av omstruktureringen av tingsrätterna och den eventuella reformen av behandlingen av summariska tvistemål med särskilt fokus på den regionala tillgången till rättssäkerhet, fullföljandet av de språkliga rättigheterna, de ekonomiska konsekvenserna och utbudet av juridiska tjänster samt att regeringen lämnar lagutskottet en utredning i de här frågorna senast 2022.

I regeringsprogrammet konstateras att domstolsnätverket förblir oförändrat. Justitieministeriet bereder tillsättandet av en uppföljningsgrupp.

Piritta Koivukoski-Kouhia, specialsakkunnig, justitieministeriet

Centralisering av summariska tvistemål

RP 190/2017 rd – RSv 32/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar effekterna av omstruktureringen av tingsrätterna och reformen av behandlingen av summariska tvistemål med särskilt fokus på den regionala tillgången till rättssäkerhet, tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna, de ekonomiska konsekvenserna och utbudet av juridiska tjänster samt att regeringen lämnar lagutskottet en utredning i de här frågorna senast 2022.

Den reform som syftar till att centralisera behandlingen av summariska tvistemål trädde i kraft den 1 september 2019. Justitieministeriet kommer att följa upp reformens konsekvenser och lägga fram en utredning om dem före utgången av 2022.

Maarit Leppänen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av projektet för att förenkla rättsprocesserna

RP 200/2017 rd - RSv 31/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att justitieministeriet följer hur reformen för att förenkla rättsprocesserna i de allmänna domstolarna fungerar och vilka konsekvenser den har, särskilt när det gäller bestämmelserna om domstolarnas sammansättningar och om den åtalades personliga närvaro vid rättegången, och att ministeriet lämnar lagutskottet en utredning om de frågorna före utgången av 2023.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”Hur reformen fungerar och vilka konsekvenser den har följs särskilt när det gäller bestämmelserna om domstolarnas sammansättningar och om den åtalades personliga närvaro vid rättegången, och den utredning som avses i uttalandet kommer att lämnas till riksdagen före utgången av 2023.”

Kirsi Pulkkinen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt

RP 88/2018 rd – RSv 175/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vid genomförandet av reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt genom anvisningar gör det klart att barnets bästa ska vara den tolkningsprincip som genomgående styr beslutsfattandet och verksamheten.

1. Prioriteringen av barnets bästa som styrande tolkningsprincip för beslutsfattandet och verksamheten framhävs i de utbildningar och anvisningar som ges till domstolar, socialmyndigheter och andra aktörer. Den reviderade lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt trädde i kraft den 1 december 2019. Justitieministeriet och social- och hälsovårdsministeriet ordnade hösten 2019 en utbildning riktad till socialväsendet, domstolar, rättsbiträden och jurister.

Outi Kemppainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt utreder och bedömer konsekvenserna av växelvist boende och behovet av ändringar i lagstiftningen om förmåner och tjänster samt utan dröjsmål bereder de ändringar som behövs i lagstiftningen och överlämnar dem till riksdagen.

2. Undersökningen av hur växelvist boende påverkar tjänste- och förmånssystemet inleddes planenligt i början av 2019 (TEAS-projektet). Resultaten av undersökningen blir klara hösten 2020. Etuudet ja palvelut lasten vuoroasumistilanteissa - lasten vuoroasumista selvittäneen työryhmän loppuraportti

Marjo Maija, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen stärker och utvecklar stödet för föräldraskap och parrelationer och tjänsterna för separationssituationer i syfte att förebygga och avgöra utdragna och svåra vårdnads- och umgängestvister.

3. Utvecklandet av stödet för föräldraskap och parrelationer och tjänsterna för separationssituationer fortsätter. Användningen av föräldraplanen, som är ett hjälpmedel i föräldraskapet efter en separation, främjas bland annat som en del av familjecentralernas utvecklingsarbete. Beredningen av kompetens- och stödcenter som svarar mot behoven hos de barn, unga och familjer som är mest utsatta. I regeringens program Framtidens social- och hälsocentral spelar basservicen en central roll. Det fästs uppmärksamhet vid förebyggande tjänster och tidigt stöd, exempelvis tjänster vid separation och andra kriser i familjelivet.

Marjo Maija, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

4. Riksdagen förutsätter att det ges riksomfattande anvisningar och utbildning om hur de utredningar om omständigheterna som utarbetas för domstolsbehandlingen av ärenden som gäller vårdnad och umgängesrätt ska göras och att man bedömer behovet av att reglera behörighetskraven för dem som gör utredningarna.

4. Situationen är den samma som när föregående uttalande gavs, eftersom ärendet inte har gått vidare till lagutskottet hösten 2019 som planerat. Det bereds riksomfattande anvisningar och utbildning om hur de utredningar om omständigheterna som utarbetas för domstolsbehandlingen av ärenden som gäller vårdnad och umgängesrätt ska göras, och behovet av att reglera behörighetskraven för dem som gör utredningarna bedöms. Anvisningarna och utbildningen tas fram i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd.

Marjo Maija, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

5. Riksdagen förutsätter att regeringen noga ger akt på genomförandet och effekterna av reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt och att den därvid i synnerhet ägnar uppmärksamhet bland annat åt hur de utvidgade möjligheterna att avtala om vårdnad, boende och umgänge utnyttjas och motsvarande utvidgade befogenheter för de sociala myndigheterna utövas och åt hur det växelvisa boendet fungerar och hur effektiva de metoder är som är avsedda mot föräldraalienation och annat hindrande av umgängesrätten.

5. Genomförandet och konsekvenserna av reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt följs upp med särskilt fokus på de aspekter som riksdagen lyft fram. I fortsättningen ger statistiken från Institutet för hälsa och välfärd närmare information om hur vanligt det är med växelvis boende och om innehållet i de avtal som socialnämnden fastställt.

Outi Kemppainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Inrättande av Domstolsverket

RP 136/2018 rd - RSv 218/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den reform som gäller inrättande av Domstolsverket fungerar och vilka konsekvenser reformen har för domarutbildningen samt för domarutbildningsnämndens och domarförslagsnämndens ställning och uppgifter, och lämnar en rapport om saken före utgången av 2023.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den reform som gäller inrättande av Domstolsverket fungerar och vilka konsekvenser reformen har särskilt med avseende på domstolarnas oberoende och rättssäkerheten, förhållandet och uppgiftsfördelningen mellan justitieministeriet och verket, hur ledningen av verket och direktionens sammansättning fungerar samt hur resurserna räcker till, och lämnar en rapport om detta till lagutskottet före utgången av 2025.

Domstolsverket har inlett sin verksamhet den 1 januari 2020. Hur reformen fungerar och dess konsekvenser följs upp.

Anne Hallavainio, regeringsråd, justitieministeriet

Ändring av lagstiftningen om bestämmande av förvandlingstraff för böter

RP 178/2018 – RSv 245/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheterna att utveckla och utöka placeringen av personer som dömts till förvandlingsstraff i missbrukarvård i en anstalt utanför fängelset samt möjligheterna att fortsatt få behövliga missbrukartjänster och social- och hälsovårdstjänster under en tillräckligt lång tid efter att placeringen i anstalt och avtjänandet av förvandlingsstraffet har upphört.

1. Under regeringsperioden ska justitieministeriet tillsammans med Brottspåföljdsmyndigheten utveckla en gemensam verksamhetsmodell för att placera dem som avtjänar förvandlingsstraff för böter i anstalter för missbrukarvård. För att målet ska kunna nås måste de aktörer som tillhandahåller tjänster inom missbrukarvården ingå avtal med de dömda personernas hemkommuner som ansvarar för den fortsatta vården efter frigivningen. Målet är att stegvis gå vidare i ärendet genom att öka antalet placeringar (resultatmålet).

Minna Piispa, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Ändring av äktenskapslag

RP 211/2018 rd - RSv 256/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste utreder dels hur äktenskap som ingåtts av en minderårig eller trots hinder för äktenskap kan avslutas, upplösas, upphävas eller ogiltigförklaras på något annat sätt än genom äktenskapsskillnad, dels vilka konsekvenser detta har för bland annat makarnas och barnens ställning.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt utreder revideringsbehoven och konsekvenserna av bestämmelserna om erkännande av äktenskap som ingåtts av minderåriga utomlands.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste utreder dels hur påtvingade äktenskap kan avslutas, upplösas, upphävas eller ogiltigförklaras på något annat sätt än genom äktenskapsskillnad, dels vilka konsekvenser detta har för bland annat makarnas och barnens ställning.

1.-3. I regeringsprogrammet sägs (s. 89) att annullering av tvångsäktenskap ska göras möjlig. Projektet har inletts genom att man börjat utarbeta en bedömningspromemoria om ärendet. I samband med detta utreds förfarandet för att upplösa äktenskap som ingåtts av en minderårig eller trots hinder för äktenskap och konsekvenserna av detta samt revideringsbehoven och konsekvenserna av bestämmelserna om erkännande av äktenskap som ingåtts av minderåriga utomlands. Bedömningspromemorian blir klar i början av 2020, varefter den skickas på remiss.

Outi Kemppainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Revidering av 20 kapitlet i strafflagen

RP 212/2018 rd – RSv 305/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt reviderar bestämmelserna om utnyttjande- och våldtäktsbrott mot barn i strafflagens 20 kapitlet och överlämnar en proposition om saken till riksdagen. I reformen ska straffen för utnyttjande- och våldtäktsbrott mot barn skärpas ytterligare, särskilt minimistraffen, och regleringstekniken och brottsbeteckningarna bedömas. Man bör särskilt granska regleringstekniken i fråga om gärningar i vilka det ingår samlag, betydelsen av barnets ålder och frågan om huruvida dessa gärningar borde överföras till våldtäktsbrotten. Konsekvenserna för jämställdheten ska beaktas i reformen.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt inleder en totalreform av 20 kapitlet i strafflagen och i det sammanhanget gör en översyn av bestämmelserna om de olika sexualbrotten i kapitlet så att de bildar en tydlig och konsekvent helhet. Dessutom bör man särskilt bedöma rekvisitet för våldtäktsbrott i fråga om andra gärningar än de som riktar sig mot barn. Det är bland annat viktigt att bedöma regleringen om offrets hjälplösa tillstånd och en stärkning av samtyckets ställning i definitionen av våldtäktsbrott och andra sexualbrott. Konsekvenserna för jämställdheten ska beaktas i reformen.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med totalreformen av 20 kap. i strafflagen eller separat bedömer utvecklingsbehoven även i fråga om de straffbestämmelser om sexualbrott som ingår i andra kapitel i strafflagen. Konsekvenserna för jämställdheten ska beaktas i reformen.

1.- 3. I regeringsprogrammet konstateras att: ”En totalreform av lagstiftningen om sexualbrott ska genomföras och utgångspunkterna för den ska vara integritet och rätt till sexuell självbestämmanderätt. Strafflagens definition av våldtäkt ska ändras så att den baseras på avsaknad av samtycke och så att rättssäkerheten tillgodoses.” Våren 2019 tillsattes en arbetsgrupp vid justitieministeriet för att bereda totalreformen av sexualbrottslagstiftningen. Målen med reformen har fastställts i enlighet med riksdagens uttalanden i samband med att regeringens proposition 212/2018 rd godkändes. Arbetsgruppens mandatperiod löper ut den 31 maj 2020.

Sami Kiriakos, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Miljöansvar vid konkurs

RP 221/2018 rd – RSv 311/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder bestämmelser om miljöansvar för konkursbon. Bestämmelserna ska balanserat beakta både borgenärernas rätt att få betalt och de grundläggande miljörättigheterna.

Enligt regeringsprogrammet utreder regeringen behoven av ändringar i lagen om skuldsanering för privatpersoner och lagen om företagssanering med målet att göra förfarandena i fråga mer heltäckande. En reform av lagstiftningen om insolvens utreds med målet att stärka verksamhetsförutsättningarna för i synnerhet små och medelstora företag. Risktagningsförmågan främjas genom att skapa bättre möjligheter än tidigare till nystart för företagare bland annat i konkurssituationer. I ärendet beaktas bland annat genomförandet av EU:s så kallade insolvensdirektiv och det bedöms hur insolvenslagstiftningen fungerar som helhet. Enligt regeringsprogrammet utreds även behoven av att ändra utsökningslagstiftningen.

Med beaktande av ovannämnda mål som framgår av regeringsprogrammet och de tillgängliga resurserna för lagberedning inom insolvensrätt kan man inte i det här skedet uppskatta ett möjligt beredningsschema för det ärende som nämns i riksdagens uttalande.

Mari Aalto, lagstiftningsråd, justitieministeriet

7 Kommunikationsutskottet

Totalrevidering av lagstiftningen om farledsavgifter

RP 65/2011 rd – RSv 53/2011 rd

Riksdagen förutsatte den 30 november 2011 att regeringen inleder en totalrevidering av lagstiftningen om farledsavgifterna, som också beaktar fartygens miljöegenskaper och den faktiska användningen av isbrytartjänster.

Lagen om farledsavgift ändrades i början av 2015 så att farledsavgifterna halverades för 2015–2017, både i fråga om priserna per enhet och maximibeloppen per fartygsanlöp. Genom den sänkta farledsavgiften minskades den kostnadsbelastning näringslivet, i synnerhet industrin, orsakades av svavelregleringen i Östersjön. Farledsavgiftens priser per enhet sänktes med större betoning på lastfartygen och de bästa isklasserna och med mindre betoning på passagerarfartygen och de sämre isklasserna. I samband med detta befriades isbrytare som tjänar vintersjöfarten från farledsavgiften. Riksdagen beslutade hösten 2018 att halveringen av farledsavgiften fortsätter fram till slutet av 2020.

Kommunikationsministeriet har utrett erfarenheterna av den sänkta farledsavgiften från 2015–2017 och dess effekter. Det finns inte längre något behov av att fortsätta kompensationen för svavelregleringen, särskilt efter att IMO:s (International Maritime Organization) globala svavelbegränsning trädde i kraft den 1 januari 2020. Revideringen av systemet med farledsavgift utreddes i en arbetsgrupp ledd av ministeriet. Arbetsgruppens mandatperiod var 6.11.2017–31.3.2018. Arbetsgruppen konstaterade i sin rapport (Väylämaksu ja muuttuva merenkulku: Työryhmän raportti merenkulun väylämaksujärjestelmän kehittämisestä ja siihen liittyvistä selvitystarpeista) att det inte finns tillräckligt informationsunderlag för en totalrevidering av farledsavgiftssystemet och att många av de förändringsfaktorer som påverkar sjöfarten förutsätter en bredare utredning för att man ska nå en långsiktig lösning i fråga om farledsavgiften. Som en temporär lösning föreslog arbetsgruppen att halveringen av farledsavgiften ska fortsätta fram till slutet av 2020. I kommunikationsministeriets tidigare utredningar har det uppskattats att en prissättning enligt användningen av isbrytartjänster leder till stora regionala skillnader i handelssjöfartens kostnader och till mycket höga avgifter särskilt i Bottenviken. Under 2019 har kunskapsunderlaget för att förnya farledsavgiften utökats inom projektet MERLOG 2030 genom att skapa en simuleringsmodell av vintersjöfarten. Med modellen kan man bland annat undersöka hur isbrytningsbehovet påverkar kostnaderna för vintersjöfarten. Inom projektet har man också utvärderat utvecklingen av fartygsbeståndets duglighet för vintertrafik enligt villkoren i IMO:s internationella energieffektivitetsåtgärder. I enlighet med regeringsprogrammet har kommunikationsministeriet under 2019 berett en fortsättning av farledsavgiften i sin nuvarande form genom en ny lag som utfärdas 2020. I samband med detta utreds det om det vore möjligt att inkludera en mekanism för nedsättning för klimatmässigt miljövänliga fartyg i lagen om farledsavgift.

Tatu Giordani, överinspektör, kommunikationsministeriet

Juha Tervonen, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Informationssamhällsbalken

RP 221/2013 rd – RSv 106/2014 rd

3. Riksdagen förutsatte att den centrala prioriteringen vid regleringen av kommunikationsmarknaden och verkställigheten av informationssamhällsbalken syftar till att minska regleringen och den administrativa bördan, utveckla tjänsterna och främja investeringarna i branschen.

3. Efter att den ursprungliga informationssamhällsbalken (heter numera lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation) trädde i kraft har kommunikationsministeriet sett över dess bestämmelser och hittat vissa normer som inte längre behövs och som kan slopas. Vissa ändringar har genomförts redan tidigare.

I slutet av 2018 godkändes det nya direktivet om inrättandet av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (det så kallade teledirektivet) samt ett direktiv om ändring av direktivet om audiovisuella medietjänster (det så kallade AVMS-direktivet). Teledirektivet gäller användningen av kommunikationsnät och radiospektrum, skyldigheter till samhällsomfattande tjänster, elektroniska kommunikationstjänster och slutanvändarnas rättigheter, numrering samt en tillnärmning mellan myndigheter och förvaltningar för elektronisk kommunikation I det reviderade AVMS-direktivet utvidgas dess tillämpningsområde till att förutom tv-sändningar och beställvideo omfatta även plattformar för videodelning och syftet är att förbättra skyddet av konsumenter och minderåriga, säkerställa lika villkor för alla aktörer och förenkla regelverket.

Direktiven kräver betydande ändringar i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation. Lagstiftningsprojektet inleddes i början av 2019. I samband med genomförandet av direktiven bedöms också andra behov av att revidera bestämmelserna om elektronisk kommunikation. I december 2019 sände kommunikationsministeriet ett utkast till regeringsproposition om ändring av lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation på remiss. I propositionen understryks att direktiven ska genomföras så flexibelt som möjligt och att man ska undvika att öka den administrativa bördan. Målet med propositionen är också att öka investeringarna. Avsikten är att lagändringarna ska träda i kraft hösten 2020.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

4. Riksdagen förutsatte att användarnas rättigheter, såsom integritetsskyddet och skyddet för konfidentiella meddelanden tillgodoses med alla medel i fråga om elektroniska tjänster och i nätmiljön och att säkerställandet av i synnerhet dessa rättigheter beaktas vid bland annat utvecklingen av cybersäkerheten.

4. I den informationssäkerhetsstrategi som kommunikationsministeriet godkände våren 2016 fastställdes målen och åtgärderna för att öka förtroendet för internet och digitala verksamhetssätt. Åtgärderna har verkställts på planerat sätt och merparten av dem har genomförts. Finland har aktivt påverkat EU:s arbete för att förbättra informationssäkerheten i 5G-nätverken. Under Finlands ordförandeskap beredde rådet slutsatserna om cybersäkerheten i 5G och Finland har i egenskap av ordförande också lett EU:s gemensamma

riskbedömningsarbete rörande cybersäkerheten. Finland har drivit fram lagstiftningen om dataskydd och informationssäkerhet inom elektronisk kommunikation inom EU (ePrivacy och cybersäkerhetsförordningen).

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Olli Lehtilä, överinspektör, kommunikationsministeriet
Jenni Rantio, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet
Sini Wirén, kommunikationsråd, kommunikationsministeriet

Nya förflyttningshjälpmedel

RP 24/2015 rd – RSv 110/2015 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur gränsdragningen mellan fotgängare och cyklister i bestämmelserna om användningen av förflyttningshjälpmedel, som stöder eller ersätter förflyttning till fots, och lätta elfordon fungerar och påverkar trafiksäkerheten och att regeringen vid behov vidtar åtgärder för att trygga trafiksäkerheten.

Användningen av nya förflyttningshjälpmedel och i synnerhet av så kallade elsparkcyklar ökade märkbart i vägtrafiken under 2019, till följd av att det inleddes uthyrningsverksamhet i Helsingfors, Tammerfors och Åbo. I takt med den ökade användningen har också säkerhetsproblemen i anknytning till fordonen ökat och också varit föremål för offentlig debatt. Problem har bland annat konstaterats när fordonen framförs i berusat tillstånd samt när fordonen parkeras på trottoarer och cykelvägar på ett störande sätt som äventyrar säkerheten.

De regler som gäller användningen av nya förflyttningshjälpmedel har preciserats i den nya vägtrafiklagen som träder i kraft den 1 juni 2020. Enligt preliminära bedömningar har det i regel inte varit bristande trafikregler som ligger bakom säkerhetsproblemen, utan att man inte följt eller brytt sig om trafikreglerna. På berusade förare är det möjligt att tillämpa brottsrekvisitet för trafikfylleri med motorlöst fordon enligt 23 kapitel 9 paragraf i strafflagen.

Regeringen följer fortfarande noga användningen av de nya förflyttningshjälpmedlen i vägtrafiken bland annat som en del av konsekvensbedömningen av den nya vägtrafiklagen. Dessutom pågår ett forskningsprojekt om säkerhetssituationen i fråga om förflyttningshjälpmedlen under ledning av Transport- och kommunikationsverket. Undersökningen slutförs sommaren 2020.

Kimmo Kiiski, trafikråd, kommunikationsministeriet

Myndighetsövervakningen av tillståndspliktig trafik

RP 161/2016 rd – RSv 27/2017 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet ser till att myndighetsövervakningen av tillståndspliktig trafik förblir effektiv och att det inte i och med att tillståndsregleringen lindras uppstår fenomen som är kopplade till svart ekonomi eller marknadsstörningar.

1. Transport- och kommunikationsverket är den allmänna tillstånds- och tillsynsmyndigheten för vägtrafik. Övervakningen av tillstånd för vägtrafik sker i form av den systematiska årstillsynen och i samband med behandlingen av enskilda tillståndsansökningar. Transport- och kommunikationsverket drar också nytta av kundrespons och andra tips från allmänheten, exempelvis misstankar om bristfällig registrering av fordon eller olovligt bedrivande av yrkesmässig trafik. Man har strävat efter att göra tillsynen mer effektiv genom att införa element av riskbaserad tillsyn och bedriva ett allt närmare samarbete med andra myndigheter. År 2019 utförde myndigheterna vid sju tillfällen gemensam övervakning av taxitrafiken runt om i Finland. I den gemensamma övervakningen deltog polisen, Transport- och kommunikationsverket och Skatteförvaltningen inom sina egna verksamhetsområden. Utgående från de oanmälda inspektionerna är de grundläggande aspekterna i taxitrafiken huvudsakligen i sin ordning, men det förekommer fortfarande många brister i fråga om att placera de uppgifter som ska meddelas till kunderna så att de är synliga för passageraren. Allvarliga brister förekommer mer sällan.

Hösten 2019 har Transport- och kommunikationsverket samarbetat också med Skatteförvaltningen för att bedöma hur taxilagstiftningen fungerar. För skattetillsynen är det viktigt att myndigheterna har den information som behövs för tillsynen till sitt förfogande. I lagen om transportservice och i lagen om beskattningsförfarande föreskrivs om de uppgifter som ska lämnas till myndigheterna. Enligt Skatteförvaltningens beslut från december 2019, som bygger på lagen om beskattningsförfarande, ska utomståendes skyldighet att lämna uppgifter till Skatteförvaltningen utvidgas till att omfatta förmedlade transporter i sådana situationer där transportförmedlaren också förmedlar betalningen. Genom föreskriftsändringen blir det lättare ur skattetillsynsperspektiv att få nödvändiga jämförelseuppgifter av dem som tillhandahåller förmedlingstjänster i plattformsekonomin. Det är ännu inte möjligt att göra en heltäckande utredning av hur lagen om transportservice påverkar den svarta ekonomin inom taxibranschen. De ändringar som Skatteförvaltningen har gjort i mervärdesbeskattningen inom taxibranschen och de begränsade utredningarna om aktörerna inom plattformsekonomin har inte visat någon ökning av den svarta ekonomin inom taxibranschen efter att lagen om transportservice trädde i kraft.

I samband med lagen om transportservice slopades kravet på trafiktillstånd för fordon och fordonskombinationer med en totalvikt på 2–3,5 ton och för dessa infördes i stället en skyldighet att göra en anmälan om bedrivande av godstrafik till Transport- och kommunikationsverket. Det har gjorts cirka 650 anmälningar. Den anmälningspliktiga verksamheten innehåller inga villkor i stil med beviljandet av trafiktillstånd och som Transport- och kommunikationsverket skulle övervaka. Eftersom verksamheten inte är anmälningspliktig behöver den inte bedrivas i företagsform. I samarbete med Transport- och kommunikationsverket görs en uppföljning

hur ändringen påverkar den svarta ekonomin och bekämpningen av den. I samband med genomförandet av EU:s rörlighetspaket för vägtransporter är det möjligt att bedöma hur de nuvarande bestämmelserna fungerar och de eventuella behoven av att revidera dem.

För närvarande känner man inte till att några negativa fenomenen eller andra marknadsstörningar i anslutning till svart ekonomi skulle ha ökat inom kommunikationsområdet.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer definitionen av yrkesmässig transport på väg särskilt med avseende på bekämpning av svart ekonomi och vid behov vidtar åtgärder för att garantera sunda och rättvisa villkor på transportmarknaden.

2. I lagen om transportservice definieras yrkesmässig transport som transport av personer eller gods på väg mot ersättning i tydligt förtjänstsyfte. Definitionen har ansetts trygga såväl bekämpningen av svart ekonomi och fortsatt samåkning som andra motsvarande transporter enligt tidigare praxis. Riksdagen ansåg dock att det behövs en bedömning av definitionens relevans och konsekvenser efter att lagen träder i kraft och godkände ett uttalande i ärendet. Kommunikationsministeriet har under hösten följt och bedömt hur lagstiftningen har fungerat på ett allmänt plan och i det här sammanhanget även följt upp hur definitionen på yrkesmässig trafik fungerar. I ljuset av den information som finns verkar definitionen på yrkesmässig trafik fungera på det sätt lagstiftaren har avsett och oklarheter i tolkningen har inte förekommit som man befarat. Det verkar inte ha uppstått oklarheter varken för aktörer eller tillsynsmyndigheter i bedömningen av yrkesmässigheten och man har inte heller lagt märke till att till exempel samåkningen skulle ha behövt begränsas till följd av lagändringarna i förhållande till vad som tidigare var fallet.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet uppmärksamt följer konsekvenserna av de aktuella lagarna och vid behov utan dröjsmål vidtar åtgärder för att ändra regleringen. Statsrådet ska lämna kommunikationsutskottet en skriftlig utredning om lagens konsekvenser och eventuella ändringsbehov före utgången av 2018. En utredning om uppföljning och konsekvenser på längre sikt ska lämnas till utskottet före utgången av 2022.

3. Kommunikationsministeriet lämnade den 19 december 2018 en skriftlig rapport om lagkomplexets första konsekvenser till riksdagens kommunikationsutskott. Rapporten kan läsas på Liikennepalvelulain seurantaraportti. Under hösten 2019 har kommunikationsministeriet i samarbete med olika myndigheter följt upp hur taxilagstiftningen fungerar för att identifiera eventuella ändringsbehov.

Hanna Laurila, regeringsråd, kommunikationsministeriet

Veli-Matti Syrjänen, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Fordonslagen, lagen om fordonsbesiktningsverksamhet och lagen om ordnande av enskilt godkännande av fordon

RP 9/2017 rd – RSv 51/2017

> Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur lagstiftningen fungerar, särskilt i fråga om trafiksäkerheten.

Genom de ändringar som sommaren 2017 godkändes i fordonslagen, lagen om fordonsbesiktningsverksamhet och lagen om ordnande av enskilt godkännande av fordon genomfördes de ändringar som ändringarna i Europeiska unionens direktiv om periodisk provning, vägkontrolldirektivet och direktivet om registreringsbevis kräver i den nationella lagstiftningen. Ändringen i fordonslagen trädde i kraft i maj 2018 och ändringarna i lagen om fordonsbesiktningsverksamhet samt lagen om ordnande av enskilt godkännande av fordon i juli 2017.

Besiktningsverksamheten och trafiksäkerheten kan bedömas ha utvecklats i en positiv riktning under de senaste åren. Under samma tid har antalet besiktningsstationer ökat påtagligt och priserna på besiktningstjänster sjunkit. Antalet vägtrafikolyckor har också minskat kontinuerligt. I slutet av november 2019 var antalet skadade och avlidna i vägtrafikolyckor färre än vid motsvarande tidpunkt under hela 2010-talet. Vid besiktningarna har man dessutom upptäckt tusentals farliga slitna däck. Därigenom har man kunnat förebygga vägtrafikolyckor, eftersom däck i dåligt skick är en av de viktigaste faktorerna vid trafikolyckor. I Trafiksäkerhetsverkets uppföljning av kvaliteten på besiktningsverksamheten har man under de senaste åren kunnat iaktta en viss försämring. Å andra sidan har skillnaderna i kvalitet mellan besiktningsstationerna minskat på senare år. De senaste uppgifterna om kvalitetsuppföljningen av besiktningsverksamheten är från 2018 varför effekterna av reformen inte ännu märks fullt ut. Slopandet av kravet på oberoende förefaller inte ha inverkat märkbart på antalet eller omfattningen av beviljade besiktningstillstånd. Besiktningsföretagen har inte heller i någon betydande omfattning utvidgat sin verksamhet till verkstadstjänster.

Helhetsmässigt sett kan man anse att regleringen har fungerat enligt förväntningarna.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Emma Särkkä, överinspektör, kommunikationsministeriet

Lex Malm, lag om Helsingfors-Malms flygplats

RSk 5/2018 rd – MI 1/2017 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att säkerställa ersättande flygplatsfunktioner så att luftfartsfunktionerna vid Malms flygplats också framöver är lätt tillgängliga med avseende på förbindelser och avstånd.

Kommunikationsministeriet beviljade 2018 sammanlagt 3,34 miljoner euro i statsunderstöd för utveckling av flygplatsinfrastrukturen på olika flygplatser, i huvudsak i södra Finland. Understödsanslaget riktades till allmän luftfart och till verksamhet som stöder professionell allmän luftfart. Målet var att genom stöd för utveckling av det befintliga flygplatsnätverket skapa bättre förutsättningar för att flytta luftfartsfunktionerna från Malms flygplats till flygplatser som ligger på ett rimligt avstånd från huvudstadsregionen. Avsikten har inte varit att leta efter en enda ersättare för Malms flygplats utan att utveckla ett flertal redan befintliga flygplatser så att de tillsammans skulle kunna ta emot luftfartsfunktionerna på Malms flygplats. Den valda verksamhetsmodellen stöder upprätthållandet och utvecklandet av ett omfattande flygplatsnätverk på ett kostnadseffektivt sätt. En del av de projekt som beviljades understöd 2018 pågår fortfarande, men de bör slutföras under 2020. I slutet av 2019 beviljade kommunikationsministeriet förlängd användningstid för de understöd som beviljats för utvecklingsprojekten rörande flygplatserna i Kiikala och Nummela.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Tatu Giordani, överinspektör, kommunikationsministeriet

Totalreformen av körkortslagen

RP 146/2017 rd – RSv 29/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp hur körkortsreformerna utfaller, framför allt i fråga om trafiksäkerhet och lika konkurrensvillkor, och i förekommande fall vidtar åtgärder mot snedvridningar i konkurrensen.

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

”1. Uppföljningen av konsekvenserna av körkortsreformen inleddes omedelbart när lagen trädde i kraft den 1 juli 2018. Transport- och kommunikationsverket (dåvarande Trafiksäkerhetsverket) administrerar en kontinuerlig elektronisk enkät för respons om förarexamenstjänsterna som alla personer som deltagit i teori-, hanterings- eller körprov delges. Resultaten rapporteras kvartalsvis och är kumulativa. Sedan 2001 har Transport- och kommunikationsverket dessutom låtit genomföra uppföljningsundersökningar av nya förare där materialet samlas in via enkäter. Undersökningen ger information om förarundervisningen och hur den fungerar

och hur de nya förarnas trafiksäkerhet utvecklas och deras körvanor. Resultaten publiceras på årsnivå. En separat uppföljningsundersökning om körkortsreformens konsekvenser kommer att göras, i synnerhet om dess konsekvenser för trafiksäkerheten, efter att det gått tillräckligt lång tid sedan reformen infördes och de nya förare som reformen ledde till har varit aktiva i trafiken. Att bedöma konsekvenserna för trafiksäkerheten i ljuset av statistik kräver statistik över en tillräckligt lång tid för att man ska kunna skilja de slumpmässiga variationernas eventuella roll från själva ändringens effekt på kompetensutvecklingen och olycksfallssiffrorna. Styrkt olycksfallsstatistik från Statistikcentralen finns tillgänglig cirka ett halvt år efter kalenderårets utgång. Bedömningen av hela examenssystemreformen (undervisning och examen) kommer att inkluderas i en mer omfattande uppföljningsundersökning. Bedömningen gäller konsekvenserna av förändrade utbildningskrav på kompetens, marknadsföring, tillgänglighet, de innehållsliga ändringarnas funktionalitet och effekter och konsekvenserna för intresset för att skaffa körkort.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet låter göra och till kommunikationsutskottet lämnar en uppföljande undersökning om hur de ändringar som nu föreslås har genomförts och vilka konsekvenserna blivit, i synnerhet med avseende på hur trafiksäkerheten, logistiken och yrkesförarna påverkas av de framtida förfaringssätten inom transportområdet.

2. Kommunikationsutskottet kommer att tillställas en uppföljningsstudie på det sätt som beskrivs ovan när ett tillräckligt statistiskt material har sammanställts för att ändringarna tillförlitligt ska kunna bedömas."

Sini Wirén, enhetsdirektör, kommunikationsråd, kommunikationsministeriet

Maija Mansikkaniemi, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Den nya vägtrafiklagen

RP 180/2017 rd – RSv 65/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att information om reformerna i den nya vägtrafiklagen ges effektivt och med god täckning till vägtrafikanterna och att lagens effekter följs upp och utvärderas i synnerhet i fråga om säkerhet och smidighet i trafiken.

1. Kommunikationsplanen för den nya vägtrafiklagen genomförs under ledning av Transport- och kommunikationsverket. Kommunikationsprojektet inleddes sommaren 2019 och i det deltar förutom Transport- och kommunikationsverket även Trafikledsverket, Trafikskyddet, polisen och kommunikationsministeriet. Frivilligorganisationerna inom vägtrafiken har också ombetts att delta i projektet. Kommunikationen kan följas exempelvis på projektets webbplats (https://www.traficom.fi/sv/transport/vagtrafik/vagtrafiklagen2020) eller via sociala medier (#tieliikennelaki2020).

Kommunikationsministeriet följer aktivt hur den nya lagen fungerar och dess effekter efter att den trätt i kraft den 1 juni 2020.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet i samarbete med kommunerna och andra aktörer bereder en enhetlig lösning för att underlätta parkeringen för anställda inom hemvård och motsvarande hemtjänster och utan dröjsmål i ärendet bereder de ändrade bestämmelser som behövs.

2. Kommunikationsministeriet har berett en regeringsproposition med syftet att underlätta parkeringen i samband med tjänster som tillhandahålls i hemmen. Till dessa delar lämnas en proposition om ändring av den nya vägtrafiklagen i början av 2020. Avsikten är att de nya bestämmelser som underlättar parkering träder i kraft samtidigt som den nya vägtrafiklagen den 1 juni 2020.

Kimmo Kiiski, trafikråd, kommunikationsministeriet

Effekten av ändringarna i lagen om fordonsbesiktningsverksamhet

RP 86/2018 rd – RSv 230/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer hur reformen fungerar och vilka effekter den får och även hur kvaliteten på besiktningsverksamheten utvecklas, särskilt när det gäller hur tillsynen fungerar, och att statsrådet vidtar åtgärder om kvaliteten på besiktningsverksamheten inte blir bättre än i dag.

Ändringarna i lagen om fordonsbesiktningsverksamhet trädde i kraft den 1 november 2019. Det går ännu inte att bedöma konsekvenserna av ändringen. Transport- och kommunikationsverket följer utvecklingen inom besiktningsbranschen genom sina regelbundna uppföljningsrapporter. För att säkerställa kvaliteten på besiktningsverksamheten har Transport- och kommunikationsverket märkbart ökat sina egna resurser för tillsyn av besiktningsstationerna. Med anledning av kommunikationsutskottets betänkande (KOuB 37/2018 rd) utförs tillsynen av besiktningsstationerna i fortsättningen huvudsakligen i form av myndighetsarbete.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Emma Särkkä, överinspektör, kommunikationsministeriet

Tredje fasen av lagen om transportservice

RP 157/2018 rd – RSv 251/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för fortsatt beredning i arbetsgrupp av utbildningen för yrkeskompetens inom den tunga trafiken.

1. Paragraferna 27–41 och 193 paragraf i lagen om transportservice som gällde ändringar av uppnående av yrkeskompetens för förare av tunga fordon i vägtrafik och som sattes i kraft genom lagen om ändring av lagen om transportservice trädde i kraft den 1 januari 2020. Ändringen innebar att det parallellt med utbildningen och den utbildning som genomgås i ett snabbare tempo togs i bruk ett så kallat provalternativ som mäter samma kompetens som utbildningssystemet. Genom statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare kommer det att utfärdas bestämmelser som kompletterar provmodellen våren 2020. Kommunikationsministeriet har berett ändringarna i förordningen i samarbete med Transport- och kommunikationsverket. Under beredningen har möten också ordnats med undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen och försvarsmakten. Det ordnades ett öppet diskussionsmöte om ändringarna i förordningen den 12 november 2019. I mötet deltog förutom ovannämnda myndigheter också representanter för 20 olika berörda organisationer. Därutöver ordnas en separat remissbehandling. Undervisnings- och kulturministeriet har meddelat att det tar itu med lagändringarna inom sitt förvaltningsområde senare och i samband med detta bedömer om en eventuell arbetsgrupp ska tillsättas.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet inför löpande kapitelnumrering i lagen om transportservice.

2. Kommunikationsministeriet bereder en separat regeringsproposition som gäller enbart tekniska ändringar och i vilken det föreslås att kapitelnumreringen i lagen om transportservice ändras till löpande. Behövliga korrigeringar som gäller hänvisningarna till lagen inkluderas i samma proposition. Propositionen lämnas under våren 2021.

Maija Mansikkaniemi, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Silja Ruokola, lagstiftningsdirektör, kommunikationsministeriet

Ibruktagande av lätta bilar

RP 173/2018 rd – RSv 191/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet synnerligen noggrant bevakar säkerheten hos de lätta bilarna och konsekvenserna av lagstiftningen, och vid behov utan dröjsmål vidtar behövliga lagstiftningsändringar eller andra åtgärder. Statsrådet ska lämna kommunikationsutskottet en utredning i frågan före utgången av 2021.

1. Under 2019 beredde kommunikationsministeriet utkast till statsrådets förordningar om lätta bilar i samband med de lagar om lätta bilar som riksdagen godkände den 18 december 2018. Samtidigt beredde Transport- och kommunikationsverket närmare tekniska föreskrifter om lätta bilar. Kommissionen och medlemsstaterna underrättades om utkasten till förordningar och utkastet till föreskrift i enlighet med direktiv (EU) 2015/1535 (anmälningarna 2019/196/FIN och 2019/298/FIN). Kommissionen framställde anmärkningar mot förordnings- och föreskriftsutkasten i augusti 2019. Den huvudsakliga motiveringen till kommissionens anmärkningar var att lagarna om lätta bilar enligt kommissionens åsikt inte följer körkortsdirektivet. Kommissionen ansåg att definitionen av jordbruks- eller skogsbrukstraktor i körkortsdirektivet inte kan tillämpas på lätta bilar, utan att man på dessa bör tillämpa definitionen av motorfordon. Lätta bilar hör till körkortsdirektivets tillämpningsområde och därför kan man inte på nationell nivå föreskriva krav på körkortskategori AM och 15 års nedre åldersgräns för att framföra dessa. Med anledning av kommissionens anmärkning fördes diskussioner med statsrådets justitiekansler, som ur ett juridiskt perspektiv inte kunde rekommendera att det utfärdas förordningar och föreskrifter för genomförande av lagar som enligt kommissionens bedömning strider mot EU-lagstiftningen. På grund av risken för rättslig osäkerhet och äventyrad trafiksäkerhet om lagarna hade trätt i kraft den 1 november 2019 utan kompletterande bestämmelser och föreskrifter, beslutade regeringen att i sin proposition till riksdagen av den 26 september 2019 med förslag till lagar om ändring av ikraftträdandebestämmelserna i lagar som gäller lätta bilar samt om upphävande av en lag om ändring av vägtrafiklagen (RP 21/2019 rd) att senarelägga ikraftträdandet av lagen med ett år. Riksdagen godkände lagförslagen den 16 oktober 2019 och republikens president stadfäste lagarna den 25 oktober 2019. Genom lagarna senareläggs ikraftträdandet av lagarna om lätta bilar till den 1 november 2020. Avsikten är att under årets lopp utreda om det är möjligt att ändra lagstiftningen om lätta bilar i Finland på ett för kommissionen acceptabelt sätt så att den följer Europeiska unionens lagstiftning. Diskussioner med kommissionen pågår som bäst under ledning av kommunikationsministeriet på det sätt som förutsätts av riksdagen. På grund av det rådande läget har det inte varit ändamålsenligt att inleda beredningen av statsrådets utredning om konsekvenserna av ibruktagandet av lätta bilar som kommunikationsutskottet tidigare förutsatte i sitt uttalande.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet genom en förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av den gällande vägtrafiklagen föreskriver att lätta bilar måste vara försedda med en skylt för långsamtgående fordon.

2. I enlighet med det som beskrivits ovan i punkt 1 har beredningen av statsrådets förordningar avbrutits.

Sini Wirén, enhetsdirektör, kommunikationsråd, kommunikationsministeriet

Förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport

RP 182/2018 rd — RSv 161/2018 rd

Riksdagen förutsatte den 11 december 2018 att statsrådet i snabb ordning vidtar åtgärder så att beskattningen anpassas till beskattningen i våra viktigaste jämförelseländer, exempelvis med hjälp av ett nettolönesystem, för att förbättra konkurrenskraften inom vår sjöfart och för att fartyg fortsatt ska segla under finsk flagg.

Kommunikationsministeriet har tillsammans med finansministeriet utrett tillämpningen av nettolönesystemet i Finland. Finansministeriet tillsatte den 17 oktober 2018 en arbetsgrupp för att utreda stödsystemet inom sjöfarten. Arbetsgruppens mandatperiod var 15.10.2018–28.2.2019. Arbetsgruppens uppgift var att utreda möjligheterna att i stödet till rederierna för besättningskostnader övergå från det nuvarande förfarandet med återbetalning av förskottsinnehållningar och socialskyddsavgifter till ett nettolönesystem. Arbetsgruppen publicerade en rapport den 7 mars 2019 som kan läsas i sin helhet på adressen: Edellytykset merenkulun nettopalkkajärjestelmälle Suomessa.

I rapporten granskades olika alternativ för att ändra den nuvarande modellen för bemanningsstöd. Arbetsgruppen undersökte möjligheten att i Finland införa ett nettolönesystem som motsvarar det som tillämpas i Sverige. Arbetsgruppen påpekade dock i sin rapport att det på grund av skillnaderna mellan pensions- och socialskyddssystemen i Finland och Sverige inte är möjligt att införa den svenska modellen i Finland. Arbetsgruppen kartlade också andra alternativ för att utveckla och påskynda den nuvarande modellen för bemanningsstöd. Som ett möjligt alternativ har arbetsgruppen granskat en så kallad blandmodell.

I blandmodellen betalar staten enligt svensk modell en del av stödet och återbetalar en del av avgifterna enligt den nuvarande modellen. Det här skulle betyda att rederierna får månatliga återbetalningar också för lastfartyg, när det nuvarande månatliga förfarandet endast gäller passagerarfartyg. En övergång till blandmodellen skulle inte påverka rederiernas eller arbetstagarnas beskattning. Reformen skulle gynna rederier med lastfartyg och i synnerhet små rederier med sämre likviditet och ekonomi. En övergång till blandmodellen skulle märkbart öka antalet stöd- och utbetalningsbeslut som fattas hos Transport- och kommunikationsverket, vilket också skulle kräva tilläggsresurser för stödmyndighetens verksamhet för att bibehålla tillräckligt snabbt beslutsfattande och en tillräcklig tillsynsnivå. Stödmyndighetens arbetsmängd och kostnaderna för stödförvaltning skulle därigenom sannolikt öka. Dessutom skulle ändringen innebära betydande ändringsbehov på informationssystemnivå både vid Transport- och kommunikationsverket och vid Skatteförvaltningen. För rederierna skulle blandmodellen administrativt sett eventuellt vara tyngre än den nuvarande stödmodellen. Ändringen skulle sannolikt knappt alls inverka på finländska sjömäns sysselsättning eller på Finlands försörjningsberedskap.

En övergång till blandmodellen skulle också förutsätta att det nuvarande så kallade huvudsaklighetskravet i manskapsstödet slopas. Enligt huvudsaklighetskravet är förutsättningen för att få stöd att fartyget i fråga under stödåret huvudsakligen har använts i utrikes sjöfart (minst 50 procent av tiden) eller i inrikes sjöfart som är

utsatt för internationell konkurrens. Ändringen kan eventuellt öka antalet stödberättigade fartyg och därmed öka kostnaderna för stöden till sjöfarten. Finland bör också mycket sannolikt anmäla ändringen till EU-kommissionen och vänta på kommissionens godkännande innan reformen genomförs.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Emmi Nykänen, överinspektör, kommunikationsministeriet

Tillåtande av tunga snöskotrar på snöskoterleder

RP 185/2018 rd - RSv 172/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer utvecklingen när det gäller att öppna upp snöskoterleder för tunga snöskotrar och tar fram anvisningar för dem som ansvarar för lederna om hur bedömningar av ledernas lämplighet för tunga snöskotrar ska göras och tillställer kommunikationsutskottet och miljöutskottet en utredning om öppnandet av leder för tunga snöskotrar senast i maj 2022.

Författningsändringarna om tunga snöskotrar trädde i kraft den 31 december 2018. Kommunikationsministeriet och miljöministeriet har beslutat att anskaffa anvisningarna för dem som ansvarar för lederna om hur bedömningar av ledernas lämplighet för tunga snöskotrar ska göras av en utomstående tjänsteleverantör. Ett avtal om utarbetandet av anvisningarna har ingåtts med Maastotieto Oy och arbetet med anvisningarna har påbörjats. Avsikten är att anvisningarna ska vara klara under 2020. Ministerierna har också planerat att följa upp öppnandet av snöskoterleder för tunga snöskotrar. Avsikten är att de som ansvarar för lederna informeras om uppföljningen och om rapporteringsskyldigheten i fråga om att öppna sina leder för tunga snöskotrar i samband med att anvisningarna om bedömningen av ledernas lämplighet publiceras.

Mikko Karhunen, överingenjör, kommunikationsministeriet

Bestämmelserna om trafik- och patientskadenämnden

RP 299/2018 rd – RSv 293/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer och noga utvärderar hur målen med bestämmelserna om trafik- och patientskadenämnden nås och konsekvenserna av bestämmelserna i synnerhet när det gäller anmälan om bindningar, öppenheten och opartiskheten i nämndens arbete, behandlingstiderna och myndighetsövervakningen samt vid behov vidtar åtgärder för att uppfylla målen.

Lagen om trafik- och patientskadenämnden träder i kraft den 1 januari 2021 när också den nya nämnden inleder sin verksamhet. Därför är det ännu inte aktuellt med en utvärdering av hur målen med bestämmelserna om trafik- och patientskadenämnden nås och konsekvenserna av bestämmelserna.

Hannu Ijäs, avdelningschef, social- och hälsovårdsministeriet

Begäran om omprövning av beslutet om temporärt körförbud

RP 91/2019 rd - RSv 75/2019 rd

> Riksdagen förutsätter att statsrådet snarast utvärderar och ser över bestämmelserna om rätt att begära omprövning och anföra besvär över beslut om körförbud så att körrättsinnehavarens rättssäkerhet tillgodoses utan att bestämmelserna medför överlappande behandling av omprövnings- eller besvärsärenden som belastar myndigheternas resurser i onödan.

Kommunikationsministeriet håller på att utvärdera bestämmelserna om rätt att begära omprövning och anföra besvär över beslut om körförbud. Utvärderingen görs i samarbete med inrikesministeriet och justitieministeriet. Eftersom begäran om omprövning och rätten att anföra besvär över ett myndighetsbeslut är centrala element som enligt 21 paragraf i grundlagen hör till den grundläggande rättigheten rättsskydd, kräver ärendet noggrann juridisk beredning. Därför kan resultaten av utvärderingen och eventuella ändringar i bestämmelserna lämnas till riksdagen för behandling först efter att regeringen har lämnat sin proposition om ikraftträdandet av den nya vägtrafiklagen (729/2018). Utvärderingen och utredningen med anledning av den görs under våren 2020.

Kimmo Kiiski, trafikråd, kommunikationsministeriet

8 Jord- och skogsbruksutskottet

Landsbygden och ett välmående Finland, statsrådets redogörelse

RP 5/2009 rd – RSV 7/2010 rd

Riksdagen godkände den 28 april 2010 följande ställningstagande med anledning av redogörelsen, där det förutsätts att:

1. Regeringen ser till att utveckla infrastrukturen och tjänsterna på landsbygden utifrån invånarnas och näringarnas behov och så att landsbygden behandlas på lika villkor som resten av landet

2. Regeringen bidrar till att näringslivet på landsbygden utvecklas så att det vid sidan av traditionella näringar satsas framför allt på sektorer med särskilda starkheter tack vare globala förändringar, såsom decentraliserad förnybar energi och rena livsmedel.

3. Regeringen ser till att såväl den landsbygdsinriktade grundforskningen och den tillämpade forskningen som utbildningen läggs upp så att de kan ge ett svar på de nya utmaningar som bland annat globala förändringar ställer oss inför.

4. Regeringen i planeringen av statsfinanserna beaktar de resursbehov som utvecklandet av landsbygden förutsätter och vidtar åtgärder för att förbättra samarbetet mellan myndigheterna inom olika förvaltningsområden och inför konsekvensutvärderingar för landsbygden som ett föregripande element i allt sådant nationellt beslutsfattande som har regionala konsekvenser.

1.–4. Jord- och skogsbruksministeriet har berett ett principbeslut om utveckling av landsbygden tillsammans med arbets- och näringsministeriet. Principbeslutet godkändes den 24 februari 2011 av statsrådet på föredragning från arbets- och näringsministeriet. De centrala utmaningarna med tanke på landsbygdens framtid som principbeslutet ska ge svar på är följande:

1. Beredskap inför att andelen äldre i befolkningen växer snabbare på landsbygden än i städerna

2. Tryggande av tillgången till service på landsbygden

3. Säkerställande av att landsbygdens transport- och telekommunikationsinfrastruktur är tillräckligt täckande och att den hålls i skick

4. Främjande av livskraften hos näringarna på landsbygden.

I enlighet med Katainens regeringsprogram överfördes skötseln av de nationella landsbygdspolitiska uppgifterna i början av år 2012 från jord- och skogsbruksministeriet till arbets- och näringsministeriet. Enligt en gemensam överenskommelse mellan de ovan nämnda ministerierna överflyttades de nationella landsbygdspolitiska uppgifterna (bl.a. landsbygdpolitiska rådet MANE, tidigare den landsbygdspolitiska samarbetsgruppen YTR) och skärgårdsdelegationens uppgifter samt de tillhörande resurserna från början av år 2016 till jord- och skogsbruksministeriet. Samtidigt har även ansvaret för uppföljningen av statsrådets redogörelse överflyttats.

Regeringen främjar de åtgärder för att förbättra landsbygdens infrastruktur och näringsliv och förverkliga behovet av forskning, utveckling och innovationer som förutsätts enligt utlåtandet, framför allt med stöd av landsbygds- och kohesionspolitiska program som genomförs regionalt och lokalt. Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014–2020 innehåller resurser och möjligheter för att genomföra regionala och lokala strategier för förbättring av landsbygdsområdenas livskvalitet, miljö och näringsliv. Regionalt sett är målet att framför allt främja näringslivet och sysselsättningen på landsbygden.

Också en betydande del av finansieringen ur strukturfonderna (Europeiska regionala utvecklingsfonden, EJFLU och Europeiska socialfonden, ESF) riktas till åtgärder för utveckling av framför allt landsbygdsområdena i östra och norra Finland.

Bemyndigandet för användningen av och beslutsfattandet om de ovannämnda fonderna och den nationella utvecklingsfinansieringen har i huvudsak delegerats till regionerna och till lokal nivå. Verksamheten sker enligt regionala strategier och mål och genomförs som samarbete mellan olika förvaltningsområden och landskapsförbund. Regionalt samarbete mellan förvaltningsområden har en nyckelställning i alla landsbygdsutvecklingsåtgärder vilket också betonas i styrningen av regionförvaltningen.

I budgeten 2019 anvisas 1 miljon euro för genomförande av försöksprojektet Bybutiker som mångservicecenter. Projektet syftar till att utreda på vilka sätt man kan säkerställa att tjänster bevaras och förnyas nära de invånare och företag som använder tjänsterna. Målet är att bromsa upp den trend som under de senaste decennierna har lett till att många bybutiker har tvingats stänga. Jord- och skogsbruksministeriet har berett ett projekt som tog emot ansökningar hösten 2019. Mer än 200 ansökningar kom in. Livsmedelsverket beviljade i december 2019 understöd till över 80 bybutiker. Statsrådet inrättade hösten 2017 för perioden 1.11.2017–30.9.2019 en parlamentarisk arbetsgrupp för glesbefolkade områden i syfte att förbättra förutsättningarna för Finlands glesbefolkade områden. Arbetsgruppens mål är att lägga fram konkreta åtgärder för att förbättra livskraften i de glesbefolkade områdena. Arbetsgruppen överlämnade sin slutrapport till jord- och skogsbruksminister Jari Leppä den 11 oktober 2019. Marins regeringsprogram innehåller skrivningar om största delen av de åtgärder som föreslås i slutrapporten.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Christell Åström, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Försäkringsstöd för kommersiellt fiske

RP 129/2012 rd – RSV 151/2012 rd

2. Riksdagen förutsatte att förvaltningsplanen för sälstammar uppdateras.

2. Ett projekt för att uppdatera förvaltningsplanen för sälstammar pågår i Finlands viltcentrals regi. Jord- och skogsbruksministeriet har för avsikt att färdigställa och sända ett utkast till förvaltningsplan på remiss och godkänna den slutliga planen under 2020.

Maija Mela, äldre regeringssekreterare, jord- och skogsbruksministeriet

Janne Pitkänen, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Godkända arealer för jordbruksskiften

RP 156/2012 rd – RSV 7/2013 rd

1. Riksdagen förutsatte den 12 februari 2013 att Finland, i syfte att förhindra de orättvisa konsekvenserna av att godkända arealer för jordbruksskiften förändras när stödansökan behandlas eller efter behandlingen, i samband med EU:s jordbruksreform arbetar för att de förhandsifyllda (digitaliserade) skiftesuppgifterna i stödansökningarna ska få officiell ställning som den areal som myndigheterna godkänner.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen vidtar alla de nationella åtgärder som är möjliga för att jordbruksproducenternas rättssäkerhet garanteras vid uppdatering av arealerna och att producenternas ställning också i övrigt tryggas vid tillämpningen av bestämmelserna.

1.–2. Jord- och skogsbruksministeriet har på många olika sätt försökt bidra till att bestämmelserna om arealer som myndigheterna har godkänt ska återinföras i EU-förordningarna. Med kommissionen har man i flera sammanhang tagit upp problemen kring digitalisering och arealändringar.

Jord och skogsbruksministeriets ledning har lyft upp frågan också i samband med annan brevväxling om behovet att minska den administrativa bördan samt på möten med kommissionens tjänstemannaledning.

Det utredningsprojekt för åkerskiftesregistret som landsbygdsförvaltningen har tillsatt (MMM031:00/2014) lyfter i sina slutsatser fram utvecklingsverktyg i processerna i anslutning till arealerna och många åtgärder har också redan vidtagits.

Enligt slutsatserna i utredningen är utvecklandet av Europeiska unionens lagstiftning av central betydelse när det gäller att minska arealändringarna, eftersom det inte kan fastställas absolut en enda rätt areal för

åkerskiften. På mätningen inverkar alltid många olika faktorer, bland annat jordbrukarens odlingsåtgärder, olika mätredskap och metoder, hur den som mäter tolkar odlingsarealens omfattning och dylikt. Den marginal på 2 procent som i samband med den gemensamma jordbrukspolitiken har tagits in i EU-rättsakterna i syfte att minska behovet av att ändra arealerna i uppdateringen av registret bör vara högre med beaktande av storleken på åkerskiftena i Finland. Samtidigt måste man komma ihåg att uppenbara fel fortfarande måste korrigeras utan toleranser. Synliga icke stödberättigade områden ska slopas ur åkerskiftesregistret, eftersom kvaliteten på registret annars försämras med tiden.

Åkerskiftesregistret är ett centralt redskap utifrån vilket kommissionen bedömer tillförlitligheten i medlemsstatens administrations- och tillsynssystem och förmåga att skydda EU:s fonder för risker. Enligt utredningen finns det därför ingen anledning att pruta på åkerskiftesregistrets kvalitet och tillförlitlighet. Flera medlemsländer har fått finansieringskorrigeringar på upp till flera tiotals miljoner euro på grund av brister i registret i fråga. Det innebär att kommissionen kan låta bli att betala ut ett stort belopp av EU-finansieringen till ett medlemsland till följd av brister och fel i registret. Utgångspunkten i EU-författningarna är att jordbrukarna själva ansvarar för de arealer som har anmälts och författningarna känner inte till arealer som godkänts av administrationen.

I den senaste reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken har man i EU-förordningarna infört en gemensam gräns för återkrav på 100 euro i alla stöd- och ersättningsformer. Också detta är till hjälp för administrationen av små arealförändringar så att också jordbrukarnas arbetsbörda i återkravsutredningarna kan lättas. I utredningen ansågs utbildningen för aktörerna vara ett viktigt element för att höja och förenhetliga kompetensnivån samt förbättra kvaliteten. Det är nödvändigt att fortsätta och effektivisera utbildningen för dem som är delaktiga i arealtillsyns- och digitaliseringsprocesserna.

Samarbetet mellan jordbruksförvaltningen och lantmäteriverket i frågor som rör anskaffningen av bilder, mätning och mättekniken har haft en central roll och dess betydelse är viktigt även i framtiden. Lantmäteriverket utvecklar bland annat en mera noggrann höjdmodell som baserar sig på laserskannat material. Livsmedelsverket utreder möjligheterna att använda laserskannat material vid uppdateringen av åkerskiftesregistret.

Livsmedelsverket hör till det nationella flygfotograferingsprogrammet, som tillgodoser Lantmäteriverkets, Finlands skogscentrals, Forststyrelsens och Livsmedelsverkets samlade fotograferingsbehov. Målet med programmet var att effektivisera anskaffningen av ortofotografier inom förvaltningsområdet och förbättra tillgången till uppdaterat flygbildsmaterial. I programmets initialskede delades Finland in i områden som flygfotograferas med fem års mellanrum. Från och med 2020 delas landet in i områden som flygfotograferas med tre års mellanrum. Tack vare förändringen får Livsmedelsverket bättre möjligheter att hålla åkerskiftesregistret aktuellt.

Påverkansarbetet i fråga om riktlinjerna för den finansieringsperiod som börjar 2021 pågår. Som alternativ övervakningsmetod föreslår kommissionen redan för den innevarande finansieringsperioden att åkerövervakningarna kunde förenklas med hjälp av ny teknik. I övervakningen skulle man använda sig av material som levereras av Sentinelsatelliter eller annat motsvarande material och av maskinell analys och kategorisering av

detta material. Man hoppas att denna övervakningsmetod också kunde öppna upp för en mer helhetsbetonad och riskbaserad analys av huruvida stödvillkoren uppfylls, i stället för observation av små brister i fråga om bland annat arealer.

Mirja Kiviranta, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Skördeskadeförsäkringarnas försäkringspremieskatt

RP 143/2013 rd – RSV 196/2013 rd

Riksdagen förutsatte den 17 december 2013 att det med det snaraste görs en utredning om möjligheterna att undgå skatt på försäkringspremier eller få skatteåterbäring i det nya ersättningssystemet med hänsyn till skattens påverkan på jordbrukets lönsamhet och producenternas intresse att teckna en försäkring.

Den 17 januari 2019 lämnade regeringen en proposition (RP 317/2018 rd) till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om skatt på vissa försäkringspremier (664/1966).

I propositionen föreslås det att lagen om skatt på vissa försäkringspremier ändras temporärt så att försäkringar mot skördeskador och växtskadegörare befrias från skatt på försäkringspremie från lagens ikraftträdande till utgången av 2027.

Risto Sakki, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Skogspolitisk redogörelse

SRR 1/2014 rd – RSk 13/2014 rd

Riksdagen godkände den 20 maj 2014 följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

1. Finlands ställning som världsledande skogsnation stärks genom att vi effektivare utnyttjar våra naturliga förutsättningar och vår kompetens inom skogssektorn.

2. Genom hållbar vård och användning av våra skogar ökas virkesanvändningen och vi anpassar oss till klimatförändringen, och samtidigt motverkas de negativa effekterna av klimatförändringen vård och användning av skog måste vara ett godtagbart och eftersträvansvärt mål.

3. Aktivt företagande med utgångspunkt i diversifierad användning av skogen främjas bland annat genom underlättad generationsväxling och fler samfällda skogar. Dessa åtgärder ska samtidigt förhindra att skogsfastigheter splittras.

4. Förutsättningar för nya investeringar och ökad virkesanvändning skapas genom att vi förbättrar konkurrenskraften inom skogssektorn.

5. Den multidisciplinära forskningen måste stärkas för att stödja förnyelse och diversifiering inom skogssektorn och

6. Finland ska mer kraftfullt och målmedvetet satsa på initiativtagande, samordning, konsekvens och omfattande påverkansarbete, när skogsfrågor förbereds inom skogs- och miljöpolitiken i EU och på det internationella planet. Det behövs för att garantera diversifierad användning av skogarna.

1–6. Den nationella skogsstrategin 2025 innehåller de viktigaste riktlinjerna för Finlands skogspolitik. Riktlinjerna i skogsstrategin innehåller de mål som anges i den skogspolitiska redogörelsen och riksdagens ställningstagande till redogörelsen. Målen i strategin är att skapa en konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för skoglig affärsverksamhet, att reformera och diversifiera skogsbranschen och dess strukturer samt att skogarna ska användas på ett aktivt, mångsidigt och ekonomiskt, ekologiskt, socialt och kulturellt hållbart sätt. Strategin innehåller en vision, strategiska mål, mål med indikatorer och en projektportfölj med strategiskt viktiga projekt.

Den ursprungliga Nationella skogsstrategin 2025 godkändes genom statsrådets principbeslut den 12 februari 2015. Den nationella skogsstrategin 2025 som uppdaterats utifrån ett brett samarbete med intressegrupperna antogs av skogsrådet i december 2018. Statsrådet fastställde den genom ett principbeslut av den 21 februari 2019.

Ett särskilt fokus i uppdateringen av skogsstrategin var att förnya projektportföljen. Den uppdaterade strategin innehåller tio strategiska projekt och den lyfter nu tydligare fram bland annat metoder för att trygga klimatsäkringen och skogsnaturens biologiska mångfald. Nya projekt är klimatsmart skogsbruk, nya träbaserade produkter och tjänster samt skogspolitiken på internationell och EU-nivå. Projekten i skogsstrategin genomförs under ledning av jord- och skogsbruksministeriet. inom ramen för den budget som riksdagen godkänt.

Globala förändringsfaktorer som identifierats i samband med uppdateringen av skogsstrategin är förskjutningar av de ekonomiska tyngdpunkterna i världen, de allt knappare naturresurserna, klimatförändringen, en minskad biologisk mångfald, ökad efterfrågan på energi särskilt i tillväxtländerna samt en snabb teknisk utveckling och digitalisering. Förändringarna i omvärlden understryker behovet av att stärka det övergripande tryggandet av hållbarheten och att samordna de ekonomiska, ekologiska, sociala och kulturella hållbarhetsaspekterna.

Den nationella skogsstrategin är förenlig med innehållet i regeringsprogrammet från 2019. Regeringsprogrammets mål om ett klimatneutralt Finland som tryggar den biologiska mångfalden innebär dock nya prioriteringar i de skogspolitiska målen och genomförandet av dem. När nya principbeslut fattas eller befintliga strategier uppdateras utgående från regeringsprogrammet uppdateras åtgärderna i den nationella skogsstrategin på det sätt som ändringarna förutsätter, med beaktande av de olika hållbarhetsmålen.

Den avstannade tillväxten i den globala ekonomin och handeln 2019 minskade efterfrågan på skogsindustriprodukter jämfört med högkonjunkturen 2018. Med undantag för cellulosa minskade produktionsvolymerna för alla huvudprodukter från skogsindustrin i Finland jämfört med året innan. Den försvagade konjunkturen och sjunkande produktionen resulterade också i minskad handel med industrivirke och marknadsavverkning. Arbetet med att påverka beredningen av EU:s klimatpolitik har varit målmedvetet och konsekvent. Under Finlands EU-ordförandeskap bereddes rådets slutsatser om kommissionens meddelande om skogar och vidtogs starka åtgärder för att reformera EU:s skogsstrategi. Skogsstrategin införlivades i kommissionens Green Deal.

Utnyttjandet av öppna skogsdata utvecklades i ett spetsprojekt som ingick i Sipiläs regeringsprogram. Under temat Skogsdata och plattformsekonomi, som togs fram inom ramen för spetsprojektet, pågick fyra projekt 2019: digitala skogsvårdsrekommendationer, modernisering av skogsbruksplaneringssystemet (MELA), informationssystem för bioekonomin samt en förnyad tjänsteplattform för skogs- och naturdata. Utnyttjandet av incitamenten för att öka generationsväxlingar på skogsbrukslägenheter främjades genom Finlands skogscentrals utbildningsprojekt. När det gäller att förbättra mångfalden i ekonomiskogarna har framsteg gjorts bland annat genom projektet Monimetsä.

Marja Kokkonen, forstråd, jord- och skogsbruksministeriet

Uttalanden om den reformerade jordbrukspolitiken

RP 140/2014 rd – RSV 229/2014 rd

1. Riksdagen förutsatte den 16 december 2014 i anslutning till skyldigheten enligt stödsystemet att bevara permanent gräsmark att det som konstaterats i jord- och skogsbruksutskottets betänkande om att avbryta permanent växtföljd iakttas vid tillämpningen av stödbestämmelserna.

1. Lagen om ändring av lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbruket (1356/2014) och lagen om ändring av lagen om verkställighet av jordbruksstöd (1358/2014) trädde i kraft den 1 januari 2015. I lagarna har senast gjorts ändringar som trädde i kraft vid ingången av 2019 bland annat till följd av ändringar i EU-lagstiftningen.

I anslutning till skyldigheten att bevara permanent gräsmark har Livsmedelsverket gett anvisningar kring ett uppenbart fel när det gäller tillämpningen av regler i de fall där man retroaktivt vill ändra gräsmarken till grönfodersäd.

2. Riksdagen förutsatte att regeringen tar initiativ för att förenkla EU:s jordbrukspolitik och för att gallra i byråkratin kring administrationen av stöden.

2. Att förenkla EU:s jordbrukspolitik och minska byråkratin i anslutning till stödförvaltningen är prioriterade områden i jord- och skogsbruksministeriets EU-inflytande 2015 och 2016. Ett svar har getts på

jordbrukskommissionär Hogans begäran om förenklingsförslag med en omfattande sammanställning där konkreta förordningsändringar med motiveringar ingår. Även om inga egentliga mål ställdes upp under 2019 på grund av ordförandeskapet, har målen för EU-påverkan sedan 2018 relaterat till EU:s jordbrukspolitik under den kommande perioden och till att förenkla genomförandet av den avsevärt. Kommissionen har våren och sommaren 2015 utarbetat och satt i kraft de första konkreta förenklingsförslagen. Ändringarna genomfördes med förordningarna (EU) 2015/747 och (EU) 2015/1383 samt genom en ändring av fyra arbetsdokument från kommissionen. Förenklingsarbetet fortsatte genom en ändring av genomförandeförordningen (EU) nr 809/2014 genom förordning (EU) 2015/2333 och genom en ändring av den delegerade förordningen (EU) nr 639/2014 med förordning (EU) 2016/141 bland annat för att förenkla bestämmelserna om produktionsbundna stöd från och med år 2016.

För att förenkla övervakningspåföljderna utfärdades år 2016 kommissionens delegerade förordning (EU) 2016/1393. Ändringarna gör det bland annat möjligt att beräkna påföljderna enligt antalet utfodringsdagar samt att tillämpa en lindrigare påföljdspraxis med det så kallade gula kortet.

Ändringen av den allmänna finansieringsförordningen (EU) 2017/2393 och de grundförordningar som ändrades i samband med den (Omnibusförordningen) möjliggjorde enklare förfaranden för val av jordbruksrådgivningstjänster och att förbudslistan inte längre tillämpas vid kontrollen av att kriterierna för aktiva jordbrukare uppfylls. Ändringen av genomförandeförordning (EU) 809/2014 genom förordning (EU 2018/746 gjorde det möjligt att utnyttja arealövervakning och i synnerhet pilotförsök med övervakningen redan under 2018.

Kommissionen lade år 2016 fram förenklingsförslag gällande bestämmelserna om förgröningsstöd som hör till gruppen direktstöd, men deras betydelse är liten i Finland. I samband med den allmänna finansieringsförordningen och de grundförordningar som ändras i samband med den (Omnibusförordningen) kunde vissa förenklande ändringar sättas i kraft. En ändring av grundförordningen om direkta stöd skulle möjliggöra vissa ändringar bland annat gällande tillämpningen av bestämmelserna om permanenta vallar, såsom möjligheten att beakta plöjning som en metod för att avbryta bildandet av en permanent vall. Ändringen motsvarar delvis Finlands förslag, men skiljer sig från dem genom att Finland i stället för plöjning hade förslagit begreppet bearbetning. En ändring av en delegerad akt om reglerna för permanent gräsmark trädde i kraft den 20 november 2018. På basis av ändringen och kommissionens arbetsdokument om permanent gräsmark som publicerades 2019 bedömdes möjligheterna att ändra definitionen av permanent gräsmark under 2019. Åtgärderna för den nya finansieringsperioden uppskattas inledas vid ingången av 2022, men när det gäller rättsakterna är det ännu inte säkert om plöjning och bearbetning kan beaktas i definitionen vid denna tidpunkt. Resultatet blev således att definitionen av permanent gräsmark inte ändrades i Finland åtminstone under 2019. I detta skede är det tydligast även för stödsökande att reglerna hålls oförändrade.

3. Riksdagen förutsatte att de direkta jordbruksstöden, de nationella stöden liksom också stöden enligt programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland betalas i tid och enligt samma schema som nu om ingenting annat direkt föranleds av EU:s bestämmelser.

3. Ett undantag är bara möjligheten till förskott på landsbygdsutvecklingsstöd när de administrativa kontrollerna är klara. Ett undantag är bara möjligheten till förskott på landsbygdsutvecklingsstöd när de administrativa kontrollerna är klara. För att undvika bortfallet har betalningstidtabellerna anpassats till gällande EU-författningar. Dessutom har reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) år 2015 fört med sig nya element som ska införas i datasystemen. Dessutom har reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken år 2015 fört med sig nya element som ska införas i datasystemen. Detta gör att det inte är möjligt att följa exakt samma betalningstidtabell som tidigare år. Bland annat har uppbyggandet av datasystemen prioriterats så att man i ett så tidigt skede som möjligt kan betala ut de stöd som riktar sig till den största gruppen jordbrukare. Situationen har utvecklats under finansieringsperioden och av EU:s direktstöd för 2017, 2018 och 2019 betalades cirka 95 procent av stödsumman i december respektive år. Finland har initiativrikt föreslagit förenklingar och sökt samarbetspartner för att också kunna tidigarelägga stödutbetalningar. Finland har fortsättningsvis i sina förenklingsförslag, liksom även i det skede när förordningen bereddes, föreslagit bl.a. möjligheter att betala ut förskott på direktstöden på grundval av administrativa kontroller. Som resultat av det förenklingsarbete som gjorts i samband med Omnibusförordningen är förhandsbetalning av programbaserade stöd fortfarande möjlig enligt tidigare tidtabeller.

Under inflytande av den ekonomiska situationen gjordes emellertid i likhet med de fyra föregående åren ett undantag i EU-lagstiftningen för 2019, men nu endast på basis av en motiverad begäran av medlemsstaten. Tack vare detta undantag var det bland annat möjligt att på grund av de problem som väderförhållandena orsakade betala ut 85 procent i förskott på kompensationsersättning i stället för 75 procent i början av oktober 2019. Utfallet av övriga utbetalningar har redogjorts i den utredning som nämns i punkt 4.

4. Riksdagen förutsatte att tolkningen av de lagar som stiftas på grundval av propositionen följs upp och att jord- och skogsbruksministeriet säkerställer att de statsrådsförordningar, ministerieförordningar, Landsbygdsverkets föreskrifter eller anvisningar om tillämpning som utfärdas på grundval av lagarna inte står i konflikt med riktlinjerna i utskottets betänkande och att jord och skogsbruksministeriet årligen lämnar en utredning om lagarnas tillämpning till utskottet.

4. Jord- och skogsbruksministeriets utgångspunkt i tillämpningen av lagar, utfärdandet av författningar på lägre nivå och anvisningarna till Livsmedelsverket har varit att tolkningarna ska överensstämma med Europeiska unionens lagstiftning. På så sätt säkerställer man att EU-finansieringen intäktsförs till fullt belopp. Jord- och skogsbruksministeriet har den 20 december 2019 lämnat en utredning till jord- och skogsbruksutskottet om tillämpningen av de lagar som hör till RP 140/2014 rd i fråga om år 2019 (Dnr 1941/01.06.02/2019).

Arja-Leena Kirvesniemi, lantbruksråd, jord- och skogsbruksministeriet

Ändringsbehoven i lagen om samfälligheter

RP 192/2014 rd – RSV 353/2014 rd

1. Riksdagen ser det som nödvändigt att bedöma ändringsbehoven i lagen om samfälligheter (758/1989) i fråga om att främja delägarnas inbördes likvärdighet och utveckla delägarlagens verksamhet.

1. Inget nytt att rapportera.

”Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar att det på basis av ministeriets tidigare utredning inte har ansetts finnas något särskilt behov av eller särskilda förutsättningar för en mer omfattande revidering av lagen om samfälligheter. Lagens grundstruktur kan på basis av utredningen fortfarande bedömas innebära likabehandling av delägare på det sätt som förutsätts och för delägare med effektiv delägarlagsverksamhet ge möjlighet att utnyttja deras gemensamma egendom och trygga dess värde.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Pentti Lähteenoja, generaldirektör, jord- och skogsbruksministeriet.

2. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur tillståndssystemet enligt 13 paragrafen i lagen om fiske fungerar i praktiken i fråga om de kommerslella fiskarnas tillgång till fiskevatten och utbudet av inhemsk fisk. En utvärdering av konsekvenserna ska lämnas till jord- och skogsbruksutskottet tre år efter det att lagen har trätt i kraft.

2. Inget nytt att rapportera.

”Enligt den nya lagen om fiske ska fiskeriområdena utarbeta och ta i bruk en plan för nyttjande och vård för sitt område. Planerna för nyttjande och vård ska bland annat innehålla uppgift om vilka områden som lämpar sig väl för kommersiellt fiske och fisketurism samt uppgift om de fångstredskap som lämpar sig för kommersiellt fiske i fråga om varje område som lämpar sig väl för kommersiellt fiske. Närings-, trafik- och miljöcentralen godkänner planen för nyttjande och vård. Regionalt tillstånd att bedriva kommersiellt fiske enligt 13 paragrafen i lagen om fiske kan under vissa villkor beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralen i syfte att trygga en uthållig avkastning och ett hållbart nyttjande av fiskresurserna samt genomförandet av planen för nyttjande och vård. Fiskerimyndigheterna vid närings-, trafik- och miljöcentralerna i Lappland, Norra Savolax och Egentliga Finland beslutade i december 2017 om gränserna för nya fiskeriområden. De nya fiskeriområdena är i färd med att inleda sin verksamhet och utarbetandet av planer för nyttjande och vård. Regionala tillstånd enligt 13 paragrafen i lagen om fiske kan beviljas först när de nya planerna har godkänts. Därför är det ännu inte möjligt att utreda hur tillstånd enligt 13 paragrafen fungerar i praktiken.”

Orian Bondestam, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter

RP 142/2015 rd – RSv 32/2016 rd

Riksdagen förutsätter att villkoren för primärproduktionen stärks på marknaden inom alla produktionssektorer.

Inget nytt att rapportera.

”Den på basis av den i utlåtandet nämnda regeringspropositionen (RP 142/2015) givna ändringen av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter möjliggjorde godkännande av producentorganisationer inom vissa produktsektorer. Producentorganisationerna kan stärka producenternas ställning bland annat eftersom de tillåts vissa undantag från den allmänna konkurrenslagstiftningen. I samband med behandlingen av propositionen fäste riksdagen uppmärksam vid att möjligheten för godkännande borde utvidgas till alla produktsektorer. Jord- och skogsbruksministeriet beredde regeringens proposition (RP 144/2016) om ändring av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter. Lagen (1074/2016) trädde i kraft den 1 januari 2017. Den möjliggör godkännande av producentorganisationer inom alla produktionssektorer. Dessutom möjliggör lagen grundande av gemensamma branschorganisationer för alla aktörer i livsmedelskedjan. Den åtgärd som förutsätts i utlåtandet har således förverkligats.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.”

Aku-Petteri Korhonen, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv

RP 239/2016 rd – RSV 16/2017 rd

1. Riksdagen förutsätter att det för Lantmäteriverket reserveras tillräckliga ekonomiska och personella resurser för att verket skyndsamt ska kunna slutföra de gamla ersättningsförrättningarna enligt lagen om ersättande av förluster på grund av vissa bestämmelser i överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv och i den därtill anslutna fiskeristadgan (501/1991).

1. Inget nytt att rapportera.

”Lantmäteriverket har på det sätt som riksdagen förutsätter ökat resurserna för att påskynda slutförandet av ersättningsförrättningarna för fisket i Tana älv sedan 2018. Ersättningsförrättningarna fortsätter i takt med att fiskerättigheterna avgjorts enligt lagen.”

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Jere Rajalin, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

2. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet i samråd med Norge senast tre år efter det att avtalet har trätt i kraft granskar hur avtalet fungerat i allmänhet och hur fiskbestånden utvecklats. Likaså ska omfattningen av och utnyttjandet av de fiskerättigheter som innehas av samer och av fastighetsägare som bor någon annanstans granskas. Samtidigt ska det utredas om det finns förutsättningar att övergå till dags- och säsongsspecifika fiskekvoter.

2. Ett avtal om fisket i Tana älv trädde i kraft den 1 maj 2017 och fiskesäsongen började den 1 juni 2017. Hur avtalet fungerar har granskats på följande sätt: Förvaltningsplanen för laxbestånden i Tana älv har beretts i en inofficiell arbetsgrupp med företrädare för de båda ländernas fiskeriförvaltning och innehavare av fiskerätt. Utkastet till förvaltningsplan innehåller bland annat en utvärdering av hur avtalet fungerar och av dess konsekvenser för olika fiskargrupper. Jord- och skogsbruksministeriet har beställt en utvärdering av hur fiskeavtalet fungerar ur de olika parternas perspektiv av Akordi Oy. Utredningen baserar sig på intervjuer med parterna och blir klar i januari 2020. Dessutom har ministeriet gjort allmänna förberedelser för utvärderingen av avtalet och sammanställt information från lantmäteriverkets register om de olika parternas innehav av fiskerätt som kan användas som stöd vid bedömningen av omfattningen av de olika gruppernas fiskerätter. Den finsk-norska uppföljnings- och forskningsgruppen för Tana älv har årligen bedömt statusen för laxbestånden i Tana älv och hur de har utvecklats. Enligt rapporten om 2019 har fiskedödligheten i och med det nya avtalet minskat till en nivå som gör det möjligt för svaga bestånd att återhämta sig inom två laxgenerationer (10–15 år). De svagaste laxbestånden lever i vattendragets källområde (Kárášjohka, Iešjohka och Enare älv). Hur avtalet med Norge fungerar har utvärderats årligen i en process som gäller anpassningsmöjligheter enligt artiklarna 6 och 7 i fiskeavtalet. Utvärderingen har utgått från uppgifter om statusen för laxbestånden i Tana älv, vilket inte har tillåtit förändringar i statusen som avsevärt påverkar fiskedödligheten. Norge och Finland kom i november 2019 överens om att inleda förhandlingar om en ändring av den tidsbegränsade fiskestadga som ingår i fiskeavtalet. I de förhandlingar som ska inledas kommer man att utnyttja materialet om hur avtalet fungerar och att granska användningen av fiskekvoter i regleringen av fisket. Avsikten är att förhandlingsprocessen med Norge ska slutföras under 2021.

Tapio Hakaste, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik Mat 2030 Finsk mat för oss och för världen

SRR 2/2017 rd – RSk 21/2017 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. effektivare främjar en genuint fungerande och konkurrensutsatt livsmedelsmarknad och genom behövliga lagstiftningsåtgärder ser till att konkurrensvillkoren är lika,

1. Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte våren 2017 en utredare vars uppgift var att utarbeta åtgärdsförslag för att öka livsmedelskedjans mervärde och förbättra företagens samarbete inom livsmedelsexporten. I arbetet kartlades också vilka behov det eventuellt finns att för att utveckla lagstiftningen och vidta andra åtgärder som krävs för att nå målen. Utredningen som blev klar i juni 2017 utnyttjades vid beredningen av redogörelsens verkställighetsplan, i planeringsarbetet deltog ett stort antal aktörer från livsmedelskedjan. Åtgärderna i redogörelsen genomförs i ett brett samarbete mellan livsmedelskedjans olika aktörer i enlighet med verkställighetsplanen.

I juni 2018 tillsattes bergsrådet Reijo Karhinen som utredare av jord- och skogsbruksministeriet, med uppdraget att ta fram förslag på hur jordbrukets lönsamhet kan förbättras. Hela livsmedelskedjan engagerades i utredningsarbetet bland annat genom en omfattande webbdiskussion och regionala och nationella workshopar. I ett samråd med intressentgrupper samlade man in deltagarnas synpunkter och konkreta utvecklingsidéer för att främja det finländska jordbruket och hela livsmedelskedjan samt synpunkter på vilken typ av livsmedelsproduktion vi borde ha i framtiden. Utredningen blev klar i februari 2019. En del av förslagen från utredningen har tagits in i Marins regeringsprogram. Arbetet fortsätter också inom ramen för diskussionsforumet Gemensamt matbord som tillsattes i november 2019.

Regeringens proposition med förslag till livsmedelsmarknadslag lämnades till riksdagen den 13 september 2018 och lagen (1121/2018) trädde i kraft vid ingången av 2019. Livsmedelsmarknadslagen garanterar producenterna en möjlighet att få avtalen om försäljning av jordbruksprodukter skriftligen och med vissa minimivillkor. Lagen syftar dessutom till att förhindra oskäliga villkor och förfaranden som strider mot god affärssed inom handeln med jordbruksprodukter och livsmedel. I lagen föreskrivs också om livsmedelsmarknadsombudsmannen, som ska övervaka att krav och förbud iakttas. Livsmedelsmarknadsombudsmannen inledde sitt arbete i september 2019.

2. uppställer numeriska mål för ett minskat matsvinn i olika delar av livsmedelskedjan och utreder behoven av att se över datummärkningen av livsmedel för att bidra till ett minskat matsvinn,

2. Jord- och skogsbruksministeriet föreslår att det numeriska målet för minskning av matsvinnet ska vara -50 procent från 2012 års nivå. Målet uppfyller målen för hållbar utveckling enligt FN:s Agenda 2030, som kommissionen och EU-parlamentet siktar på att nå. Från år 2012 finns nationella uppgifter om svinnet från hela livsmedelskedjan. För hushållens och matservicens del har mät- och uppföljningsuppgifter om matsvinnet 2017–2018 samlats in inom Naturresursinstitutets projekt Wastestimator. Insamlingen av uppgifter om svinnet i hela matkedjan och minskningen av matsvinnet styrs av den nationella avfallsplanen (VALTSU). I kommissionens genomförandeförordningar för avfallsdirektivet bestäms om den lagstadgade minimikvalitetsnivå för uppföljning och statistikföring av matsvinn som medlemsstaterna ska iaktta, datainsamlingens omfattning och referenstidpunkter samt om offentliggörande av uppgifter och överlämnande av dem till kommissionen. I Finland kommer Naturresursinstitutet att svara för genomförandet av förordningen inom ramen för jord-och skogsbruksministeriets, arbets- och näringsministeriets, miljöministeriets och livsmedelsbranschens samarbetsprojekt för uppföljning och minskning av matsvinn 2018–2020. Också kommissionen tar tag i

datummärkningarnas roll som en del av arbetet inom Food waste and loss platform, där Finland deltar aktivt. Minskning av matsvinnet lyfts också fram i Marins regeringsprogram.

Statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhets (VN TEAS) projekt "Översyn av lagstiftningen kan minska matsvinnet – projekt Lexfoodwaste" granskade även det datummärkningarna och påminner om aktörens ansvar för att använda märkningen sista användningsdatum endast för produkter som lätt förskäms. Insatserna ska gälla invanda handlingsmönster, inte lagstiftningen.

3. systematiskt ökar och effektiviserar Finlands arbete för att i ett tidigt skede påverka beredningen av EU-lagstiftningen i frågor som rör livsmedelssektorn,

3. Jord- och skogsbruksministeriet har deltagit i EU:s arbetsgrupp som på hög nivå arbetar för en mer fungerande livsmedelskedja (HLF) och deltagit i expertarbetsgruppsmötena under HLF. Kommissionen lade den 12 april 2018 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i livsmedelskedjan. Förslaget behandlades under såväl Bulgariens som Österrikes ordförandeskap och en kompromiss med Europaparlamentet nåddes den 19 december 2018. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/633 om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan antogs den 17 april 2019. Genom direktivet skyddas leverantörer med mindre omsättning än köparen mot otillbörliga handelsmetoder genom att vissa förfaranden förbjuds. Enligt direktivet ska varje medlemsstat också utse en tillsynsmyndighet som på nationell nivå ska genomföra de fastställda förbuden. Medlemsstaterna ska offentliggöra behövliga författningar 24 månader efter direktivets ikraftträdande och de ska tillämpas 30 månader efter ikraftträdandet. Avsikten är att direktivet ska genomföras genom att de åtgärder som förutsätts i direktivet införlivas i livsmedelsmarknadslagen (1121/2018). Regeringen har för avsikt att lämna en proposition med förslag till lag om ändring av livsmedelsmarknadslagen till riksdagen hösten 2020.

Det påverkansarbete som JSM:s förvaltningsområde bedriver gentemot EU:s institutioner och medlemsstater har effektiviserats. Fokus ligger särskilt på kommissionens förslag om en reform av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Kommissionen lade fram förslaget den 1 juni 2018 och behandlingen av det fortsätter 2020. Man har i olika sammanhang mångsidigt lyft fram Finlands ståndpunkter (i framställningar, tal, skriftligt). Den nationella beredningen inför nästa fondperiod har fortsatt och beredskapen inför olika resultat har främjats. Dessutom deltar man aktivt i det internationella samarbetet kring djur- och växthälsa, anordnandet av det internationella året för växtsundhet 2020 (Finlands initiativ) och i utvecklingen av internationella standarder och EU-bestämmelser.

4. avsätter tillräckligt stora ekonomiska och operativa resurser för att exporten av livsmedel och vatten ska kunna främjas långsiktigt och systematiskt, och

4. Jord- och skogsbruksministeriet och arbets- och näringsministeriet finansierar Business Finlands tillväxtprogram Food from Finland, som fokuserar på att främja exporten av livsmedel och drycker. Regeringens spetsprojektfinansiering har riktats till Livsmedelsverket för projekt om marknadsinträde som öppnar nya exportmöjligheter, utveckling av exportövervakningssystem, rådgivning till och förbättring av exportberedskapen

hos små och medelstora livsmedelsföretag samt utveckling av ett sådant elektroniskt system för djurläkemedelsintyg som Kinas myndigheter kräver. Jord- och skogsbruksministeriet har också gett resurser för anställning av en attaché som fokuserar på livsmedelsexport till Kina, Sydkorea och Sydafrika. Jord- och skogsbruksministeriet har anvisat medel för ett flertal utbildningar om kunnande inom livsmedelsexport, ett utbildnings- och samordningsprojekt för livsmedelsexport, förbättrad exportberedskap för spannmålsprodukter och en profilhöjning för den inhemska produktionens särdrag i förhållande till konkurrentländernas produkter. Jord- och skogsbruksministeriet har även anvisat medel för internationalisering av vattenbranschen.

5. underlättar småskalig förädling av inhemsk mat och närproducerad mat.

5. Jord- och skogsbruksministeriet har gjort talrika lagstiftningsändringar med vilka direktförsäljningen från gårdarna och marknadstillträdet för småskaligt förädlade livsmedel underlättats. Bestämmelserna kommer att göras ännu mer flexibla i samband med totalreformen av livsmedelslagstiftningen. Livsmedelsverket har tagit fram ett stort antal instruktioner inom spetsprojektet Rådgivning till små och medelstora företag i livsmedelsbranschen, och även anordnat kurser och gett rådgivning om ämnet samt effektiviserat framtagandet av enhetliga myndighetstolkningar och införandet av en ny servicemodell. Medel från landsbygdsutvecklingsprogrammet används för att finansiera företagsverksamhet inom livsmedelssektorn på landsbygden.

Anna-Leena Miettinen, enhetschef, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av lagen om Finlands skogscentrals system för skoglig information

RP 170/2017 rd – RSV 173/2017 rd

Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2020 tillställs en utredning om konsekvenserna av den lagstiftning som nu införs.

Inget nytt att rapportera.

”Lagändringen trädde i kraft den 1 mars 2018. Konsekvenserna av lagstiftningen utreds före utgången av 2020.”

Niina Rissanen, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Övergångsarrangemangen i samband med reformen av bostadsdatasystemet

RP 127/2018 rd – RSv 168/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att det noga bevakas hur reformen kommer i gång och hur övergångsarrangemangen fungerar och att det vid behov vidtas korrigerande åtgärder samt att jord- och skogsbruksministeriet lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning i frågan före utgången av 2022.

Inget nytt att rapportera.

”Jord- och skogsbruksministeriet lämnar en utredning om hur övergångsarrangemangen fungerar till riksdagen före utgången av 2022.”

Susanna Paakkola, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Fiskerättigheter för strömfallslägenheter

RP 309/2018 rd – RSv 300/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att statsrådet så snart som möjligt utreder behovet av lagändringar i fråga om rätten för strömfallslägenheter med fiskerätt att delta i fiskeriområdenas verksamhet och att statsrådet bedömer behoven av lagändringar för att stärka rättigheterna för minoritetsdelägarna i delägarlagen, framför allt med hänsyn till situationen i övre Lappland.

Jord- och skogsbruksministeriet har i enlighet med riksdagens ståndpunkt utrett oklarheterna kring fiskerättigheter enligt särskilda grunder i norra Finland och bedömt behoven av lagändringar i samband med dem. Utredningen publicerades den 21 november 2019 (Laxregale och fiskerättigheter enligt särskilda grunder i norra Finland : Nuläge och bedömning av eventuella behov av ändringar). I kapitel 2 och 3 i utredningen behandlas frågor om fiskerättigheter för strömfallslägenheter.

Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar att det oklara läget kring strömfallslägenheternas användning av fiskerättigheter och deras företrädares deltagande i fiskeriområdets verksamhet hänför sig till vilken betydelse villkoren i köpebrev i samband med strömfallsförvärv har i dag, inte till bestämmelserna i lagen om samfälligheter (758/1989) eller lagen om fiske (379/2015). Ministeriet ser inga behov av att ändra dessa lagar. Enligt huvudregeln i 5 paragrafen i lagen om fiske tillkommer fiskerättigheterna för strömfallslägenheter vattenområdets ägare som en del av ägarens äganderätt, om inte något annat fastslås någon annanstans i lag eller följer av någon annan rättslig grund. I strömfallslägenheter har vattenområdenas ägare eller andra som enligt någon annan rättslig grund har ostridig rätt att utöva rösträtt i strömfallslägenheten rätt att delta i fiskeriområdenas verksamhet.

Om det skulle gälla en situation där också andra än vattenområdets ägare har fiskerätt på strömfallslägenhetens område, skulle dessa utgöra ett delägarlag för en gemensam särskild förmån enligt 3 paragrafen 2 momentet i lagen om samfälligheter. I nämnda bestämmelse föreskrivs att i strömfallslägenheter på vars område också andra än ägaren har rätt att fiska uppstår direkt med stöd av lagen ett så kallat delägarlag för den särskilda förmånen, i vilket delägarskapet bestäms enligt delägarnas fiskerätt. Delägarlaget för den särskilda förmånen har med stöd av lagen om fiske rätt att delta i fiskeriområdets verksamhet.

Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar att det på basis av ministeriets tidigare utredning inte har ansetts finnas något särskilt behov av eller särskilda förutsättningar för en mer omfattande revidering av lagen om samfälligheter. Lagens grundstruktur kan på basis av utredningen fortfarande bedömas innebära likabehandling av delägare på det sätt som förutsätts och för delägare med effektiv delägarlagsverksamhet ge möjlighet att utnyttja deras gemensamma egendom och trygga dess värde.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Eija Kirjavainen, fiskeriråd, jord- och skogsbruksministeriet

Uppföljning av hur växtskyddslagen fungerar

RP 11/2019 rd – RSV 17/2019 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer och utvärderar hur lagstiftningen fungerar samt lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning i ärendet före utgången av 2021.

Växtskyddslagen (1110/2019) trädde i kraft den 14 december 2019. Jord- och skogsbruksministeriet följer och utvärderar i samarbete med Livsmedelsverket hur lagstiftningen fungerar samt lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning i ärendet före utgången av 2021.

Pirjo Tomperi, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

9 Försvarsutskottet

Ekonomiska förmåner för värnpliktiga

RP 37/2007 rd — RSv 110/2007 rd

Riksdagen förutsatte den 11 december 2007 att regeringen vidtar åtgärder för att beväringstjänstgöringen ska beaktas i pensionen och hemförlovningspenning betalas till dem som hemförlovas. Vidare förutsatte riksdagen att de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga förbättras.

Regeringen har strävat efter att långsiktigt och planmässigt förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala villkor. Utvecklingen av de värnpliktigas förmåner samordnas av försvarsministeriets tväradministrativa samarbetsforum, som i sitt arbete systematiskt betonat vikten av att förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner och uppskattningen av deras samhälleliga ställning (arbetsliv, studier).

Grunderna för reservistlönen reviderades 2008, varigenom lönen bands till försvarsministeriets lönetabell. I enlighet med det höjdes reservistlönerna senast den 1 augusti 2018.

År 2019 fattades ett beslut om att höja dagpenningen för beväringar och reservister från och med den 1 januari 2020.

Dessutom höjdes från och med den 1 april 2019 det dagtraktamente som betalas som ersättning för förlorad arbetsförtjänst till dem som rekryteras utanför Försvarsmakten och som genomgår krishanteringsutbildning.

År 2019 fattades också ett beslut om att reservister som tjänstgör i militära krishanteringsuppdrag från och med den 1 januari 2020 ska börja betalas utbildningspeng för främjande av internationellt kunnande.

Beaktandet av beväringstiden vid fastställandet av pensionen och ett eventuellt återinförande av hemförlovningspenningen hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Med beaktande av de ekonomiska förmånerna som helhet har social- och hälsovårdsministeriet inte ansett det vara nödvändigt att återinföra hemförlovningspenningen.

Sami Roikonen, avdelningsstabsofficer, försvarsministeriet

Statsrådets försvarspolitiska redogörelse

SRR 3/2017 rd – RSk 23/2017 rd

Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk uppföljning som omfattar alla riksdagspartier ordnas också vid beredningen av framtida redogörelser om säkerhet.

Avsikten är att statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse ska överlämnas till riksdagen under 2020. Parallellt med den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen bereds den försvarspolitiska redogörelsen, som avses överlämnas till riksdagen efter den förstnämnda. Beredningen av dessa redogörelser har följts upp av den parlamentariska uppföljningsgrupp som tillsattes av riksdagens talmanskonferens i oktober 2019. Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten avses överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2020. En parlamentarisk uppföljningsgrupp för redogörelsen tillsätts av riksdagens talmanskonferens i oktober 2019.

Riksdagen informeras enligt 47 och 97 paragrafen i grundlagen om genomförandet av redogörelserna. Genomförandet rapporteras dessutom som en del av regeringens årsberättelse. Statsrådet ser det som angeläget att det i samband med redogörelser som berör säkerheten ordnas parlamentarisk uppföljning.

Timo Lankinen, understatssekreterare, statsrådets kansli

Avvärjande av modellflygplan och obemannade luftfartyg

RP 72/2018 rd – RSv 98/2018 rd

Riksdagen förutsätter att försvarsministeriet och inrikesministeriet före utgången av 2019 lämnar en rapport om hur arbetsfördelningen mellan försvarsmakten och polisen på allmän plats har fungerat när det gäller att avvärja modellflygplan och obemannade luftfartyg.

Försvarsministeriet och inrikesministeriet har utrett hur arbetsfördelningen mellan försvarsmakten och polisen har fungerat när det gäller att avvärja modellflygplan och obemannade luftfartyg på allmän plats och lämnat en i uttalandet avsedd gemensam rapport till försvarsutskottet den 21 november 2019. Arbetsfördelningen mellan försvarsmakten och polisen när det gäller att avvärja modellflygplan och obemannade luftfartyg på allmän plats har varit tydlig och oproblematisk.

Minnamaria Nurminen, regeringsråd, försvarsministeriet

Sami Ryhänen, polisöverinspektör, inrikesministeriet

Hur lagstiftningen om militär underrättelseverksamhet fungerar

RP 203/2017 rd – RSv 290/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att försvarsministeriet före utgången av 2020 lämnar försvarsutskottet en utredning om hur den nya lagstiftningen om militär underrättelseverksamhet fungerar.

Försvarsministeriet kommer att lämna en rapport till riksdagen före utgången av 2020.

Kosti Honkanen, äldre regeringssekreterare, försvarsministeriet

Beaktandet av den nationella säkerheten i områdesanvändningen och i fastighetsinnehav

RP 253/2018 rd – RSv 268/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att försvarsministeriet före utgången av 2021 lämnar försvarsutskottet en rapport om hur de nya bestämmelserna fungerar med beaktande av den nationella säkerheten vid områdesanvändning och i fastighetsinnehav.

Försvarsministeriet kommer att lämna en rapport till riksdagen före utgången av 2021.

Anu Sallinen, konsultativ tjänsteman, försvarsministeriet

10 Kulturutskottet

Universitetsreformen, uppföljning av genomförandet och effekterna

RP 7/ 2009 rd – RSv 103/2009 rd

5. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att universitetscentren årligen tilldelas anslag som åtminstone ligger på samma nivå som för närvarande.

5. Undervisnings- och kulturministeriet anvisar under perioden 2017–2020 och vidare under perioden 2021–2024 finansiering till de universitet som samordnar universitetscentren som en del av de riksomfattande uppgifterna. Förutom via de riksomfattande uppgifterna får universiteten även finansiering via basfinansieringens kalkylmässiga kriterier i fråga om insats/avkastning, av vilka en del även hänger samman med den verksamhet som bedrivs vid universitetscentren.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jorma Karhu, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Stödjande av inlärning

Specialundervisning
RP 109/ 2009 rd – RSv 90/2010 rd

2. Riksdagen förutsätter att ramarna för statsfinanserna och de kommande statsbudgetarna väger in behoven av mer finansiering till följd av ändringarna i lagen om grundläggande utbildning i fråga om specialundervisning och annat särskilt stöd.

2. Undervisnings- och kulturministeriet utarbetade en redogörelse till riksdagens kulturutskott för hur stödet i tre steg verkställdes i början av 2014 (2014:2). Av redogörelsen framgick att verkställigheten av stödet i tre steg på det hela taget hade förlöpt väl. Det fanns dock stora skillnader mellan kommunerna. Av redogörelsen framgick att det finns stora utmaningar när det gäller att utveckla krävande specialundervisning.

I mars 2015 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en utvecklingsgrupp inklusive sektioner för krävande särskilt stöd. Utvecklingsgruppens uppgiftsfält omfattade undervisning och skolgång vid sådana sjukhusundervisningsenheter och sådana kommunala, samkommunala och privata institutions- och specialskolor som har tillstånd att ordna utbildning.

Slutrapporten av utvecklingsgruppen för krävande särskilt stöd publicerades i september 2017. Utvecklingsgruppen presenterade utvecklingsförslag med anknytning till informationsstyrning, ändringar av lagstiftningen och utveckling av det multiprofessionella samarbetet. Förslagen berör ungefär 10 000 elever i behov av krävande särskilt stöd. Med hjälp av förslagen strävar man efter att trygga varje elevs rätt att få undervisning varje skoldag inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen alltid när det är möjligt med hänsyn till elevens hälsotillstånd.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar statligt specialunderstöd för utveckling av specialundervisningens kvalitet och för anställning av skolgångsbiträden i anknytning till specialundervisning.

I budgetpropositionen för 2016 hade anvisats högst 7 645 000 euro till understöd för utveckling av kvaliteten på specialundervisningen inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och anställning av skolgångsbiträden i anknytning till detta samt högst 10 540 000 euro till åtgärder som främjar jämlikhet inom utbildningen. Finansutskottets tillägg till budgetpropositionen uppgick till 2 000 000 euro och gällde förbättring av kvaliteten på den grundläggande utbildningen. För att öka åtgärdernas genomslag förenades det särskilda understödet för att sammantaget täcka åtgärder för att främja jämlikhet inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, utveckla kvaliteten på specialundervisningen, med anknytning till det anställa skolgångsbiträden och minska undervisningsgrupperna så att högst 20 185 000 euro kunde sökas för åren 2016– 2017.

År 2018 anvisades högst 30 228 000 euro till understöd för åtgärder som främjar jämlikhet inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, för utveckling av kvaliteten på specialundervisningen samt i anknytning till detta för anställning av skolgångsbiträden och minskande av undervisningsgruppernas storlek. För att bekämpa den regionala ojämlikheten inom grundskolan anvisades högst 10 000 000 euro och för att utveckla kvaliteten på den grundläggande utbildningen och småbarnspedagogiken högst 2 000 000 euro.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jussi Pihkala, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Utövande konstnärers rättigheter i audiovisuella verk

RP 73/2013 rd – RSv 120/2013 rd

> Riksdagen förutsatte den 5 november 2013 att regeringen ser till att utövande konstnärer som uppträder i audiovisuella verk bemöts jämbördigt med andra konstnärer.

Vid undervisnings- och kulturministeriet har man börjat förbereda en utredning om skydd för audiovisuella framträdanden inom Europeiska unionen. Utredningen skapar en grund för bedömning av behovet av

nationell lagstiftning i samband med att man inom Europeiska unionen bereder unionens och dess medlemsstaters anslutning till det år 2012 ingångna Pekingfördraget om skydd för audiovisuella framträdanden. En delutredning färdigställdes 2016.

I rådets arbetsgrupp för upphovsrättsfrågor inleddes hösten 2014 diskussioner om processen för ikraftsättande av Pekingfördraget.

Förberedelserna inför Europeiska unionens och dess medlemsstaters anslutning till Pekingfördraget har pågått under ledning av kommissionen och har ännu inte slutförts. Tidtabellerna för de nationella förberedelserna och utredningsarbetet i Finland har av ändamålsenlighetsskäl samordnats med förberedelserna inom Europeiska unionen.

Utredningen om skyddet för audiovisuella framträdanden i Pekingfördraget och i lagstiftningen i Europeiska unionen och i vissa medlemsstater i Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har offentliggjorts. (Survey on the Protection of Audiovisual Performances. Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2018:43. Survey on the Protection of Audiovisual Performances).

I ärendet finns inget nytt att rapportera.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Yrkeshögskolelagen och lagen om ändring av 49 paragrafen i universitetslagen

RP 26/2014 rd – RSv 134/2014 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer de sammantagna verkningarna av finansieringsreformen för yrkeshögskolorna och lämnar kulturutskottet en utredning om det under 2018.

Inget nytt att rapportera.

”1. Den 20 december 2018 lämnade undervisnings- och kulturministeriet till riksdagens kulturutskott den utredning om de sammantagna verkningarna av finansieringsreformen för yrkeshögskolorna som utskottet krävt. Den utredning om konsekvenserna av högskolereformen som undervisnings- och kulturministeriet låtit Owal Group Oy genomföra blev klar hösten 2018. Den innehöll även en bedömning av finansieringsreformen. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-588-4”

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.”

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att yrkeshögskoleutbildningen ska vara arbetslivsorienterad och stödja den regionala utvecklingen. Regionalt och lokalt beslutsfattande ska vara yrkeshögskoleutbildningens styrka också i fortsättningen.

2. ”Genom undervisnings- och kulturministeriets styrning främjas yrkeshögskolornas profil som arbetslivsnära högskolor som stöder den regionala utvecklingen. Yrkeshögskolornas profil har beaktats bland annat i arbetet för att utveckla yrkeshögskolornas finansieringsmodell och i målen för högskolornas avtalsperiod 2017–2020.

Den finansieringsmodell som trädde i kraft vid ingången av 2017 tryggar möjligheterna till långsiktig utveckling av yrkeshögskolorna och sporrar dem till att profilera sig, utveckla kvaliteten och handla på ett produktivt och ekonomiskt sätt. Finansieringsmodellen stärker de nationella högskole- och vetenskapspolitiska målen samt yrkeshögskolesektorns profil i det finländska högskolesystemet. Ett annat syfte är att uppmuntra de nya yrkeshögskolorna till strategiskt utvecklingsarbete.

Så som tidigare poängteras utbildningen, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten samt de utbildnings-, forsknings- och utvecklingspolitiska målen.

Beredningen av målen för yrkeshögskolorna för avtalsperioden 2017–2020 har grundat sig på utvecklingsriktlinjerna i regeringsprogrammet, behoven av att förnya högskoleväsendet samt yrkeshögskolornas strategiska riktlinjer och beslut. Yrkeshögskolorna och undervisnings- och kulturministeriet har avtalat om examensmålen utgående från arbetet med att prognostisera arbetslivets kompetensbehov.”

Styrningen och finansieringen av yrkeshögskolorna har utvecklats utifrån utgångspunkter som stärker yrkeshögskolornas profil som en arbetslivsorienterad högskolesektor som stöder den regionala utvecklingen. I samband med bedömningen av yrkeshögskolereformens effekt utreddes också yrkeshögskolornas roll inom arbetslivsutvecklingen och den regionala utvecklingen samt yrkeshögskolornas växelverkan med olika samhällsaktörer. Som en del av de fortsatta åtgärderna utifrån visionen för högskoleutbildningen 2030 förnyas styrpraxisen. Statsrådet godkände i januari 2019 den förnyade finansieringsmodellen för yrkeshögskolorna för avtalsperioden 2021–2024. I den nya finansieringsmodellen betonas i högre grad än tidigare bland annat finansieringsandelarna för examina som betjänar arbets- och näringslivet i regionen, sysselsättning, kontinuerligt lärande samt forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.”

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utarbetar ett förslag som uppfyller grundlagens krav och samtidigt möjliggör uttag av en obligatorisk hälsovårdsavgift av studerande vid yrkeshögskolorna för ordnande av studerandehälsovård.

3. Beslut om finansierings- och lagstiftningsgrunden inom social- och hälsovården påverkar hälso- och sjukvården för de studerande. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om studerandehälsovård

för högskolestuderande och till vissa lagar som har samband med den (RP 145/2018) lämnades till riksdagen hösten 2018. Lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande (695/2019) stadfästes den 17 maj 2019 och träder i kraft den 1 januari 2021. Lagens 4 kap. behandlar frågor i anslutning till hälsovårdsavgiften, till exempel skyldigheten att betala och avgiftens storlek. Enligt lagen ska högskolestuderande som till läroanstalten har anmält sig som närvarande, eller bedriver andra militärvetenskapliga studier och militäryrkesstudier vid Försvarshögskolan än studier som krävs för officerstjänst, varje termin betala en hälsovårdsavgift till Folkpensionsanstalten. Bestämmelser om hälsovårdsavgiftens belopp utfärdas årligen före den 30 november genom förordning av statsrådet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Maire Kolimaa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Elevhälsotjänster enligt lagen om elev- och studerandevård

RP 189/2014 rd – RSv 224/2014 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med servicestrukturreformen av social- och hälsovården ser till att elevhälsa enligt lagen om elev- och studerandevård också i fortsättningen kan ordnas som närservice i skolorna.

Elev- och studerandevården utgör en del av basservicen och ordnas i skolorna och läroanstalterna nära eleverna och de studerande. Generellt inriktad elevhälsa utgör en viktig del av elevhälsoverksamheten och insatserna genomförs enligt läroanstaltens elevhälsoplan, som utarbetas i samverkan med elevhälsopersonalen och läroanstaltens personal, de studerande och deras vårdnadshavare. Elev- och studerandevårdstjänster (psykolog- och kuratorstjänster, skol- och studerandehälsovårdstjänster) har genom lag föreskrivits som en skyldighet för de läroanstalter och studiegemenskaper där de studerande studerar och tillbringar en stor del av dagen. Inom elev- och studerandevårdstjänsterna samordnas social- och hälsovårdstjänsterna med de övriga tjänsterna i kommunerna. Yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården bedriver nära samarbete med andra anställda i skolan. Kundinriktningen konkretiseras som en verksamhet som styr tjänsterna. Målet är att de tjänster som behövs ska koncentreras kring de studerande.

Enligt Institutet för hälsa och välfärds och Utbildningsstyrelsens utredningar varierar elevhälsotjänsterna fortfarande från kommun till kommun och det stöd som tjänsterna tillhandahåller upplevs delvis som otillräckligt. Det finns fortfarande brister och stora variationer inom psykolog- och kuratorstjänsterna, och mycket behöver ännu utvecklas exempelvis när det gäller dokumentationspraxisen. Inom elevhälsan krävs det alltjämt styrning och utbildning på nationell nivå samt uppföljning och övervakning för att barn och unga ska få det stöd de behöver.

I samband med beredningen av social- och hälsovårdsreformen har man bestämt att kurators- och psykologtjänsterna inom elevhälsan ska ordnas som tjänster inom social- och hälsovården i de blivande landskapen. I det sammanhanget har man också fastställt att ordnandet av tjänsterna som närservice ska tryggas genom lagstiftning.

Arja Ruponen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Maire Kolimaa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Revidering av lagstiftningen om studiestöd

RP 210/2014 rd – RSv 360/2014 rd

> Riksdagen förutsätter att det under nästa valperiod görs en totalrevidering av lagstiftningen om studiestöd. Revideringen ska säkerställa de ekonomiska möjligheterna för heltidsstudier och även beakta aspekter som gör systemet tydligare, genomskinligare, smidigare och mer sporrande samt förbättrar likabehandlingen av de studerande.

Studiestödet har utvecklats i den riktning som riksdagen förutsätter.

Utifrån utredaren professor Roope Uusitalos förslag verkställdes den studiestödsreform som förutsatts i regeringsprogrammet i huvudsak genom lag 4/2017 om ändring av studiestödslagen, som trädde i kraft den 1 augusti 2017, så att stödtiden för högskolestuderande förkortades, nivåerna på studiepenningen för olika utbildningsstadier förenhetligades och beloppet av statsborgen för studielånet steg. I samband med reformen har också den studerandes egna inkomstgränser justerats på basis av det ändrade inkomstnivåindexet och förhöjningen av det belopp av studiestödet som återkrävs sänkts från den 1 januari 2018. Från den 1 januari 2018 minskar inte heller föräldrarnas inkomster längre studiepenningen för 18–19-åringar som studerar på andra stadiet och bor självständigt.

Stödets nivå blev betydligt bättre när statsborgen höjdes. Villkoren för studielånskompensationen och studielånsavdraget bevaras på nuvarande nivå, vilket sporrar till att avlägga examen inom den målsatta tiden. Dessutom har lånets användbarhet förbättrats genom att anteckningar om betalningsanmärkningar inte längre utgör ett hinder för att bevilja statsborgen, och på andra stadiet kan lånet för en termin lyftas på en gång.

De studerande överfördes i huvudsak till det allmänna bostadsbidraget den 1 augusti 2017, och det innebär att deras boende stöds på samma grunder som boendet för alla andra med små inkomster. Ändringen förbättrade den ekonomiska situationen för i synnerhet ensamstående studerande som har de minsta inkomsterna och höga boendeutgifter. Reformen innebär att studiestödet och bostadsbidraget tillsammans tryggar förutsättningarna för heltidsstudier på ett bättre sätt än tidigare.

Dessutom kan den som är vårdnadshavare för ett barn under 18 år få studiepenningens försörjarförhöjning (75 euro/månad) från den 1 januari 2018, varvid studiepenningens belopp uppgår till 325,28 euro per månad. Från den 1 augusti 2019 kan studerande i gymnasieutbildning eller yrkesutbildning som är yngre än 20 år och från en familj med små inkomster få läromaterialstillägg (46,80 euro/månad) och föräldrarnas inkomster sänker inte studiepenningens grundbelopp (101,74 euro/månad) eller bostadstillägget för en studerande som är yngre än 18 år och bor självständigt.

I enlighet med Antti Rinnes regeringsprogram höjs studiepenningens försörjarförhöjning från och med den 1 januari 2020 med 25 euro och studiepenningens belopp indexbinds. Den första indexhöjningen görs den 1 augusti 2020 då studiepenningarna höjs med en procent. Bostadstilläggets belopp är från och med den 1 januari 2020 210 euro i månaden för alla studerande som studerar utomlands eller på Åland. Systemet förenklas eftersom bostadstilläggen i länder med låg hyresnivå slopas.

Villkoren för studielånskompensation ändrades den 1 januari 2020 så att studielåntagare som avlagt en examen utomlands har rätt till studielånskompensation trots att tiden för att avlägga examen överskridit den föreskrivna tiden med högst tre månader, om orsaken är den utländska högskolans avvikande definition av termin eller praxis för beviljande av examensbetyg.

Dessutom ändrades tidsfristen för återbetalning av studiepenning och bostadstillägg för en stödmånad den 1 januari 2020 så att återbetalningen ska göras före utgången av april kalenderåret efter stödåret.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Insamling av uppgifter om specialiseringsutbildning

RP 241/2014 rd – RSv 210/2014

> Riksdagen förutsätter att regeringen följer utfallet av högskolornas utbud på fortbildning med beaktande av behovet av utbildning i olika områden, utbildningens tillräcklighet och andra tillhandahållare av utbildning, samt breddningen av finansieringsbasen för fortbildningen och bestämningen av nivån på avgifter för enskilda studerande. Regeringen ska lämna en utredning om saken till kulturutskottet före utgången av 2018.

Inget nytt att rapportera.

”Genomförandet av specialiseringsutbildningen följs som ett led i den allmänna insamlingen av information om högskolestudierna och om att studera vid högskolorna. Undervisnings- och kulturministeriet har låtit

utföra en utredning om genomförandet av specialiseringsutbildningen och om hur lagstiftningen fungerar. Undervisnings- och kulturministeriet lade fram en utredning om saken för riksdagen den 20 december 2018.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder".

Sanna Hirsivaara, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Svenskan som valfritt läroämne på alla utbildningsstadier

Ö 2/2014 rd – RSk 54/2014 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande kartläggning av den allmänna politiken för språkstudier i Finland och av hur den bör utvecklas inför kommande utmaningar i fråga om språkkunskaper och med beaktande av det allt större och mångsidigare behovet av kunskaper i främmande språk i samhället och inom näringslivet.

Spetsprojektet för att tidigarelägga språkundervisningen genomfördes i samarbete med Utbildningsstyrelsen genom fortsatt aktiv utvidgning av verksamheten under 2018. I den andra utlysningen beviljade Utbildningsstyrelsen 3 427 000 euro i spetsprojektunderstöd till 81 projekt som inletts 2017 och 873 000 euro till 37 nya projekt. Regeringens beslut vid ramförhandlingarna 2018 om att språkundervisningen från och med 2020 ska inledas i årskurs ett medförde att spetsprojektverksamheten blev strategisk verksamhet för att stödja genomförandet av lagstiftningen och grunderna för läroplanen. Inom ramen för spetsprojektet bereddes under 2018 en omfattande fortbildningshelhet inom språkundervisningen som genomförs till stöd för tidigareläggningen av språkundervisningen. Via spetsprojektet har man också låtit göra undersökningar och utredningar till stöd för ordnandet av tidig språkundervisning. Spetsprojektet har varit mycket effektivt eftersom det möjliggjort regeringens beslut om tidigarelagd språkundervisning och ett snabbt genomförande av tidigareläggningen.

En ny nationalspråksstrategi som ska trygga allas rätt att få service på nationalspråken och förbättra språkklimatet kommer att utarbetas i enlighet med regeringsprogrammet. Strategin är ett svar på Institutet för de inhemska språkens oro för nationalspråkens ställning i en föränderlig språkmiljö. Därtill ska ett språkpolitiskt program utarbetas som beaktar de andra språk som talas i Finland, särskilt de samiska språken, romani, det karelska språket och teckenspråken. Målet med det språkpolitiska programmet är att bemöta de utmaningar som identifierats för olika språkgrupper, till exempel språkets livskraft, tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna samt möjligheterna att använda språket. Utöver de språk som nämns i regeringsprogrammet kan programmet också ta upp andra språk, exempelvis invandrarspråk.

Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt en utredare som ska utreda särdragen, utmaningarna och utvecklingsbehoven i den svenskspråkiga småbarnspedagogiken och utbildningen och utarbeta ett åtgärdsprogram utifrån de utvecklingsbehov som framkommer i utredningen. Utredningen omfattar hela utbildningsfältet från småbarnspedagogiken till utbildningen på högskolenivå.

Anna Mikander, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Konsekvenserna av att studieavgifter införs och handläggningsavgiften för ansökan slopas

RP 36/2016 rd – RSv 61/2016 rd

Riksdagen förutsätter att man noggrant följer och bedömer vilka konsekvenser det har för antalet sökande till högskolorna, de sökandes genomsnittliga utbildnings- och kompetensnivå och högskolornas internationalisering att handläggningsavgiften för ansökan slopas och att studieavgifter införs. När handläggningsavgiften slopas måste Utbildningsstyrelsen få tillräcklig tilläggsfinansiering för att utveckla högskolornas ansöknings- och antagningstjänster. Undervisnings- och kulturministeriet ska lägga fram en utredning om frågan för kulturutskottet senast hösten 2018.

Inget nytt att rapportera.

Universiteten och yrkeshögskolorna är skyldiga att ta ut studieavgifter av studerande från länder utanför Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som inleder sina studier den 1 augusti 2017 eller därefter i utbildning på främmande språk som leder till lägre eller högre högskoleexamen. År 2017 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för att följa och bedöma konsekvenserna av att studieavgifter införs vid högskolorna och handläggningsavgiften för ansökan slopas. Arbetsgruppen bedömer vilka konsekvenser det har för högskolornas internationalisering och tillströmningen av studerande att studieavgifter införs och handläggningsavgiften för ansökan slopas, följer hur högskolornas stipendiepraxis fungerar och vilket genomslag den har. Arbetsgruppens mellanrapport om läsåret 2017–2018 publicerades på undervisnings- och kulturministeriets webbplats i november 2018.

Den 28 december 2018 lämnade undervisnings- och kulturministeriet, utifrån de uppgifter som ovannämnda uppföljningsgrupp samlat in, en utredning till riksdagen om konsekvenserna av att handläggningsavgiften för ansökan slopas och studieavgifter införs.

Efter att handläggningsavgiften för ansökan slopades har utvecklingen av tjänsten Studieinfo.fi helt finansierats via statsbudgeten och anslaget ingår i resultatavtalen mellan Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet.

Mandatperioden för den av undervisnings- och kulturministeriet tillsatta arbetsgruppen för uppföljning och bedömning av konsekvenserna av att studieavgifter införs pågår till slutet av 2020.

När det gäller uppföljningen av konsekvenserna av att handläggningsavgiften för ansökan slopas ger ärendet inte längre anledning till åtgärder.

Maija Innola, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Förverkligande av syftena med ungdomslagen

RP 111/2016 rd – RSv 175/2016 rd

> Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet utreder vilka konsekvenser de omfattande landskaps- samt social- och hälsovårdsreformerna har för ungdomsarbetet i stort och också i fortsättningen säkerställer att syftena med ungdomslagen kan nås både i kommunerna och på landskapsnivå. Undervisnings- och kulturministeriet ska lägga fram en utredning om saken för kulturutskottet senast i början av nästa valperiod.

Undervisnings- och kulturministeriet planerade att kartlägga vilka åtgärder som krävs för en utredning efter det att landskapsreformen börjat verkställas.

Undervisnings- och kulturministeriet planerade också att tillsätta en separat arbetsgrupp för att utreda de konsekvenser som landskapsreformen samt social- och hälsovårdsreformen skulle få för ansvarsområdet, och att i det sammanhanget även beakta konsekvenserna för ungdomsarbetet.

Arbetsgruppen tillsattes inte eftersom det inte var ändamålsenligt att göra utredningen efter att landskapsreformen och reformen av social- och hälsovårdstjänsterna föll.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Henni Axelin, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Skolfreden samt förebyggande av mobbning

RP 206/2016 rd – RSv 259/2016 rd

> Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet före utgången av vårsessionen 2018 bereder klarare och effektivare åtgärder i anknytning till disciplinen i den grundläggande utbildningen. Ministeriet bör bland annat överväga att införa kvarsittning som en del av läroplikten och att ge en rektor i den grundläggande utbildningen rätt att besluta om avstängning av elever för en kort tid. Undervisnings- och kulturministeriet ger ett utlåtande om riksdagens svar under vårsessionen 2019.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 24 november 2016 en arbetsgrupp för att utreda möjligheterna att förebygga mobbning och främja skolfreden. I arbetsgruppens uppgifter ingår att lägga fram ett förslag om lagstiftningsmässiga möjligheter att utöka förpliktelserna att ingripa i mobbning. Den 16 mars överlämnade arbetsgruppen sin slutrapport till undervisningsministern. Rapporten innehöll 24 utvecklingsförslag som bland annat gällde behovet av lagstiftningsändringar, en förändring av verksamhetskulturen och en utveckling av mångprofessionellt samarbete samt informationsstyrning. Genom förslagen säkerställer man

tryggheten och välfärden för alla barn och ungdomar när de deltar i småbarnspedagogik, undervisning eller utbildning. Arbetsgruppens utvecklingsförslag genomförs såväl i Utbildningsstyrelsens och undervisnings- och kulturministeriets utvecklingsverksamhet som i tjänstemannaarbetet vid ministeriet.

Undervisnings- och kulturministeriet lämnade sitt sakkunnigutlåtande om arbetsron i skolor och läroanstalter till riksdagens kulturutskott under vårsessionen 2019. I sitt utlåtande ansåg undervisnings- och kulturministeriet att läroplikten enligt reformen av bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna inbegriper avläggandet av en viss lärokurs. Enligt utlåtandet skulle disciplinstraff som en del av elevens läroplikt ändra denna grundläggande rättighet på ett sätt som kan påverka dess natur och väsentliga innehåll. Ministeriet hänvisade i sitt utlåtande till betänkandet KuUB 10/2013 rd av riksdagens kulturutskott, enligt vilket kvarsittning inte ingår i läroplikten. Endast om målen för undervisningen inte nås kan eleven nekas att flytta upp till följande klass eller förvägras avgångsbetyg.

I sitt utlåtande anser undervisnings- och kulturministeriet att avstängning för viss tid är ett ingrepp i den grundlagsenliga rätten till grundläggande utbildning, och att det därför med tanke på elevens rättsskydd är motiverat att behandla ärendena i ett kollegialt organ och bedöma dem från fall till fall.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Kirsi Lamberg, regeringssekreterare, undervisnings- och kulturministeriet

Konsekvenser av omorganiseringen

RP 31/2017 rd - RSv 49/2017 rd

> Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet utreder vilka konsekvenser omorganiseringen har för Nationella centret för utbildningsutvärderings och studentexamensnämndens självständighet, oberoende och internationellt erkända status och att ministeriet lämnar en utredning till kulturutskottet 2019.

Undervisnings- och kulturministeriet kallade professor Olli Mäenpää till utredare för att bedöma omorganiseringens konsekvenser på det sätt som riksdagen förutsätter. Utredarens rapport lämnades till kulturutskottet den 21 november 2019.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Kirsi Heinivirta, planeringschef, undervisnings- och kulturministeriet

Studiestödsrådgivning i Folkpensionsanstaltens verksamhet

RP 36/2017 rd - RSv 77/2017 rd

> Riksdagen förutsätter att Folkpensionsanstalten ordnar sin verksamhet så att studerande kan få den sakkunniga studierådgivning de personligen behöver tillräckligt enkelt och utan extra kostnader. Folkpensionsanstalten måste ha beredskap för den arbetsmängd och sakkunskap som det nuvarande systemet med studiestödsnämnder kräver.

Folkpensionsanstaltens övertagande av ansvaret för det arbete som utförts vid högskolorna har beaktats i prognosen för Folkpensionsanstaltens behov av personal. Enligt Folkpensionsanstaltens bedömning kommer ändringen att öka arbetsmängden vid Folkpensionsanstalten en aning. Ändringen ökar dock inte behovet att nyanställa, eftersom försäkringsdistriktens personalresurser kan tas till vara på ett smidigt sätt och eftersom även andra ändringar inverkar på den totala arbetsmängden i anknytning till studiestödet. Dessutom kan en del av högskolestuderandenas studiestödsbeslut fattas automatiskt från och med maj 2018, vilket minskar arbetet för att verkställa studiestödet. Folkpensionsanstalten har förberett sig inför arbetet med beslut och rådgivning om studiestöd genom övergripande anvisningar och utbildning. Varje högskola har dessutom en kontaktperson för studiestödsärenden och samarbetsgrupper för informationsutbyte som sammankallas vid behov.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Reformen av yrkesutbildningen, verkställighet och uppföljning av konsekvenserna

RP 39/2017 rd - RSv 86/2017 rd

> 2. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet under övergångsperioden för finansieringsreformen följer upp vilka konsekvenser finansieringssystemet inom yrkesutbildningen har på villkoren för att ordna yrkesutbildning och lämnar en rapport till kulturutskottet för kännedom årligen i början av höstsessionen. Samtidigt ska ministeriet också bedöma om basfinansieringen är tillräcklig.

2. Yrkesutbildningens nya finansieringsmodell införs i sin slutliga form vid ingången av finansåret 2022, varvid 50 procent av den kalkylerade finansieringen är basfinansiering, 35 procent är prestationsbaserad finansiering och 15 procent är genomslagsfinansiering. Av den kalkylerade finansieringen för finansåren 2018 och 2019 beviljades 95 procent som basfinansiering utifrån antalet målinriktade studerandeår och till en liten del utifrån en behovsprövad höjning och resterande 5 procent som prestationsbaserad finansiering utifrån

examensantalet. Finansåret 2020 är basfinansieringens andel 70 procent och den prestationsbaserade finansieringens andel 20 procent, och genomslagsfinansieringen införs med en vikt på 10 procent. Inom den prestationsbaserade finansieringen beaktas vid sidan av antalet examina även kompetenspoängen för examensdelar som prestationer. Inom genomslagsfinansieringen utgörs prestationerna av sysselsättning och fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examen (7,5 procent) och studeranderespons (2,5 procent). Lagen om nationella studie- och examensregister trädde i kraft den 1 januari 2018. Samtidigt infördes den nationella tjänsten för utlämnande av uppgifter om studieprestationer och examina (Koski). I fortsättningen kommer Koski att producera en betydande del av de uppgifter som behövs för att bestämma finansieringen, samt av uppgifterna för styrning och uppföljning.

I utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen finns enhetliga tidsserier om yrkesutbildningen (källa: Statistikcentralen). I början av 2010 -talet avlades årligen cirka 66 000–70 000 yrkesexamina. Innan reformen 2017 avlades drygt 76 000 examina och efter att reformen trätt i kraft 2018 drygt 79 000. Antalet examina avlagda som läroavtalsutbildning varierade under 2010-talet mellan 12 000 och 14 000. År 2017 var antalet examina 13 700 och år 2018 redan 16 800. Den relativa andelen läroavtalsexamina av alla yrkesexamina ökade från 18 till 20 procent. Enligt de bestämmelser som trädde i kraft 2018 ligger finansieringen för läroavtalsutbildningen på samma nivå som för andra former av yrkesutbildning. Detta avviker från det tidigare finansieringssystemet där finansieringen för läroavtalsutbildning låg klart under finansieringen för utbildning på läroanstalter.

Systemet Koski innehåller uppgifter från och med 2018, men uppgifterna om 2019 är i det här skedet endast begränsat användbara eftersom utbildningsanordnarna fortfarande kompletterar och korrigerar dem. Uppgifterna i Koski om 2018 utnyttjades i allokeringen av finansiering till utbildningsanordnare för finansåret 2020. Koski utnyttjades som informationskälla i både basfinansieringen och den prestationsbaserade finansieringen, alltså för majoriteten av de uppgifter som utgjorde grunden för finansieringen. I basfinansieringen är studerandeåren den prestation som påverkar finansieringen. Antalet realiserade studerandeår i utbildning som berättigar till statsandelsfinansiering 2018 var 170 000, varav knappt 131 000 studerandeår för grundexamina, knappt 33 000 för yrkes- och specialyrkesexamina, drygt 4 000 i handledande utbildning och drygt 2 000 i annan yrkesinriktad utbildning. Antalet studerandeår i läroavtalsutbildningen var 29 000, varav 11 000 för grundexamina och totalt 18 000 för yrkes- och specialyrkesexamina.

När mer innehåll och uppgifter från flera år har samlats i Koski kan en mer omfattande bedömning göras av det nya finansieringssystemets konsekvenser för anordnandet av yrkesutbildning.

Kari Korhonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

3. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet bereder en utredning om hur sammanhängande utbildningsvägarna för studerande som behöver särskilt stöd är och om vilka utbildningsmöjligheter dessa studerande har.

3. Enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017), som trädde i kraft vid ingången av 2018, har en studerande rätt till särskilt stöd om han eller hon på grund av inlärningssvårigheter, funktionsnedsättning eller sjukdom

eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Målet för särskilt stöd är att den studerande ska nå den yrkesskicklighet och det kunnande som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. En utbildningsanordnare som har fått till uppgift att ordna krävande särskilt stöd ska ordna utbildning för studerande som har stora inlärningssvårigheter eller en svår funktionsnedsättning eller sjukdom som gör att de behöver individuellt, omfattande och mångsidigt särskilt stöd. Den reviderade lagstiftningen innebär att studerande kan få särskilt och krävande särskilt stöd i fråga om alla utbildningsformer inom yrkesutbildningen: i utbildningar som handleder för yrkesutbildning och i samband med yrkesinriktade grundexamina samt yrkesexamina och specialyrkesexamina.

I början av 2018 inledde undervisnings- och kulturministeriet ett utredningsarbete om hur sammanhängande studievägarna för studerande som behöver krävande särskilt stöd är och om vilka utbildningsmöjligheter dessa studerande har. Den 5 mars 2018 tillsatte ministeriet (OKM/5/040/2018) en utvecklingsgrupp för krävande särskilt stöd inom yrkesutbildning, som utöver utredningsarbetet även fick i uppdrag att utarbeta förslag för att utveckla undervisningen för studerande som behöver krävande särskilt stöd och förstärka samarbetet och växelverkan mellan olika aktörer som är engagerade i dessa studerande samt för att främja genomförandet av det krävande särskilda stöd som avses i den nya lagstiftningen om yrkesutbildning (531/2017). Under utredningsarbetets gång har olika intressentgrupper, myndigheter och personer med funktionsnedsättningar hörts i stor omfattning. Utvecklingsförslagen gäller bland annat fungerande övergångsskeden och styrning i samband med dem, flexibiliteten i olika examina och utbildningar samt möjligheterna till kontinuerligt lärande. Det ansågs viktigt att kompetensen synliggörs i synnerhet när det gäller helheter som är mindre än examensdelar. Dessutom förutsätter samordningen av stödtjänsterna och servicenätverket som stöder studierna att tjänsterna samordnas och samarbete bedrivs regionalt. Den multiprofessionella bedömningen av studieförmågan, stöd- och rehabiliteringsformerna samt de sysselsättningsstödjande åtgärderna bör utvecklas. Lärarnas och den övriga undervisningspersonalens kompetens bör utvecklas, och det behövs mer forskning om studerande och deras studievägar. Undervisnings- och kulturministeriet har publicerat en utredning om hur sammanhängande studievägarna för studerande som behöver krävande särskilt stöd är och om vilka utbildningsmöjligheter dessa studerande har Kehittämisryhmä: Vaativaa erityistä tukea tarvitseville mahdollisuus joustaviin opintoihin ja jatkuvaan oppimiseen. Utredningen sändes till kulturutskottet för kännedom den 12 december 2019. Undervisnings- och kulturministeriet inleder de projekt och utredningar som behövs och övriga åtgärder till stöd för genomförandet i samarbete med anordnarna av yrkesutbildning och övriga parter.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Anne Mårtensson, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

4. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet stöder och följer upp och utifrån det bedömer hur reformen av yrkesutbildningen har utfallit. Ministeriet ska bland annat bedöma konsekvenserna för tillgången till utbildning i regionalt och språkligt hänseende, för en nedgång i antalet studerande som avbryter studierna, för utbildningsgarantin och för en ökning av antalet läroavtals- och utbildningsavtalsplatser inom respektive branscher i överensstämmelse med målen

för reformen. Om det kommer fram ändringsbehov som kräver att bestämmelserna preciseras eller ändras, ska regeringen skyndsamt vidta åtgärder, bereda behövliga ändringar och lägga fram dem för riksdagen. Regeringen bör noga följa vilka faktiska konsekvenser bestämmelserna får för de grundlagsfästa kulturella rättigheterna.

4. År 2017 inledde undervisnings- och kulturministeriet ett omfattande stödprogram för genomförandet av reformen av yrkesutbildningen, som pågår till slutet av 2020. Finansieringen av programmet uppgår till totalt cirka 60 miljoner euro. Genom stödprogrammets utvecklingsprojekt förnyas yrkesutbildningens kärnprocesser och verksamhetsmodeller på bred front för att säkerställa att målen för reformen uppnås.

Insamlingen av uppgifter om yrkesutbildningen, statistikföringen och uppföljningsindikatorerna förnyas i sin helhet för att utbildningen enligt den nya lagstiftningen och konsekvenserna av reformen ska kunna följas och bedömas. Genomförandet av reformen av yrkesutbildningen kommer att följas i huvudsak utgående från årliga statistiska uppgifter med anknytning till finansiering, kostnader för anordnande av utbildning samt studerande och studier. Hur de studerande svarar på arbets- och näringslivets kompetensbehov följs genom insamling av information om bland annat sysselsättning, genomströmning samt studerande- och arbetslivsrespons. En betydande del av styrnings- och uppföljningsinformationen och den information som behövs för finansieringsbesluten kommer framöver att hämtas från Koski, den nationella tjänsten för utlämnande av studieprestations- och examensuppgifter. Även uppgifterna om utfallet av läroavtalsutbildningen och utbildningsavtalen följs upp. Uppgifter från tjänsten Koski utnyttjades första gången 2019, då uppgifterna för 2018 fanns tillgängliga. När mängden och typen av uppgifter i tjänstens register och datalager ökar blir mer omfattande uppföljning möjlig. I enlighet med övergångsbestämmelserna i lagen om yrkesutbildning kommer exempelvis de ändringar som gäller finansieringen att träda i kraft fullt ut först 2022, då de uppgifter som samlas in som grund för finansieringen kan utvärderas i sin helhet.

Jukka Lehtinen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Avgiftsfri utbildning på andra stadiet för alla

MI 5/2018 rd – RSk 42/2018 rd
KAA 5/2018 vp
SiVM 17/2018 vp

1. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet ser till att utbildningsanordnarna på andra stadiet tillhandahålls anvisningar där det pekas på behovet av att gå ut med information om de beräknade läromedelskostnaderna och om de sätt på vilka kostnaderna kan täckas eller möjligen undvikas.

1. Lagen om yrkesutbildning (531/2017, 123 paragraf) förutsätter att utbildningsanordnaren ser till att information om möjligheterna att avlägga examina och om utbildningen samt om hur man söker sig till

utbildningen finns allmänt tillgänglig. Närmare bestämmelser om de frågor som det ska lämnas information om finns i statsrådets förordning om yrkesutbildning. Enligt förordningen (673/2017, 23 paragraf) ska utbildningsanordnaren informera bland annat om de avgifter som enligt 105 paragrafen i lagen om yrkesutbildning tas ut av de studerande. Avgifter kan tas ut för till exempel läromedel och material som den studerande får behålla efter avslutad utbildning eller för höjning av ett godkänt vitsord.

Vid ingången av 2019 inleddes 18 projekt (3,1 miljoner euro) finansierade av Utbildningsstyrelsen där man utvecklade öppna digitala läromedel och materialbanker och såg över undervisningen så att kostnaderna för de studerande sjunker. Pilotprojekten var omfattande och nätverksbaserade i samarbete mellan flera utbildningsanordnare. Sex projekt gällde yrkesutbildning och elva projekt gymnasier. Åbo stads projekt som omfattade både yrkesutbildning och gymnasier samordnade hela det riksomfattande projektnätverket vid sidan av sitt eget pilotprojekt. Projekten genomfördes under 2019 och resultaten kommer att finnas tillgängliga senast i juni 2020. I den kompletterande utlysningen våren 2019 inleddes dessutom tre nya gymnasieprojekt som pågår fram till slutet av 2020. Vid utgången av 2019 hade 21 läromedel eller materialhelheter för gymnasiet och 18 läromedel för yrkesutbildningen tagits fram i pilotprojekten. Läromedlen för såväl yrkesutbildningen som gymnasieutbildningen publiceras i första hand i biblioteket för öppna lärresurser, aoe.fi, som öppnades i mars 2020. Biblioteket är öppet och riksomfattande och har utvecklats inom projektet för främjande av öppna lärresurser. Den digitala tjänsten är också ett svar på behovet av kontinuerligt lärande och bidrar till de långsiktiga målen för sänkningen av läromedelskostnaderna.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer och bedömer utvecklingen av de studiekostnader som betalas av de studerande på andra stadiet med hänsyn till läromaterialstillägget enligt lagen om studiestöd (65/1994) och de projekt som startats för att minska de studerandes läromedelskostnader samt utifrån resultaten av uppföljningen och bedömningen gör en utredning och vid behov lägger fram förslag till fortsatta åtgärder. Utredningen ska innehålla en utförlig bedömning av konsekvenserna för barn.

2. Undervisnings- och kulturministeriet gjorde hösten 2019 tillsammans med Utbildningsstyrelsen en småskalig utredning av läromedelskostnaderna i yrkesutbildningen och utbildningsanordnarnas olika försök att minska kostnaderna för de studerande. Utredningen genomfördes som ett led i beredningen av en utvidgad läroplikt och höjd läropliktsålder, som ingår i regeringsprogrammet, och utnyttjas i beredningen av regeringens proposition och i informationsstyrningen för anordnarna av yrkesutbildning.

Seija Rasku, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Den nya lagen om småbarnspedagogik

RP 40/ 2018 rd – RSv 67/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar och bedömer vilka konsekvenser den nya lagen om småbarnspedagogik har för säkerställandet av tillräcklig och jämlik småbarnspedagogisk service och för beaktandet av barnets bästa överallt i landet och i alla befolkningsgrupper och att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att uppfylla målen för lagen om småbarnspedagogik.

1. I egenskap av tillsynsmyndighet för småbarnspedagogiken styr och övervakar regionförvaltningsmyndigheterna enligt 51 paragrafen i lagen om småbarnspedagogik genomförandet av småbarnspedagogiken i den egna regionen.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) och regionförvaltningsverket har utarbetat ett nationellt tillsynsprogram för att säkerställa kvaliteten i småbarnspedagogiken och en enhetlig styrning 2019–2020. Tillsynsprogrammet beskriver prioriteringarna och arbetsfördelningen i Valviras och regionförvaltningsverkens tillsyn. Under 2020 gäller tillsynen särskilt personaldimensioneringen och utvecklingen av egenkontrollen. Genomförandet av tillsynsprogrammet följs upp under hela programperioden.

Det nationella tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken, Varhaiskasvatuksen valtakunnallinen valvontaohjelma.

Enligt statsminister Antti Rinnes och därefter statsminister Sanna Marins regeringsprogram (Förhandlingsresultat om regeringsprogrammet den 3 juni 2019) införs ”en subjektiv rätt till småbarnspedagogik på heltid”.

Den 7 oktober 2019 lämnade regeringen till riksdagen en proposition (RP 34/2019 rd) med förslag till lagar om ändring av lagen om småbarnspedagogik och lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. Republikens president stadfäste lagen om ändring av lagen om småbarnspedagogik (1395/2019) och lagen om ändring av lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1396/2019) den 19 december 2019 och lagändringarna träder i kraft den 1 augusti 2020.

Ändringen i lagen om småbarnspedagogik ökar jämlikheten mellan barnen och familjerna. Efter lagändringarna har alla barn lika rätt till småbarnspedagogik och familjens socioekonomiska ställning eller bostadsort påverkar inte längre omfattningen av barnets rätt till småbarnspedagogik.

Ändringarna i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn säkerställde att familjens socioekonomiska ställning eller bostadskommun från och med ingången av augusti 2020 inte längre påverkar nivån på det lagstadgade stödet för privat vård. Stödet för privat vård är högre om barnet deltar i småbarnspedagogiken på heltid och lägre om barnet deltar i småbarnspedagogik som ordnas utöver förskoleundervisningen.

Avsikten är att i enlighet med statsminister Marins regeringsprogram göra jämställdhets- och likabehandlingsplanerna på de olika utbildningsstadierna förpliktande och även föreskriva om dem i småbarnspedagogiken. Beredningen av de motsvarande ändringarna i diskrimineringslagen (1325/2014) och lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) har inletts. Som ett led i genomförandet av regeringsprogrammet utreder undervisnings- och kulturministeriet också hur papperslösa och asylsökande barns rätt till småbarnspedagogik uppfylls.

Undervisnings- och kulturministeriet har i enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram inlett program för att utveckla kvaliteten och jämlikheten inom den grundläggande utbildningen och i småbarnspedagogiken 2020–2022. De utvecklingsprogram som ingår i konceptet Utbildning för alla utgör tillsammans regeringsperiodens viktigaste utvecklingsprojekt inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen och sammanför bland annat följande teman: stärkandet av närskolans och närdaghemmets betydelse för att säkerställa utbildningsvägarna, det regionala och administrativa samarbetet för att stoppa den ökande ojämlikheten, etableringen av en jämlikhetspeng, minskningen av skillnaderna i lärande, stärkandet av läsförmågan och läskulturen samt en flexiblare start för lärandet. Programmet ska stärka stödet för lärandet och skolgången och stödet till elever med invandrarbakgrund. Det utvecklar inklusionen och satsar på ett högklassigt genomförande av läroplanerna samt på lärarnas kontinuerliga lärande. Dessutom utvidgas försöket med avgiftsfri småbarnspedagogik och en tvåårig förskoleundervisning utreds.

I projekten inom ramen för utbildningsprogrammet förnyas lagstiftningen, de permanenta finansieringsarrangemangen samt effektiv praxis och verksamhetssätt som stärker jämlikheten. Under tre års tid reserveras 125 miljoner euro för kvalitets- och jämlikhetsprogrammet i småbarnspedagogiken. Mer information om målen och utvecklingsprojekten som helhet finns på https://minedu.fi/sv/kvalitetsprogram.

2. Riksdagen förutsätter att man i fortsättningen bevakar och bedömer hur bestämmelsen om avvikelser från dimensioneringen av personal vid daghemmet fungerar och får genomslag och vid behov skyndsamt gör de lagstiftningsändringar som behövs för att garantera barnets bästa.

2. Statsrådet ändrade 1 paragrafen i statsrådets förordning om småbarnspedagogik (753/2018) om relationstalet mellan personal och barn på daghemmen (ändring 1586/2019). Efter ändringen finns på daghemmen sju barn för varje pedagog. Det nya relationstalet gäller barn som fyllt tre år och tillbringar över fem timmar per dag på daghemmet.

Ändringen uppfyller regeringsprogrammets krav på mindre gruppstorlekar för barn över tre år. Det gällande relationstalet 1/8 har varit i kraft sedan den 1 augusti 2016. Ändringen i förordningen om småbarnspedagogik träder i kraft den 1 augusti 2020.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder samlade bestämmelser om de olika former av stöd som erbjuds inom den småbarnspedagogiska verksamheten.

3. Statsminister Antti Rinnes och därefter statsminister Sanna Marins regeringsprogram (Förhandlingsresultat om regeringsprogrammet den 3 juni 2019) innehåller åtgärder för att utveckla organiseringen av stödet till barnen i både småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen.

I undervisnings- och kulturministeriets program Utbildning för alla för att utveckla kvaliteten och jämlikheten inom den grundläggande utbildningen och småbarnspedagogiken i enlighet med statsminister Sanna Marins regeringsprogram är ett av målen att stärka stödet för lärandet. För småbarnspedagogiken utvecklas en modell för kontinuerligt stöd allt från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen och vidare till den grundläggande utbildningen. Programmet genomförs 2020–2022.

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att säkerställa rätten för teckenspråkiga att delta i småbarnspedagogisk verksamhet på sitt modersmål, antingen på finskt eller finlandssvenskt teckenspråk.

4. I 3 paragrafen i förordningen om småbarnspedagogik (753/2018, som trädde i kraft den 1 september 2018) förtydligas behörigheten hos kommunikations- och teckenspråkshandledare och hos teckenspråkshandledare att utföra uppgifter inom småbarnspedagogik.

Som en del av utvärderingen av basservicen utreder regionförvaltningsverken under 2020 antalet barn med nedsatt hörsel och CODA-barn i småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. Med CODA-barn avses hörande barn till döva teckenspråkiga föräldrar. Undervisnings- och kulturministeriet beredde 2018 inrättandet av ett utvecklingsforum för utbildningar inom småbarnspedagogik utgående från en utvärdering av utbildningarna inom småbarnspedagogik från 2013 (Publikationer av Rådet för utvärdering av högskolorna; 7:2013) och förslagen i en färdplan för utveckling av småbarnspedagogiken från 2017 (OKM 2017:30). Utvecklingsforumet inrättas i början av 2019. Forumet har bland annat till uppgift att stödja verkställigheten av lagen om småbarnspedagogik när det gäller utbildning och att främja genomförandet av den personalstruktur som anges i lagen om småbarnspedagogik samt att lägga fram förslag om storleken på utbildningen och dess innehåll.

5. Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar och bedömer hur den till reformen anknytande stora förändringen av personalstrukturen framskrider, hur väl utbildningsplatserna räcker till och hur många som fullgör sina studier under den långa övergångsperioden samt hur förändringen påverkar småbarnspedagogiken.

5. Lagen om småbarnspedagogik (540/2018) trädde i kraft den 1 september 2018. Från och med hösten 2020 sparas uppgifter om personalen inom småbarnspedagogiken i Informationsresursen inom småbarnspedagogiken (Varda). Uppgifter sparas av kommunerna, samkommunerna och de privata serviceproducenterna inom småbarnspedagogiken. Med hjälp av informationen i Varda kan man i fortsättningen bland annat förutse det kvantitativa utbildningsbehovet. Utbildningsstyrelsens informationsresurs (Koski) producerar information om antalet studerande inom de olika kompetensområdena när det gäller examina som ger behörighet som barnskötare inom småbarnspedagogik samt familjedagvårdare. Uppgifterna finns i Koski från 2018 och framåt.

Via informationsresursen Virta får man information om antalet studerande vid högskolorna som studerar till lärare, speciallärare eller socionom inom småbarnspedagogik. Informationen omfattar antalet personer som fått studierätt och antalet avlagda examina. I regel finns uppgifter från 1995 och framåt tillgängliga.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte Utvecklingsforumet för utbildningar inom småbarnspedagogiken för mandatperioden 14.2.2019–31.12.2020. Utvecklingsforumet producerar kvantitativ och kvalitativ prognosticeringsinformation och förslag om utbildningsbehovet i sektorn och föreslår åtgärder för att utveckla kompetensen inom småbarnspedagogiken och säkerställa kontinuerligt lärande. En av forumets uppgifter är också att stödja verkställigheten av lagen om småbarnspedagogik när det gäller utbildning och att främja genomförandet av den personalstruktur som anges i lagen om småbarnspedagogik.

Undervisnings- och kulturministeriet har avtalat om att utöka universitetens lärarutbildning inom småbarnspedagogik 2018–2021 och ett anslag på 28 miljoner euro för denna utbildning. Antalet pedagogie kandidatexamina som ger behörighet att arbeta som lärare i småbarnspedagogik ökas gradvis vid universiteten. Ökningarna beaktas i universitetens examensmål för avtalsperioden 2021–2024. Universiteten har redan gradvis ökat antalet studerande som inleder lärarutbildningen i småbarnspedagogik, vilket kommer att avspeglas i examensmålen. Undervisnings- och kulturministeriet utvecklar utbildningar som ger lärarbehörighet inom småbarnspedagogiken i samarbete med de (7) universitet som utbildar lärare inom småbarnspedagogik.

Avsikten är att göra en utvärdering av utbildningen inom småbarnspedagogik, där temat bland annat är huruvida antalet utbildningsplatser och utexaminerade är tillräckligt.

6. Riksdagen förutsätter att statsrådet sörjer för att utbildningsutbudet för lärare inom småbarnspedagogik är tillräckligt och håller jämn kvalitet och att fördelningen av platserna är regionalt och språkligt balanserad i alla delar av landet.

6. Tillgången till lärarutbildning inom småbarnspedagogik är för närvarande god ur ett regionalt perspektiv, eftersom utbildning på finska erbjuds vid sex universitet, på svenska vid två universitet och på samiska vid ett universitet.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte Utvecklingsforumet för utbildningar inom småbarnspedagogiken för mandatperioden 14.2.2019–31.12.2020. Utvecklingsforumet producerar kvantitativ och kvalitativ prognosticeringsinformation och förslag om utbildningsbehovet i sektorn och föreslår åtgärder för att utveckla kompetensen inom småbarnspedagogiken och säkerställa kontinuerligt lärande. En av forumets uppgifter är också att stödja verkställigheten av lagen om småbarnspedagogik när det gäller utbildning och att främja genomförandet av den personalstruktur som anges i lagen om småbarnspedagogik. Forumet ska i sitt arbete även beakta utbildning på finska, svenska och minoritetsspråk samt utbildning av personer med invandrarbakgrund.

Avsikten är att göra en utvärdering av utbildningen inom småbarnspedagogik, där temat bland annat är huruvida antalet utbildningsplatser och utexaminerade är tillräckligt, huruvida utbildningsutbudet när det gäller

lärare inom småbarnspedagogik håller jämn kvalitet samt huruvida fördelningen av platserna är regionalt och språkligt balanserad i alla delar av landet.

7. Riksdagen förutsätter att det utvecklingsforum för utbildningen inom småbarnspedagogik som ska inrättas av statsrådet kommer att samordna den framtida yrkesutbildningen, yrkeshögskoleutbildningen och universitetsutbildningen inom småbarnspedagogik på såväl finska som svenska. Målet är att utveckla nya utbildningar och karriärvägar som grundar sig på målen för den nya lagen om småbarnspedagogik och en helhetsbedömning av barnets bästa och som upptäcker och erkänner varje utbildnings särskilda kompetensområden och styrkor. Under ändringsprocessens gång och därefter ska det också säkerställas att personalen inom småbarnspedagogiken har möjlighet till avancemang med stöd av omfattande och tidsmässigt effektiv fortbildning och vidareutbildning.

7. Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte Utvecklingsforumet för utbildningar inom småbarnspedagogiken för mandatperioden 14.2.2019–31.12.2020. Utvecklingsforumet producerar kvantitativ och kvalitativ prognosticeringsinformation och förslag om utbildningsbehovet i sektorn och föreslår åtgärder för att utveckla kompetensen inom småbarnspedagogiken och säkerställa kontinuerligt lärande. En av forumets uppgifter är också att stödja verkställigheten av lagen om småbarnspedagogik när det gäller utbildning och att främja genomförandet av den personalstruktur som anges i lagen om småbarnspedagogik. Utbildningsforumets uppgift är att främja samarbetet mellan olika utbildningar samt att lägga fram förslag som främjar kontinuitet mellan den grundläggande utbildningen och fortbildningen och förslag till vilka teman fortbildningen bör omfatta och hur den ska genomföras. Vidare har forumet i uppgift att lägga fram förslag till hur kompetensen hos personalen inom småbarnspedagogiken kan utvecklas samt förslag till utbildningsvägar.

Utvecklingsforumet föreslår lösningar för utbildningsvägarna inom småbarnspedagogiken och för att ta tillvara tidigare kunskaper. Det lägger också fram förslag för att utveckla kompetensen inom småbarnspedagogiken och stödja det kontinuerliga lärandet. Utvecklingsforumet utarbetar ett utvecklingsprogram för utbildningarna inom småbarnspedagogik som innehåller strategiska riktlinjer och rekommendationer samt en koncis översikt över nuläget och närhistorien inom den samlade utbildningen i småbarnspedagogik. Utvecklingsprogrammet redogör för aktörerna och ansvarsfördelningen inom utvecklingen av utbildningen, det kvantitativa och kvalitativa utbildningsbehovet, utbildningsprocesserna och utvecklingen av dem, kontinuumet från den grundläggande utbildningen till fortbildningen (kompetensutveckling i arbetslivet, kontinuerligt lärande), samarbetet mellan utbildningarna, utbildningarnas samarbete med lärarutbildningen och social- och hälsoutbildningarna samt förhållandet mellan utbildningarna och omvärlden.

Avsikten är att göra en utvärdering av utbildningen inom småbarnspedagogik, där temat bland annat är huruvida antalet utbildningsplatser och utexaminerade är tillräckligt, huruvida utbildningsutbudet för lärare inom småbarnspedagogik håller jämn kvalitet och huruvida fördelningen av platserna är regionalt och språkligt balanserad i alla delar av landet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Tarja Kahiluoto, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets redogörelse om idrottspolitiken

SRR 6/2018 rd – RSk 52/2018 rd

Riksdagen förutsätter att

1. regeringen säkerställer styrningen och verkställandet över förvaltningsgränserna av den idrottspolitiska redogörelsen (SRR 6/2018 rd); i sammanhanget ska regeringen överväga koordinering av idrottsfrämjande på statsrådsnivå och att stärka ställningen för Statens idrottsråd, exempelvis för att effektivisera utvärderingen av genomslaget, och att placera idrottsrådet i samband med statsrådets kansli; dessutom ska regeringen överväga lämpligheten av temaorienterad budgetering, som utskottet stöder, för förvaltningsövergripande främjande av fysisk aktivitet,

2. regeringen bedömer över förvaltningsgränserna systemet för styrning av motionsidrott och hälsofrämjande motion och dess funktion och förtydligar som del av det exempelvis de regionala organisationernas roll för att öka den fysiska aktiviteten,

3. regeringen främjar en ökning och förbättring av kompetens och medvetenhet om den fysiska aktivitetens betydande hälsoeffekter och ökad fysisk aktivitet inom social- och hälso- och sjukvårdens tjänster på alla nivåer av tillhandahållande av tjänster från rådgivning till äldreomsorgen,

4. regeringen främjar i allt väsentligt de praktiska möjligheterna till fysisk aktivitet för befolkningsgrupper som på grund av begränsad funktionsförmåga eller annan motsvarande orsak har begränsade möjligheter att jämlikt och på lika villkor ägna sig åt motion och idrott, bland annat genom att säkerställa tillgången till assistenttjänster, hjälpmedel och transporttjänster som behövs inom paraidrott och specialidrott,

5. regeringen överväger möjligheten att genom ett nytt extra penningstöd motivera grenförbund inom idrott och andra medborgarorganisationer som får statsunderstöd att med större genomslag än nu verka för tillgänglighet, jämställdhet och likabehandling inom motion och idrott,

6. regeringen satsar tillräckligt på att utvidga Skolan i rörelse-verksamheten till alla skolstadier och småbarnspedagogiken, för att främja fysisk aktivitet särskilt inom de elev- och studerandegrupper som är allra mest inaktiva, och för att förbättra kvaliteten och genomslaget i fråga om motion och idrott i skolor och läroanstalter,

7. regeringen främjar aktivt klubb- och fritidsverksamhet som ordnas efter skoldagen i samarbete med skolor, idrottsföreningar med flera och andra aktörer inom tredje sektorn och genomförandet av hobbygarantin för alla barn och unga oavsett familjens ekonomiska situation,

8. regeringen bedömer behovet av att stifta en separat lag om elitidrott för att stödja Olympiska kommitténs breda ledningsansvar för att leda och utveckla elitidrotten,

9. regeringen efterlyser metoder för att utveckla och förbättra idrottarnas och de professionella och frivilliga tränarnas ekonomiska ställning,

10. regeringen klargör momspraxis för idrottstjänster genom att utöver de hälso- och välfärdstjänster som hör till nollskatteklassen sammanföra alla idrottstjänster i en bred momssats vars nivå motiverar till att motionera och idrotta,

11. regeringen vidtar åtgärder för att trygga Veikkaus Ab:s verksamhet genom att aktivt ingripa i utländska spelbolags olagliga verksamhet på det finländska fastlandet och på så sätt effektivare minska skadeverkningarna av penningspel, och genom lagstiftning och på andra sätt tillförsäkra Veikkaus Ab en stabil verksamhetsmiljö där spelandet bättre än förr kanaliseras till bolagets spelverksamhet, och

12. regeringen säkerställer en tillräcklig finansiering för det omfattande arbetet för att främja motion och idrott och finansierar det så långt möjligt i fortsättningen utöver med avkastning från penningspel också med medel ur den egentliga budgetekonomin och genom att rekapitalisera Olympiafonden.

1.-12. Riksdagens uttalanden har beaktats i regeringsprogrammet i den utsträckning som statsfinanserna tillåter. Det förvaltningsövergripande samordningsorganet för idrottspolitiken har inlett sitt arbete och består av företrädare för nästan alla ministerier samt i egenskap av sakkunniga många av civilsamhällets organisationer, forskare och experter. Samordningsorganet kommer att behandla de frågor i samband med redogörelsen som kräver samarbete mellan förvaltningsområdena. Flera program för att främja idrott och motion i olika livsskeden pågår som bäst (småbarnspedagogiken i rörelse, studier i rörelse, vuxna i rörelse och ett motionsprojekt för äldre) och har tilldelats resurser i statsbudgeten. Arbetet med att förnya kriterierna för statsunderstöd för idrottsorganisationer pågår och de nya kriterierna som lägger stor vikt vid etiska och jämlikhetsrelaterade kriterier införs vid ingången av 2021. En finländsk modell för att delta i hobbyer i anknytning till skoldagen bereds som bäst. Även en utredning om behovet av en elitidrottslag pågår och kommer att slutföras under 2020. Arbetet med att revidera lotterilagen pågår.

Esko Ranto, överdirektör, undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets redogörelse om informationspolitiken och artificiell intelligens

SRR 7/2018 rd – RSk 53/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet i samarbete med olika förvaltningsområden och expertorganisationer fortsätter behandlingen av informationspolitikens och den artificiella intelligensens etiska aspekter för att konkretisera de principer som läggs fram i redogörelsen,

1. Undervisnings- och kulturministeriet främjar behandlingen av den artificiella intelligensens etiska aspekter och principer i arbetet för att utveckla en gemensam referensram för lärandeanalys för alla utbildningsstadier i den nationella sektionen för lärandeanalys Analytiikkajaosto. Referensramen för lärandeanalys blir klar våren 2020.

Undervisnings- och kulturministeriet har främjat diskussionen om den artificiella intelligensens etiska aspekter under Finlands EU-ordförandeskap genom att ordna det internationella AI-seminariet (Behind the scenes of AI) i Helsingfors 12–13.12.2019.

Undervisnings- och kulturministeriet deltog i diskussionen om etiska frågor i samband med det förvaltningsövergripande programmet AURORA-AI.

Jonna Korhonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

1. Finansministeriet har öppet diskuterat etiska frågor med flera parter. Ämnet behandlades i flera sammanhang också som en del av programmet under Finlands EU-ordförandeskap. Finansministeriet bereder och samordnar konkretiseringen av de etiska principerna i kontinuerlig dialog med forskarsamhället. Under berättelseåret förbereddes tillsättandet av en tvärvetenskaplig expertgrupp. Arbetsgruppen inleder sin verksamhet 2020.

Ett mål i beredningen har varit att följa den internationella debatten. Beroende på sättet att räkna har man på global nivå identifierat 85–160 olika etiska kodsystem för artificiell intelligens. Slutsatsen av analysen är att Finland inte behöver något motsvarande kodsystem, men att gemensamma principer i linje med den internationella utvecklingen ska utarbetas på grundval av en bred debatt. Detta mål ingår också i statsminister Marins regeringsprogram. Arbetet kommer i huvudsak att utföras under 2020.

2. vidtar behövliga åtgärder för att främja medborgarnas förståelse för digitalisering och artificiell intelligens och stärka den kompetens som behövs för att utveckla branschen och höja den internationella konkurrenskraften på olika utbildningsstadier och inom olika vetenskapsgrenar.

2. Undervisnings- och kulturministeriet har publicerat en färdplan med namnet Visionen för högskoleutbildningen och forskningen år 2030 för att trygga kompetensen och den högre utbildningen. Den kompetens som digitaliseringen och den artificiella intelligensen förutsätter främjas genom utvecklingsprogrammen Osaavimman työvoiman kotimaaksi, Uudistuva korkeakoulutus ja digitaalinen palveluympäristö samt

Yhteistyö ja avoimuus tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan voimavaraksi. Högskolornas strategiska finansiering har allokerats till kontinuerligt lärande och till att åtgärda bristen på kompetent arbetskraft i bland annat AI-, robot- och IKT-branschen.

Helsingfors universitet och Reaktor bidrar till att främja allmänhetens insikter i artificiell intelligens genom att erbjuda den avgiftsfria nätkursen ”Elements of AI” (Tekoälyn perusteet).

Undervisnings- och kulturministeriet har på sitt förvaltningsområde stärkt växelverkan mellan AI-forskningen och det omgivande samhället.

Jonna Korhonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Examensstrukturen i yrkesutbildningen och examensgrunderna utvecklas kontinuerligt enligt arbetslivets behov. Utbildningsstyrelsen ser över grunderna för yrkesinriktade examina, reglerna för examensuppbyggnaden, examensdelarna samt kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt behov och med hänsyn till de förändringar som pågår och förutses i arbetslivet i respektive bransch. I samband med att examensgrunderna revideras stärks också den digitaliserings- och AI-relaterade kompetensen i yrkesinriktade examina enligt behoven i respektive bransch. De grundläggande kunskaperna när det gäller digitaliseringen och utnyttjandet av den har stärkts också i de gemensamma examensdelarna för yrkesinriktade grundexamina. De nya gemensamma examensdelarna trädde i kraft den 1 augusti 2018.

Digitaliseringen och utvecklingen av nya lärmiljöer och lösningar har fått statsunderstöd (3 miljoner euro) för att uppmuntra okonventionella försök, samarbete i riksomfattande nätverk och öppen delning av de innovationer som projekten gett upphov till. I samband med projektet Aurora AI har man genomfört försök med att utnyttja artificiell intelligens bland annat för att matcha kompetensbehoven och kompetensutbudet för att främja kontinuerligt lärande.

Gymnasiestuderandenas digitaliseringskunskaper har stärkts genom att algoritmer och talteori tagits in i de läroplaner som utarbetats enligt den nya gymnasielagen och gymnasieförordningen.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Seija Rasku, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (yrkesutbildning)

Aki Tornberg, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (gymnasieutbildning)

2. Finansministeriet genomför en verksamhetsmodell för digitalt stöd med målet att öka allmänhetens digitala kompetens och förebygga digital marginalisering. Stödmodellen pilottestades först 2019 i fem regioner och utvidgades under berättelseåret till 14 landskap. Befolkningsregistercentralen, från och med 2020 Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, svarade för utvecklingen på riksnivå. Helsingfors universitet och Reaktor Oy har tillsammans utvecklat och för allmänheten lanserat en nätkurs om grunderna i artificiell intelligens som hjälper deltagarna förstå artificiell intelligens, dess användningsändamål och metoder.

3. skyndsamt utreder beskattningen av öppna blockkedjor och kryptovalutor och vidtar i anslutning till det behövliga åtgärder för att klarlägga och förtydliga den skattemässiga situationen.

3. Som kryptovalutor betraktas virtuella valutor som bygger på krypteringsalgoritmer. I 2 paragrafen i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor (572/2019) avses med en virtuell valuta ett värde i digital form

- som inte getts ut av en centralbank eller någon annan myndighet och som inte utgör ett lagligt betalningsmedel,
- som en person kan använda som betalningsinstrument, och som kan överföras, lagras och växlas elektroniskt.

Lagen tillämpas på affärsverksamhet som bedrivs av tillhandahållare av virtuella valutor i Finland.

Det finns ingen annan officiell reglering om virtuella valutor eller användningen av dem, och därför omfattas användningsområdet för virtuella valutor av parternas avtalsfrihet. Virtuella valutor kan alltså växlas till exempel till officiella valutor, andra virtuella valutor, nyttigheter eller tjänster om säljaren och köparen avtalar om det. Eftersom virtuella valutor inte är officiella valutor är ingen skyldig att ta emot dem som betalningsinstrument. Virtuella valutor används allmänt också i placeringssyfte, och avkastningsförväntningarna gäller då den virtuella valutans värdestegring.

Skatteförvaltningen utfärdade 2013 sin första anvisning om inkomstbeskattning av virtuella valutor i olika användningssituationer. Då ansåg man i beskattningspraxisen att inkomstskattelagens (1535/1992) bestämmelser om beskattning av vinst vid överlåtelse av egendom inte skulle tillämpas i situationer där beskattningen av den virtuella valutan realiserades på grund av de virtuella valutornas avtalsbaserade karaktär. Av den anledningen kunde bland annat den presumtiva anskaffningsutgiften och regeln om skattefrihet för små överlåtelser (de sammanlagda överlåtelsepriserna under skatteåret högst 1 000 euro) inte tillämpas när beskattningen av virtuella valutor realiserades. I beskattning enligt inkomstskattelagen är förluster i princip inte avdragsgilla, och därför var virtuella valutors värdeminskning inte en avdragsgill utgift i inkomstbeskattningen.

Av de ovan nämnda orsakerna upplevdes beskattningen av virtuella valutor i viss mån som oklar och osymmetrisk, eftersom den värdestegring som realiserades utgjorde skattepliktig kapitalinkomst medan förlusterna inte var avdragsgilla. Högsta förvaltningsdomstolens årsboksbeslut 2019 om beskattningen av virtuella valutor (HFD 2019:42) förändrade emellertid läget avsevärt. Enligt högsta förvaltningsdomstolens beslut anses en virtuell valuta i tillämpningssituationer enligt inkomstskattelagen utgöra i 45 paragrafen 1 momentet i inkomstskattelagen avsedd egendom, och då tillämpas inkomstskattelagens bestämmelser om överlåtelsevinst på överlåtelse av den. Beslutet innebär samtidigt också att inkomstskattelagens alla övriga bestämmelser om överlåtelsevinst tillämpas på överlåtelsen av virtuella valutor i olika situationer då inkomstskattelagen tillämpas. Bland annat är små överlåtelsevinster skattefria (sammanlagda överlåtelsepriser under skatteåret högst 1 000 euro) och överlåtelseförluster avdragsgilla. Även bestämmelserna om presumtiv anskaffningsutgift tillämpas.

Skatteförvaltningen har uppdaterat sin anvisning om beskattning av virtuella valutor (VH/5083/00.01.00/2019) så att den motsvarar det nya rättsläget. Den senaste versionen av anvisningen publicerades den 22 januari 2020.

Högsta förvaltningsdomstolens årsboksbeslut från 2019 och Skatteförvaltningens uppdaterade anvisning har klarlagt beskattningen av virtuella valutor och eliminerat eventuella tidigare oklarheter och osymmetri. Finansministeriet anser att ärendet således inte föranleder några ytterligare åtgärder.

4. vidtar åtgärder för att definiera ansvarsfördelningen för utvecklingen av informationspolitiken inom statsrådet så att gränserna mellan ministeriernas behörighet inte förorsakar hinder för utvecklingsarbetet och ledningen av det, som bör stärkas betydligt.

4. De första åtgärderna har inletts i sektorspecifika projekt. Omsorgsfull beredning krävs för att luckra upp gränserna mellan behörighetsområdena. Dessa åtgärder var inte slutförda vid utgången av 2019 men arbetet fortsätter under 2020.

Olli-Pekka Rissanen, ledande sakkunnig, finansministeriet (1–2;4)

Timo Annala, konsultativ tjänsteman, finansministeriet (3)

Konsekvenserna av möjligheten att utan begränsning ta om prov för studentexamen

RP 41/ 2018 rd – RSv 57/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer konsekvenserna av möjligheten att utan begränsning ta om prov för studentexamen.

Lagändringen trädde i kraft hösten 2019, varefter undervisnings- och kulturministeriet årligen följer konsekvenserna av möjligheten att utan begränsning ta om prov för studentexamen.

När lagen om studentexamen (502/2019) trädde i kraft fick examinanderna fler möjligheter att ta om prov. Hösten 2019 ökade inte omtagningarna i någon betydande grad till följd av lagändringen. I provet hösten 2019 var det för första gången möjligt att ta om ett godkänt prov utan begränsningar och ett underkänt prov tre gånger. Antalet anmälda till den andra omtagningen av ett godkänt prov var 934 och till den tredje omtagningen av ett underkänt prov 171.

Däremot anmälde sig 9 823 personer hösten 2019 till den första omtagningen av ett godkänt prov, som var möjlig också enligt de tidigare bestämmelserna, jämfört med 7 134 personer hösten 2018.

Heikki Blom, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Ändring av upphovsrättslagen

RP 92/2018 rd – RSv 90/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att ändra lagen så att den blir mer teknikneutral och rättsinnehavarnas rätt till en skälig ersättning för användningen av verk säkerställs så att den bättre motsvarar den faktiska användningen av verken. Regeringen bör noga följa och utvärdera lagens konsekvenser för berättigade personer och rättsinnehavare och lägga fram en utredning om saken för kulturutskottet våren 2021.

Statsrådet beslutade den 8 november 2018 att vidta åtgärder som föranleds av uttalandet.

Den utredning som ska läggas fram för kulturutskottet våren 2021 har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet.

Anna Vuopala, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Reformen av uppdragsutbildningen

RP 152/2018 rd – RSv 198/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser reformen av uppdragsutbildningen har för kvaliteten på denna utbildning, högskolornas grundläggande verksamhet och utvecklingen av möjligheterna till kontinuerligt lärande och att den ger en rapport om resultatet av uppföljningen.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer reformen och säkerställer att de nya uppgifterna inte äventyrar högskolornas möjligheter att sköta sina grundläggande uppgifter inom examensutbildning och forskning.

1-2. Konsekvenserna av reformen av uppdragsutbildningen följs som ett led i den allmänna insamlingen av information om högskolestudierna och om att studera vid högskolorna. Undervisnings- och kulturministeriet samlar in statistik om antalet studerande i uppdragsutbildning och utvecklar den övriga informationsinsamlingen för att följa hur möjligheterna till kontinuerligt lärande utvecklas.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Maija Innola, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Lyftande av studielån som en del av studiestödet

RP 171/2018 rd – RSv 141/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att det görs en utredning av kravet på att studerande på andra stadiet som kommer från familjer med låga inkomster är skyldiga att lyfta studielån innan de kan få utkomststöd. Ingen får råka ut för att studievägen bryts redan på andra stadiet på grund av penningbrist eller lyftande av lån.

1. Studielånet är en del av studiestödet. Utkomststödet är inte avsett för långvarig finansiering av studierna, varför studerande som fyllt 18 år i allmänhet förutsätts ansöka om studielån. Detta krävs dock inte av personer som är under 18 år. Både yrkesstuderande och gymnasiestuderande förutsätts ansöka om studielån. En myndig person förutsätts dock inte ansöka om studielån om det kan leda till en oskälig situation. Det kan vara fallet om en studerande till exempel omfattas av eftervården inom barnskyddet eller har en allvarlig sjukdom eller om utbildningen syftar till rehabilitering eller förebygger marginalisering. Utkomststöd inom familjen kan beaktas. Gränssnitten mellan studiestöd och utkomststöd måste undersökas vid en eventuell totalreform av den sociala tryggheten.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Museilag och lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

RP 194/2018 rd – RSv 266/2018 rd

Riksdagen förutsätter, i fråga om museerna med riksansvar och museerna med regionalt ansvar, att regeringen som ett led i den bredare utvärderingen av reformen bedömer om finansieringen är tillräcklig i förhållande till de lagfästa uppgifterna och samtidigt bedömer antalet museer med regionalt ansvar i förhållande till landskapets eller landskapsdelens behov och särdrag. En utredning i ärendet ska lämnas till kulturutskottet före utgången av nästa valperiod.

Reformen av museilagen och museernas finansieringssystem trädde i kraft vid ingången av 2020. Under våren 2019 innan lagen trädde i kraft ansökte museerna om rätten till statsandel och vilka museer som ska ha regionalt ansvar respektive riksansvar. Dessutom samlades den information som behövs för besluten om statsandelar. Museerna som är berättigade till statsandel samt museerna med riksansvar och regionalt ansvar utsågs under hösten. Verksamhetsområdena för museerna med regionalt ansvar täcker hela landet i fråga om alla tre uppgiftsområdena (utvecklingen av den regionala museiverksamheten, kulturmiljöuppgiften och uppgiften som regionalt konstmuseum). I statsbudgeten anvisades tilläggsfinansiering på fyra miljoner euro för genomförandet av reformen, varav största delen användes för att stärka resurserna för de regionala uppgifterna.

Undervisnings- och kulturministeriet följer genomförandet av reformen och bereder sig på att lämna en utredning till kulturutskottet i slutet av valperioden om finansieringens tillräcklighet och antalet museer med regionalt ansvar.

Joni Hiitola, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Den nya examensstrukturen i studentexamen

RP 235/2018 rd – RSv 242/ 2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och bedömer hur studentexamens nya struktur inverkar på avläggande av gymnasiestudier och studentexamen, med speciell fokus på de som avlägger två examina samt på vuxenstuderande, och lämnar kulturutskottet en utredning när det finns tillräckligt med information om hur reformen verkställts.

1. Examinander som börjat avlägga sin studentexamen medan den upphävda lagen var i kraft fortsätter avlägga examen med stöd av den lagen. Bestämmelsen om den nya examensstrukturen för studentexamen, där examinanden ska avlägga fem prov, tillämpas på de examinander som börjar avlägga sin examen våren 2022. Ministeriet kommer att följa upp konsekvenserna av ändringarna i examensstrukturen.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen överväger att bereda en ny proposition för att möjliggöra anordnande och avläggande av studentexamen på engelska. Propositionen ska beakta nationalspråkens ställning och grundlagens krav.

2. I statsminister Sanna Marins regeringsprogram ingår inga lagändringar för att möjliggöra anordnande eller avläggande av studentexamen på engelska.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder en ändring av systemet med gymnasiediplom så att det blir förpliktande för alla utbildningsanordnare och därefter vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder.

3. Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 19 december 2019 utredare för att utreda en ändring av systemet med gymnasiediplom på det sätt som riksdagen i sitt uttalande förutsätter, så att det blir förpliktande för alla utbildningsanordnare, och i det sammanhanget bland annat hur systemet med gymnasiediplom bör organiseras som en del av gymnasieutbildningen så att alla studerande har samma möjligheter att avlägga diplomet samt hurdant diplomet bör vara för att på bästa möjliga sätt tjäna fördjupningen av den studerandes kunskaper och kunna utnyttjas i högskolornas studentantagning. Utredningen blir klar i september 2020.

Heikki Blom, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Papperslösa och asylsökande barns rätt till småbarnspedagogik och rätten till skiftomsorg för barn i åldern för småbarnspedagogik

RP 34/2019 rd – RSv 43/2019 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet under denna valperiod utreder och förtydligar hur rätten till småbarnspedagogik kan tryggas på lika grunder för de barn som avses i 6 paragrafen 3 momentet i lagen om småbarnspedagogik, exempelvis asylsökande barn, samt vidtar behövliga åtgärder utifrån utredningen.

1. Undervisnings- och kulturministeriet kommer 2020 att som tjänsteuppdrag göra en utredning om småbarnspedagogiken för papperslösa och asylsökande barn. Utredningen är samtidigt ett svar på den skrivelse i regeringsprogrammet från 2019 som lyder ”det ska utredas hur papperslösa och asylsökande barns rätt till småbarnspedagogik uppfylls”.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet under denna valperiod utreder behovet av skiftomsorg för barn i småbarnspedagogik och för små skolelever och hur den förverkligas samt utifrån utredningen vidtar behövliga åtgärder för att ändra lagstiftningen på ett sådant sätt att skiftomsorgen säkerställs.

2. Enligt 13 paragrafen i lagen om småbarnspedagogik har barn som behöver det på grund av en förälders eller en annan vårdnadshavares arbete eller studier rätt till skiftomsorg. Enligt 1 paragrafen i lagen har också unga skolelever rätt till småbarnspedagogik om särskilda omständigheter kräver det. Uppgifter om barn i skiftomsorg kommer framöver att finnas i informationsresursen inom småbarnspedagogiken, Varda. En utvidgning av den subjektiva rätten till småbarnspedagogik så att den även gäller skiftomsorg och unga skolelever skulle emellertid kräva betydande nya resurser.

Anne-Marie Brisson, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

11 Social- och hälsovårdsutskottet

Ersättning för dosdispensering av läkemedel

RP 134/2008 rd – RSv 106/2008 rd

> Riksdagen förutsatte den 4 november 2008 att den utredning som gäller regleringen av dosdispenseringen av läkemedel innefattar en utvärdering av hur ändamålsenliga och totalt sett lönsamma de begränsningar är som gäller ersättningen för dosdispensering, såsom kravet på minst sex ersättningsgilla läkemedel, och att behövliga förslag för ändring av lagstiftningen läggs fram.

Enligt 5 kapitlet 10 paragrafen i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har en försäkrad som fyllt 75 år rätt till ersättning för kostnaderna för dosdispensering om han eller hon när dosdispenseringen inleds har minst sex läkemedel som ska ersättas enligt sjukförsäkringslagen och som lämpar sig för dosdispensering. Dessutom ska hans eller hennes medicinering ha kontrollerats i syfte att eliminera onödig medicinering, dubbel medicinering och medicinering med oönskade interaktioner, och en övergång till dosdispensering vid långvarig läkemedelsbehandling ska vara medicinskt motiverad.

En arbetsgrupp som har utrett utvecklingen av apoteksverksamheten har sett över även dosdispenseringen av läkemedel och lämnat hithörande utvecklingsförslag.

Det är lämpligt att utvärdera frågorna om dosdispensering i samband med att social- och hälsovårdssystemet förnyas och som ett led i den samlade utvecklingen enligt riktlinjerna i färdplanen för läkemedelsförsörjningen i social- och hälsovårdsministeriets rapport (2019:5).

Kirsi Päivänsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av pensionsfonderna

RP 152/2008 rd – RSv 8/2009 rd

> Riksdagen förutsatte den 25 februari 2009 att regeringen omedelbart bereder en övergripande reform av pensionsfonderna som innefattar nya tilläggspensionsarrangemang, tillgodoser de försäkrades och arbetsgivarnas rättigheter och skyldigheter och tryggar pensionsstiftelsernas och pensionskassornas villkor på lämpligt sätt.

Bakom uttalandet ligger riksdagens tidigare uttalande RP 156/2005 rd – RSv 34/2006 rd med nästan samma innehåll och med anledning av vilket social- och hälsovårdsministeriet i februari/mars 2008 beslutade att i

första hand bereda en internationellt konkurrenskraftig reform om tilläggspensioner som skulle gälla premiebaserade tilläggspensionsarrangemang vid de nuvarande pensionsstiftelserna och pensionskassorna. Behövliga bestämmelser skulle tas in i en särskild lag, och gällande lag om pensionsstiftelser (1774/1995) och lag om försäkringskassor (1164/1992) skulle fungera som bakgrundslagar för den särskilda lagen.

De lagar som ingick i reformen, det vill säga lagarna 173/2009, 174/2009 och 175/2009, antogs den 27 mars 2009 och trädde i kraft den 1 april 2009.

En bedömningspromemoria som hade utarbetats av ministeriet var ute på remiss våren 2013. Ministeriet tillsatte den 30 maj 2013 en brett upplagd arbetsgrupp med uppgift att bereda en total revidering av lagen om pensionsstiftelser och lagen om försäkringskassor. Arbetsgruppens mandatperiod löpte ut den 31 januari 2016, varefter slutrapporten var ute på remiss. Rapporten sändes till rådet för bedömning av lagstiftningen. Rådets utlåtande från den 8 mars 2017 medförde ett behov av att komplettera propositionen. Ministeriet har inte haft möjlighet att fortsätta beredningen av totalrevideringen under berättelseåret på grund av Europaparlamentets och rådets direktiv 2016/2341/EU (IORP II-direktivet) om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut, vilket tillämpas på pensionsfonder och pensionskassor med tilläggspensionsverksamhet. Direktivet genomfördes nationellt den 1 januari 2019. Avsikten är att en proposition ska lämnas till riksdagen under kommande regeringsperiod efter att IORP II-direktivet har genomförts. För förslagen om pensionsstiftelser och pensionskassor bör det avgörande anses vara att socialskyddet verkställs effektivt och säkert. Även skillnaderna mellan arbetspensionsanstalterna och de pensionsanstalter som har hand om tilläggspensioner i en konkurrenssituation kommer att beaktas vid beredningen av lagstiftningen.

Riitta Kokko-Herrala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Servicesedlar

RP 20/2009 rd – RSv 67/2009 rd

2. Riksdagen förutsatte att det i samband med en reform av avgiftstaket utreds på vilket sätt självrisken för servicesedlar beaktas i avgiftstaket.

2. Den kundsedel som föreslås i regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården (RP 16/2018 rd) skulle ha ersatt den servicesedel som för närvarande används. Med denna kundsedel skulle kunden ha betalat en klientavgift för de anlitade tjänsterna i enlighet med lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. Även klientavgiften som betalades med kundsedeln för tjänsten i fråga skulle ha räknats med i avgiftstaket. Den nämnda propositionen, liksom även propositionen (RP 310/2018 rd) om en totalreform av lagen om kundavgifter för social- och hälsotjänster, förföll emellertid våren 2019.

Enligt regeringsprogrammet ska både lagen om servicesedlar och lagen om kundavgifter förnyas. I det sammanhanget är det möjligt att granska servicesedelns självriskandel och avgiftstak.

Laura Terho, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av biobankslagstiftningen

RP 86/2011 rd – RSv 78/2012 rd

Riksdagen förutsatte den 2 oktober 2012 att regeringen följer upp och utvärderar hur biobankslagstiftningen fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.

Biobankslagen (688/2012) stadfästes den 30 november 2012 och trädde i kraft den 1 september 2013. Social- och hälsovårdsministeriet (SHM) har meddelat allmänna anvisningar för genomförandet av lagen. Fram till slutet av 2019 ansvarade Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) för det operativa genomförandet av biobankslagstiftningen. Från början av 2020 överfördes en del av Valviras uppgifter, inbegripet styrningen och tillsynen av biobankerna, på Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea. Tillsynsmyndigheten fäster uppmärksamhet bland annat vid biobankernas verksamhetsplaner, riskbedömning och riskhantering, kvalitetssystem, personalens kompetens och erfarenhet, de personuppgiftsansvarigas skyldigheter och rättigheter, provgivarnas rättsskydd samt stödet till forskningen. Verksamhetens öppenhet och transparens samt allmänhetens förtroende för biobanksverksamheten är av utomordentlig betydelse. Därför fäster de som driver biobanksverksamhet särskild vikt vid att allmänhetens positiva inställning och tillit till forskningen inte ska gå förlorad. Ursprungligen registrerades elva biobanker i det nationella biobanksregistret, varav två fusionerades under 2016. För närvarande verkar tio registrerade biobanker i Finland, varav tre, Hematologiska biobanken (FHRB), Blodtjänsts Biobank och Terveystalo Biobank Finland, är privata. Dessutom grundade sjukvårdsdistrikten och universiteten 2017 Finska biobanksandelslaget (FINBB). Dess medlemmar utgörs för närvarande av sex sjukhusbiobanker och THL Biobank.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 27 november 2012 en tjänstemannarbetsgrupp och en styrgrupp för lagstiftningen om biobanker. Tjänstemannaarbetsgruppen har berett följande författningar på lägre nivå som utfärdats med stöd av biobankslagen: Social- och hälsovårdsministeriets förordning om avgifter för utlåtanden av de regionala etiska kommittéerna och den nationella kommittén för medicinsk forskningsetik 650/2013, social- och hälsovårdsministeriets förordning om biobanks meddelande 649/2013 samt statsrådets förordning om biobanks samtyckeshandling 643/2013.

Styrgruppen för biobankslagstiftningen har som uppgift att följa upp och bedöma hur lagstiftningen fungerar när det gäller forskning som använder prover från människa samt att leda uppbyggnaden av den infrastruktur som behövs för biobanksverksamheten i Finland i samarbete med forskare, finansiärer, hälso- och sjukvårdens servicesystem, expertinstitut och andra intressentgrupper. Styrgruppen tillsattes först för tiden 3.12.2012–31.12.2017, varefter mandatperioden förlängdes till 1.1.2018–31.12.2019. Förlängningen av mandatperioden efter det uppskattas pågå till slutet av 2021.

Styrgruppen lämnade en mellanrapport den 2 juni 2015 (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:26). Den kan läsas här: Biopankkilainsäädännön ohjausryhmän väliraportti 2015.

Rapportens syfte är att ge en helhetsbild av den inledda biobanksverksamheten ur lagstiftningens, myndigheternas och biobankernas synvinkel. Den tar upp följande frågeställningar:

- Verkställigheten av biobankslagen och myndighetsverksamheten
- Inrättandet av biobanker och inledningen av verksamheten
- Biobankverksamhetens infrastruktur
- Tillgodoseendet av provgivarnas rättigheter
- Samhälleliga konsekvenser, konsekvenser för omvärlden och internationellt samarbete
- Hur lagstiftningen fungerar
- Attityderna till biobanksforskningen och förändringarna i dem

Styrgruppens mellanrapport visar att det behövs ändringar i den gällande biobankslagen. I en bilaga till rapporten finns en översiktlig sammanställning av de behövliga lagändringar som hittills framkommit. En del av förslagen handlar om att skapa en klarare lagstiftning och precisera terminologin, och en del utgörs av intressentgruppernas önskemål om vad lagen ska möjliggöra i framtiden.

Styrgruppen har också diskuterat bland annat följande frågor

- konsekvenserna av EU:s dataskyddsförordning för biobanksverksamheten,
- utnyttjandet av forskningsresultat och andra personuppgifter i biobankerna i den praktiska hälso- och sjukvården,
- sammanläggning av biobankers verksamhet,
- hanteringen av biobankssamtycke i tjänsten Mina Kanta -sidor,
- samarbetet mellan biobankerna och det planerade Genomcentret (STM071:00/2018 och STM/2688/2018).

Social- och hälsovårdsministeriet har utgående från styrgruppens mellanrapport börjat bereda ändringar i biobankslagen som tjänstemannaarbete. Ändringsarbetet har utmynnat i en totalreform av lagen. Lagändringarna är starkt knutna till lagen från den 1 maj 2019 om sekundär användning av personuppgifter inom social- och hälsovården (552/2019) för det nationella genomförandet och samordnandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG. Dessutom har det ansetts vara lämpligt att göra och sammanjämka ändringarna i lagstiftningen i samband med att Genomcentret inrättas (Förslaget till lag om Genomcentret och behandling av genomdata). Planen är att regeringens proposition om en reform av biobankslagen ska lämnas till riksdagen under våren 2020.

Konsortiet för forskningsinfrastruktur BBMRI-ERIC med inriktning på europeiska biobanker och biologiskt material är ett konsortium för europeisk forskningsinfrastruktur och är inrättat med stöd av kommissionen. Finland gick med i BBMRI-ERIC som stiftande medlem den 31 oktober 2013. Nationell samordnare är Institutet för hälsa och välfärd.

Det finns inget nytt att informera riksdagen om i detta ärende.

Sandra Liede, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Äldreomsorgslagen

RP 160/2012 rd – RSv 162/2012 rd

1. Riksdagen förutsatte den 18 december 2012 att regeringen 2014 undersöker om personaldimensioneringen realiserats i enlighet med äldreomsorgslagen, och lämnar riksdagen en proposition om precisering av lagen i det fall att den rekommenderade personalmängden (minst 0,5) inte uppnåtts i heldygnsvård.

1. För uppföljningen och utvärderingen av äldreomsorgslagen samlade Institutet för hälsa och välfärd in ett omfattande material från kommuner, samkommuner och samarbetsområden samt från verksamhetsenheter för hemvård och heldygnsvård på våren 2013, hösten 2014, hösten 2016 och hösten 2018. Antalet enheter som underskred dimensioneringen på 0,5 minskade från sju till fem procent från 2016 till 2018. Nästa uppföljningsundersökning görs i år.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer och kontrollerar om syftet med lagen nåtts och vilka effekter lagen haft på den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa och funktionsförmåga och tillgång till social- och hälsovårdstjänster samt på kommunernas kostnader.

2. Statsminister Sanna Marins regeringsprogram innehåller under avsnittet Äldreanpassningen främjas ett antal skrivningar om förbättringar av servicesystemet. Regeringsprogrammet anger som ett konkret sätt för att förbättra servicen att en bindande minimidimensionering på 0,7 för personalen i enheter med heldygnsomsorg ska slås fast i lagstiftningen. Enligt regeringsprogrammet ska vårdberoendet alltid i första hand beaktas i dimensioneringen. Dessutom ska personalens arbetsfördelning förtydligas bland annat i fråga om stödtjänsterna. Propositionen om dimensioneringen har beretts och den var på remiss hösten 2019. Även de övriga behövliga åtgärder som ingår i lagstiftningsberedningen har vidtagits och regeringen lämnar propositionen till riksdagen inom en nära framtid.

Satu Karppanen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenser av familjevårdslagen

RP 256/2014 rd – RSv 313/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp vilka konsekvenser familjevårdslagen har dels för olika befolkningsgrupper och olika former av familjevård, dels för kostnadsutvecklingen i kommunerna.

Familjevårdslagen ändrades från den 1 juli 2016 i enlighet med bilaga 6 till regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering. Genom lagändringen höjdes bland annat minimiarvodet inom familjevården, utökades familjevårdarnas rätt till ledighet från en vardag till två dygn per månad och lyftes kraven på

undersökningar av välmående och hälsa för familjevårdare upp på lagnivå. Dessutom ändrades det maximala antalet personer som får vårdas i familjevård, medan de bestämmelser som gäller vårdnad vid sidan om preciserades. Syftet med ändringarna var att förbättra förutsättningarna för familjevårdare att orka med arbetet och att göra familjevården till en bestående del av servicesystemet i vården av äldre.

Från 2017 har kommunernas statsandelar sett en ökning på 20 miljoner euro för familjevårdens del. Utöver ändringarna i familjevårdslagen utvecklades familjevården under 2016–2018 även inom ramen för spetsprojektet Hemvården för äldre utvecklas och närståendevården för alla ålderskategorier förbättras, vilket bland annat skapade nya verksamhetsmodeller för familjevård. Familjevården av äldre har ökat under de senaste åren. I slutet av 2017 vårdades 729 äldre personer i familjevård, och i slutet av 2018 redan 1 155.

I samband med utvecklingsprogrammet för barn- och familjetjänster och som en del av utvecklingen av barnskyddet skapas nya service- och verksamhetsmodeller. Detta gäller också familjevården. Inom utvecklingsprogrammet har man i samarbete med olika aktörer berett bland annat kvalitetskriterier för vård utom hemmet inom ramen för familjevården. Kriterierna togs in i den nationella kvalitetsrekommendationen inom barnskyddet som publicerades hösten 2019. Landskapen har med stöd av Institutet för hälsa och välfärd tagit fram en handlingsanvisning för barnskyddets familjevård och sökt konsensus om hur familjevården ordnas och produceras på ett jämlikare sätt än tidigare och på ett sätt som stärker barnets rättigheter.

När det gäller specialtjänsterna inom socialvården för personer med funktionsnedsättningar kan familjevård vara en del av personens samlade service. Reformen av lagstiftningen om funktionshinderservice har beretts länge, och en av utgångspunkterna för regeringens proposition (RP 159/2018 rd), som lämnades till riksdagen hösten 2018 och förföll våren 2019, var ett mångsidigt stöd för boendet där familjevård kan vara ett alternativ baserat på den funktionsnedsatta personens individuella behov. Reformen av stödet och tjänsterna för personer med funktionsnedsättning finns inskriven i statsminister Marins regeringsprogram.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Kirsi-Maria Malmlund, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenserna av reformen av lagen om utkomststöd

RP 358/2014 rd – RSv 374/2014 rd

1. Riksdagen förutsätter att det följs upp vilka konsekvenser reformen har för antalet personer som får utkomststöd, stödperiodernas längd och kostnaderna för stödet och att det också bedöms om reformen befrämjar utkomststödets karaktär av temporär ekonomisk förmån som hjälper stödtagarna att klara sig på egen hand och motverkar marginalisering.

1. Vid ingången av 2017 överfördes uppgiften att bevilja och betala ut grundläggande utkomststöd till Folkpensionsanstalten. Social- och hälsovårdsministeriet har följt och utvärderat konsekvenserna av reformen i samarbete med Folkpensionsanstalten och Finlands Kommunförbund.

2. Riksdagen förutsätter att lagen om utkomststöd ses över i sin helhet. Översynen bör fokuseras på att stärka utkomststödets karaktär av förmån i sista hand och för temporära behov. Målet bör vara att Folkpensionsanstalten och kommunerna bedriver multidisciplinärt samarbete och inför arbetssätt som hjälper stödtagarna att klara sig på egen hand och som motverkar marginalisering.

2. Enligt Sanna Marins regeringsprogram ska en reform av den sociala tryggheten inledas och även utkomststödet förnyas. Den juridiskt sakkunniga arbetsgrupp som social- och hälsovårdsministeriet tillsatte i ärendet avslutade sitt arbete den 30 januari 2020. Arbetsgruppen hade i uppgift att utreda förhållandet mellan socialvården och det grundläggande utkomststödet, fördelningen av det sistahandsansvar som avses i 19 paragrafen 1 momentet i grundlagen samt andra särskilda frågor som gäller lagstiftningen om utkomststöd. Reformen av utkomstlagstiftningen fortsätter med grund i de utredningsbehov som arbetsgruppen lyfte upp.

Susanna Rahkonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

RP 96/2015 rd - RSv 57/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur utvecklingsstördas rättigheter påverkas av lagstiftningen och fortsätter att förbättra regleringen av självbestämmanderätten.

Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda trädde i kraft den 10 juni 2016. Social- och hälsovårdsministeriet inledde hösten 2016 den fortsatta beredningen av lagstiftningen om självbestämmanderätt som tjänstemannaarbete. Beredningen av den samlade lagstiftningen fortgår under den pågående regeringsperioden.

Regeringens proposition med förslag till ny lag om funktionshinderservice (RP 159/2018 rd) lämnades till riksdagen den 27 september 2018. Avsikten var att den föreslagna lagen skulle upphäva lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Regeringens proposition förföll när vård- och landskapsreformen strandade och regeringen Sipilä lämnade sin avskedsbegäran den 8 mars 2019. Beredningen av den nya lagen om funktionshinderservice fortsätter under den pågående regeringsperioden.

Det föreslås att bestämmelserna om service i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda flyttas till den föreslagna lagen om funktionshinderservice, medan bestämmelserna om specialomsorger som är oberoende av en persons vilja och begränsningsåtgärderna i specialomsorgen flyttas till klient- och patientlagen som bereds som bäst och som avses träda i kraft samtidigt som den nya funktionshinderservicelagen.

Riitta Burrell, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper

RP 107/2015 rd – RSv 103/2015 rd

> Riksdagen förutsätter att det vid verkställigheten av lagen följs upp hur kravet på språkkunskaper fungerar och om det finns ett behov av att utvidga skyldigheten för yrkesutbildade personer från EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper. Samtidigt bör det utredas hur direktivet genomförs i andra medlemsstater.

En preliminär utredning om genomförandet av direktivet i en del andra medlemsländer har gjorts.

Enligt 18 a paragrafen i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso-och sjukvården ska arbetsgivaren för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården säkerställa att personens språkkunskaper är på en tillräcklig nivå för de uppgifter han eller hon sköter. En utredningsrapport om nuläget för lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och dess behov av revidering gavs ut i januari 2018. I samband med revideringen av lagstiftningen granskas också hur kravet på språkkunskaper uppfylls och hur direktivet genomförs i andra medlemsländer. I detta sammanhang bedöms även om de gällande bestämmelserna om språkkunskaper är tillräckliga eller om de behöver preciseras.

Eila Mustonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Avbytarservice för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare

RP 112/2015 rd – RSv 108/2015 rd

> 1. Riksdagen förutsätter att befogenhetsfrågorna i tillsynen över arbetarskyddet utreds inom ramen för den genomgripande reformen av avbytarservice och att bestämmelserna om avbytarnas säkerhet på arbetsplatsen och tillsynen över säkerheten revideras för att motsvara nivån enligt arbetarskyddslagstiftningen. Dessutom bör en samordning av lantbruksföretagarnas behov och avbytarnas arbetstider tas upp i reformen med målet att färre avbytare ska ha deltidsanställning.

1.Lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare och lagen om avbytarservice för pälsdjursuppfödare har, när det gäller den avbytartjänst som den lokala enheten ordnar, kompletterats med bestämmelser om arbetsledning samt om säkerheten i arbetet och övervakningen av den i fråga om avbytarna. Dessa ändringar trädde i kraft den 1 januari 2017.

> 2. Riksdagen förutsätter att det följs upp vilka konsekvenser avgiftsbeläggningen av beredskap har för hur avbytarservice anlitas och tillämpas och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytarservice.

2. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte dessutom en arbetsgrupp för att reformera genomförandet av lantbrukets avbytarsystem för tiden 15.8.2016–31.3.2017. Arbetsgruppen beredde en total omarbetning av avbytarsystemet med hänsyn särskilt till landskapsreformen och de faktorer som avses i ovan nämnda uttalanden. Arbetsgruppens slutrapport, som utarbetades i form av en proposition, offentliggjordes den 21 april 2017 och var ute på remiss sommaren 2017. Därefter fortsatte beredningen av propositionen i social- och hälsovårdsministeriet med beaktande av bland annat inlämnade utlåtanden, nya politiska riktlinjer och hur landskapsreformen går vidare. I och med att landskapsreformen föll och statsminister Sipiläs regering avgick i mars 2019 avbröts totalreformen av avbytarsystemet tillfälligt.

3. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur timantalet för subventionerad avgiftsbelagd avbytarservice räcker till och vilka konsekvenser inskränkningen har för lantbruksföretagarnas möjligheter att orka med sitt arbete och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytarservice.

3. En reform av avbytarlagstiftningen ingår emellertid även i statsminister Marins regeringsprogram. Social- och hälsovårdsministeriet har planer om hur reformen ska drivas framåt, men när regeringens proposition ska lämnas har ännu inte slagits fast. Reformen av lagstiftningen om avbytarservice kommer sannolikt att genomföras i två steg.

Anne Vänskä, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Effekter av lagen om smittsamma sjukdomar på benägenheten att söka vård

RP 13/2016 rd – RSv 168/2016 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen senast under 2018 utreder hur lagen påverkar utlänningars benägenhet att söka sig till Finland för behandling av smittsamma sjukdomar och vilka kostnader detta medför samt hur den regionala enhetligheten i fråga om behandling av smittsamma sjukdomar utfallit. Utifrån uppföljningen ska regeringen vid behov utan dröjsmål lämna riksdagen en proposition om ändring av lagstiftningen.

1. Institutet för hälsa och välfärd följer upp antalet fall av vissa allmänfarliga smittsamma sjukdomar, såsom tuberkulos, och vissa övervakningspliktiga smittsamma sjukdomar, såsom hiv, hos utlänningar och personer utan formell personbeteckning på nationell nivå och per sjukvårdsdistrikt. Det har inte skett några betydande förändringar i antalet tuberkulosfall och andelen personer utan formell personbeteckning av alla tuberkulosfall har inte stigit. Beträffande hiv har det inte skett några betydande förändringar i antalet eller andelen personer utan formell personbeteckning. Det finns inga belägg på att man skulle söka sig till Finland för att få behandling för tuberkulos eller hiv.

Det finns inget nytt att informera riksdagen om i detta ärende.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen senast under 2018 utreder behovet av att mer heltäckande än i dag registrera utlänningar som behandlats för smittsamma sjukdomar.

2. Finansministeriet tillsatte en arbetsgrupp för mandatperioden 1.9.2017–31.12.2019 som bland annat utredde huruvida man kan tilldela en allmänt användbar identifieringskod åt utländska medborgare som använder sig av det finländska samhällets tjänster, men som inte bor i Finland.

Arbetsgruppens mål var att göra en framställning om ett förslag till en nationell verksamhetsmodell för identifiering av personer i Finland och att beskriva olika myndigheters roll vid behandlingen av grundläggande personuppgifter. Arbetsgruppen lägger i sin rapport fokus på en beskrivning av nuläget och en specificering av lösningsalternativ på ett övergripande plan. Rapporten publicerades i december 2018. Den arbetsgrupp som utredde revideringen av personbeteckningen har färdigställt sin slutrapport. I den ingår arbetsgruppens förslag om hur en finsk personbeteckning kunde registreras för utländska personer smidigare än nu. Slutrapporten har ännu inte publicerats.

Om revideringen av identifieringen av en person görs utifrån beslut som fattas senare, kunde en bredare lösning för att identifiera en person göra det möjligt att bland annat smidigare registrera personuppgifterna för utländska medborgare som vårdas på finländska sjukhus och i anslutning till registreringen skapa en identifikationskod för personen i fråga.

Liisa Katajamäki, regeringsråd, social- och hälsovårdsutskottet

Effekter av ändringen gällande specialersättningsklassen för diabetesläkemedel

RP 184/2016 rd – RSv 187/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen direkt när lagstiftningen har trätt i kraft följer upp hur användningen av diabetesläkemedel och utkomststöd påverkas av ändringen i ersättningsklassen för diabetesläkemedel och vidtar de åtgärder som uppföljningen eventuellt ger anledning till.

Statsrådets förordning om sjukdomar som på medicinska grunder bedöms som svåra och långvariga och i fråga om vilka kostnader för behandling med läkemedel ersätts med 65 eller 100 procent (25/2013) har ändrats genom en förordning (1149/2016) som utfärdades den 21 december 2016. Vid ingången av 2017 överfördes andra diabetesläkemedel än insulin till den lägre ersättningsklassen och nivån på ersättningarna för dem sjönk från 100 procent till 65 procent.

Efter att ändringen trädde i kraft har social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten följt upp ändringar i användningen av diabetesläkemedel och ändringar i ersättningarna, liksom också ändringar i användningen av utkomststöd för utgifterna för diabetesläkemedel med den noggrannhet som

statistiken medger. Folkpensionsanstalten har inlett en studie av konsekvenserna av de ändrade ersättningarna på individnivå och finansierat ett forskningsprojekt om konsekvenserna av ändringar i fråga om specialersättningsstatus. De första resultaten förväntas bli klara under 2019. Folkpensionsanstalten har även utvärderat ändringens effekter i efterhand. Först när man har tillgång till en tillräcklig datamängd kan effekterna av ändringen utvärderas mer ingående.

Kirsi Päivänsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Uppföljning av reformen av arbetsfördelningen inom den specialiserade sjukvården och de språkliga rättigheter som anges i hälso- och sjukvårdslagen

RP 224/2016 rd – RSv 244/2016 rd

2. iksdagen förutsätter att regeringen bevakar att de språkliga rättigheter som avses i 50 paragrafen 3 momentet i hälso- och sjukvårdslagen tillgodoses i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikts jourtjänster så att patienterna blir betjänade på finska eller svenska enligt det språk de väljer och att regeringen vid behov vidtar behövliga åtgärder.

2. Social- och hälsovårdsministeriet har följt upp tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikts jourtjänster bland annat genom att be sjukvårdsdistriktet om utredningar i ärendet.

I praktiken har det skickats få svenskspråkiga patienter från Vasa centralsjukhus till Seinäjoki centralsjukhus. Vasa sjukvårdsdistrikt hör till Åbo universitetssjukhus specialupptagningsområde. Patienter som behöver vård på universitetssjukhusnivå skickas i regel till Åbo universitetssjukhus eller i brådskande fall till Tammerfors universitetssjukhus. Befolkningen i Vasa sjukvårdsdistrikt söker sig enligt ett antal utredningar inte till Seinäjoki centralsjukhus vid behov av den specialiserade sjukvårdens tjänster, utan mer krävande specialiserad sjukvård söks på universitetssjukhus.

År 2018 kom 1,3 procent av efterfrågan på tjänster i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt från medlemskommunerna i Vasa sjukvårdsdistrikt. År 2018 kom 206 patienter till jouren i Syd-Österbotten från Vasa sjukvårdsdistrikt. Av dessa var 20 patienter svenskspråkiga (9,7 procent).

År 2018 var besöken utan remiss i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt totalt 22 921, av vilka 249 kom från Vasa sjukvårdsdistrikt (1,1 procent). De inkomna remisserna för tidsbokning i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt var 58 459 av vilka andelen från Vasa sjukvårdsdistrikt var 781 (1,3 procent). I 159 av fallen grundade sig besöket på patientens eget val. År 2018 inkom det fem remisser från Vasa centralsjukhus till jouren vid Seinäjoki centralsjukhus. För fyra av dem låg kommunen i Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt.

Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt har under de senaste åren inte mottagit några anmärkningar eller klagomål över att en patient inte fått service på svenska. Seinäjoki centralsjukhus kan leverera handlingar på svenska till patienten under nästa dag. Sjukhusets informationsskyltar är på finska och svenska och nästan alla patientanvisningar finns att få också på svenska.

Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt har kartlagt kunskaperna i svenska bland personalen. Läkarkåren vid Seinäjoki centralsjukhus behärskar det svenska språket väl. Av centralsjukhusets läkare har cirka 80 procent ett officiellt intyg över sina kunskaper i svenska enligt statsrådets förordning om bedömning av kunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen. Även vårdpersonalens kunskaper i svenska har utretts och en betydande del behärskar svenska och har erhållit ett språkintyg över kunskaperna till exempel via sin yrkeshögskoleexamen.

Jouravdelningen vid Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikt har erbjudit sin personal undervisning i svenska regelbundet.

Regeringen lämnade hösten 2019 en proposition till riksdagen med förslag till ändring av hälso- och sjukvårdslagen (RP 38/2019 rd) på så sätt att Vasa sjukvårdsdistrikt blir skyldigt att ordna en enhet för omfattande jour dygnet runt i anslutning till det egna centralsjukhuset. Syd-Österbottens sjukvårdsdistrikts skyldighet att ordna jourtjänster på finska och svenska föreslogs slopas som obehövliga. Riksdagen antog ändringarna i enlighet med propositionen och de trädde i kraft den 1 januari 2020.

Målet med ändringen var att trygga tillgången till jourtjänster också på svenska bättre än för närvarande och bättre tillgodose befolkningens språkliga rättigheter i jourtjänsterna. Genom ändringen förbättrades i synnerhet tillgången till jourtjänster för befolkningen inom Vasa sjukvårdsdistrikt.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Anne Ilkka, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Familjeledigheter på lika villkor

RP 232/2016 rd – RSv 242/2016

> Riksdagen förutsätter att regeringen utifrån utredningsarbetet i social- och hälsovårdsministeriet fortsätter att utveckla familjeledigheterna för olika typer av familjer och den tillhörande lagstiftningen för att varierande livssituationer i familjerna ska kunna beaktas på lika villkor.

En arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet har utrett stjärnfamiljernas lika rätt till föräldraledigheter (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2015:45). Ändringar i sjukförsäkringslagen (1224/2004) som gäller rättigheterna till föräldrapenning för barnets moders kvinnliga maka eller

sambo, registrerade partner, adoptivföräldrar av samma kön samt en far som ansvarar för vården av barnet trädde i kraft den 1 mars 2017. Regeringen följer effekterna av lagen på olika slags familjer och deras ställning.

Ändringarna trädde i kraft den 1 april 2019. Bestämmelserna om föräldradagpenning i sjukförsäkringslagen utgör för närvarande en lagtekniskt och terminologiskt inkonsekvent helhet som är svårtolkad och svårbegriplig. Med hänsyn till vidareutvecklingen av jämlika familjeledigheter är det därför ändamålsenligt att som en helhet utreda och utvärdera lagstiftningen om familjeledigheter och behoven att utveckla den.

I statsminister Antti Rinnes, därefter i statsminister Sanna Marins regeringsprogram har det avtalats om en reform av familjeledigheterna. Reformen ska genomföras så att den behandlar alla slags familjer på ett jämlikt sätt. Beredningen av en reform av bestämmelserna om föräldradagpenning i sjukförsäkringslagen inleddes i en trepartsarbetsgrupp under ledning av social- och hälsovårdsministeriet hösten 2019. Arbets- och näringsministeriet tillsatte i december 2019 en arbetsgrupp för att bereda eventuella ändringar i arbetsavtalslagen med anknytning till familjeledighetsreformen.

Eva Ojala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Förtäring av alkoholdrycker på allmänna platser och begränsning av distansförsäljning av alkoholdrycker

RP 100/2017 rd – RSv 186/2017 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen klarlägger bestämmelserna om distansförsäljning med beaktande av kraven enligt EU-rätten och högsta domstolens kommande avgörande i fallet Visnapuu. Det är social- och hälsovårdsministeriet som ansvarar för beredningen och i den ska de EU-rättsliga villkoren beaktas och särskilt också att lösningarna i fråga om distansförsäljning inte får utgöra en risk för att detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker med en alkoholhalt över den föreskrivna gränsen försvinner eller för att det finländska näringslivet inte längre kan fungera på lika villkor som sina utländska konkurrenter. Beredningen ska också beakta de krav som ställs på flexibelt uttag av punktskatter.

2. Efter att uttalandet godkändes har högsta domstolen gett ett förhandsbeslut HD:2018:49 som behandlar straffbarheten av försäljning av alkoholdrycker på internet och hemtransport i ljuset av strafflagens bestämmelser. Social- och hälsovårdsministeriet har härefter begärt ett uttalande av statsrådets justitiekansler om huruvida det efter högsta domstolens förhandsbeslut är nödvändigt att förtydliga bestämmelserna om distansförsäljning av alkoholdrycker. Enligt det erhållna utlåtandet är det inte nödvändigt att ändra bestämmelserna eftersom det i övervakningen av distansförsäljning handlar om en sedvanlig tolkning av begreppet försäljning i den gällande alkohollagen och strafflagen och det regionala tillämpningsområdet.

Vissa fall, där alkoholdrycker har marknadsförts och olovligt sålts från utlandet till Finland så att försäljaren ordnar hemtransport av alkoholdryckerna till köparen, kommer att gå till förundersökning och åtal. Enligt justitiekanslerns utlåtande möjliggör dessa processer en ytterligare precisering av rättsläget.

Enligt social- och hälsovårdsministeriets uppfattning ska de juridiska frågor som gäller distansförsäljning av alkohol i första hand utredas genom myndighetstillsyn över efterlevnaden av den gällande alkohollagen. Av denna anledning har det inte lämnats några författningsförslag om distansförsäljning till riksdagen.

Ismo Tuominen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Aktiveringsmodell med självriskdagar inom utkomstskyddet för arbetslösa

RP 124/2017 rd – RSv 184/2017

> Riksdagen förutsätter att konsekvenserna av reformen bevakas noggrant och att det vid behov görs möjligt att uppfylla aktivitetskravet också på andra sätt, i det fall att det visar sig att de nu föreslagna sätten inte räcker till för att hindra att en arbetssökande som aktivt sökt jobb eller försökt bli delaktig av en tjänst utsätts för en minskning av förmånen.

Lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) ändrades med en lag (1138/2017) som stadfästes den 28 december 2017 och som trädde i kraft den 1 januari 2018. Från ingången av 2018 förkortades självrisktiden från sju dagar till fem dagar, och samtidigt ökades självrisken i det fall att arbetslösheten fortgår. Självrisken påverkades av personens aktivitet under den 65 dagar långa utbetalningsperioden för arbetslöshetsförmån, och om förmånstagaren inte hade varit tillräckligt aktiv i enlighet med vad som föreskrivs i lagen, sänktes förmånen med 4,65 procent för de följande 65 utbetalningsdagarna.

I statsminister Antti Rinnes, senare i statsminister Sanna Marins regeringsprogram avtalas om att slopa skyldigheterna och nedsättningarna i aktiveringsmodellen. Dessa upphävdes genom lagen om upphävande av 6 kapitlet 3 a paragrafen och 7 kapitlet 5 a paragrafen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1311/2019) den 1 januari 2020.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Marjaana Maisonlahti, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Medborgarinitiativet Eutanasi för en god död

MI 2/2017 rd – RSk 9/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att statsrådet tillsätter en brett sammansatt expertgrupp för att utreda behovet av lagstiftning om god vård i livets slutskede, självbestämmanderätten samt vård i livets slutskede och eutanasi och att statsrådet vid behov och utifrån utredningen lämnar förslag till lagstiftningsändringar till riksdagen.

I och med att riksdagen förkastade medborgarinitiativet den 4 maj 2018, men godkände social- och hälsovårdsutskottets uttalande ovan, tillsatte social- och hälsovårdsministeriet två arbetsgrupper 1) Expertgrupp för att utreda behovet av lagstiftning avseende god vård i livets slutskede, självbestämmanderätt, palliativ vård och eutanasi (mandatperiod 8.5.2018–30.6.2021) och 2) Underarbetsgrupp (s.k. styrgrupp) för utveckling av den palliativa vården och terminalvården (mandatperiod 8.5.2019–31.12.2020).

Expertarbetsgruppen som ska utreda behovet av lagstiftning om vården i livets slutskede, självbestämmanderätten, palliativ vård och eutanasi har i uppgift att

- utreda nuläget och den lagstiftning som gäller i Finland för vården i livets slutskede, självbestämmanderätten samt den palliativa vården och terminalvården,
- utreda om det behöver definieras vad god vård i livets slutskede och palliativ vård är eller om ordnandet behöver styras genom lagstiftning,
- utreda lagstiftning och praxis i anslutning till eutanasi och assisterat självmord i andra länder och bedöma deras tillämplighet i finländska förhållanden,
- bedöma hur självbestämmanderätten tillgodoses när döden närmar sig och behovet av ändringar i lagstiftningen om självbestämmanderätten om eutanasi skulle tillåtas, och
- vid behov lämna förslag till ändringar i lagstiftningen och omständigheter som bör beaktas i motiveringen till ändringen av lagstiftningen.

Expertgruppen utnyttjar i sitt arbete information som underarbetsgruppen (s.k. styrgruppen) för utvecklande av den palliativa vården och terminalvården producerar. Arbetsgruppen har sammanträtt 7 gånger. Arbetsgruppen har slutfört utredningen av den internationella lagstiftningen om palliativ vård och terminalvård och börjat med motsvarande utredning av den internationella lagstiftningen om eutanasi (blir klar under våren 2020). Arbetsgruppen inrättade 2019 en så kallad författningsgrupp med uppgift att ta fram förslag om eventuella behov av ändring i lagstiftningen om palliativ vård och terminalvård. Författningsgruppens förslag blir klara till sommaren 2020.

Underarbetsgruppen (s.k. styrgruppen) för utveckling av den palliativa vården och terminalvården har i uppgift att planera och styra användningen av det anslag på 1 miljon euro (budget 2018 momentet 33.03.63) som riksdagen beviljat i enlighet med de angiva ändamålen

- genom att stödja och följa genomförandet av social- och hälsovårdsministeriets avtal med universitetssjukvårdsdistrikten och användningen av de beviljade statsunderstöden inom specialupptagningsområdena,
- genom att bereda och följa hur kartläggningen av nuläget för den palliativa vården och terminalvården framskrider och dess resultat,
- genom att förbereda och följa genomförandet av en riksomfattande utbildnings- och kommunikationskampanj för god palliativ vård och terminalvård samt
- genom att planera och genomföra en utvärdering av de resultat som uppnåtts med hjälp av anslaget.

Styrgruppen har sammanträtt 13 gånger. Mellanrapporten som kartlade nuläget publicerades i februari 2019 (Läget i fråga om palliativ vård och vård i livets slutskede i Finland. Regional kartläggning och förslag för att förbättra kvalitet och tillgång. Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2019:14). Arbetsgruppens slutrapport publicerades i december 2019 (Rekommendation om produktion av tjänster inom palliativ vård och förbättring av kvaliteten på den palliativa vården i Finland. Slutrapport från expertgruppen för palliativ vård. Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2019:68).

Maija Miettinen, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

50 paragrafen 3 momentet i lagen om hälso- och sjukvård bör ändras

MI 3/2017 rd - RSk 55/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen än en gång överväger Vasa centralsjukhus ställning som sjukhus med omfattande jour inom den samlade social- och hälsovården.

Regeringen lämnade en proposition till riksdagen om ändring av hälso- och sjukvårdslagen (RP 38/2019 rd) där Vasa sjukvårdsdistrikt föreslås bli skyldigt att ordna en enhet för omfattande jour dygnet runt i anslutning till det egna centralsjukhuset. Samtidigt föreslogs det att Syd-Österbottens skyldighet att ordna jourtjänster på finska och svenska slopas som obehövlig. Riksdagen antog ändringarna i enlighet med propositionen och de trädde i kraft den 1 januari 2020.

Vasa sjukvårdsdistrikt har tidigare upprätthållit dygnetruntjour inom primärvården och den specialiserade vården med dygnetruntjour inom många specialiteter. Jourberedskapen vid Vasa centralsjukhus har relativt väl uppfyllt de skyldigheter som ställs på ett sjukhus med omfattande jour. Vasa sjukvårdsdistrikt ska komplettera dygnetruntjouren inom specialiteten neurologi och jouren inom mun- och tandvården.

Ändringen syftar till att trygga jourtjänsterna även på svenska bättre än hittills och förbättra tillgodoseendet av befolkningens språkliga rättigheter i jourtjänsterna. Genom ändringen förbättrades i synnerhet tillgången

till jourtjänster för den svenskspråkiga befolkningen i Vasa sjukvårdsdistrikt och tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Anne Ilkka, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Åtgärdande av missförhållandena i systemet med försäkringsläkare

Ändring av 41 d paragrafen i lagen så att godtyckligheten avskaffas. IM 4/2018 rd - RSk 39/2018 rd

> Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder en proposition för att åtgärda missförhållandena i systemet med försäkringsläkare och lämnar riksdagen förslag till ändringar i lagstiftningen under vårsessionen 2020. Samtidigt ska det utredas om formkraven på utlåtanden från försäkringsläkare ska tas in i lagstiftningen.

Statsrådet beslutade den 21 mars 2019 att vidta åtgärder som föranleds av skrivelsen.

Social- och hälsovårdsministeriet har efter utskottets betänkande utrett olika sätt för att vidareutveckla systemet med försäkringsläkare och minska det misstroende och missnöje med systemet som förekommer i den offentliga debatten.

Den första åtgärden är den redan stadfästa lagen om ändring av hälso- och sjukvårdslagen (1214/2019). Med stöd av lagändringen kan domstolarna få av parterna oberoende sakkunnigutlåtanden i försäkringsmedicinska ärenden som de behandlar. Dessa betalas av staten. Universitetssjukhusen är skyldiga att lämna utlåtanden och för detta inrättas en sakkunniggrupp. Norra Savolax sjukvårdsdistrikt har ansvaret för att ordna gruppens verksamhet. Sakkunniggruppen sätts samman så att den representerar tillräcklig kompetens inom olika medicinska specialiteter och den ansvarar för enhetliga riktlinjer och för att utlåtandena ligger i linje med rådande vårdpraxis. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2020 och förbättrar därmed rättsskyddet för dem som söker ersättning.

Det har visat sig vara svårt att förbättra förtroendet för försäkringsläkarsystemet genom lagändringar eftersom det till exempel inte är möjligt att fastställa orsakssambanden eller ändra begrepp som gäller arbetsoförmåga utan betydande kostnadseffekter. Med avseende på rättsskyddet och likabehandlingen av dem som får ersättning är det inte möjligt att ersättningsbeslut som avser medicinskt orsakssamband eller bestående arbetsoförmåga till följd av sjukdom skulle grunda sig endast på den behandlande läkarens utlåtande/bedömning. Försäkringsläkarens uppgift är att utifrån anteckningarna i patienthandlingarna göra en medicinsk bedömning av om de lagliga förutsättningarna för beviljandet av den förmån den sökande ansöker om uppfylls

och att se till att de centrala medicinska omständigheter som inverkat på beslutet inkluderas i motiveringarna korrekt och grundligt.

Av dessa anledningar har en ändring av bestämmelserna i socialförsäkringslagarna om försäkringsläkarnas verksamhet ansetts vara det mest beaktansvärda alternativet. Ändringen innebär att det i lagarna tas in detaljerade bestämmelser om det sätt på vilket försäkringsläkaren noterar sitt ställningstagande. På detta sätt kan man öka öppenheten i försäkringsverksamheten vid beslut om försäkringsmedicinska frågor. Samtidigt skulle man kunna öka förståelsen för skillnaden i rollen som behandlande läkare och försäkringsläkare och beskriva den försäkringsmedicinska bedömningens ställning i försäkringsanstaltens handläggningsprocess.

Förslagen till ändringar i lagstiftningen lämnas under vårsessionen 2020.

Kirsi Terhemaa, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Inka Hassinen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Barnombudsmannens berättelse till riksdagen 2018

B 5/2018 rd – RSk 34/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet utarbetar en nationell barnstrategi.

Statsrådet har inlett beredningen av en nationell barnstrategi. Grunden för beredningen är FN:s konvention om barnets rättigheter och i den utnyttjas det förberedande arbete som gjordes under den senaste regeringsperioden. Syftet är att skapa en vision om ett barn- och familjevänligt Finland som sträcker sig över regeringsperioderna och sammanför olika förvaltningsområden. Vicehäradshövding Johanna Laisaari utsågs hösten 2019 till generalsekreterare för beredningen. Avsikten är att tillsätta en parlamentarisk kommitté våren 2020.

Marjo Malja, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål

RP 54/2018 rd – RSv 201/2018 rd

Riksdagen godkände den 15 januari 2019 ett uttalande enligt vilket riksdagen förutsätter att regeringen börjar bereda en totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål.

Lagen om användning av mänskliga organ och vävnader för medicinska ändamål (101/2001) innehåller många bioetiskt viktiga bestämmelser. I samband med behandlingen av regeringens proposition RP 54/2018

rd ansåg grundlagsutskottet att organtransplantationsverksamheten har undergått en avsevärd utveckling efter att lagen trädde i kraft. Flera centrala konventioner mot organhandel har ingåtts på 2000- och 2010-talen efter att lagen trädde i kraft. Relevant med avseende på den föreslagna regleringen är också unionens allmänna dataskyddsförordning som tillämpas sedan maj 2018. Dessutom behöver regleringen av ställningen och företrädandet av personer med funktionsnedsättningar bedömas på nytt och de grundlagsenliga bristerna i anknytning till konstaterandet av en människas död korrigeras. Utifrån grundlagsutskottets utlåtande upprättade social- och hälsovårdsutskottet ett förslag till uttalande som riksdagen sedermera godkände om att statsrådet bör inleda en beredning för en totalreform av den aktuella regleringen.

Under de senaste åren har social- och hälsovårdsministeriet utvecklat organtransplantationsverksamheten i synnerhet via arbetet i expertgrupper och delegationer. År 2014 publicerades en nationell handlingsplan om organdonation och organtransplantation 2015–2018 inom social- och hälsovårdsministeriets publikationer. Delegationen för organdonationsverksamhet hade i uppgift att under tiden 1.2.2016–31.12.2018 utveckla och följa organdonationsverksamheten i Finland.

Vid social- och hälsovårdsministeriet utvärderar man som bäst det mest ändamålsenliga sättet för fortsatt utveckling av organtransplantationsverksamhet, verksamhet med mänskligt material och mer allmänt biobranschverksamhet. För Finlands del närmar sig organdonationen EU:s mål med 30 donatorer/en miljon invånare. År 2019 hade Finland 25,58 donatorer/en miljon invånare. Således har de tidigare utvecklingsåtgärderna haft en gynnsam effekt på organdonationsverksamheten. Lagändringen i enlighet med RP 54/2018 rd trädde i kraft den 1 mars 2019. Antalet njurtransplantationer nådde en rekordnivå 2019 (293 stycken vilket är en ökning på 23 procent från året innan).

Social- och hälsovårdsministeriet inser behovet av en totalreform av lagen och dess många gränsytor mot nationell och EU-lagstiftning. Kroatien har i egenskap av ordförandeland under sin mandatperiod 1.1–30.6.2020 tagit in utredningen av ett tätare samarbete inom organdonation och organtransplantation mellan medlemsstaterna som ett mål i sitt program. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar att regeringsprogrammet av den 10 december 2019 inte inkluderar något uttryckligt omnämnande av en totalreform av lagen.

Annika Takala, överläkare, avdelningen för välfärd och tjänster, social- och hälsovårdsministeriet

Reform av barnskyddslagen

RP 237/2018 rd - RSv 317/2018 rd

Riksdagen förutsätter att rätten till balanserad utveckling och välfärd i fråga om barn som är placerade i vård utom hemmet samt användningen av begränsningar enligt barnskyddslagen utvärderas och förtydligas som ett led i beredningen av lagstiftning om klienters och patienters självbestämmanderätt.

Social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för att förnya barnskyddets krävande vård utom hemmet (14.3.2019–30.6.2020) som lämnar ett förslag till reform av barnskyddslagstiftningen så att innehållet och strukturerna i barnskyddets vård utom hemmet bättre motsvarar behoven hos de barn som behöver krävande särskilt stöd. En av arbetsgruppens uppgifter är att utreda syftet med de begränsande åtgärderna, målen och behoven av ändring i barnskyddslagen. Dessutom ska de begränsande åtgärderna inom barnskyddet harmoniseras i samband med beredningen av lagstiftningen om klientens och patientens självbestämmanderätt under denna regeringsperiod.

Bedömning av behovet av en reform av systemet för beslut och ändringssökande inom barnskyddet

RP 71/2019 rd – RSv 80/2019 rd

> Riksdagen förutsätter att regeringen inleder en bedömning av behovet av en reform av systemet för beslut och ändringssökande inom barnskyddet och vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder.

Rätten att söka ändring vid omhändertagande mot klientens vilja förblev oförändrad. Till övriga delar har man ännu inte hunnit inleda bedömningen och beredningen av behovet av ändring i ändringssökandet och beslutsfattandet eller schemalägga det.

Annika Parsons, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

12 Ekonomiutskottet

Straffbestämmelserna vid manipulering av energimarknaden

RP 50/2014 rd – RSv 75/2014 rd

Riksdagen förutsatte den 23 juni 2014 att statsrådet vidtar åtgärder för nödvändiga ändringar i lagstiftningen för att straffbestämmelser som gäller manipulering av energimarknaden ska bringas i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser om finansmarknaden.

Bestämmelser om förbudet mot manipulation av energimarknaden och sanktionerna vid brott mot förbudet finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi. Enligt artikel 18 i förordningen ska medlemsstaterna införa bestämmelser om sanktioner som ska tillämpas vid överträdelser av förordningen och vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att de tillämpas. De föreskrivna sanktionerna ska vara effektiva, avskräckande och proportionerliga. Sanktionerna ska även återspegla överträdelsernas art, varaktighet och allvarlighetsgrad, den skada som åsamkats konsumenterna och de vinster som aktörerna hade kunnat uppnå genom att handla med insiderinformationen eller genom den otillbörliga marknadspåverkan.

Bestämmelser om sanktionerna vid manipulation av energimarknaden, om Energimyndighetens utredningsbefogenheter och om säkringsåtgärderna infördes genom en ändring av lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (649/2014), som trädde i kraft den 1 september 2014. Enligt lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013) kan en påföljdsavgift påföras för manipulation av energimarknaden. Avgiftens belopp får vara högst 10 procent av en juridisk persons omsättning för det sista året som förseelsen eller försummelsen omfattar, och för en fysisk person högst 10 procent av inkomsten enligt den senast verkställda inkomstbeskattningen, dock högst 100 000 euro. Dessutom kan en ordningsavgift påföras eller en offentlig varning meddelas för mindre förseelser.

Efter riksdagens uttalande diskuterade arbets- och näringsministeriet och justitieministeriet beredningen av de straffrättsliga påföljder som avses. På grund av justitieministeriets negativa ståndpunkt inleddes beredningen emellertid inte.

Inga fall som gäller manipulation av energimarknaden har gått vidare till utredning i Finland under den tid som förordningen (EU) Nr 1227/2011 varit i kraft. Enstaka fall på den nordiska elmarknaden har utretts, och även Finlands Energimyndighet har deltagit i den samnordiska utredningen av dem. Fallen har behandlats i enlighet med den lokala lagstiftningen.

Manipulation av energimarknaden i Finland har visat sig vara sällsyntare än man uppskattade när lagstiftningen bereddes.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Skattemyndigheternas tillgång till uppgifter

RP 28/2016 rd – RSv 44/2017 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet omgående börjar bereda lagstiftning som möjliggör att skattemyndigheterna får heltäckande uppgifter om de slutliga förmånstagarna i fråga om utdelning på förvaltarregistrerade aktier. För att detta ska vara möjligt måste lagen om förskottsuppbörd kompletteras med en bestämmelse om att förskottsinnehållningen ska verkställas till 50 procent på utdelning som en i Finland bosatt, oidentifierad skattskyldig får.

1. Regeringen lämnade den 5 december 2018 en proposition till riksdagen (RP 282/2018 rd) med förslag till en ändring i enlighet med uttalandet i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst (källskattelagen) och i lagen om förskottsuppbörd. Riksdagen godkände den 13 mars 2019 lagförslagen i regeringens proposition. Ärendet föranleder således inga ytterligare åtgärder till denna del.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder möjligheterna att säkerställa offentligheten för uppgifter om innehav som motsvarar direkt innehav och omedelbart bereder de ändringar i vår nationella lagstiftning som saken kräver.

2. JD, pol. kand. Heikki Marjosola har utrett frågan (Offentlighet i börsbolagsinnehav i Finland: EU-rättslig utredning, finansministeriets publikationer 30/2018). Utredningen visar att uttalandet inte ger anledning till beredning av några andra ändringar i lagstiftningen än de förslag som riksdagen redan behandlat. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet gör en övergripande analys av de på nationell prövning baserade påföljdsbestämmelserna inom finanssektorn och lämnar ekonomiutskottet en utredning i ärendet.

3. Justitieministeriet har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att bedöma behovet av allmän lagstiftning om administrativa påföljder av straffkaraktär och utarbeta de lagförslag som behövs för en sådan lagstiftning (OM 7/41/2017). Arbetsgruppen har slutfört sitt arbete och finansministeriet gör en utredning på grundval av arbetsgruppsbetänkandet. Utredningen pågår som bäst.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen genast börjar bereda lagstiftning för att förbjuda anslutning av aktier i icke-noterade finländska aktiebolag till utländska värdeandelssystem.

4. Regeringen lämnade sin proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om investeringstjänster, lag om handel med finansiella instrument och vissa lagar i samband med dem (RP 151/2017 rd), där en ändring i enighet med uttalandet föreslogs i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (348/2017). Lagändringen trädde i kraft den 3 januari 2018. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Harri Joiniemi, konsultativ tjänsteman, finansministeriet (uttalande 1)

Janne Häyrynen, lagstiftningsråd, finansministeriet (uttalande 2–4)

Lagstiftningen om upphandlingsförfarandet

RP 108/2016 rd - RSv 239/2016 rd

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att precisera lagstiftningen inom de olika sektorerna och då särskilt beaktar verksamhetsförutsättningarna för avfallshanteringsbranschen och social- och hälsovården.

3. I de sektorspecifika lagstiftningsprojekt som det hänvisas till i svaret på det första uttalandet beaktas verksamhetsförutsättningarna för tjänsterna i samband med offentlig upphandling. När det gäller avfallslagen är miljöministeriet det ansvariga ministeriet. I fråga om landskapslagen bär finansministeriet ansvaret och i fråga om lagen om ordnandet av social- och hälsovården och valfrihetslagen bär social- och hälsovårdsministeriet ansvaret.

Riikka Hietanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

3. Under den pågående regeringsperioden bereds bestämmelser om en omorganisering av social- och hälsovården så att landskapen i stället för kommunerna, sjukvårdsdistrikten och specialomsorgsdistrikten ansvarar för att ordna social- och hälsovården. Landskapen är större aktörer än kommunerna och har därför bättre möjligheter att se till att kunderna får tillräckliga tjänster på lika villkor. Landskapets ansvar för att ordna och producera tjänster skulle i hög grad motsvara det nuvarande systemet i det avseendet att landskapet, liksom kommunen i dag, själv eller i samarbete med andra landskap skulle kunna producera de tjänster det har ansvar för att ordna, eller också avtalsbaserat upphandla dem hos andra serviceproducenter. Dessutom skulle landskapet kunna införa servicesedlar för bestämda tjänster i enlighet med lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009). Utgångspunkten är att gällande avtal om köp av tjänster och förbindelser som gäller servicesedlar överförs från kommunerna till landskapen.

Pirjo Kainulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

3. Lagen om ändring av avfallslagen (445/2018) trädde i kraft vid ingången av 2019. I den nya 145 a paragrafen som infogades i avfallslagen föreskrivs det med avvikelse från lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) att den andel försäljning till utomstående som begränsar verksamhet som bedrivs på marknadsvillkor och som tillämpas på anknutna enheter och upphandlande enheter inom den kommunala avfallshanteringen ska vara tio procent till och med den 31 december 2029 och från och med den 1 januari 2030 en fast andel på fem procent.

Syftet med lagändringen är att främja konkurrensen i avfallsbranschen och utvecklingen av företagsverksamheten och samtidigt säkerställa en fungerande hantering av kommunalt avfall som tryggar hälso- och miljöskyddsmålen samt garantera förverkligandet av prioritetsordningen för avfallshanteringen och uppnåendet av de allt striktare återvinningsmålen. Enligt Sanna Marins regeringsprogram ska avfallslagen ändras så att gränsen för försäljning till utomstående när det gäller kommunala avfallshanteringsaktörer är fortsatt 10 procent även efter den 1 januari 2030. Miljöministeriets avsikt är att under 2020 börja förbereda de utredningar som behövs för att genomföra ändringen.

Riitta Levinen, miljöråd, miljöministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i lagstiftningen om social- och hälsotjänster ser till att boendeservice för äldre och för personer med funktionsnedsättning ordnas på ett mänskligt och kundorienterat sätt.

4. Bestämmelserna för att säkerställa kvaliteten i social- och hälsotjänsterna har bedömts i samband med de pågående reformerna av servicen för personer med funktionsnedsättning och äldre. Det centrala målet med den nya lagen om funktionshinderservice skulle ha varit att trygga ändamålsenliga och högklassiga tjänster för personer med funktionsnedsättning. Social- och hälsovårdsministeriet var det ansvariga ministeriet i ärendet. Regeringens proposition förföll den 8 mars 2019 men reformen ingår i regeringsprogrammet och beredningen har fortsatt. Under 2019 samarbetade många olika aktörer om att genomföra ett informations- och utbildningsprojekt om ordnandet och upphandlingen av service för personer med funktionsnedsättning. Projektet styrs av social- och hälsovårdsministeriet och genomförandet samordnas av Institutet för hälsa och välfärd.

Riikka Hietanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

4. Socialvårdslagstiftningen innehåller ett flertal lagar som betonar en tjänsteprocess där kundens individuella behov beaktas, det vill säga en ändamålsenlig utredning och bedömning av behovet av tjänster, upprättandet av en tjänsteplan utgående från denna bedömning samt ordnade och praktiskt förverkligande av tjänster enligt det beslut som fattats utgående från bedömningen. De centrala bestämmelserna om dessa skyldigheter finns i socialvårdslagen, lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, äldreomsorgslagen och lagen om service och stöd på grund av handikapp. Genom de nämnda lagarna tryggas förutsättningarna för ett människovärdigt liv och lika deltagande som grundar sig på 19 paragrafen i grundlagen också i situationer där någon av olika orsaker har krävande behov av hjälp och stöd. Då beslut och avgöranden som gäller socialvården fattas och socialvården tillhandahålls måste man i första hand ta hänsyn till klientens intresse på det sätt som föreskrivs i 4 och 5 paragrafen i socialvårdslagen. Denna skyldighet gäller

också beslut och avgöranden om upphandlingen av boendeservicen för personer med funktionsnedsättning och äldre, inklusive beslut om längden på upphandlingsavtalen. Enligt upphandlingslagen 108 paragrafen ska upphandlingsenheten beakta lagstiftningen om den aktuella tjänsten vid upphandling av social- och hälsovårdstjänster. Funktionshinderservicen är ofta livslång, vilket bör beaktas enligt klientens intresse och individuella behov när tjänsterna ordnas. Bestående tjänster är alltså en central faktor när den samlade servicen planeras. På motsvarande sätt ska kommunen enligt 14 paragrafen 3 momentet i lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012) säkerställa att arrangemangen för långvarig vård av äldre personer är bestående, om det inte är befogat att ändra dem för att personen själv önskar det eller hans eller hennes servicebehov har förändrats eller av någon annan särskilt vägande och grundad anledning.

Bestämmelserna för att säkerställa kvaliteten i social- och hälsotjänsterna har bedömts i samband med de pågående reformerna av servicen för personer med funktionsnedsättning och äldre. Det centrala målet med den nya lagen om funktionshinderservice skulle ha varit att trygga ändamålsenliga och högklassiga tjänster för personer med funktionsnedsättning. Regeringens proposition förföll den 8 mars 2019 men reformen ingår i regeringsprogrammet och beredningen har fortsatt.

Under 2019 samarbetade många olika aktörer om att genomföra ett informations- och utbildningsprojekt för kommunerna, tjänsteproducenterna och klienterna om ordnandet och upphandlingen av service för personer med funktionsnedsättning. Målet var att stärka kommunernas kompetens i att ordna service för personer med funktionsnedsättning och ta i bruk olika organiseringssätt, göra klienterna delaktiga i praktiken och tillämpa upphandlingslagstiftningen. Utbildningen ordnades på sex orter 2019 och samlade totalt cirka 1 000 deltagare. Projektet styrs av social- och hälsovårdsministeriet och genomförandet samordnas av Institutet för hälsa och välfärd. Under utbildningsturnén har ett omfattande materialpaket utarbetats om ordnande och upphandling av tjänster, och temat har delvis också utsträckts till andra tjänster till exempel för äldre. En modell för personlig budget har också varit under beredning. Personlig budget är ett sätt att ordna individuellt skräddarsydd hjälp och stöd där personen själv planerar, väljer och ordnar den samlade hjälpen, stödet och tjänsterna. Det försök med personlig budget för personer med funktionsnedsättning som kommer att inledas syftar till att ta fram rikstäckande principer och handlingssätt för det praktiska genomförandet. Äldre och personer med funktionsnedsättning skulle kunna vara potentiella användare av modellen.

Jaana Huhta, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Kirsi-Maria Malmlund, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Statsrådets redogörelse om en nationell energi- och klimatstrategi fram till 2030

SRR 7/2016 rd – RSk 12/2017 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

5. utreder verkställandet av energi- och klimatstrategin särskilt i fråga om exporten och den internationella värdeökningen för att Finlands konkurrensfördelar och innovationspotential ska utnyttjas på marknaden för cirkulär ekonomi, smarta elsystem, energieffektivitet och lösningar som främjar möjligheterna för konsumenterna att medverka,

5. Målsättningarna i den nationella energi- och klimatstrategin kräver betydande ändringar i både energiproduktionen och hela energisystemets verksamhet. Energiförbrukningens effektivitet bör dessutom öka samtidigt som flexibiliteten i efterfrågan utnyttjas med nya, intelligenta lösningar för utjämning av fluktuationer i produktionen av förnybar energi, som är beroende av vädret. Behovet av flexibilitet i den nya tekniken och de nya energisystemen accentueras på ett helt annat sätt i vår energipolitik när vi övergår till utsläppsfria energikällor eller energikällor med små utsläpp.

Arbets- och näringsministeriets energistöd till rena och effektiva energilösningar och programmet Intelligent energi som Business Finland lanserade 2017 stöder Finlands roll som föregångare för intelligenta energilösningar och testplattform. Programmet finansierar företagens innovationer som är avsedda för export samt utveckling av företagens förmåga att agera på den internationella marknaden. Programmet bistår därtill företagen vid introduktion på de internationella marknaderna, identifiering av kunder och ansökningar om internationell finansiering. Programmet bistår även med skapandet av företagsnätverk. Dessa instrument för att utveckla, testa och demonstrera intelligenta energilösningar används fortsättningsvis.

Avsikten är att inom dessa ramar, i den mån det är möjligt även genom att utnyttja Finlands Akademis, Sitras, EU:s och övriga organisationers projekt och finansiering, skapa tillräckligt stora ekosystem och utvecklingsplattformer där man testar och prövar hållbara och intelligenta energisystem som lämpar sig för de globala exportmarknaderna samt den utrustning och tjänster som de kräver. Dylika utvecklings- och testningsmiljöer för intelligenta energisystem håller på att byggas upp bland annat på Åland och i Otnäs. Innovativa offentliga upphandlingar främjas med finansiering från arbets- och näringsministeriet och Business Finland bland annat med hjälp av tjänster som produceras av Kompetenscentrum för hållbar och innovativ offentlig upphandling (KEINO). De planerade utvecklings- och försöksmiljöerna har inlett sin verksamhet och satsningarna på omfattande ekosystem för att skapa och utveckla innovationer har fortsatt.

Arbetsgruppen för intelligenta nätverk, som tillsattes av arbets- och näringsministeriet, färdigställde sitt betänkande hösten 2018. I betänkandet föreslår arbetsgruppen flera konkreta åtgärder som förbättrar kundens möjligheter att delta på elmarknaden och som samtidigt förbättrar leveranssäkerheten för el. Förslagen har fått ett positivt mottagande och lagstiftningsarbetet utifrån dem har inletts. Även EU-kommissionen har

konstaterat att Finland är det första landet i Europa som är på väg att verkställa en så omfattande strategi för intelligenta nätverk.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Pentti Puhakka, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

Tatu Pahkala, överinspektör, arbets- och näringsministeriet

6. inleder åtgärder för att förbereda en elektrifiering av trafiken och för att bedöma konsekvenserna av denna utveckling med avseende på bioekonomin och elmarknaden.

6. De viktigaste åtgärderna inom elektrifieringen av transportsektorn 2019 var anskaffningsstödet för helt eldrivna bilar och stöden för offentlig laddningsinfrastruktur och bostadsaktiebolagens laddningsinfrastruktur. Totalt sex miljoner euro reserverades 2019 för stödet för anskaffning av elbilar och konverteringsstöden. Dessutom fanns reservationsanslag från det föregående året att tillgå. Endast 28,23 procent av anslaget för 2018–2019 (12 miljoner euro) hade använts. Stödbeloppet för privatpersoner som köpte en helt eldriven bil var 2 000 euro. Beloppet användes för köp av 1077 helt eldrivna bilar. Antalet genomförda konverteringar var totalt 1 711 stycken (etanol 1 569/gas 142). Elbilsstödet och konverteringsstöden betalas också ut 2020–2021.

År 2019 ingick totalt tre miljoner euro i arbets- och näringsministeriets budget för byggande av den offentliga infrastrukturen för laddning av elbilar och distributionsnätet för biogas. Energimyndigheten konkurrensutsatte stödet för första gången hösten 2018 och en andra gång hösten 2019. År 2018 inkom relativt få ansökningar för andra ändamål än gastankningsstationer. Totalt beviljades cirka 1,5 miljoner euro i stöd. Antalet ansökningar ökade 2019.

I budgeten för miljöministeriet reserverades 2019 1,5 miljoner euro för projekt som främjar laddningen av elbilar i bostadsaktiebolag. Stöden delas ut av Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA. Stödets åtgång har varit relativt bra och efterfrågan har ökat. I statsbudgeten har det för 2020–2021 reserverats totalt 5,5 miljoner euro per år för dessa understöd.

I det stora hela har ökningen av antalet elbilar och övrig alternativ teknik tagit fart i Finland. Andelen personbilar med alternativ drivkraft (el, gas, laddningsbara hybrider och flexfuel) av alla första registreringar var cirka nio procent 2019. Motsvarande tal 2018 var 5,7 procent. I december 2019 nådde andelen laddningsbara hybrider, gasbilar och elbilar av alla första registreringar rekordsiffran 14,5 procent.

Den mängd el som behövs för den elbilsmålsättning som uppställts för 2030 (250 000 helt eldrivna bilar och laddningsbara hybridbilar) är cirka 0,8 terawattimmar årligen. Detta utgör endast en procent av elkonsumtionen i Finland och effekterna på årsnivå på elmarknaden och elsystemet är små. Utan intelligent laddning kan elbilarna dock orsaka tillfälliga problem med effektbrist samt det lokala distributionsnätets överföringsförmåga. I bästa fall erbjuder elbilarna flexibilitet i efterfrågan på elmarknaden.

För närvarande förefaller dock elbilsmålet för 2030 alltför anspråkslöst. Den arbetsgrupp som kommunikationsministern tillsatte hösten 2019 för att bereda en färdplan för fossilfria transporter diskuterar en justering av målet. Arbetsgruppen kan också beakta arbetet i arbetsgruppen ILMO45, som slutfördes i december 2018 och utmynnade i en rekommendation om så många som 670 000 elbilar redan 2030 för att kunna ersätta fossil bensin och diesel med andra alternativ (el, gas och flytande biobränslen) senast 2045. I samband med färdplansarbetet för fossilfria transporter granskades också effekterna av elektrifieringen inom trafiken på elmarknaden och biodrivmedelsbranschen.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Saara Jääskeläinen, trafikråd, kommunikationsministeriet

Jukka Saarinen, överingenjör, arbets- och näringsministeriet

Minska överskuldsättningen och relaterade problem

RP 230/2018 rd – RSv 284/ 2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer hur regleringen av priserna på konsumentkrediter inverkar på utbudet och priserna på konsumentkrediter med oskäliga kostnader och vid behov vidtar omedelbara åtgärder.

Statsminister Sanna Marins regeringsprogram innehåller brett upplagda åtgärder för att ingripa i överskuldsättningen bland privatpersoner. Justitieministeriet samordnar dessa åtgärder.

1.Den nya prisregleringen trädde i kraft den 1 september 2019. Justitieministeriet har varit i kontakt med Konkurrens- och konsumentverket för att ta del av inledande iakttagelser om hur den nya prisregleringen efterlevts. Dessutom förbereder justitieministeriet ett forskningsprojekt för att utvärdera konsekvenserna av regleringen.

Sofia Aspelund, lagstiftningsråd, justitieministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt bedömer utvecklingsbehoven i fråga om det skyddade beloppet vid utsökning och nivån på de nödvändiga levnadskostnader för gäldenären som ska beaktas i bedömningen av gäldenärens betalningsförmåga vid skuldsanering för privatpersoner, och att statsrådet bereder de lagändringar som behövs.

2.En utredning i enlighet med regeringsprogrammet om en höjning av det skyddade beloppet vid utsökning och alternativa sätt att förbättra ställningen för gäldenärer med små inkomster inleds som ett projekt inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet. Efter att utredningen slutförts är det möjligt att bedöma vilket som är det bästa sättet att underlätta situationen för utsökningsgäldenärer med små inkomster.

Vid justitieministeriet inleds ett projekt för att bland annat bedöma behovet av ändringar i lagen om skuldsanering för privatpersoner.

Mari Aalto, lagstiftningsråd, justitieministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet snabbt vidtar behövliga legislativa och andra åtgärder för att effektivisera förebyggandet och minskandet av problemet med skuldsättning bland konsumenterna bland annat genom att bedöma om tiden för lagring av uppgifter om betalningsstörningar är lämplig, genom att utreda möjligheterna att begränsa reklam för konsumentkrediter utan säkerhet med höga räntor och genom att utreda möjligheterna att förbättra tillgången på social kreditgivning.

3. I regeringsprogrammet står bland annat att ett positivt kreditregister kommer att införas under regeringsperioden. Samtidigt förkortas den tid som betalningsanmärkningar är i kraft.

Ministerarbetsgruppen för utvecklande av rättsstaten och för inre säkerhet fattade den 24 oktober 2019 ett beslut om att inleda beredningen av ett positivt kreditupplysningsregister som ska upprätthållas av den offentliga sektorn. Registret kommer att innehålla personliga krediturpgifter, och därför är ett starkt dataskydd ytterst viktigt. Under beredningen utreder man också möjligheten att ta registret i bruk stegvis så att den lagstiftning som behövs kan träda i kraft i god tid och så att registret kan tas i bruk våren 2023 åtminstone för konsumentkrediternas del. En preliminär kartläggning av lagändringar som det positiva kreditupplysningsregistret förutsätter pågår som bäst i samarbete med justitieministeriet och finansministeriet, och avsikten är att arbetsgruppen ska inleda sitt arbete inom kort. Avsikten är att lagringstiderna för betalningsanmärkningar ska bedömas som en helhet med beaktande av balansen mellan gäldenärernas berättigade intresse och kreditgivarnas samt andra kreditupplysningsanvändares intressen.

Justitieministeriet publicerade våren 2019 som tjänsteuppdrag en bedömningspromemoria om marknadsföringen av konsumentkrediter. I promemorian kartlades marknadsföringssätten och problemen i anslutning till dem. Olika alternativ för att skärpa regleringen av marknadsföringen av konsumentkrediter presenterades också i promemorian. Alternativen kan indelas i åtgärder som gäller marknadsföringens innehåll samt olika marknadsföringsförbud. Bedömningspromemorian genomgick en omfattande remissbehandling. Majoriteten av remissinstanserna ställde sig positiva till ett lagberedningsprojekt för att begränsa marknadsföringen av konsumentkrediter och till en begränsning av marknadsföringen som ett sätt att stoppa överskuldsättningen. Åsikterna om hur bestämmelserna bör ändras gick däremot isär. När det gäller en eventuell lagberedning om marknadsföringen av konsumentkrediter kommer regeringsprogrammet att följas. Avsikten är att först följa upp konsekvenserna av den nya prisregleringen och bland annat hur de tillgängliga kreditprodukterna och kreditmarknaden utvecklas. Eventuella bestämmelser kan då bättre utformas så att de motsvarar det faktiska regleringsbehovet.

När det gäller social kreditgivning kan man konstatera att möjligheterna att införa social kreditgivning på riksnivå utreds i enlighet med Sanna Marins regeringsprogram, och utgående från utredningen införs social kreditgivning i hela landet under valperioden. Social- och hälsovårdsministeriet har inlett utredningsarbetet genom att den 9 december 2019 höra sakkunniga för att kartlägga vilka åtgärder som behövs. Utifrån hörandet

görs en mer exakt analys av det fortsatta arbete som krävs, och besluten om hur processen ska avancera torde fattas i början av 2020. Regeringens mål är att åstadkomma de nödvändiga lagändringarna under denna regeringsperiod.

Tia Möller, enhetschef, justitieministeriet

Sofia Aspelund, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Ritva Liukonen, specialsakkunnig, social-och hälsovårdsministeriet

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt börjar utreda och bereda lagstiftning som möjliggör tillräckliga och effektiva befogenheter för Finansinspektionen att övervaka och sanktionera verksamheten hos de som erbjuder snabblån med höga räntor.

5. Riksdagen förutsätter att statsrådet utarbetar en grundlig utredning om huruvida systemet med snabblån överhuvudtaget är behövligt och lämpligt, och på grundval av utredningen vidtar de legislativa och andra åtgärder som ärendet kräver.

4. och 5. Finansministeriet publicerade i september 2019 arbetsgruppsbetänkandet Utredning av metoder för att förebygga överskuldsättning hos hushåll (Finansministeriets publikationer 2019:56). Ett av förslagen i betänkandet var att överföra tillsynen över företag som erbjuder snabblån från Regionförvaltningsverket i Södra Finland till Finansinspektionen. Den offentliga remissbehandlingen avslutades i december 2019. Förslaget om tillsynen fick brett understöd i remissbehandlingen. Finansministeriet behandlar som bäst remissvaren och den fortsatta beredningen av förslagen i betänkandet till en proposition.

Leena Mörttinen, överdirektör, avdelningschef, finansministeriet

6. Riksdagen förutsätter att statsrådet fäster uppmärksamhet vid en ökning av utbildning i ekonomisk kompetens på olika stadier som en åtgärd för att förebygga problemet med skuldsättning.

6. I de nya grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen beaktas ekonomisk kompetens som en del av de mångsidiga helheterna och i vissa läroämnen. I det avseendet har den ekonomiska kompetensens roll i skolan stärkts. Ekonomisk kompetens anknyter närmast till ämnet samhällslära, som i de nya läroplanerna inleds redan i årskurs fyra. En tyngdpunkt i undervisningen är att eleverna ska få grundläggande kunskaper om hur de bör handskas med sin egen ekonomi och om ansvarsfull konsumtion.

Ekonomisk kompetens är av samhällelig betydelse. Grundläggande ekonomiska kunskaper och färdigheter bidrar till att bygga upp ett jämlikt samhälle. Hanteringen av den egna ekonomin och ansvarsfull konsumtion, som nämns ovan, intar en nyckelroll. Dessutom fördjupar sig eleverna i hur man förtjänar, använder och sparar pengar och i hållbar konsumtion. Dessutom får de i praktiska situationer kunskap om ekonomisk verksamhet i närmiljön via företag, arbetsplatser och serviceproducenter.

I de nyligen förnyade grunderna för läroplanen ingår ekonomisk kompetens i de mångsidiga helheterna och läroämnena. Med tanke på arbetsron och långsiktigheten är det inte ändamålsenligt att nu ändra riktlinjerna

för läroplanen. Också i undersökningen ”Nuorten talousosaaminen” om ungas ekonomiska kompetens ansåg största delen av de unga och lärarna att ekonomisk kompetens inte behöver vara ett separat läroämne.

Grunderna för alla yrkesinriktade grundexamina förnyades i samband med reformen av yrkesutbildningen och trädde i kraft den 1 augusti 2018. I det sammanhanget förnyades också de gemensamma examensdelarna så att de bättre motsvarar samhällets och arbetslivets aktuella kompetensbehov. De gemensamma examensdelarna är tre till antalet och omfattar 35 kompetenspoäng (en hel examen omfattar 180 kompetenspoäng). De obligatoriska målen för kunnandet omfattar 26 kompetenspoäng och de valbara 9 kompetenspoäng, i svenskspråkig yrkesutbildning 27 respektive 8 kompetenspoäng. De gemensamma examensdelarna är kunnande i kommunikation och interaktion, kunnande i matematik och naturvetenskap och kunnande om samhälle och arbetsliv samt socialt och kulturellt kunnande.

I samband med revideringen av de gemensamma examensdelarna uppmärksammades också mål för kunnandet som anknyter till ekonomisk kompetens, bland annat målen att behärska grunderna i ekonomi och kunna planera och hantera risker i sin egen ekonomi. Utbildningsstyrelsen har inlett arbetet med en valfri helhet på 9 studiepoäng i ekonomisk kompetens för de gemensamma examensdelarna, som utbildningsanordnarna kan erbjuda sina studerande. Dessutom ingår ekonomisk kompetens i kraven på yrkesskicklighet i examensdelarna i yrkesinriktade examina enligt behoven i respektive bransch.

Ett webbaserat materialpaket om ekonomisk kompetens för yrkesutbildningen, Bisnekset verkkoon, har finansierats som pilotprojekt inom läromedelsutvecklingen.

I de nationella grunderna för gymnasiets läroplan, som godkändes i november 2019, ingår ett studieavsnitt i ekonomisk matematik som ska lära studerandena använda sina matematiska färdigheter för att beräkna tillräckligheten hos resurser, för ekonomisk planering, företagande och beräkning av lönsamhet.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Seija Rasku, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (yrkesutbildning)
Aki Tornberg, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (gymnasieutbildning)
Tommi Karjalainen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (grundläggande utbildning)

Sluta konkurrensupphandla assistans och stöd som är nödvändiga för personer med funktionsnedsättning

MI 2/2018 rd – RSk 46/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet utnämner en expertgrupp med företrädare för initiativtagarna till medborgarinitiativet och funktionshindersorganisationerna med uppdraget att så snart som möjligt bedöma och bereda behövliga lagstiftningsändringar för att säkerställa delaktighet och rättsmedel för personer med funktionsnedsättning vid beslut som gäller dem själva. Dessutom ska expertgruppen utreda behoven att ändra social- och hälsovårdstjänsterna och upphandlingslagstiftningen samt rådgivningen och anvisningarna om dem i syfte att förbättra upphandlingen av tjänster inom social- och hälsovården, inbegripet tjänster som Folkpensionsanstalten ska ordna. Behövliga lagstiftningsändringar ska lämnas till riksdagen så snart som möjligt.

1. Arbetsgruppen för tryggande av delaktigheten för personer med funktionsnedsättning i funktionshinderservicen (delaktighetsarbetsgruppen) tillsattes i december 2019 och utför sitt uppdrag under våren 2020. Delaktighetsarbetsgruppen bedömer och bereder förslag till bestämmelser om delaktigheten för personer med funktionsnedsättning samt rättsmedel i anslutning till valet av sättet att ordna tjänsterna. Förslagen lämnas till riksdagen enligt tidsplanen för regeringens proposition om reformen av funktionshinderservicen.

Kirsi-Maria Malmlund, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Enligt programmet för statsminister Sanna Marins regering ska funktionaliteten hos de tjänster som Folkpensionsanstalten ordnar utredas och variationen i praxis vid konkurrensutsättning av taxiresor ersatta av Folkpensionsanstalten ses över. Avvecklandet av flerkanalsfinansieringen bereds separat i samband med social- och hälsovårdsreformen.

Social- och hälsovårdsministeriet har inlett upphandlingen av en utredning för att bedöma Folkpensionsanstaltens upphandlingsförfaranden för taxiresor, rehabiliteringstjänster och tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning. Behoven av att utveckla lagstiftningen bedöms utifrån utredningen. När det gäller rehabiliteringen och taxiresorna påverkas bedömningen också av tidsplanen för avvecklingen av flerkanalsfinansieringen och de beslut som fattas under beredningen.

Anu Kangasjärvi, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Milja Tiainen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Arbets- och näringsministeriet svarar för upphandlingslagstiftningen och ändringsbehoven i den, och för åtgärder som föranleds av regeringsprogrammets skrivningar i anslutning till detta. I enlighet med regeringsprogrammet har eventuella behov att ändra den gällande upphandlingslagen utretts och utreds i samband med social- och hälsovårdsreformen, och arbets- och näringsministeriet deltar och har deltagit i beredningen av totalreformen av social- och hälsovården där upphandlingsfrågorna behandlas på ett ändamålsenligt sätt.

Finansministeriet har för att främja upphandlingens samhällseffekter tillsatt ett åtgärdsprogram och samarbetsforum för offentlig upphandling där ministerierna är företrädda.

Elise Pekkala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att delaktigheten och självbestämmanderätten för personer med funktionsnedsättning stärks när ny lagstiftning om klienters och patienters självbestämmanderätt bereds.

2. Arbetsgruppen för tryggande av delaktigheten för personer med funktionsnedsättning i funktionshinderservicen (delaktighetsarbetsgruppen) tillsattes i december 2019 och utför sitt uppdrag under våren 2020. Delaktighetsarbetsgruppen bedömer och bereder förslag till bestämmelser om delaktigheten för personer med funktionsnedsättning samt rättsmedel i anslutning till valet av sättet att ordna tjänsterna. Förslagen lämnas till riksdagen enligt tidsplanen för regeringens proposition om reformen av funktionshinderservicen.

Kirsi-Maria Malmlund, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Enligt programmet för statsminister Sanna Marins regering ska funktionaliteten hos de tjänster som Folkpensionsanstalten ordnar utredas och variationen i praxis vid konkurrensutsättning av taxiresor ersatta av Folkpensionsanstalten ses över. Avvecklandet av flerkanalsfinansieringen bereds separat i samband med social- och hälsovårdsreformen.

Social- och hälsovårdsministeriet har inlett upphandlingen av en utredning för att bedöma Folkpensionsanstaltens upphandlingsförfaranden för taxiresor, rehabiliteringstjänster och tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning. Behoven av att utveckla lagstiftningen bedöms utifrån utredningen. När det gäller rehabiliteringen och taxiresorna påverkas bedömningen också av tidsplanen för avvecklingen av flerkanalsfinansieringen och de beslut som fattas under beredningen.

Anu Kangasjärvi, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet
Milja Tiainen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Arbets- och näringsministeriet svarar för upphandlingslagstiftningen och ändringsbehoven i den, och för åtgärder som föranleds av regeringsprogrammets skrivningar i anslutning till detta. I enlighet med regeringsprogrammet har eventuella behov att ändra den gällande upphandlingslagen utretts och utreds i samband med social- och hälsovårdsreformen, och arbets- och näringsministeriet deltar och har deltagit i beredningen av totalreformen av social- och hälsovården där upphandlingsfrågorna behandlas på ett ändamålsenligt sätt. Finansministeriet har för att främja upphandlingens samhällseffekter tillsatt ett åtgärdsprogram och samarbetsforum för offentlig upphandling där ministerierna är företrädda.
Elise Pekkala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder om, och samtidigt säkerställer, att lagstiftningen om förutsättningarna för att tillhandahålla service till personer med funktionsnedsättning, exempelvis kraven på verksamhetslokaler, är ändamålsenlig och att anknytande besluts- och tillsynspraxis

är enhetlig för att alla tjänsteanvändare ska bemötas lika och tjänstetillhandahållarna ha likvärdiga konkurrensvillkor.

3. Arbetsgruppen för tryggande av delaktigheten för personer med funktionsnedsättning i funktionshinderservicen (delaktighetsarbetsgruppen) tillsattes i december 2019 och utför sitt uppdrag under våren 2020. Delaktighetsarbetsgruppen bedömer och bereder förslag till bestämmelser om delaktigheten för personer med funktionsnedsättning samt rättsmedel i anslutning till valet av sättet att ordna tjänsterna. Förslagen lämnas till riksdagen enligt tidsplanen för regeringens proposition om reformen av funktionshinderservicen.

Kirsi-Maria Malmlund, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

Enligt programmet för statsminister Sanna Marins regering ska funktionaliteten hos de tjänster som Folkpensionsanstalten ordnar utredas och variationen i praxis vid konkurrensutsättning av taxiresor ersatta av Folkpensionsanstalten ses över. Avvecklandet av flerkanalsfinansieringen bereds separat i samband med social- och hälsovårdsreformen.

Social- och hälsovårdsministeriet har inlett upphandlingen av en utredning för att bedöma Folkpensionsanstaltens upphandlingsförfaranden för taxiresor, rehabiliteringstjänster och tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning. Behoven av att utveckla lagstiftningen bedöms utifrån utredningen. När det gäller rehabiliteringen och taxiresorna påverkas bedömningen också av tidsplanen för avvecklingen av flerkanalsfinansieringen och de beslut som fattas under beredningen.

Anu Kangasjärvi, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet
Milja Tiainen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Arbets- och näringsministeriet svarar för upphandlingslagstiftningen och ändringsbehoven i den, och för åtgärder som föranleds av regeringsprogrammets skrivningar i anslutning till detta. I enlighet med regeringsprogrammet har eventuella behov att ändra den gällande upphandlingslagen utretts och utreds i samband med social- och hälsovårdsreformen, och arbets- och näringsministeriet deltar och har deltagit i beredningen av totalreformen av social- och hälsovården där upphandlingsfrågorna behandlas på ett ändamålsenligt sätt. Finansministeriet har för att främja upphandlingens samhällseffekter tillsatt ett åtgärdsprogram och samarbetsforum för offentlig upphandling där ministerierna är företrädda.

Elise Pekkala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

3. En reform av lagstiftningen om självbestämmanderätt ingår i regeringsprogrammet. Beredningen av den nya klient- och patientlagen har framskridit och avsikten är att den ska fortsätta aktivt under 2020.

Kirsi-Maria Malmlund, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

3. Beredningen av lagstiftningen om serviceproducenter och relaterade frågor, inklusive en kartläggning och bedömning av nuläget, inleddes i början av regeringsperioden. I styrningen av Valvira och regionförvaltningsverken före lagändringarna betonades och betonas fortsättningsvis vikten av enhetlig avgörandepraxis och enhetlig tillämpning av lagstiftningen.

Kirsi-Maria Malmlund, jurist, social- och hälsovårdsministeriet

13 Framtidsutskottet

Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling Hållbar utveckling i Finland – långsiktigt, koherent och inkluderande

SRR 1/2017 rd – RSk 27/2017 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. tar fram tillförlitliga indikatorer för genomförandet och utvärdering av genomslaget i fråga om åtgärdsprogrammet för Agenda 2030, vilka samtidigt också konkretiserar målen och åtgärderna; för att främja en hållbar välfärd måste det särskilt utvecklas parallella indikatorer på välfärdsekonomi till BNP, såsom index för mänsklig utveckling (HDI), indikator på faktiska framsteg (GPI) och index för hållbar ekonomisk välfärd (ISEW); för en bättre framförhållning måste det i anslutning till handlingsprogrammet Agenda 2030 utvecklas också nya redskap för att bedöma konsekvenserna av politiska beslut; konsekvenserna för välfärden måste bedömas i allt beslutsfattande; att bedöma de politiska åtgärdernas genomslag förutsätter också utveckling av kvalitativa indikatorer,

1. Det nationella systemet för uppföljning och utvärdering bygger på tio indikatorkorgar som klarlägger de nationella målen för hållbar utveckling i ljuset av indikatorfakta. Under 2019 uppdaterades indikatorerna och texterna om hur de tolkas och på våren publicerades ett sammandrag av läget för hållbar utveckling i Finland. Detta läge behandlades även på evenemanget Läget för hållbar utveckling som ordnades i maj. I januari 2019 arrangerades ett medborgarråd för hållbar utveckling. I rådet ingick cirka 500 finländare från olika delar av landet som bedömde läget för hållbar utveckling i Finland med indikatorfakta som grund.

Utvecklingen av alternativa eller parallella indikatorer på välfärd har redan pågått länge både internationellt och i Finland. Finlands nationella indikatorer för hållbar utveckling erbjuder flera mått på social, ekologisk och ekonomisk välfärd som i det politiska beslutsfattandet kan användas parallellt med BNP. Under statsminister Sipiläs regeringsperiod tillsattes en arbetsgrupp som vid centrala regeringsevenemang rekommenderade konkreta användningsändamål för indikatorerna och en bredare lägesbild. Rekommendationerna togs i bruk genast när den nya regeringen tillträdde. Vid regeringsförhandlingarna 2019 presenterades den hållbara utvecklingens tre dimensioner och detsamma upprepades i regeringens budgetförhandling hösten 2019. Statsminister Rinnes regering valde även cirka 70 indikatorer för måluppföljningen av regeringsprogrammet. Dessa inkluderade indikatorer för upplevd välfärd samt ett tiotal andra subjektiva indikatorer. Statsminister Marins regering kommer att använda sig av indikatorerna vid regeringsperiodens halvtidsgranskning och även publicera dem som en del av nätuppföljningen av regeringsprogrammet.

2. utnyttjar medborgares och intressentgruppers deltagande i att definiera och genomföra åtgärder inom åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 och i utvärderingen av effekterna; särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att intressentgruppernas medverkan också syns i resultatet; dessutom ska redogörelsen om Agenda 2030 styra regeringsprogrammet snarare än tvärtom; fokus för genomförandet av åtgärdsprogrammet ska kopplas till alla skeden i regeringsperioden, också till utarbetandet av regeringsprogrammet och budgeten så som det beskrivs i redogörelsen; den temaorienterade budgetering som ingår i redogörelsens politiska principer kan prövas exempelvis i omfattande och sammansatta teman såsom en hållbar stadsutveckling och trafik samt välfärdsinvesteringar,

2. Att säkerställa att berörda parter kan delta i planeringen, genomförandet och uppföljningen av politiken för hållbar utveckling har i Finland länge hört till de viktigaste verksamhetsprinciperna. Det finns flera instrument genom vilka det civila samhället och berörda parter kan delta. Till dessa hör kommissionen för hållbar utveckling, det samhälleliga åtagandet för hållbar utveckling, utvecklingspolitiska kommissionen, den uppföljningsmekanism som möjliggör deltagande i ett flerstämmigt diskussionsforum samt olika utvärderingar som görs under de kommande åren i enlighet med redogörelsen.

En arbetsgrupp tillsatt av finansministeriet har utrett synpunkter på temaorienterad budgetering och lämnade en rapport i januari 2019. Arbetsgruppen redogjorde med hjälp av fem olika huvudmodeller hur den temaorienterade budgeteringen kan genomföras.

I statsminister Rinnes/Marins regeringsprogram konstateras följande: Den fenomenbaserade budgeteringen och i synnerhet iakttagandet av en hållbar utveckling i statsbudgeten utvecklas utifrån förslagen i den arbetsgruppsrapport som finansministeriet har gett ut. De kommer att utnyttjas som genuint styrande verktyg. Finansministeriet inledde utvecklingsarbetet till denna del hösten 2019.

I budgetpropositionen 2020 har temaorienterad budgetering tillämpats via budgeteringen för hållbar utveckling på samma sätt som i budgetpropositionen 2019. Budgetpropositionen innehåller specifika texter om genomförandet av hållbar utveckling inom de olika förvaltningsområdena. Dessutom innehåller budgetpropositionens allmänna motivering ett kapitel om hållbar utveckling som behandlar i synnerhet regeringens mål om klimatneutralitet. Kapitlet innehåller de anslag som främjar målet samt behandlar även de skatter som är av betydelse för måluppfyllelsen och miljöskadliga stöd i budgetpropositionen med grund i tidigare utredningar.

De ungas deltagande i arbetet för hållbar utveckling främjades genom stöd till gruppen De ungas Agenda 2030, som är inrättad i anslutning till kommissionen för hållbar utveckling. Ungdomsgruppens uppgift är att som ungdomsagenter för hållbar utveckling driva på regeringens och kommissionens arbete. De unga deltar tillsammans med kommissionen för hållbar utveckling i planeringen, genomförandet och uppföljningen av Agenda 2030-åtgärderna och i skapandet av idéer för dem. År 2019 ordnade De ungas Agenda 2030 bland annat ett klimatmöte för unga med 500 unga deltagare från olika delar av Finland. På mötet offentliggjordes ett klimatupprop av de unga.

I Finland har politiken för hållbar utveckling bedrivits långsiktigt och sträckt sig över flera regeringsperioder. Den goda praxis, den delaktiggörande uppföljning, den konstruktiva dialog mellan regeringen och riksdagen och de ungas aktiva deltagande i det nationella arbetet som inleddes under den förra regeringsperioden fortsätter under statsminister Marins regeringsperiod.

3. målmedvetet och långsiktigt främjar konsekvens i politiken för hållbar utveckling som ingår i åtgärdsprogrammet för Agenda 2030,

3. I ärendet finns inget nytt att rapportera: ”Den nationella kommissionen för hållbar utveckling, som är tillsatt av statsrådet och som leds av statsministern, är ett exempel på den samstämmighetspolitik som har främjats i Finland i 26 år utan avbrott.

Kopplingarna mellan de nationella och de globala utmaningarna och åtgärderna har betonats mer än tidigare med strategierna i statsrådets redogörelse som grund. Samarbetet mellan kommissionen för hållbar utveckling och utvecklingspolitiska kommissionen har intensifierats. Kommissionerna har bland annat hållit gemensamma sammanträden.

I överensstämmelse med redogörelsen har Finlands politik för hållbar utveckling varit föremål för en övergripande utvärdering där även samstämmigheten i politiken granskades. I detta sammanhang utreddes också hur väl Finlands utrikespolitik främjar uppnåendet av målen i Agenda 2030 inom alla förvaltningsområden och hur samstämmigheten i verksamheten skulle kunna utvecklas.

I redogörelsen ingår ett löfte om att utreda om ett konsekvensbedömningsinstrument för hållbar utveckling skulle vara till nytta i lagberedningen. Det här är ett viktigt initiativ för att säkra samstämmigheten i politiken, och det har potentiellt stora konsekvenser när välfärden ska göras till en integrerad del av beslutsfattandet. Utredningsarbetet gick inte vidare under 2018.”

4. stärker de personella resurser inom samordning vid statsrådets kansli som är väsentliga för åtgärdsprogrammet för Agenda 2030; och att samordningsnätverket utvidgas med representanter för utvecklingspolitik, ekonomiska yttre förbindelser och yttre förbindelser; dessutom ska ministeriernas roll i att genomföra det nationella åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 stärkas,

4. I ärendet finns inget nytt att rapportera: ”Personalresurserna vid statsrådets kansli har sedan hösten 2017 stärkts med ett årsverke. Även samordningsnätverket har utvidgats på det sätt som riksdagen föreslagit.

Ministerierna är de aktörer som sköter verkställigheten enligt redogörelsen. Medvetenheten och verkställigheten har stärkts vid ministerierna bland annat genom att frågan regelbundet tagits upp på kanslichefsmötena. I ministeriernas samordningsnätverk rapporterar ministerierna regelbundet om sina åtgärder.”

5. profilerar Finland för att främja och samordna de Agenda 2030-mål som passar ihop med landets starka sidor på utrikespolitikens internationella forum, såsom Arktiska rådet, Nordiska rådet, EU och FN; Agenda 2030-målen ska också beaktas i internationella handelsavtal; särskilt ett ökat nordiskt samarbete inom hållbar utveckling ska främjas aktivt,

5. I FN hörde Finland till de första länderna som lämnade sin genomföranderapport för Agenda 2030, vilket skedde vid FN:s högnivåforum (HLPF) 2016. Nästa rapport lämnas i juli 2020. Intresset för och efterfrågan på Finlands arbete för hållbar utveckling har varit stort. Finland har delat med sig av sina erfarenheter av att främja hållbar utveckling på bred front.

Våren 2019 hade Finland en aktiv roll i beredningen av Europeiska unionens råds strategiska agenda; för EU centrala frågor med koppling till genomförandet av Agenda 2030 inkluderades på ett synligt sätt i den femåriga strategiska agendan som antogs i juni 2019. Prioriteringarna i agendan har styrt beredningen av den nya kommissionens politiska riktlinjer och viktiga frågor om genomförandet av Agenda 2030 på EU-nivå beaktas mycket väl i den nya kommissionens politiska riktlinjer. Under Finlands EU-ordförandeskap sammanställde rådet för allmänna frågor slutsatser om hur EU lyckats i genomförandet av Agenda 2030. Slutsatserna innehåller ett flertal konkreta rekommendationer till kommissionen om genomförandet av Agenda 2030.

Agenda 2030.

Agenda 2030 och arbetet mot klimatförändringen är fortsättningsvis den centrala referensramen och den verksamhetsstyrande riktlinjen i Finlands arktiska politik. Enligt regeringsprogrammet kommer en ny strategi för Arktispolitiken att utarbetas. I det sammanhanget kommer de problem den allt snabbare klimatförändringen orsakar att beaktas liksom även de möjligheter detta erbjuder. Att främja hållbar utvecklingen inom det arktiska området är en av Arktiska rådets centrala grundläggande uppgifter. Ursprungsfolken i det arktiska området ska ha kvar en viktig roll i samarbetet kring det arktiska området, deras traditionella kunskaper och färdigheter ska kunna utnyttjas och deras företrädares åsikter ska på ett sakligt sätt beaktas i beslut som påverkar deras levnadsförhållanden.

Finland fortsätter med aktiv påverkan för att de globala målen, målen på lägre nivå och indikatorerna för hållbar utveckling ska beaktas på lämpligt sätt i Arktiska rådets arbete.

Finland stöder EU:s strävan att stärka kopplingarna mellan global hållbar utveckling och EU:s politik för Arktis. Under Finlands EU-ordförandeskap nådde rådet samförstånd om att institutionerna bör inleda ett arbete för att uppdatera EU:s meddelande om Arktis från 2016. Finland bör med eftertryck verka för att arbetet konkret inleds och även för att det nya meddelandet centralt beaktar målen för den hållbara utvecklingen. En särskild prioritering bör vara att dra nytta av de möjligheter cirkulär ekonomi ger.

Handelspolitiken inverkar direkt på målen för hållbar utveckling, nämligen mål 17 som gäller globalt partnerskap och mål 8 som gäller hållbar ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Finland har enligt de mål som nämnts

ovan bidragit till att främja en regelstyrd, öppen, icke-diskriminerande och jämlik multilateral handel som sker under Världshandelsorganisationens (WTO) överinseende, inbegripet stödet för integration av utvecklingsländer. Finland har även deltagit aktivt i utvecklingen av verkställigheten av de avsnitt i EU:s frihandelsavtal som gäller handel och hållbar utveckling. Finland främjar exporten av miljöprodukter inom ramen för EU:s handelsavtal och har verkat aktivt för att stöden för fossila bränslen ska slopas internationellt. Dessutom stöder Finland utvecklingsländernas handel genom de instrument som utvecklingssamarbetet erbjuder för att länderna ska kunna integreras bättre i de globala värdekedjorna.

Det nordiska programmet för hållbar utveckling (Generation 2030) som startade 2016 fortsatte med betoning på de ungas deltagande. Under Islands (ordförandeland) ledning ordnades ”Youth leading a Sustainable Lifestyle” i Reykjavik i april 2019. Konferensen samlade unga, företagare och aktörer i det civila samhället för att diskutera och befrämja lösningar för hållbar konsumtion och produktion. Med grund i Generation 2030-arbetet inleddes planeringen av en ny vision våren 2019 och statsministrarna i de nordiska länderna undertecknade programmet Vision 2030 i augusti 2019. Målet i den nya Vision 2030 är ett Norden som ska bli världens mest hållbara och integrerade område. Samarbetet intensifieras och samarbetsformerna vidareutvecklas.

6. till alla offentliga upphandlingar fogar ett krav på att Agenda 2030-målen ska främjas och främjandet utvärderas, exempelvis som en del av den offentliga förvaltningens process Åtagande 2050,

6. Kompetensnätverket för hållbara och innovativa upphandlingar (Motiva Oy, Kommunförbundet, Hansel Ab, Finlands miljöcentral, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab och Business Finland) (KEINO) stöder i den strategiska ledningen av upphandlingarna samt hjälper att utveckla allmän upphandlingskompetens inom hållbarhet och innovativitet. I de utvecklargrupper som KEINO stöder har det tillsammans med olika upphandlingsenheter utvecklats och testats nya handlingsmodeller för upphandling, bland annat för utsläppssnål trafik, entreprenadupphandlingar för utsläppssnålt underhåll, utveckling av ansvarsfullheten i sjukvårdsdistriktens upphandling samt klimatsmart byggande. KEINO har inlett ett utvecklingsprogram (KEINO-Akatemia) om strategisk ledning av hållbar och innovativ offentlig upphandling för ledningen och upphandlarna för att man genom upphandling ska kunna stödja organisationens mål inom innovation och hållbarhet. Finland har även KEINO-förändringsagenter i 15 landskap som ger råd och stöd till offentliga upphandlingsenheter om hållbara och innovativa upphandlingar. Kompetenscentret KEINO grundades den 1 mars 2018 och har finansiering enligt gällande beslut ur budgeten 2018 och 2019 fram till 3/2021. Dessutom anvisade Business Finland 4 miljoner euro/år i tilläggsfinansiering för innovativa offentliga upphandlingar under åren 2018–2019.

Arbets- och näringsministeriet tar som bäst fram en plan i enlighet med regeringsprogrammet för att öka de innovativa offentliga upphandlingarna till 10 procent av alla upphandlingar. Temat genom hela planen är att främja de sociala målen, klimatmålen och målen för hållbar utveckling via offentlig upphandling. Dessutom har finansministeriet tillsammans med Kommunförbundet samordnat beredningen av en nationell upphandlingsstrategi för den kommunala och statliga sektorn.

Handlingsmodellen med Green deal-avtalen fortsatte i syfte att påskynda upphandlingarna inom cirkulär ekonomi och bioekonomi samt av rena lösningar. Förutsättningarna för Green Deal-avtal förbättrades genom att man byggde upp en egen del enbart för Green Deal-åtaganden i tjänsten Åtagande 2050. Även förhandlingsprocesserna om Green Deal gjordes tydligare. Miljöministeriet anställde en person som på heltid ansvarar för Green Deal-förhandlingarna. Under året ingicks tre nya avtal. För bilbranschen, oljespillshanteringen och arbetsmaskinsbranschen avtalades om branschvisa mål med teman som anknyter till effektivare resursanvändning och minskade koldioxidutsläpp. Utöver de förhandlingar som ledde till avtal fördes ett flertal andra förhandlingar under året av vilka en del avbröts och en del kommer att slutföras under 2020. Totalt har det inom fyra Green Deal-avtal redan ingåtts över 50 enskilda åtaganden.

Sitra, jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet har satt i gång ett samprojekt där de i samarbete med kommuner och andra offentliga aktörer söker potentiella investeringar eller offentliga upphandlingar som möjliggör ambitiösa och omfattande miljöeffekter. Som bäst arbetar man med två idéer: Energieffektivt reparationsbyggande och återvinning av näringsämnen. Målet är att testa en modell för investeringar med samhällseffekt, där medlen för finansieringen av en åtgärd samlas in bland privata placerare, och kommunerna och staten enbart betalar för uppmätta, verifierade resultat.

7. under de kommande åren riktar resurser från Rådet för strategisk forskning (RSF) och statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet särskilt till att främja politisk konsekvens för Agenda 2030 och stärka det multidisciplinära kunskapsunderlaget i anslutning till hållbar utveckling; inom forskningen till stöd för beslutsfattande och hantering av förändring måste också prognostisering exempelvis i form av scenarier göras,

7. Regeringen har i statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet beaktat de nya informationsbehov som Agenda 2030 föranlett. Av de projekt som startades inom utrednings- och forskningsverksamheten 2019 hade över hälften (52 procent) en nära koppling till målen och delmålen i Agenda 2030. Dessa projekts andel har ökat under de senaste tre åren.

Med tanke på den politiska konsekvensen i Agenda 2030 färdigställdes en övergripande utvärdering av den nationella politiken för hållbar utveckling 2019 och ett forskningsprojekt som granskade innovationer och innovationspotentialen inom sektorerna för hållbar utveckling. Våren 2020 färdigställs även en undersökning inom statsrådets forsknings- och utredningsverksamhet som granskar hur strategiarbetet för hållbar utveckling ska ledas och genomföras lokalt. Dessutom bör det beaktas att statsrådets forsknings- och utvecklingsverksamhet utöver de enskilda ovan nämnda projekten för att granska politiken för hållbar utveckling starkt stöder främjandet av den politiska konsekvens som ingår i Agenda 2030 inom hela projektverksamheten, där således över hälften av projekten avser teman inom hållbar utveckling.

Under 2030 bereddes statsrådets utrednings- och forskningsplan för 2020. Planen bygger starkt på statsminister Marins regeringsprogram där social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet sätts i fokus. Behoven av information för Agenda 2030 är således starkt närvarande i planen. Planen tar upp över tio informationsbehov för tryggandet av klimatneutraliteten och den biologiska mångfalden och totalt uppgår anslagen för dem till

över två miljoner euro. Regeringen kommer även framöver att beakta de behov av information som genomförandet av Agenda 2030 medför i sina utrednings- och forskningsplaner.

Rådet för strategisk forskning lyfter starkt upp hållbar utveckling i sina teman för 2020. Statsrådet beslutade den 10 oktober 2019 om två teman för strategisk forskning. I synnerhet temat Klimatförändringen och människan präglas starkt av aspekter på hållbar utveckling. Temat Informationsläskunnighet och kunskapsbaserat beslutsfattande har också beröringspunkter med målen i Agenda 2030, bland annat avseende utveckling av god förvaltning, effektiva och ansvarstagande institutioner och samhälleligt beslutsfattande.

Inom både strategisk forskning och statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet utnyttjas allsidigt olika forskningsmetoder med stark multi- och tvärvetenskaplighet. I forskningsverksamheten stärks ytterligare en mångsidig, tvärvetenskaplig och framtidsorienterad metoduppsättning (inklusive framsyn, konsekvensbedömning och randomiserade försök).

8. i sitt program och i åtgärdsprogrammet för Agenda 2030 genomför en höjning av biståndet till 0,7 procent av bruttonationalinkomsten i linje med FN:s och EU:s mål,

8. I statsbudgeten för 2020 lades 100 miljoner euro till i momentet för egentligt utvecklingssamarbete. Det långsiktiga målet för utvecklingsfinansieringen i regeringsprogrammet är att den – i överensstämmelse med rekommendationer av OECD:s kommitté för utvecklingsstöd (DAC), riksdagens utrikesutskott och utvecklingspolitiska kommissionen – höjs till 0,7 procent av bruttonationalprodukten, vilket är FN:s mål.

9. stärker kopplingen mellan framtidsredogörelsen och redogörelsen om Agenda 2030; framtidsredogörelsen får dock inte slås ihop med eller annars begränsas enbart till redogörelsen om Agenda 2030,

9. Den andra delen av regeringens framtidsredogörelse lämnades till riksdagen i oktober 2018. De förslag till lösningar för att hantera förändringarna som föreslås i framtidsredogörelsens andra del har gåtts igenom med tillämpning av principerna och indikatorerna för hållbar utveckling i Agenda 2030. Framtidsredogörelsen använde sig av en uppföljningskorg som granskar i synnerhet arbetslivet, dess kvalitet och förändringar.

10. bedömer framtidsutsikterna för hållbar utveckling i den nya geopolitiska situationen, när Förenta staterna eventuellt drar sig ur klimatavtalet från Paris; det måste skapas alternativa scenarier och handlingsmodeller för att främja hållbar utveckling i Finland, Europa och på andra håll i världen; samtidigt måste det också bedömas mer detaljerat vilka följder en ohållbar utveckling kunde få för Finland.

10. Det är inte möjligt att uppnå målen för Agenda 2030 fullt ut om inte klimatavtalet i Paris genomförs framgångsrikt och rättidigt. IPCC:s särskilda rapport om 1,5 graders uppvärmning förutsätter ett snabbt övergripande paradigmskifte i samhällena för att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader. Rapporten betonar vikten av att beakta även klimatåtgärderna och Agenda 2030-synergierna och de negativa bieffekterna allt bättre.

Ländernas nuvarande klimatåtaganden är otillräckliga, och risken att Förenta staterna drar sig ur Parisavtalet ökar osäkerheten om vilken riktning den internationella klimatpolitiken kommer att ta. Förenta staternas utträde kan träda i kraft tidigast i november 2020. Finland måste agera konsekvent och kraftfullt för att höja EU:s utsläppsminskningsmål för 2030 och även driva global påverkan i denna fråga. Parisavtalet förutsätter att åtagandena höjs 2020.

I Förenta staterna pågår en stark motrörelse som samlar delstater, städer och företag som fortfarande förbinder sig att följa Parisavtalet och lovar att uppfylla Förenta staternas klimatåtagande även i det fall att förbundsstaten drar sig ur avtalet. Rörelsen representerar över hälften av Förenta staternas ekonomi. En stärkning av de icke-statliga aktörernas och initiativens roll i de internationella klimatförhandlingarna och i verkställigheten av Parisavtalet kan lindra de politiska effekterna och effekterna på klimatet av Förenta staternas eventuella utträde.

Hittills har de utrikes- och geopolitiska förändringarna inte inverkat negativt på Finlands nationella arbete för hållbar utveckling. Statsrådet har utrett klimatförändringarnas återverkningar på Finland (Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 46/2016). Det finns skäl att göra en mer omfattande utredning av återverkningarna av en ohållbar utveckling.

Statsrådet anser att Finland i det rådande läget modigt ska hålla sig i framkant och att vi behöver energiskt genomförande och nya innovativa öppningar i frågor som gäller hållbar utveckling och som har positiva nationella och globala effekter.

Marja Innanen, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

Statsrådets framtidsredogörelse, del 2 Lösningar i förändringen av arbete

SSR 5/2018 rd – RSk 48/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. skapar alternativa scenarier och handlingsmodeller också för den händelse att förändringen i det globala verksamhetssystemet är bestående eller mycket långvarig. På grund av osäkerheten i den globala handlingsramen behövs mer ingående analyser också av scenarier där utvecklingsförloppet för det internationella samarbetet inte är det önskade. Detta står inte i strid med att främja de officiella målen, utan det handlar om beredskap för en alternativ framtid. När den globala handlingsramen blir mer komplicerad och EU:s beslutsfattande försvåras ökar betydelsen av exempelvis det nordiska samarbetet.

1. Processerna för statsrådets gemensamma prognostisering, som beredningen av framtidsöversikten, inleddes inte 2019, men periodens plan innebär att alternativa scenarier utarbetas i samarbete mellan alla

ministerier. Avsikten är att arbetet med scenarierna till största delen ska utföras under 2020 och utgöra grunden för den första delen av framtidsredogörelsen.

2. säkerställer att modellen för livslångt lärande utvecklas med beaktande av att en utmaning inom den närmaste tiden också är att uppdatera de redan förvärvsarbetandes kompetens inklusive den stora mängd unga vuxna som saknar examen på andra stadiet.

2. Regeringen har inlett en reform av det kontinuerliga lärandet för att svara mot behovet av kompetensutveckling i livets och karriärens olika faser. De metoder som regeringen planerar utnyttja är bland annat en ökning av examensinriktad fortbildning, fortbildning och specialiseringsutbildning i arbetslivet, utveckling av läroavtalsutbildning som en väg till omskolning och vuxenutbildning samt flexibla möjligheter att studera vid högskolor. Studieledigheterna och vuxenutbildningsstödet utvecklas och de arbetslösas möjligheter att studera vid sidan av arbetssökandet förbättras. Vid statsrådet leds reformen av ministergruppen för kunnande, bildning och innovationer och den behandlas även i ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen. Reformen av kontinuerligt lärande bereds av en parlamentarisk grupp med företrädare för alla riksdagspartier. I uppföljningsgruppen finns representanter för arbetsmarknadsorganisationerna, utbildningsanordnarna samt övriga centrala organisationer och ministerier. Gruppernas uppgift är att bereda förslag för genomförandet av regeringsprogrammets riktlinjer om kontinuerligt lärande. Riktlinjerna för kontinuerligt lärande blir klara i slutet av 2020.

3. utvecklar mekanismer för att kompensera för de kostnader som förorsakas de företag, människor och regioner som mest lider av åtgärderna för att dämpa klimatförändringen.

3. Statsrådets mål för klimatneutralitet 2035 är mycket ambitiöst och regeringen beslutar om behövliga tilläggsåtgärder för att vägen till minskade utsläpp ska motsvara målet. Enligt regeringsprogrammet utarbetas i samarbete med aktörer inom olika områden bland annat branschvisa färdplaner mot kolsnålhet. Färdplanerna torde vara klara i maj–juni 2020.

De målsatta utsläppsminskande åtgärderna genomförs på ett socialt och regionalt rättvist sätt och så att alla samhällets delområden deltar. För beredningen i sin helhet svarar en ministerarbetsgrupp som fokuserar på klimat- och energifrågor.

4. kompletterar vid utarbetandet av statsbudgeten BNP-indikatorn med satellitbokföring och kombinationsindikatorer som bättre beräknar konsumtionen av naturresurser och mängden välfärd.

4. I budgetpropositionen 2019 tillämpades temaorienterad budgetering via budgeteringen för hållbar utveckling. För texterna för de specifika förvaltningsområdena i budgetpropositionen om genomförandet av hållbar utveckling, se uttalandena och svaren ovan om statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet för hållbar utveckling.

5. som objekt för temaorienterad budgetering i anslutning till förändringen av arbetet, det finländska arbetets framtid och välfärdsekonomin väljer förebyggande av utslagning bland unga, utnyttjande av partiell arbetsförhet och välfärd.

5. Statsrådet har främjat en temaorienterad handlingsmodell i regeringsperiodens olika skeden, som till exempel i regeringsprogrammet, budgeten och årsberättelsen. I början av 2019 färdigställdes en rapport av en arbetsgrupp som utredde olika synpunkter på temaorienterad budgetering. Utvecklingen av den temaorienterade budgeteringen löper hand i hand med budgeteringen för hållbar utveckling och eventuella teman väljs den vägen.

6. genomför försök med en konstnärsallians.

6. Undervisnings- och kulturministeriet har utrett möjligheterna att genomföra en konstnärsallians i Finland. Enligt utredningen finns inga juridiska hinder i Finland för att ta i bruk en fungerande konstnärsalliansmodell, men tills vidare har försöket med modellen inte förts vidare. Regeringens mål är att öka arbetsplatserna inom de kreativa branscherna, öka deras andel av bruttonationalprodukten och förbättra arbetstagarnas arbetsförhållanden. Planen är till exempel att grunda Creative Business Finland vars verksamhet kunde starta redan sommaren 2020.

7. utreder huruvida det vid sidan av BNP-indikatorn behövs nya indikatorer för att förstå effekterna av digitaliseringen och digital affärsverksamhet.

7. Statistikcentralen och Finlands Bank har utrett digitaliseringens utsikter i ekonomisk statistik samt välfärdsindikatorer som kompletterar bruttonationalprodukten. Regeringen fäster särskild vikt vid beslutens långsiktiga effekter och har förbundit sig till att använda indikatorer som beskriver ekonomisk, ekologisk och social välfärd som stöd för och parallellt med de traditionella ekonomiska indikatorerna vid beredningen av beslut. Regeringsprogrammet följs med en bred indikatoruppsättning, som publicerades i början av 2020.

8. utreder effekterna av plattformsekonomi, blockkedjeteknik och kryptovaluta på ekonomin och främjar skatteförvaltningens internationella samarbete för att främja tillsynen över plattformsekonomin och utveckla nya tjänster relaterade till plattformsekonomi.

8. Statsrådet har utrett och utreder effekterna av plattformsekonomin i flera olika utredningar, via statsrådets utrednings- och forskningsverksamhets utlysning 2020 genomförs undersökningar på teman som baserar sig på MaaS-tjänster som sammanför olika mobilitetstjänster och på samåkningstjänster som baserar sig på plattformsekonomi. Effekterna av blockkedjetekniken utreddes inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2019; Enligt en utredning av Näringslivets forskningsinstitut är det i princip möjligt att utnyttja blockkedjor till exempel i beskattningsprocessen, men tillsvidare förefaller de praktiska möjligheterna svaga. Blockkedjorna har tills vidare inte lyckats infria de förväntningar som ställs på dem.

9. utvecklar framtidsredogörelsens genomslag så att beredningen av framtidsredogörelsen bättre kopplas till ministeriernas gemensamma och fortlöpande prognostisering; en publikation som samlar ministeriernas gemensamma och fortlöpande framtidsarbete kan tjäna som framtidsredogörelsens första del som bygger upp en samsyn; i framtidsredogörelsens andra del kan statsrådet enligt eget val bättre öppna upp något eller några av de fenomen som aktualiserats i utredningen; redogörelseförfarandet möjliggör samtidigt att också riksdagen kan ta ställning till både ministeriernas framtidsarbete och även statsrådets val av spetstema.

9. Beredningen av regeringens framtidsredogörelse inleddes inte under 2019. Målet är att framtidsredogörelsen bereds så att den bättre kan kopplas till ministeriernas gemensamma och kontinuerliga prognostisering.

10. utvecklar den etiska bedömningen av tekniken och bedömningen av teknikens samhällsverkningar i nätverksform exempelvis som en del av det nationella framsynsnätverket och dess strategiska centraler för framsynsarbete.

10. Centralen för teknisk framsyn har främjats inom ramen för det nationella framsynsnätverket och bland annat i samarbete med Teknologiska forskningscentralen VTT Ab och Naturresursinstitutet. Utvecklingen av verksamhetsmodellen fortgår och strävan är att förena målen för hållbar utveckling med den tekniska framsynen – i arbetet sammanförs expertinformation och dataanalys, med vilka man försöker hitta de bästa möjliga teknikerna för att svara mot hållbarhetens utmaningar.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

Kaisa Oksanen, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

14 Arbetslivs- och jämställdshetsutskottet

Jämställdhetslagstiftning, arbetsliv och föräldraskap

RP 195/2004 rd – RSv 24/2005 rd

1. Riksdagen förutsatte den 5 april 2005 att regeringen vidtar åtgärder för att arbetsgivarnas kostnader för föräldraskap ska fördelas mellan alla arbetsgivare enligt principen om solidariskt ansvar.

1. Från och med den 1 april 2017 har en ersättning på 2 500 euro betalats till arbetsgivaren för de kostnader arbetsgivaren förorsakas av att en kvinnlig arbetstagare blir moderskapsledig. Syftet med ersättningen är att främja kvinnors sysselsättning och likabehandling på arbetsmarknaden. Vid behandlingen av ärendet konstaterade riksdagens social- och hälsovårdsutskott följande i sitt betänkande 29/2016: ”På arbetsgivarnas ansvar blir utöver den ovan beskrivna löneandelen och semesterpenningen kostnader förorsakade av moderskapet, särskilt under tiden för sjukskrivning relaterade till graviditeten samt vårdledighet för att vårda ett sjukt barn. Likaså förorsakas arbetsgivaren indirekta kostnader för att rekrytera och instruera en nyanställd eller en vikarie” ... ”I Finland är det fortfarande främst kvinnor som utnyttjar föräldraledighet. Trots att användningen av faderskapsledighet har ökat, är andelen fäder som utnyttjar föräldraledighet fortfarande rätt liten. Det inverkar starkt inte bara på kvinnors sysselsättning men också på familjernas vardag. En jämnare fördelning av familjeledigheter mellan kvinnor och män skulle förbättra ställningen för kvinnor i arbetslivet. Samtidigt skulle det stärka pappornas delaktighet i vården och uppfostran av barnet redan i den tidiga barndomen. Utskottet anser att behovet av att se över systemet med familjeledighet med fördel kunde ses över”.

Statsminister Antti Rinnes och därefter statsminister Sanna Marins regering strävar efter att förbättra jämställdheten inom olika samhällssektorer. Ett särskilt fokus är att förbättra jämställdheten i arbetslivet och familjerna. I regeringsprogrammet har man enats om en reform av familjeledigheterna. Enligt regeringsprogrammet är målet att familjeledigheterna och omsorgsansvaret ska delas jämnt mellan båda föräldrarna och att jämlikheten och jämställdheten i arbetslivet ska stärkas. Enligt det som är skrivet i regeringsprogrammet ska reformen genomföras så att mammor och pappor får lika många kvoterade månader. En trepartsarbetsgrupp under ledning av social- och hälsovårdsministeriet har under hösten 2019 inlett beredningen av en reform av bestämmelserna om föräldradagpenning i sjukförsäkringslagen. Arbets- och näringsministeriet har i december 2019 tillsatt en arbetsgrupp för att bereda eventuella ändringar i arbetsavtalslagen som hänför sig till familjeledighetsreformen.

Eva Ojala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Jämställdhetsredogörelse

SRR 7/2010 rd – RSk 51/2010 rd

1. riksdagen omfattar regeringens riktlinjer för att främja jämställdheten och förutsätter att

4. antalet platser på och den regionala omfattningen för skyddshemmen höjs till nivån enligt Europarådets rekommendationer och alla behövande får tillgång till tjänsterna, finansieringen fortsätter efter 2012

1. ja 4. Lagen om ersättning som betalas av statens medel till producenter av skyddshemstjänster (1354/2014) trädde i kraft den 1 januari 2015. Riksdagens svar åtföljdes av ett uttalande från riksdagen om ökat anslag för att trygga fortsatt skyddshemsverksamhet. På skyddshemmen fanns det 2018 sammanlagt 179 familjeplatser, det vill säga platser för en vuxen och medföljande minderåriga barn. År 2018 inrättades fyra nya skyddshem i Tavastehus, Esbo, Seinäjoki och Tammerfors.

Finansieringen för skyddshemmen ökade planenligt från 11,55 miljoner euro 2016 till 19,55 miljoner euro 2019. För att öka antalet skyddshemsplatser görs i den statliga finansieringen under momentet skyddshemsverksamhet en nivåhöjning på 2,0 miljoner euro + 1 miljon euro, varvid momentets nivå stiger till 22,55 miljoner euro år 2020. Anslaget höjs också med 2 miljoner euro 2021 och med 1 miljon euro 2022, varvid anslagsnivån i slutet av ramperioden 2023 stiger till 25,6 miljoner euro. Institutet för hälsa och välfärd uppskattar emellertid att det för att utvidga nätverket av skyddshem krävs en ökning på minst 2 miljoner euro per år under hela ramperioden 2020–2023.

Från 2015 till 2019 har antalet skyddshem ökat från 19 till 28 och antalet familjeplatser på skyddshemmen har ökat från 114 till 202. Under 2019 öppnades ett nytt skyddshem med sju platser i Äänekoski i Mellersta Finland. I februari 2020 öppnas ett skyddshem med sju familjeplatser i Kervo (Paasikiven nuorisokylän säätiö). Det har dessutom beviljats ytterligare 2 platser till Uleåborg och genom dessa beslut kommer det därför att finnas totalt 211 familjeplatser år 2020.

Pirjo Lillsunde, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Tvångsarbete som liknar människohandel

RP 69/2016 rd – RSv 124/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp om det förekommer fall av sådant tvångsarbete eller motsvarande arbetsrelaterat utnyttjande som liknar människohandel och där offren inte får skydd, eftersom brotten inte uppfyller rekvisitet för människohandelsbrott i straffrättsligt hänseende, och vid behov vidtar åtgärder.

Det finns inget nytt att konstatera om ärendet.

”Arbets- och näringsministeriet har utrett ärendet tillsammans med de centrala ministerierna och andra aktörer. Utredningen fortsätter under 2020.”

Liisa Heinonen, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Diskrimineringsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018

B 6/2018 rd – RSk 45/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. bedömer eventuella behov av att revidera lagstiftningen efter att forskningsprojektet i fråga om diskrimineringslagens funktion har avslutats,

1. Inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet bedöms för närvarande diskrimineringslagens funktion inom forskningsprojektet Aidosti yhdenvertaiset - yhdenvertaisuuslain arviointi. Syftet med undersökningen är att utreda hur den nya diskrimineringslagen som trädde i kraft den 1 januari 2015 har påverkat rättsskyddet för personer som blivit diskriminerade, förebyggandet av diskriminering och främjandet av likabehandling. Undersökningen blir klar i november 2020 och kommer att utgöra ett bra kunskapsunderlag för bedömningen av behoven av att revidera diskrimineringslagen. Därefter kommer en delreform av diskrimineringslagen att inledas i enlighet med regeringsprogrammet.

Yrsa Nyman, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

2. utarbetar de lagändringar som behövs för att möjliggöra att försörjningsförutsättningen inte tillämpas på ansökningar om familjeåterförening som lämnats av personer som beviljats flyktingstatus och personer som beviljats sekundärt skydd,

2. I regeringsprogrammet konstateras att problemen i samband med familjeåterföreningar ska utredas, likaså huruvida inkomstgränserna för dem som får internationellt skydd, dvs. de inkomstgränser som tillämpas på anknytningspersoner, är skäliga. Här beaktas skyddet för familjelivet, tillgodoseendet av barnets bästa och den nivå och praxis för utkomstförutsättningar som tillämpas i de andra nordiska länderna. Utkomstförutsättningar ska inte längre tillämpas på minderåriga anknytningspersoner som fått uppehållstillstånd på grund av ett behov av internationellt skydd.

Regeringen utreder som bäst behoven av att revidera lagstiftningen för att verkställa regeringsprogrammet med beaktande av riksdagens uttalande.

Tuuli Tuunanen, specialsakkunnig, inrikesministeriet

3. genomför de åtgärder som behövs för att myndigheterna ska ha enhetliga tolkningar av innehållet i den i grundlagen förutsatta oundgängliga försörjningen och omsorgen,

3. Enligt Sanna Marins regeringsprogram är avsikten att inleda en reform av den sociala tryggheten och av utkomststödet. Den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta juridiskt sakkunniga arbetsgruppen för utkomststödärenden slutförde sitt arbete den 30 januari 2020. Arbetsgruppen tillsattes för att utreda förhållandet mellan socialvården och det grundläggande utkomststödet, fördelningen av sistahandsansvaret som avses i 19 paragrafen 1 momentet i grundlagen samt övriga specialfrågor i lagstiftningen om utkomststöd. Reformen av utkomststödslagstiftningen fortsätter utgående från de utredningsbehov som arbetsgruppen lyfte fram. Arbetet inleds under 2020. I samband med reformen av lagen om utkomststöd kommer man också att klargöra innehållet i och ansvarsfördelningen för den oundgängliga försörjningen och omsorgen.

Susanna Rahkonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

4. genomför de åtgärder som behövs för att alla offer för människohandel ska bemötas jämlikt när det gäller att ordna hjälpinsatser,

4. Social- och hälsovårdsministeriet har i samarbete med arbets- och näringsministeriet och inrikesministeriet samt med hjälpsystemet för offer för människohandel i Joutseno utarbetat anvisningar för kommunerna: Kommuninfo 3/2019: Rätten till särskilt stöd och tjänster i Finland för offer för människohandel (pdf 109kB) och har samarbetat för att utarbeta läromaterial för yrkespersonal samt anordnat utbildning och information (Ihmiskaupan uhrin ensivaiheen tunnistaminen ja palveluohjaus 2017, Ohje sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille); Öppna dörren för hjälp – främjande av hälsa och välfärd bland offer för människohandel Läromaterial för personal och utbildare inom social- och hälsovården (Internationella migrationsorganisationen (IOM) Finland), 2019

Social- och hälsovårdsministeriet tillsätter en arbetsgrupp som får till uppgift att bereda lagändringarna. Arbetet som utförs av yrkespersonal inom social- och hälsovården i kommunerna kommer att stödjas genom att utarbeta ny lagstiftning för hjälpen till offer för människohandel och genom att komplettera den övriga social- och hälsovårdslagstiftningen för att trygga offrens särställning och likabehandling i de kommunala tjänsterna. Mottagningslagen uppdateras så att kopplingen till straffprocessen försvagas. Hjälpen till offren får inte vara villkorlig eller beroende av huruvida förövarna av människohandelsbrott grips eller döms. Tillgången till hjälp får heller inte vara beroende av om offret har gjort en polisanmälan i ärendet. Bestämmelser om trygg boendeservice med stöd för offer för människohandel ska utfärdas på det sätt som EU-lagstiftningen förutsätter. Offer för människohandel kan utsättas för säkerhetshot och på grund av deras erfarenheter av utnyttjande kan behovet vara intensivt och kräva stöd och hjälp dygnet runt. I regeringsprogrammet har man enats om att de tillsyns- och styrningsuppgifter som gäller boendeservice ska tillfalla Institutet för hälsa och välfärd. Förberedelserna inför genomförandet av regeringsprogrammets mål för boendeservicen har redan inletts och helheten kommer att införlivas i social- och hälsovårdsministeriets ovannämnda lagprojekt.

Pirjo Lillsunde, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

5. utreder eventuella behov av lagändringar i fråga om att försvaga sambandet mellan hjälp till offren för människohandel och straffprocessen, fokusera hjälpinsatserna på offren och i fråga om grunderna för beviljande av uppehållstillstånd till offer för människohandel,

5. I regeringens lagstiftningsprogram har man samlat de preliminära uppgifterna från lagberedningsprojektet om hjälp till offer för människohandel (*Turvallinen oikeusvaltio Suomi: ihmiskaupan uhrien auttaminen*, s. 23). Enligt programmet utarbetas en helt ny lag som inkluderar bestämmelserna för hjälp till offer för människohandel ur bland annat mottagningslagen och integrationslagen. I den nya lagen uppdateras också bland annat utlänningslagen och strafflagen samt införs hänvisningar till social- och hälsovårdslagstiftningen. I lagen införs också bestämmelser om trygg boendeservice med stöd för offer för människohandel. Det ansvariga ministeriet är social- och hälsovårdsministeriet, övriga centrala ministerier är inrikesministeriet, justitieministeriet och arbets- och näringsministeriet.

Eventuella behov av att revidera lagstiftningen i fråga om grunderna för beviljande av uppehållstillstånd till offer för människohandel granskas i samband med beredningen av åtgärdsprogrammet för arbetet mot människohandel.

Roope Jokinen, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Enligt regeringsprogrammet har statsrådets samordnare för arbetet mot människohandel inlett sitt arbete vid justitieministeriet i januari 2020. Samordnaren ska bland annat samordna arbetet mot människohandel, bereda ett åtgärdsprogram och främja genomförandet av övriga åtgärder som skrivits in i regeringsprogrammet.

Venla Roth, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Social- och hälsovårdsministeriet håller som bäst på att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda de behövliga ändringarna i lagstiftningen.

Pirjo Lillsunde, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

6. utreder behovet av lagändringar som gäller att utvidga arbetarskyddsmyndighetens behörighet i anslutning till människohandelsbrott.

6. Beredningen av regeringens proposition om att utvidga arbetarskyddsmyndighetens behörighet till att omfatta människohandelsbrott pågår och enligt den aktuella bedömningen ska propositionen lämnas under vårsessionen 2021.

Tapani Aaltela, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Jämställdhetsombudsmannens berättelse till riksdagen 2018

B 22/2018 rd – RSk 49/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. utreder om lagstiftningen om tidsbestämda anställningar och inhyrd arbetskraft eventuellt behöver ses över för att motverka diskriminering på grundval av graviditet och föräldraskap,

1. Förebyggande av diskriminering på grundval av graviditet har skrivits in i statsminister Sanna Marins regeringsprogram. I regeringsprogrammet har man enats om att precisera lagstiftningen så att graviditet och uttag av familjeledighet inte får ha någon inverkan på huruvida en visstidsanställning förlängs. Arbets- och näringsministeriet tillsatte hösten 2019 en trepartsarbetsgrupp som behandlar också detta ärende.

Seija Jalkanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

2. utarbetar behövliga lagändringar för att en reform av familjeledigheterna ska kunna införas så snart som möjligt,

2. I regeringsprogrammet för statsminister Antti Rinnes och därefter statsminister Sanna Marins regering har man enats om en reform av familjeledigheterna. Reformen ska genomföras på ett sådant sätt att alla slags familjer behandlas jämlikt. En trepartsarbetsgrupp under ledning av social- och hälsovårdsministeriet har under hösten 2019 inlett beredningen av en reform av bestämmelserna om föräldradagpenning i sjukförsäkringslagen. Arbets- och näringsministeriet har i december 2019 tillsatt en arbetsgrupp för att bereda eventuella ändringar i arbetsavtalslagen som hänför sig till familjeledighetsreformen.

Eva Ojala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

3. som ett led i arbetet för att backa upp jämställda löner strävar efter att ta fram en metod som gör det möjligt att jämföra kraven i arbetet mellan olika branscher,

3. I regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering har man enats om ett likalönsprogram, som ska vara mer ambitiöst och ha större effekter än det tidigare. Ett viktigt mål för programmet ska vara att regeringen och de organisationer som representerar arbetsgivarna och arbetstagarna förbinder sig till åtgärder för att bedöma olika arbetsuppgifters kravnivå, för att främja lönetransparens och lika lön för lika arbete samt för att motverka könssegregeringen i arbetslivet. Om innehållet i likalönsprogrammet förhandlas som bäst på trepartsbasis.

Outi Viitamaa-Tervonen, projektchef, social- och hälsovårdsministeriet

4. ser till att praktiskt jämställdhetsarbete vidareutvecklas på alla utbildningsnivåer börjande från den småbarnspedagogiska verksamheten och så att det går att finna lösningar på de utmaningar i skolarbetet och studierna som beror på skillnader mellan könen, i inlärning och andra typer av skillnader,

4. I regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering har man enats om att det ska föreskrivas att jämställdhetsplanerna är förpliktande också inom småbarnspedagogiken. Ärendet har beretts hösten 2019 i samarbete med justitieministeriet och med undervisnings- och kulturministeriet.

Outi Kumpuvaara, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

5. utreder möjligheterna att inrätta ett oberoende organ med uppgift att följa upp och bedöma hur skyldigheterna i Istanbulkonventionen uppfylls och i förekommande fall bereder lagändringar och under nästa fyraårsperiod lämnar en utredning till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om hur det nationella genomförandet av förpliktelserna i Istanbulkonventionen avancerar och hur samordningsorganets åtgärder omsätts i praktiken och vilka effekter de har,

5. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram inrättas en självständig och oberoende roll som rapportör om våld mot kvinnor. Lagberedningen ska påbörjas våren 2020 och rapportören inleder sitt arbete 2021.

Johanna Hautakorpi, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

6. ser till att de resurser som genomförandet av jämställdhetslagstiftningen och tillsynen förutsätter föreligger och säkerställer att de frivilligorganisationer som bedriver jämställdhetsarbete har möjligheter att arbeta långsiktigt för jämställdheten.

6. Jämställdhetsombudsmannen övervakar att lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) följs. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram ska problemen med identifieringen av problem med de mänskliga rättigheterna och rapporteringen åtgärdas målmedvetet så att bland annat de särskilda ombudsmännens verksamhet tryggas. Tilläggsanslaget för detta gör det sannolikt möjligt att inrätta en ny tjänst vid jämställdhetsombudsmannens byrå 2022. Höjningen är betydelsefull med tanke på ombudsmannens relativt små resurser, och den gör det möjligt att stärka verksamheten.

Johanna Hautakorpi, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Eventuella behov av att revidera lagen om integritetsskydd i arbetslivet

RP 97/2018 rd – RSv 236/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt genom lagberedning på trepartsbasis utreder de eventuella ändringsbehoven i fråga om regleringen om utredning av en arbetstagares tillförlitlighet (4 paragrafen 1 momentet) i lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004) och strävar efter att hitta en lämplig balans mellan integritetsskyddet för arbetstagare och arbetsgivarnas behov av informationsbehandling. I beredningen ska beaktas dataombudsmannens tolkningspraxis, utvecklingen inom

lagstiftningen och vid behov EU:s direktivförslag om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten.

Arbets- och näringsministeriet har utrett de eventuella behoven av att revidera lagen och diskussioner om dessa har förts med arbetsmarknadens centralorganisationer. Utredningsarbetet fortsätter under våren 2020. I ärendet ska också kopplingen till Europaparlamentets och rådets direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten (EU 2019/1937) utredas. Direktivet utfärdades i oktober 2019. Justitieministeriet tillsätter en arbetsgrupp för genomförande av direktivet.

Johanna Ylitepsa, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Systemen med arbetstagarrepresentation i arbetstidslagen

RP 158/2018 rd – RSv 306/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att systemen med arbetstagarrepresentation och företrädarnas befogenheter förtydligas på ett sätt som garanterar arbetstagarnas rättigheter och påverkningsmöjligheter på arbetsplatsen.

1. Systemen med arbetstagarrepresentation i arbetstidslagen sammanhänger till stor del med arbetsgivarens och personalens möjligheter att lokalt komma överens om ordinarie arbetstidsarrangemang. Ett av målen i regeringsprogrammet är att främja lokala avtal. För att nå detta mål har det tillsatts underarbetsgrupper som lyder under ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen för att behandla frågor rörande bland annat lokala avtal och arbetslagstiftning. Systemen med arbetstagarrepresentation och företrädarnas befogenheter bedöms i dessa underarbetsgrupper vars mandatperiod är denna regeringsperiod.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp hur arbetstidslagen fungerar och lämnar en utredning till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet under nästa valperiod.

2. Arbets- och näringsministeriet följer upp hur arbetstidslagen fungerar och lämnar en utredning om ärendet under innevarande valperiod.

Nico Steiner, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Preciseringar i arbetstidslagen

RP 86/2019 rd – RSv 56/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen under 2020 bereder behövliga ändringar för att korrigera bristerna i arbetstidslagen.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har vid behandlingen av regeringens proposition (RP 86/2019 rd) om ändring av arbetstidslagen (872/2019) konstaterat att arbetstidslagen innehåller vissa preciserings- och tilläggsbehov. Utskottet har bland annat hänvisat till att lagen saknar bestämmelser om kriminalisering av brott mot bestämmelsen om nödarbete. Detta kan leda till en förändring av rättsläget som utskottet inte ansåg vara lämplig.

I samband med arbetet med att revidera arbetstidslagen skrevs straffbestämmelsen om i en mer exakt form än tidigare i enlighet med de nuvarande lagstiftningsprinciperna. I bestämmelsen identifieras uttryckligen de förfaranden som kan leda till ett straffrättsligt ansvar. Brott mot bestämmelserna om nödarbete omfattas inte av straffbestämmelserna, om inte arbetsgivaren samtidigt bryter mot vilotidsbestämmelserna. I praktiken straffbeläggs därför inte nödarbete som beordrats inom ramen för vilotidsbestämmelserna. Detta har betydelse för skyddet av arbetstagaren, eftersom samtycke till överarbete inte behövs när arbetsgivaren beordrar arbetstagaren att utföra nödarbete. Under beredningen av arbetstidslagen gjordes bedömningen att ett förfarande där arbetsgivaren utan motivering beordrar en arbetstagare att utföra nödarbete inte nödvändigtvis skulle ha en straffrättslig påföljd. Utgångsläget är att kriminalisering ska betraktas som en sista utväg.

De eventuella behoven av att precisera arbetstidslagen ska bedömas under innevarande år i lagstiftningsarbetsgruppen som lyder under ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningen. En mer detaljerad tidsplan för regeringens proposition kan ges först när man har kunnat göra en mer noggrann bedömning av innehållet i ändringarna.

Nico Steiner, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

15 Miljöutskottet

Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser

RP 277/2009 rd – RSv 355/2010 rd

3. Riksdagen förutsatte att regeringen värnar om miljöförvaltningen genom att avsätta adekvata resurser för de uppgifter som ålagts myndigheten och vidtar åtgärder för att göra efterhandstillsynen av miljöskyddet effektivare genom att klarlägga om det går att införa en tillsynsavgift för tillsynsuppdrag enligt vattenlagen.

3. Jord- och skogsbruksministeriet avser att låta en utredare sköta ärendet så att en utredning står klar våren 2020. Om utredningen visar att en avgiftsbeläggning av tillsynen är motiverad kan en proposition om detta eventuellt lämnas under vårsessionen 2021.

Jari Salila, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Mobilnätets hörbarhet i bostadsbyggnaderna

RP 220/2016 rd – RSv 189/2016 rd

Riksdagen förutsätter att miljöministeriet och kommunikationsministeriet i samråd bereder behövliga bestämmelser om att hörbarheten i bostadsbyggnaderna för allmänna mobilnät som är nödvändiga för medborgarnas och samhällets säkerhet säkerställs vid byggandet på ett sätt som är ändamålsenligt och beaktar kraven på byggnadernas energiprestanda och andra väsentliga tekniska krav. Statsrådet ska i fortsättningen bevaka mobilnätens hörbarhet och vilka konsekvenser regleringen av byggandet jämte verkställande får på mobilnätens hörbarhet inomhus, och vid behov vidta åtgärder för att säkerställa hörbarheten inomhus.

Lagen om ändring av markanvändnings- och bygglagen (812/2017) trädde i kraft den 6 december 2017. I enlighet med regeringens proposition fogades 117 j paragrafen till lagen med bestämmelser om mobilteleapparaters täckning inomhus. En byggnad där det finns bostadsutrymmen, inkvarteringslokaler eller arbetsutrymmen ska ha sådana tekniska lösningar som med hänsyn till kostnadseffektiviteten möjliggör mobilteleapparaters täckning inomhus, om det inte är fråga om en byggnad där inomhustäckningen ska dämpas. Miljöministeriet kan vid behov utfärda preciserande bestämmelser i frågan genom en förordning.

Utifrån hörandena och samarbetet 2018 har miljöministeriet bedömt att det inte i detta skede finns grund för att inleda beredningen av en separat förordning som komplement till markanvändnings- och bygglagen.

Miljöministeriet har hört företrädare för relevanta ministerier samt ägare till byggnader, representanter för byggindustrin, teleoperatörer och forskare. Miljöministeriet har dessutom låtit Tammerfors universitet göra en utredning om vilken effekt byggnadens skalmaterial har på RF-dämpningen.

Slutledningen blev att det inte kan anses vara motiverat eller ens nyttigt att utfärda detaljerade bestämmelser om tekniska konstruktionslösningar som gäller hörbarheten inomhus i en förordning på grund av de många variabler som påverkar den. Förpliktande reglering av enstaka tekniska lösningar kan eventuellt också bli ett hinder för nya innovationer och begränsa utvecklingsverksamheten. Det går inte heller att utifrån befintlig information utarbeta heltäckande byggkrav som gäller tekniska egenskaper för inomhushörbarhet så att den kan beaktas med avseende på radiotekniker (bland annat 5G) som är i utveckling. Hörbarheten inomhus kan säkerställas redan utifrån befintliga bestämmelser i samarbete mellan byggprojektets olika parter och operatörerna. Miljöministeriet och kommunikationsministeriet följer i samarbete inomhushörbarhetens läge och utveckling och vidtar vid behov åtgärder för att säkerställa den. Ministerierna främjar för sin del projekt för forskning och påverkan inom kommunikations- och byggbranschen som underlättar proaktivt beaktande av hörbarheten både i nybyggen och reparationsbyggandet samt i planeringen av kommunikationsnät. En utgångspunkt för byggandet är den planeringsanvisning om mobiltelefoners hörbarhet inomhus (Matkapuhelimien kuuluvuus sisätiloissa) som publicerades 2013 och som delvis finansierades av miljöministeriet.

Miljöministeriet har startat en totalreform av markanvändnings- och bygglagen inom vilken miljöministeriet i samarbete med kommunikationsministeriet bedömer behovet av fortsatta åtgärder.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Jyrki Kauppinen, byggnadsråd, miljöministeriet

Sami Pekola, överinspektör, kommunikationsministeriet

Uppföljning av effekterna av bostadsbidragsreformen

RP 231/2016 rd – RSv 237/2016 rd

2. Riksdagen förutsätter att social- och hälsovårdsministeriet vidtar åtgärder för att bedöma de personers status i bostadsbidragssystemet som bor i gemensam bostad samt utreder om begreppet hushåll behöver revideras.

2. Syftet med det allmänna bostadsbidraget är att sänka boendeutgifterna och garantera en skälig boendenivå för låginkomsthushåll. Huvudregeln för det allmänna bostadsbidraget är att de personer som varaktigt bor i samma bostad svarar för boendeutgifterna för hela bostaden och därmed hör till samma hushåll. Avvikelse från huvudregeln kan göras endast om de boende har särskilda hyresavtal eller en boende är underhyresgäst till en annan boende.

I samband med överföringen av de studerande till det allmänna bostadsbidraget gjordes ingen ändring av begreppet hushåll. I den regeringsproposition som ledde till lagändringen (RP 231/2016) lyftes ändå fram problem som sammanhänger med reformen. Att det allmänna bostadsbidraget betalas per hushåll ledde till problem för de studerande när det gällde att redogöra för att de bor tillsammans med någon annan eller lever i ett samboförhållande och till en skärpt behovsprövning, eftersom inkomsterna för de andra medlemmarna i hushållet påverkar bostadsbidragets belopp. Social- och hälsovårdsministeriet följer vilka konsekvenser reformen har för stödtagarnas situation och utreder behoven av att utveckla systemet med bostadsbidrag och alternativen till att förnya begreppet hushåll och konsekvenserna av detta. I enlighet med statsminister Antti Rinnes, därefter statsminister Sanna Marins regeringsprogram tillsätts en parlamentarisk kommitté för att förnya den sociala tryggheten. Enligt regeringsprogrammet är syftet en social trygghet som ur människans synvinkel är tydlig, begriplig och fungerande. Förmånsbegreppen och betalningstidpunkterna förenhetligas och samtidigt ser man även över bland annat förmånernas familjebegrepp. Också alternativ till att förnya vad som avses med ett hushåll i bostadsstödet utreds. Kommittén siktar på en långsiktig utveckling av den sociala tryggheten och arbetet utförs under två riksdagsperioder.

Mikko Horko, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Statsrådets redogörelse om en klimatpolitisk plan på medellång sikt fram till 2030

SRR 7/2017 rd – RSk 4/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. säkerställer en tillräcklig finansiering av de tilläggsåtgärder som föreslås i redogörelsen och ser till att det i samband med utvärderingen av de ekonomiska konsekvenserna av åtgärderna för att minska utsläppen också bedöms vilken tillväxtpotential de tillför företagsverksamheten, sysselsättningen och exporten och tydliggör också denna aspekt som utgångspunkt för klimatplanen vid sidan av kostnaderna för att minska utsläppen,

1. Under 2019 understöddes projekt som gällde drivmedel för användning i trafik i mindre omfattning än under tidigare år. Sammanlagt beviljades cirka 12 miljoner euro för produktion av biogas eller syntetisk metan, vilket motsvarar investeringar på cirka 40 miljoner euro. Om projekten genomförs ökar de produktionen av biogas med cirka 220 GWh per år. Dessutom ordnades en ytterligare anbudstävling hösten 2019 inom ramen för stödsystemet för tankningsstationer för biogas och laddningssystem för elbilar som togs i bruk 2018. Det reserverade anslaget är totalt 3 miljoner euro per år.

Med energistödet har finansiering riktats till värmeproduktionsprojekt för industri- och affärsfastigheter samt små regionala värmeverk. Dessa handlar typiskt om att man övergår från oljeuppvärmning antingen till fastbränslepannor som utnyttjar träbiomassa eller till jordvärme.

Dessutom antog riksdagen i februari 2019 en reform av den så kallade distributionsskyldighetslagen. Enligt den stiger distributionsskyldigheten gällande biobränsle till 30 procent senast 2030.

Ingen separat tilläggsfinansiering har beviljats för utsläppsminskande åtgärder inom jordbruket, merparten av dem finansieras via medel från landsbygdsutvecklingsprogrammet för Fastlandsfinland 2014–2020 och i dem har inga ändringar gjorts.

Användningen av biogas inom jordbrukssektorn främjas genom ett flertal åtgärder som är kopplade till finansiering. I jord- och skogsbruksministeriets förordning om godtagbara enhetskostnader för investeringar i lantbruket som trädde i kraft i januari 2017 granskades priserna per enhet för värmecentraler och andra investeringar i energianläggningar och utrustningar. För anläggningar för produktion av elektricitet som utvinner energi från stallgödsel, vall eller annan biomassa höjdes de godtagbara enhetskostnaderna så att de stödberättigade kostnaderna och därmed även investeringsstödet steg avsevärt, upp till över 80 procent jämfört med tidigare. I budgeten 2020 har det reserverats 3,5 miljoner euro för finansiering av investeringar i biogas- och gödselhantering.

Dessutom ändrades statsrådets förordning om styrning av investeringsstöd för gårdsbruk (241/2015) i december 2017 så att statsborgen kan beviljas bland annat för investeringar som behövs i produktion av förnybar energi. Maximibeloppet för statsborgen är 500 000 euro per investering. Statsborgen kan beviljas för högst 80 procent av lånets belopp under hela lånetiden (14.12.2017/887).

En tredje åtgärd för att förbättra miljöns tillstånd är möjligheten till finansiering av biogasanläggningar till traktorer (Statsrådets förordning om styrning av investeringsstöd för gårdsbruk 241/2015, 18 paragraf).

År 2019 slutfördes två projekt inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet som anknyter till jordbrukets klimatmål, nämligen ”Möjligheter för markanvändningssektorns åtgärder för att uppnå klimatmålen” och ”Ruokahävikin vähentämisen ja ravitsemussuositusten mukaisen syömisen ilmastovaikutukset” (Ruokaminimi) om klimateffekterna av minskat matsvinn och kost enligt näringsrekommendationerna. Det förstnämnda projektet granskade olika sätt att minska avskogningen och öka beskogningen för att stärka utvecklingen av kolsänkor. I det senare nämnda projektet granskades effekterna av näringsrekommendationsenlig kost och minskat matsvinn på kostens klimateffekter och den finländska jordbruks- och livsmedelsekonomin. Dessutom funderade man på politiska insatser och åtgärder för att stödja förändringen. Resultaten visar att kostens klimateffekter kan minskas avsevärt, men för det behövs en ändring på systemnivå.

Enligt regeringsprogrammet ska ett klimatprogram utarbetas för markanvändningssektorn. Redan i budgeten för 2020 satsas finansiering på markanvändningssektorns klimatåtgärder för att stärka klimatpolitiken och klimatåtgärderna. Anslaget för 2020 är totalt 20 miljoner euro.

År 2018 infördes styrmedel för att minska trafikutsläppen i synnerhet genom åtgärder för att främja förnyandet av bilparken och anskaffning av bilar med låga utsläpp. Anskaffningsstödet gäller anskaffning av nya elbilar. Därtill kan man få stöd för konvertering av en gammal bil till drift med gas eller etanol.

Hösten 2019 ordnades en anbudstävling om infrastrukturstödet vars avsikt är att främja eltrafik och användning av biogas i trafiken. Stöd beviljas bostadsbyggnader för byggande av infrastruktur för eltrafik även 2020. Genom stödåtgärderna påskyndas övergången till trafik med låga utsläpp.

I beredningen av stödåtgärderna inom trafiksektorn har även åtgärdernas övriga konsekvenser beaktats. Stöden kan främja uppkomsten av ny affärsverksamhet och därigenom sysselsättningen. Effekterna har bedömts från fall till fall i beredningen av de regeringspropositioner där beviljandet av stöd ingår.

Ett projekt kallat GASELLI inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet har undersökt kostnadseffektiva metoder för att främja el- och gasbilar. Det huvudsakliga syftet med projektet var att utreda marknadsläget för el- och gasbilar inom den närmaste framtiden och deras framtidsutsikter. Vidare är avsikten att utreda under vilka förutsättningar och genom vilka åtgärder det är möjligt att uppnå målen i regeringens energi- och klimatstrategi, enligt vilka Finland senast 2030 ska ha minst 250 000 eldrivna bilar (inkluderar enbart eldrivna bilar, laddhybrider och vätebilar) och 50 000 (metan)gasdrivna bilar. Projektet genomfördes under 2018.

I början av 2019 ordnades för kommunorganisationer och deras intressentgrupper en rådplägningsdag för att påskynda kommunernas klimatarbete (Kuntien ilmastotyö vauhtiin!) där man klarlade sektorns åsikter om och förväntningar på behövliga åtgärder. För att påskynda detta arbete inom den kommunala sektorn finansieras följande projekt: utveckling av regionala utsläppsberäkningar, verktyg för städernas bedömning av klimatåtgärdernas effekter, pådrivande av landskapets klimatarbete samt färdplan för den regionala förvaltningen.

Miljöministeriet har beviljat projektfinansiering för stärkande av kunskapsunderlaget för en beräkningsmodell för utsläpp från arbetsmaskiner. Projektet inleddes hösten 2018 och genomfördes av Teknologiska forskningscentralen VTT Ab. Det avslutades våren 2019. Projektet fokuserade på att förbättra kvaliteten hos utgångsdata som används i beräkningsmodellen.

För att påskynda kommunernas och regionernas klimatarbete har det reserverats 1 miljon euro per år under 2019–2021. Miljöministeriet har ordnat två understödsutlysningar för kommunala klimatprojekt där kommuner och regioner har kunnat ansöka om finansiering för sina egna klimatprojekt. Våren 2019 utlystes även understöd för små försök som syftar till att minska klimatavtrycket från konsumtion. Dessutom har större projekt för lösningar och handlingsmodeller som påskyndar kommunernas och regionernas klimatarbete på nationell nivå utlysts.

Ur miljöministeriets forsknings- och utvecklingsmedel har finansiering beviljats för projekt för att minska utsläppen av fluorerade växthusgaser (F-gaser). Finlands miljöcentral arbetar med att ta fram kriterier för grön offentlig upphandling i syfte att minska användningen och utsläppen av F-gaser. Också genomförandet av EU:s förordning om F-gaser har stötts genom effektiviserad information och anvisningar.

Klimatdietkalkylatorn får nytt utseende och anpassas till nya tekniska krav (inkl. mobilutrustning). Strävan är också att företagsvärlden ska börja använda den i större omfattning. Den nya versionen togs i användning i mars 2019.

Under 2019 genomfördes ett projekt för att utveckla bedömningen av kostnadseffektiviteten hos olika utsläppsminskande åtgärder. Syftet var att åstadkomma en samlad bild av vilka metoder som används för närvarande och ge rekommendationer för utveckling av kostnadseffektivitetsbedömning.

2. inför klimatfostran på alla nivåer av utbildningssystemet för att säkerställa rätt attitydklimat och riktar klimatinformation på bred front till alla målgrupper,

2. Klimatfostran hör till på alla olika nivåer i utbildningssystemet. Utbildningsstyrelsen utarbetade under 2019 ett nytt resultatprogram om klimatansvar i utbildningen. I läroplanen för den grundläggande utbildningen har hållbar utveckling tagits med som en aspekt i de innehållsliga målen. Dessutom gör det fenomenbaserade lärandet i den nya läroplanen det möjligt att behandla komplexa utmaningar som till exempel klimatförändringen över läroämnesgränserna. Klimatpanelens nya rapport från 2019 granskade klimatpedagogiken och ett täckande och öppet klimatpedagogiskt gratismaterial utarbetades för klasslärarna. I gymnasiets läroplan hör till ökad bildning nödvändigheten av en hållbar livsstil och ekosocial bildning samt byggandet av en kunskapsgrund för en ekonomi som gynnar miljön och främjar medborgarnas välbefinnande. Climate University kommer att ta fram en öppen webbkurs om klimatet för alla gymnasieelever under 2020. I yrkesutbildningen täcker man framför allt behoven av utbildade människor och kunskapsproduktion med beaktande av samhällets föränderliga behov.

Universiteten har beaktat klimatförändringen i undervisningen inom sina egna specialområden. Klimatförändringens olika aspekter finns heltäckande med i hela landets kursutbud. Climate University har också lagt upp den öppna webbkursen ilmasto.nyt för alla högskolestuderande. Också yrkeshögskolorna ser klimatförändringen som en förändringsfaktor i omvärlden och har svarat på den. Via lärarutbildningen täcker man utvecklingen av hela utbildningssystemet ur detta viktiga allmänbildande perspektiv.

Klimatfrågorna har nu för första gången gjorts mer synliga i det riksomfattande ungdomspolitiska programmet VANUPO. NTM-centralen i Mellersta Finland beviljar också stöd för olika klimatpedagogiska projekt.

Fostran till hållbar utveckling på ett bredare plan än skolan och studietiden omfattar klimatkommunikation. Ständigt vetenskapligt lärande och vetenskaplig pedagogik är medel för att främja en hållbar livsstil och förankringen av klimatmedvetenhet i ett bredare hänseende. På vetenskapscentren är klimatförändringen ett vanligt utställningstema. Ett djupare samarbete mellan forskare och journalister främjas för att den vetenskapsbaserade mediekommunikationen ska vara aktuell.

I Finland bedrivs klimatkommunikation av flera ministerier, statens forskningsinstitut samt aktörer i kommuner och frivilligorganisationer. Sedan 2010 har miljöministeriet samordnat samarbetet inom klimatkommunikation med olika aktörer. Samarbetet gör det möjligt att utvidga klimatkommunikationen så att den får

en större räckvidd än endast en organisation. Gruppen har bland annat gett ut nättidningen Klimaatti, låtit genomföra enkäter, informationsgrafik, sett till samordningen av vetenskapskommunikation och delat information om kampanjer och evenemang. Dessutom förnyar Finlands miljöcentral och Meteorologiska institutet den för alla öppna klimatguiden både innehållsligt och tekniskt under 2020. Miljöministeriet har även finansierat olika projekt som bland annat stöder kommunernas klimatkommunikation. Miljöministeriet kommunicerar om klimatfrågor i många kanaler, till exempel webbsidor, instagram och twitter, för att nå olika grupper.

3. på grund av bakomliggande osäkerhetsfaktorer som påverkar planen aktivt granskar utfallet för målen i fråga om utsläpp och miljö- och biodiversitet i synnerhet för trafikens del och vid behov föreslår tilläggsåtgärder för att målen ska nås,

3. I slutet av 2018 publicerade en arbetsgrupp som tillsatts för att behandla klimatpolitiken inom transportsektorn sin rapport för att stoppa växthusgasutsläppen från trafiken senast 2045. Rapporten lade fram nya åtgärder för att nå målen i den klimatpolitiska planen på medellång sikt och uppnåendet av radikala utsläppsminskningar efter 2030. Hösten 2019 tillsattes en brett sammansatt arbetsgrupp för att bereda en färdplan mot fossilfri trafik för Finland. Arbetsgruppens uppgift är att föreslå en mångsidig uppsättning åtgärder för att säkerställa en halvering av utsläppen från trafiken under de kommande tio åren. Förslagen ska även vara ekologiskt hållbara, det vill säga lösningarna ska ta hänsyn till de föreslagna åtgärdernas miljöeffekter. Arbetsgruppens mandat går ut i oktober 2020.

Hösten 2019 tillsattes också en tjänstemannaarbetsgrupp för att se över hur trafikbeskattningen fungerar. Arbetsgruppen ger rekommendationer för reviderad beskattning, effektivare utsläppsstyrning och säkrad skattebas. Arbetsgruppen granskar först beskattningen av arbetsförmånerna, som den sammanställer i en interimistisk rapport. Uppdraget ska vara slutfört i februari 2021.

Måluppfyllelsen för planen på medellång sikt följs upp i en årlig klimatårsberättelse till riksdagen. Den första årsberättelsen lämnades till riksdagen i juni 2019. I den granskades utsläppsutvecklingen i relation till målen och rapporterades genomförandet av de politiska åtgärderna. Utsläppsutvecklingen i relation till målen granskades med avseende på både ansvarsfördelningssektorn i sin helhet och de enskilda sektorerna.

I budgeten för 2020 ingick ett förslag om en höjning av punktskatterna för trafikbränslen. Höjningen träder i kraft i augusti 2020. Det handlar om att höja punktskatterna på både bensin och diesel. Man bedömer att minskade utsläpp på detta sätt uppnås inom trafiksektorn.

4. beaktar de utvecklingsbehov som nämns ovan i utskottets betänkande när klimatplanen utvärderas, och utreder särskilt en reform av skatte- och incitamentsystemen för att främja utsläppsmålen.

4. Klimatlagen kommer att revideras i enlighet med riktlinjerna i statsminister Marins program under valperioden. Då utarbetas även en ny klimatpolitisk plan på medellång sikt i linje med utsläppsmålen i regeringsprogrammet. Regeringsprogrammets centrala klimatmål är klimatneutralitet senast 2035. Detta mål kommer att kräva ambitiösa åtgärder inom alla sektorer.

En utredning som ingående granskade allt från behovet av ändringar i energibeskattningen till effektiviserad utsläppsstyrning blev klar i oktober 2019. I november 2019 tillsattes en arbetsgrupp som ska utreda en revidering av energibeskattningen. Dess mandat utgår i augusti 2020. Utöver klimatneutraliteten ska arbetsgruppen även beakta industrins konkurrenskraft samt de sociala och regionala konsekvenserna. Arbetsgruppen ska lägga fram de centrala linjerna för behovet av revidering senast till ramförhandlingarna våren 2020. Som det redan nämndes ovan granskas utöver energibeskattningen även trafikbeskattningen som bäst, bland annat med tanke på utsläppsstyrningen.

Frivilliga Green deal-avtal är ett relativt nytt sätt att svara mot klimatutmaningarna och främja cirkulär ekonomi. Ett medel för att uppnå målen i klimatplanen på medellång sikt är att utvidga användningen av dessa avtal. Green deal är ett frivilligt avtal mellan staten och olika aktörer såsom intresseorganisationer, företag och kommuner. Genom avtalen kan man effektivisera eller komplettera lagstiftningen. Hittills har staten ingått fyra Green deal-avtal. Två av dem hör tätt ihop med uppnåendet av klimatmålen. I slutet av 2018 ingick kommunikationsministeriet och miljöministeriet ett Green deal-avtal med Autoalan keskusliitto ry och Bilimportörerna och -industrin rf. Enligt avtalet ska koldioxidutsläppen från trafiken minskas, ibruktagandet av alternativa drivkrafter främjas samt bilbeståndets medelålder och skrotningsålder sänkas. Hösten 2019 ingick miljöministeriet ett green deal-avtal med Tekniska Handelsförbundet för en minskning av koldioxidutsläppen från arbetsmaskiner bland annat via elektrifiering.

Magnus Cederlöf, miljöråd, miljöministeriet

Ändring av avfallslagen

RP 195/2017 rd – RSv 42/2018 rd

2. Riksdagen förutsätter att miljöministeriet bevakar verkställandet av lagändringen och till utskottet före utgången av 2027 lämnar en bedömning av de samlade konsekvenserna, i synnerhet för prisutvecklingen när det gäller hushållens avfallsavgifter, för de kommunala tillsynsmyndigheternas arbetsmängd och för en eventuell ökning av olaglig avfallsbehandling i glesbygden.

2. En ändring av avfallslagen (445/2018) som gäller ansvarsfördelningen för kommunalt avfall och gränserna för försäljning till utomstående gällande verksamhet som bedrivs på marknadsvillkor av anknutna enheter och upphandlande enheter inom kommunens avfallshantering trädde i kraft i början av 2019. Eftersom lagen har varit i kraft en mycket kort tid och övergångstiden på tre år för verkställandet i områden där kommunen ordnar avfallstransporterna fortfarande pågår kan några bedömningar av lagens konsekvenser ännu inte i detta skede presenteras. Enligt statsminister Sanna Marins regeringsprogram ska avfallslagen ändras så att gränsen för försäljning till utomstående när det gäller kommunala avfallshanteringsaktörer är fortsatt 10 procent även efter den 1 januari 2030. Miljöministeriet avser att under 2020 inleda behövliga bakgrundsutredningar för att genomföra ändringen. I det här sammanhanget överväger man även behövliga åtgärder för att verkställa lagen samt följa och bedöma dess konsekvenser. I uppföljningen bör även andra ändringar

i avfallslagstiftningen som görs under uppföljningsperioden beaktas liksom deras konsekvenser för avfallshanteringens verksamhetsfält. Olika ändringar kan vara kopplade såväl indirekt som direkt och det kan därför vara svårt att separera konsekvenserna från varandra exakt.

Riitta Levinen, miljöråd, miljöministeriet

SNELLMANSGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
valtioneuvosto.fi/sv/
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN: 978-952-287-878-6 PDF
ISBN: 978-952-287-874-8 tryckt
ISSN: 2490-0966 PDF
ISSN: 2490-0613 tryckt